

सुनकोशी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
पाङ्ग्रेटार, सुनकोशी, सिन्धुपाल्चोक

सुनकोशी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र

अन्तिम प्रतिवेदन

२०८१ असार

प्राविधिक सहयोग

भिजन डेभलपमेन्ट सोलुसन प्रा.लि.

अमरनगर, सूर्यविनायक, भक्तपुर

मेरो भन्नु

वि.स. २०७३ मा नेपाल सरकारले स्थानिय तह निर्धारण तथा सिफारिस आयोगको सिफारिसका आधारमा नेपाल सरकारले स्थानीय तहलाई नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार २०७३ फागुन २७ गते सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको सुनकोशी गाउँपालिकालाई ७ वडामा विभाजन गरिएको छ । साविकका गा.वि.स.हरू ठोकर्पा, कालिका, यमुनाडाँडा, सुनखानी, थुम्पाखर र पाङ्ग्रेटारलाई एकै ठाउँ मिलाएर सुनकोशी गाउँपालिका हुन पुगेको हो । बागमती प्रदेश अन्तर्गत सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा रहेका १२ वटा पालिका मध्ये जिल्लाको दक्षिण पूर्व क्षेत्रमा अवस्थित यो गाउँपालिका ७२.८४ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ जुन सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको ३.८८ प्रतिशत रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पूर्वमा लिसंखुपाखर गाउँपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका, पश्चिममा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका र बलेफी गाउँपालिका, उत्तरमा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका, बलेफी गाउँपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका तथा दक्षिणमा लिसंखुपाखर गाउँपालिका र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला रहेको छ । राजधानी काठमाडौँबाट यस गाउँपालिका मध्य पहाडी राजमार्ग र अरनिको राजमार्ग हुँदै ७७.६ कि.मि. दुरीमा रहेको छ । गाउँपालिका हुँदै बग्ने सुनकोशी खोलाको नामबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको छ ।

Codespec solutions मा विकसित गरिएको यो प्रणालीले घरधुरी स्तरको सामाजिक आर्थिक जानकारी र गाउँपालिका सेवाहरू र सम्पत्तिहरू मात्र व्यवस्थापन गर्दैन, तर व्यक्ति र पक्षहरूको सूचीलाई पनि अनुमति दिन्छ, यसरी परिष्कृत सेवाहरूको लागि आफ्नै निर्णय गर्ने सुधार गर्दछ । यस प्रणालीले गाउँपालिकालाई घरपरिवारलाई ट्र्याकिङ र चिन्न सक्षम भई तथ्याङ्कको उपयोग गरी उचित व्यवस्थापनसँग जोडेर आफ्नै स्रोत आम्दानी बढाउन सम्भव बनाउने छ । राष्ट्रिय सहरी विकास रणनीति (NUDS), MoUD ले सिफारिस गरे अनुसार यो प्रणालीलाई अत्यावश्यक मानिन्छ।

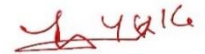
गाउँपालिकाको समग्र नेतृत्व, विषयगत कार्यालय, विषयगत समितिहरू, विषयगत शाखाहरू, वडाकार्यालय तथा सरोकारवालाको सहयोग र भिजन डेभलपमेन्ट सोलुसन प्रा.लि.भक्तपुरको प्राविधिक सहयोगमा सुनकोशी गाउँपालिकाको डिजिटल पार्श्वचित्र, २०८०/०८१ (Digital Profile Sunkoshi Rural Municipality) तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरणले यस क्षेत्रको सेवा प्रवाह, नीति निर्माण, आन्तरिक आयवृद्धि तथा विकासको प्रक्रियालाई मार्गदर्शन गरी जन आकांक्षा अनुरूप सुनकोशी गाउँपालिकाको योजना निर्माण गर्न सहयोग हुने विश्वास लिएको छु । यसका अतिरिक्त गाउँपालिकाको विकासका लागि सहकार्य गर्ने अन्य निकाय लगायत गैसस तथा विकास साझेदारका लागि पनि उल्लेखित विवरण महत्वपूर्ण र सहयोगी हुनुका साथै राज्य तहमा योजना तथा कार्यक्रम निर्माणमा टेवा पुग्ने,

आमनागरिकले गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति जानकारी हुने र गाउँपालिका र आमनागरिकको बिचको सम्बन्ध सुमुधुर बनाउन सहयोगी बन्ने छ ।

यो कार्यको लागि वडाबाट गणक सिफारिस भई सबै वडाका घरधुरीहरुको Kobo tools मोबाईल एप्सबाट संकलन गरिएकोले यसको आधिकारिकता रहेको छ । सूचना संकलनमा सम्बन्धित शाखाहरुको सहयोग र सम्बन्धित वडा अध्यक्ष ज्यूहरुको निर्देशन रहेको छ । सुनकोशी गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहने छ । यसमा भएका सूचनाहरु गाउँपालिकाको सम्पति हुनेछ । यसमा भएका सूचनाहरु कही कसैले प्रयोग गर्नु परेमा अनुमति लिनुपर्ने छ ।

यस गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको सपना सबैको एकता, साझा प्रयास र प्रतिवद्धता बाट प्राप्त हुने कुराको आत्मविश्वासका साथ अपेक्षा गर्न चाहन्छु । अन्त्यमा, समग्र गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीको कार्यमा सहयोग र परामर्श तथा सुझाव प्रदान गर्ने गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष जनप्रतिनिधिहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायतका सम्पूर्ण कर्मचारीहरु, सूचना उपलब्ध गराईदिने सम्पूर्ण जनता, सहयोगकर्ता सहित सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद सहित

अध्यक्ष
सुनकोशी गाउँपालिका
टपिन्द्र प्रसाद तिमल्सिना

दुई शब्द

नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय जनताको सबैभन्दा निकटको सरकारका रूपमा स्थानीय तहलाई स्थानीय शासन सञ्चालन र व्यवस्थापनका लागि नयाँ अधिकार दिईएको छ । विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाका अतिरिक्त साधन र स्रोतको सीमा भित्र रहेर शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन चूनौतीपूर्ण कार्यका रूपमा देखिएको छ । जनताले प्राप्त गर्ने सेवा सुविधालाई छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाई सङ्घीय प्रणालीको सुदृढीकरण, दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्ने दिशामा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी गाउँपालिकामा रहेको छ । स्थानीय तहमा अन्तरनिहित अधिकार तथा अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषयलाई विद्यमान कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाले रेखांकन गरेको छ । नेपालको संविधान, कार्य विस्तृतिकरण प्रतिवेदन, स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश २०७४ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा अन्तरनिहित अधिकारको बाँडफाँड र कार्यसम्पादन सम्बन्धी विषय प्रष्ट पाउँदै वस्तुगत विवरण तयारी र अद्यावधिक गर्नु पर्ने कुरालाई प्रष्ट गरेको छ । सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले वस्तुगत विवरण तयारी गर्न सचेत गराई यसको ढाँचा समेत उपलब्ध गराएको वर्तमान अवस्थामा समग्र गाउँपालिकाको आर्थिक सामाजिक पुर्वाधार मानवीय तथा पर्यावरणीय विकासको वर्तमान अवस्था र वस्तुगत स्थिति झल्किने खण्डीकृत तथ्यांक सहितको क्षेत्रगत विवरण खुल्ने वस्तुगत विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्दै लैजानु आवश्यक छ ।

यस सुनकोशी गाउँपालिकाको डिजिटल वस्तुगत विवरणले नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तथा कार्यक्रम निर्माणका अतिरिक्त कार्यान्वयन र नियमनका लागि आवश्यक सूचना तथा आधार प्रदान गर्नेछ । यस विवरणले गाउँपालिकाको विकासमा समन्वय र सहकार्य गर्ने निकाय तथा विकास साझेदार गैसस, नीजि क्षेत्रलाई समेत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने अपेक्षा गरेको छु । समय, स्रोत र साधनको सीमितताका बाबजुद सरोकारवालासँगको छलफल र द्वितीय तथ्यांकको उपयोग गरी तयार गरिएको यस गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीको पहिलो प्रयाससफल भएकोमा खुसि व्यक्त गर्न चाहन्छु । पहिलो प्रयास भएको कारणले वस्तुगत विवरणमा हुन सक्ने कमि कमजोरीहरूलाई क्रमशः सुधार र अद्यावधिक गर्दै लगिने छ । साथै समग्र गाउँपालिकाको भावि योजना, गाउँवासीको चाहना बमोजिमको विकास र समृद्धि एवं सुशासन कायम गराउन यस विवरणले मार्गदर्शन प्रदान गर्ने कुरामा म विश्वस्त छु ।

अन्तमा, वस्तुगत विवरण तयारी कार्यमा नेतृत्वदायी भूमिका खेल्ने अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगाएत सबै निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी र सबै सरोकारवाला तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने परामर्शदाता लगायत सबैलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी दिनमा सबैका साथ र सहयोगले गाउँपालिकाको विकास प्रक्रिया, शासन सञ्चालन र व्यवस्थापन सहज र उत्साहप्रदक हुनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु ।

कान्छी लामा
उपाध्यक्ष
सुनकोशी गाउँपालिका

दुई शब्द

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ५७ मा राज्यशक्तिको बाँडफाँडको व्यवस्था अनुसार उपधारा ४ को अनुसूचि ८ अन्तरगत स्थानिय तहले स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को निर्देशनमा रही आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र विकास योजना तथा विशिष्ट कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न, विकासको खाका तयार गरी कार्यान्वयन गर्न स्वतन्त्र एवम् जिम्मेवार रहेका छन् । सुनकोशी गाउँपालिकाको डिजिटल पार्वचित्र, २०८०/०८१ (Digital Profile Sunkoshi Rural Municipality) ले यस पालिकाको वास्तविक वर्तमान अवस्था, जनसाङ्ख्यिक विवरण, सामाजिक तथा सास्कृतिक आर्थिक अवस्था, वातावरणिय तथा प्रविधि पक्ष लगायतका विविध क्षेत्रहरुको अवस्थालाई घरधुरी सर्भेक्षण बाट वस्तुगत पार्वचित्र तयार गरेका छौ । यस गाउँपालिकाले लिएको विकास सम्बन्धि नीति, योजना र कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्न, आगामी गाउँपालिकाको कार्यक्रम तय गर्न, हालको वास्तविक वस्तुस्थिति पत्ता लगाउन, बार्षिक नीति तर्जुमा तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

Codespec solutions मा विकसित गरिएको यो प्रणालीले घरधुरी स्तरको सामाजिक आर्थिक जानकारी र गाउँपालिका सेवाहरु र सम्पत्तिहरु मात्र व्यवस्थापन गर्दैन, तर व्यक्ति र पक्षहरुको सूचीलाई पनि अनुमति दिन्छ । यसरी परिष्कृत सेवाहरुको लागि आफ्नै निर्णय गर्न सुधार गर्दछ । यस प्रणालीले गाउँपालिकालाई घरपरिवारलाई ट्याकिङ र चिन्न सक्षम भई तथ्याङ्कको उपयोग गरी उचित व्यवस्थापनसँग जोडेर आफ्नै स्रोत आम्दानी बढाउन सम्भव बनाउने छ । राष्ट्रिय सहरी विकास रणनीति (NUDS), MoUD ले सिफारिस गरे अनुसार यो प्रणालीलाई अत्यावश्यक मानिन्छ ।

गाउँपालिकाको विकासका लागि सहकार्य गर्ने अन्य निकाय लगायत गैसस तथा विकास साझेदारका लागि पनि उल्लेखित विवरण महत्वपूर्ण र सहयोगी हुनुका साथै राज्य तहमा योजना तथा कार्यक्रम निर्माणमा टेवा पुग्ने, आमनागरिकले गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति जानकारी हुने र गाउँपालिका र आमनागरिकको बिचको सम्बन्ध सुमुधुर बनाउन सहयोगी बन्ने छ । यो पार्वचित्र २०८०/०८१ को PDF कपी र डिजिटल पोर्टल गाउँपालिकाको Website मा राखिने हुँदा डिजिटल प्रोफाइल गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहने छ । यसमा भएका सूचनाहरु गाउँपालिकाको सम्पति रहनेछ । यसमा भएका सुचनाहरु कहिँ कसैले प्रयोग गर्नु परेमा अनुमति लिनु पर्ने छ ।

अन्त्यमा, समग्र गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीको कार्यमा सहयोग, परामर्श तथा सुझाव प्रदान गर्ने गाउँपालिकाका अध्यक्ष ज्यू, उपाध्यक्ष ज्यू, वडा अध्यक्ष ज्यूहरु लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरु सहयोगकर्ता सहित सबैको योगदानको उच्च कदर गर्दै हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

मोहन कुमार श्रेष्ठ
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
सुनकोशी गाउँपालिका

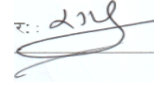
प्रतिबद्धता

सुनकोशी गाउँपालिका र यस भिजन डेभलपमेन्ट सोलुसन प्रा.लि. बीच सुनकोशी भएको सम्झौता बमोजिम सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको सुनकोशी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार भएको छ । यस पार्श्वचित्र स्थानीय सञ्चालन ऐन, २०७४ र नेपालको संविधान, २०७२ अनुसार तयार गरिएको हो ।

सुनकोशी गाउँपालिकालाई सूचना र तथ्यगत बनाउनका लागि सुनकोशी गाउँपालिकाले आ.व.२०८०/०८१ मा पालिकाको डिजिटल प्रोफाइल बनाउनको लागि बजेट विनियोजन गरे अनुरूप त्यसको कार्यान्वयन गर्न यो प्रोफाइल तयार गरिएको हो ।

यो कार्य गर्न वडाबाट गणक सिफारिश गरि सबै वडाका घरधुरीहरूको मोबाईल एप्सबाट सूचना सङ्कलन गरिएकोले यसको आधिकारिकता रहेको छ । सूचना सङ्कलनको कार्यमा वडा अध्यक्षज्यूहरूको निर्देशन तथा गाउँपालिकाका सम्बन्धित शाखाहरूको समेत भूमिका रहेको छ ।

सुनकोशी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र पूर्ण रूपले सुनकोशी गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहने छ । यसमा भएका सूचनाहरू सुनकोशी गाउँपालिकाको सम्पत्ति हुनेछन् । यो पार्श्वचित्रमा भएका तथ्याङ्कहरू, सूचनाहरू परामर्शदाता भिजन डेभलपमेन्ट सोलुसन प्रा.लि. भक्तपुरलाई कही कतै प्रयोग गर्ने अनुमति हुने छैन । परामर्शदाताले अन्य गाउँपालिका/नगरपालिकामा प्रोफाइल तयार गर्दा डुप्लिकेसन गरिएको पाईमा परामर्शदाता नै जवाफदेही हुने सहितको प्रतिबद्धता जाहेर गरिन्छ ।

प्रबन्ध निर्देशक
रामकृष्ण पोखरेल

विषय सूची

तालिका सूची	क
चित्र सूची	ग
फोटो सूची	घ
परिच्छेद १: परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमि.....	१
१.२ उद्देश्य	१
१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधार.....	२
१.४ तयारीका चरण.....	३
१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी.....	३
१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला	४
१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन	४
१.४.४ तथ्याङ्क सङ्कलन.....	५
१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण.....	६
१.४.६ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी.....	६
१.४.७ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव सङ्कलन	६
१.४.८ वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी.....	६
१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा	६
परिच्छेद २: गाउँपालिकाको चिनारी	७
२.१ भौगोलिक अवस्थिति.....	७
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण.....	८
२.३ प्रशासनिक विभाजन	८
२.४ धरातलीय अवस्था	८
२.५ प्राकृतिक सम्पदा	९
२.६ सांस्कृतिक उत्कृष्टता	९
२.७ विकासका सम्भावना	९
परिच्छेद ३: पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था	१२
३.१ घरधुरी तथा जनसङ्ख्या वितरणको अवस्था.....	१२
३.२ उमेर तथा लिङ्गको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण	१३
३.३ घरको स्वामित्व	१४
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	१५
३.५ धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण.....	१६
३.६ जातिगत आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	१६

३.७ अपाङ्गताको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण	१८
३.७.१ अपाङ्गताको प्रकार १.७.....	१८
३.७.२ अपाङ्गताको परिचय पत्र	१९
३.८ बसाइँसराइ सम्बन्धी विवरण	१९
३.८.१ स्वदेशमा नै अन्य जिल्लामा बसोबास गरेका जनसङ्ख्या	२०
३.८.२ बसाइँसराइ २.८.	२०
३.९ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण	२१
३.१० सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी विवरण.....	२२

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था **२३**

४.१ प्रमुख आर्थिक क्रियाकलापहरूको विवरण	२३
४.१.१ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या विवरण.....	२३
४.१.२ पेशा.....	२३
४.१.३ औसत आम्दानी विवरण.....	२५
४.१.४ औसत खर्च	२५
४.१.५ ऋण सम्बन्धी विवरण.....	२६
४.१.६ बिक्री बाट औसत आम्दानी	२८
४.१.७ खाद्य सुरक्षाको अवस्था	२९
४.१.८ गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या).....	३०
४.१.९ आयात र निर्यातको अवस्था	३०
४.१.१० वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण	३०
४.२ भू-स्वामित्व र जमिन.....	३२
४.२.१ भू-स्वामित्व.....	३२
४.२.२ खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण	३३
४.२.३ बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण	३३
४.३ कृषि तथा पशु विकास	३४
४.३.१ माछापालन सम्बन्धी विवरण	३४
४.३.२ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता विवरण.....	३४
४.३.३ सिंचाईको श्रोत	३४
४.३.४ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण	३५
४.३.५ पशु तथा पन्छी सम्बन्धी विवरण	३६
४.३.६ व्यावसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण.....	३८
४.३.७ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित मानव संशाधन	३९
४.३.८ कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक सङ्ख्या तथा समूहको विवरण	३९
४.४ पर्यटन विकास	३९
४.४.१ धार्मिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण	४०
४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण	४१

४.४.३ स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरु	४२
४.५ उद्योग, व्यापार तथा बैङ्किङ	४२
४.५.४ उद्योग, व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	४२
४.५.६ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको विवरण	४४
४.५.७ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण	४४
४.५.८ सहकारी सम्बन्धी विवरण	४४
परिच्छेद ५ : सामाजिक अवस्था	४६
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास	४६
५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण	४६
५.१.२ तहगत रूपमा शैक्षिक संस्थाको विवरण	४६
५.१.३ कक्षागत आधारमा छात्र छात्राको विवरण	४७
५.१.४ बाल विकास केन्द्रको विवरण	४८
५.१.५ आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा पहुँचको अवस्था	४९
५.१.६ गाउँ शिक्षा समिति	४९
५.१.७ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण	५०
५.१.८ विद्यालयको भौतिक अवस्था	५०
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	५०
५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	५१
५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण	५१
५.२.३ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था	५२
५.२.४ उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा	५२
५.२.५ खोप सेवा	५३
५.२.६ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण	५४
५.२.७ दीर्घ रोग	५५
५.२.८ सुरक्षित मातृत्व	५७
५.२.९ एक वर्ष भित्र मृत्यु भएका शिशुहरुको सङ्ख्या	५७
५.२.१० परिवार नियोजनका साधन प्रयोग	५७
५.२.१० स्वास्थ्य संस्था र पालिका बीच दुरी	५८
५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ	५८
५.३.१ खानेपानीको श्रोतको विवरण	५९
५.३.३ शौचालय प्रयोगको अवस्था	५९
५.३.४ सार्वजनिक शौचालय	६०
५.३.५ फोहोरमैला व्यवस्थापन	६०
५.३.६ ढल व्यवस्थापन	६१
५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण	६१
५.४.१ बाल विवाहको अवस्था	६१
५.४.२ कामदारको रूपमा घर बाहिर रहेका बालबालिकाबालश्रम/	६२

५.४.३ बालक्लव तथा सञ्जालको विवरण.....	६३
५.४.४ घरपरिवार विहीन बालबालिकाको अवस्थासडक बालबालिका/.....	६३
५.४.५ सामाजिक सुरक्षा	६४
५.५ युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन	६५
५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण.....	६६
५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण.....	६६
५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति	६७
५.६.१ घाट/चिहान.....	६७
५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था	६७
परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति.....	६९
६.१ वन क्षेत्रको अवस्था	६९
६.१.१ वन क्षेत्र, वनको स्थिति र प्रकार सम्बन्धी विवरण.....	६९
६.१.२ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सामुदायिक, धार्मिक र निजी वन).....	६९
६.१.३ वनजन्य उत्पादन विवरण.....	७०
६.२ जलस्रोत तथा जलाधर क्षेत्र.....	७०
६.३ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन	७०
६.३.१ प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा परेका घर	७०
६.३.२ प्राकृतिक प्रकोप जोखिममा रहेका परिवारको विवरण.....	७१
६.३.३ जोखिम पारिवारिक योजना	७२
६.३.४ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय.....	७२
६.३.५ विपद्बाट क्षति भएका सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधारको विवरण.....	७२
परिच्छेद ७ : भौतिक विकासको अवस्था.....	७३
७.१ सडक सञ्जाल र बाटोको विद्यमान अवस्था	७३
७.१.१. यातायात पूर्वाधार	७३
७.१.२ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा.....	७४
७.२ विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा	७४
७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण) खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार(.....	७४
७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार.....	७५
७.३ सञ्चार तथा प्रविधि.....	७६
७.३.१ घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधा.....	७६
७.४ आवास तथा सार्वजनिक भवन.....	७७
७.४.१ परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण.....	७७
७.४.२ परिवारले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्वको विवरण.....	७८
७.४.३ भवन मापदण्ड अनुसार बनेको घरको विवरण.....	७९
७.४.४ भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण.....	७९
७.४.५ घरको छानाको प्रकार.....	८०
७.४.६ घरको जग सम्बन्धी विवरण	८०

७.४.७ गाउँपालिकामा आफ्नै घर, जग्गा नहुने घरपरिवार	८०
७.४.८ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन.....	८१
७.४.९ गाउँपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक भवनहरू.....	८२
७.४.१० गाउँपालिका अन्तर्गतका सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराहरू.....	८२
परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति	८४
८.१ सङ्गठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था.....	८४
८.१.१ गाउँपालिकाको सङ्गठनात्मक ढाँचा.....	८४
८.१.२ गाउँपालिकाको दरवन्दी तेरिज.....	८५
८.१.३ गाउँ कार्यपालिकाको विषयगत शाखा, कार्यालय, इकाई तथा सेवा केन्द्र	८६
८.१.४ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण.....	८८
८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन	८८
८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको प्रकार.....	८८
८.२.२ गैर सरकारी संघ संस्था	८८
८.४.३ गाउँपालिकाको जन प्रतिनिधिहरू.....	८९
८.४.४ गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी.....	९०
अनुसूची.....	९४
अनुसूची १: माईन्युट.....	९४
अनुसूची २: फोटो.....	९५
अनुसूची ३: प्रश्नावली.....	९७
अनुसूची ३१.: घरधुरी सर्वेक्षण फाराम, २०८०/८१	९७
अनुसूची ३३.: वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम.....	९३८
अनुसूची ४ : सडकको विवरण	९४५
अनुसूची ५ : गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण	९४९
अनुसूची ६ : सबै वडाको प्रत्येक घरधुरी सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको ब्योहोरा सहितको वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र.....	९५०

तालिका सूची

तालिका १ : राष्ट्रिय पुनरसंरचनामा गाउँपालिकाको राजनीतिक अवस्था.....	८
तालिका २ : वडागत घरधुरी तथा जनसङ्ख्याको विवरण.....	१२
तालिका ३ : उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण.....	१३
तालिका ४ : प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको विवरण.....	१४
तालिका ५ : मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्या विवरण.....	१५
तालिका ६ : धर्मको आधारमा घरधुरीको विवरण.....	१६
तालिका ७ : गाउँपालिकाको जातिगत विवरण.....	१७
तालिका ८ : अपाङ्गताको प्रकार (वडागत रूपमा).....	१८
तालिका ९ : अपाङ्गताको वर्गीकरण अनुसार परिचय पत्र प्राप्त गर्ने सङ्ख्या.....	१९
तालिका १० : हाल बसोबास गरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण.....	२०
तालिका १२ : स्वदेशमा नै अन्य जिल्लामा बसोबास गरेका जनसङ्ख्याको विवरण.....	२०
तालिका १२ : बसाइँसराइको विवरण.....	२१
तालिका १३ : व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण.....	२१
तालिका १४ : वडागत रूपमा सामाजिक सुरक्षा लिने लाभग्राही सङ्ख्या.....	२२
तालिका १५ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या.....	२३
तालिका १६ : पेशाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण.....	२३
तालिका १७ : वडागत कृषि कार्यमा प्रयोग भएको जग्गाको विवरण.....	२४
तालिका १८ : परिवारको आम्दानी विवरण.....	२५
तालिका १९ : परिवारको खर्च विवरण.....	२६
तालिका २० : वडागत ऋण हुने परिवारको विवरण.....	२६
तालिका २१ : परिवारको ऋण सम्बन्धी विवरण.....	२७
तालिका २२ : ऋण लिनुको कारण.....	२८
तालिका २३ : बिक्रीबाट औसत आम्दानी विवरण.....	२८
तालिका २४ : खाद्य सुरक्षाको अवस्था.....	२९
तालिका २५ : विदेशमा बसोबास गरेका जनसङ्ख्याको विवरण.....	३१
तालिका २६ : वार्षिक विदेशबाट भित्रिने रेमिटेन्ट्स विवरण.....	३१
तालिका २७ : जग्गामा आफ्नै स्वामित्वमा हुने घरधुरी.....	३२
तालिका २८ : महिलाको स्वामित्वमा जग्गा हुने घरधुरी.....	३२
तालिका २९ : बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण.....	३३
तालिका ३० : गाउँपालिकामा कृषक घर परिवार, कृषियोग्य जग्गा, कृषि गरेको जग्गा र सिंचाई सुविधा भएको क्षेत्रफल.....	३४
तालिका ३१ : गाउँपालिकामा कृषियोग्य जग्गा, कृषि गरेको जग्गा र सिंचाई सुविधा भएको क्षेत्रफल.....	३४
तालिका ३२ : सिंचाई सम्बन्धी विवरण.....	३५
तालिका ३३ : उत्पादन भएको खाद्यबाली बिक्री गर्ने घरधुरीको विवरण.....	३६
तालिका ३४ : उत्पादन भएको तरकारीबाली बिक्री गर्ने घरधुरीको विवरण.....	३६

तालिका ३५ : उत्पादन भएको फलफुलबाली बिक्री गर्ने घरधुरीको विवरण.....	३६
तालिका ३६ : पशुपन्छी पालन गर्ने घरधुरीको विवरण.....	३७
तालिका ३७ : पशुपालन गर्ने जनसङ्ख्या.....	३७
तालिका ३८ : माछा तथा मौरी पालन गर्नेको विवरण.....	३८
तालिका ३९ : वार्षिक कुखुरा, माछा तथा मह उत्पादन.....	३८
तालिका ४० : व्यावसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण.....	३८
तालिका ४१ : कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूहको विवरण.....	३९
तालिका ४२ : कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक सङ्ख्या तथा समूहको विवरण (सङ्ख्या).....	३९
तालिका ४२ : धार्मिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय स्थानहरू.....	४०
तालिका ४४ : होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे.....	४१
तालिका ४५ : स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरू.....	४२
तालिका ४६ : व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण.....	४२
तालिका ४७ : कुनै पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएको तथा नभएको सम्बन्धी विवरण.....	४४
तालिका ४८ : सहकारी सम्बन्धी विवरण.....	४५
तालिका ४९ : पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण.....	४६
तालिका ५० : सामुदायिक विद्यालयको विवरण.....	४६
तालिका ५१ : कक्षागत आधारमा छात्रछात्राको विवरण.....	४७
तालिका ५२ : बाल विकासको सञ्चालन भएका विवरण र विद्यार्थीको विवरण.....	४८
तालिका ५३ : गाउँ शिक्षा समिति विवरण.....	४९
तालिका ५४ : सुनकोशी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण.....	५१
तालिका ५५ : सुनकोशी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको कार्यरत कर्मचारी.....	५१
तालिका ५६ : स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा.....	५२
तालिका ५७ : खोप लिएका बालबालिकाको विवरण.....	५४
तालिका ५८ : प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण.....	५४
तालिका ५९ : दीर्घ रोगीको सङ्ख्या.....	५५
तालिका ६० : दीर्घ रोग सम्बन्धी विवरण.....	५६
तालिका ६१ : गर्भवती महिला र सुत्केरी सङ्ख्याको विवरण.....	५७
तालिका ६२ : एक वर्ष भित्र मृत्यु हुने शिशु सङ्ख्याको विवरण.....	५७
तालिका ६३ : परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला तथा पुरुषको विवरण.....	५८
तालिका ६४ : स्वास्थ्य संस्था र पालिका बीचको दुरी.....	५८
तालिका ६५ : घरधुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोत.....	५९
तालिका ६६ : शौचालय सुविधाको प्रकार अनुसार घरपरिवारको सङ्ख्या.....	६०
तालिका ६९ : फोहोरमैलाको व्यवस्थापनको अवस्था.....	६०
तालिका ६८ : वैवाहिक स्थितिको विवरण.....	६१
तालिका ६९ : बाल अधिकार समितिका पदाधिकारीहरू.....	६३
तालिका ७० : सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी विवरण.....	६४
तालिका ७१ : सामाजिक सुरक्षा भत्ता त्रैमासिक किस्ता लाभग्राहीको विवरण.....	६५

तालिका ७२ : खेलमैदानको विवरण.....	६६
तालिका ७३ : घाटहरु/चिहानहरु.....	६७
तालिका ७४ : शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था.....	६८
तालिका ७५ : सामुदायिक वनको विवरण.....	६९
तालिका ७६ : प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा परेका घरको विवरण.....	७१
तालिका ७७ : प्राकृतिक प्रकोप जोखिमको किसिमका आधारमा घरको विवरण.....	७१
तालिका ७८ : जोखिम पारिवारिक योजनाको आधारमा घरको विवरण.....	७२
तालिका ७९ : घर पुग्ने सडक बाटोको प्रकार.....	७३
तालिका ८० : पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरुको विवरण.....	७४
तालिका ८१ : खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार.....	७४
तालिका ८२ : बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार.....	७५
तालिका ८३ : घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधाको प्रयोग.....	७७
तालिका ८४ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण.....	७८
तालिका ८५ : परिवारले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्वको विवरण.....	७८
तालिका ८६ : भवन मापदण्ड अनुसार बनेको घरको विवरण.....	७९
तालिका ८७ : भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण.....	७९
तालिका ८८ : घरको छानाको प्रकार.....	८०
तालिका ८९ : घरको जग सम्बन्धी विवरण.....	८०
तालिका ९० : यस गाउँपालिकामा घर भएका परिवार.....	८०
तालिका ९१ : गाउँपालिकामा आफ्नै जग्गा नहुने परिवार.....	८१
तालिका ९२ : सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण.....	८१
तालिका ९३ : सामुदायिक भवनहरुको विवरण.....	८२
तालिका ९४ : सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराहरुको विवरण.....	८२
तालिका ९५ : गाउँपालिकाको दरबन्दी तेरिज.....	८५
तालिका ९६ : गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका शाखा, कार्यालय, इकाई तथा सेवा केन्द्र.....	८६
तालिका ९७ : गाउँपालिकामा कार्य क्षेत्र बनाएका गैर सरकारी संस्थाको नाम.....	८९
तालिका ९८ : जनप्रतिनिधीहरुको विवरण.....	८९
तालिका ९९ : गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी.....	९०

चित्र सूची

चित्र १ : गाउँपालिका वस्तुस्थिति तयारी चरण.....	३
चित्र २ : वडागत घरधुरी तथा जनसङ्ख्या विवरण.....	१२
चित्र ३ : जनसङ्ख्या कोणस्तुप.....	१४
चित्र ४ : मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्या विवरण.....	१५
चित्र ५ : धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण.....	१६
चित्र ६ : जाति अनुसार जनसङ्ख्या विवरण.....	१७

चित्र ७ : जाति अनुसार जनसङ्ख्या विवरण.....	१९
चित्र ८ : वडागत सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही सङ्ख्या.....	२२
चित्र ९ : पेशाको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	२४
चित्र १० : औसत आम्दानीको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	२५
चित्र ११ : औसत खर्चको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण.....	२६
चित्र १२ : ऋण भएका परिवार सङ्ख्या.....	२७
चित्र १३ : ऋण लिनुको कारणको आधारमा घरपरिवार.....	२८
चित्र १४ : ऋणबाट औसत आम्दानी विवरण.....	२९
चित्र १५ : खाद्य सुरक्षाको अवस्थाको आधारमा घरधुरी.....	३०
चित्र १६ : महिलाको स्वामित्वमा जग्गा हुने घरधुरी सङ्ख्या.....	३३
चित्र १७ : पशुपन्छी पालन गर्ने घरधुरी सङ्ख्या.....	३७
चित्र १८ : प्रमुख रोगहरुको विवरण.....	५५
चित्र १९ : खानेपानीको मुख्य स्रोत अनुसार घरधुरी (प्रतिशत).....	५९
चित्र २० : शौचालय सुविधा प्रकार अनुसार घरधुरी (प्रतिशत).....	६०
चित्र २१ : वैवाहिक स्थिति.....	६२
चित्र २२ : सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही सङ्ख्या.....	६४
चित्र २३ : सामाजिक सुरक्षा भत्ता त्रैमासिक किस्ता लाभग्राही सङ्ख्या.....	६५
चित्र २४ : प्राकृतिक प्रकोप जोखिम रहेका घरधुरी सङ्ख्या.....	७१
चित्र २५ : घर पुग्ने सडक बाटोको प्रकार.....	७३
चित्र २६ : खाना पकाउन ईन्धनको आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या.....	७५
चित्र २७ : बत्ती बाल्ने ईन्धन प्रयोगको आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या.....	७६
चित्र २८ : परिवारले प्रयोग गर्ने साधन तथा सुविधाको आधारमा घरधुरी सङ्ख्या.....	७७
चित्र २९ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घरधुरी प्रतिशत.....	७८
चित्र ३० : गाउँपालिकाको सङ्गठन संरचना ढाँचा.....	८५

फोटो सूची

फोटो १ : सुनकोशी गाउँपालिकाको डिजिटल पार्श्वचित्र तयार गर्ने कार्यको कार्यशाला गोष्ठी.....	४
फोटो २ : घरधुरी सर्वेक्षणको लागि स्थानीय गणकहरुलाई अभिमुखीकरण तथा तालिम.....	५

परिच्छेद १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको मूल संरचना सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहमा विभाजन गरिएको छ। नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई स्थानीय स्वायत्त सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ। संविधानको अनुसूची ८ को क्र.सं. ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय सरकारलाई भएको उल्लेख छ, भने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४को दफा ११ (२) को 'च' मा माथि उल्लेखित विषयलाई थप विस्तार गरिएको छ।

नेपालको संविधान २०७२ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सुनकोशी गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्नुपर्ने प्रावधान अनुरूप यो डिजिटल पार्श्वचित्र तयार गरिएको हो। यो पार्श्वचित्र तयार गर्दा राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा प्रकाशित "स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५" को अनुसूची ३ मा गाउँ पार्श्वचित्रको ढाँचामा आधारित भइ तयार गरिएको छ। यसलाई सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले स्थानीय तहको समग्र वस्तुस्थिति झल्कने पार्श्वचित्र निर्माणलाई उच्च महत्व दिएको छ। यो प्रतिवेदन स्थानीय स्तरका विकासको योजना निर्माण, नीति निर्माणको लागि स्थानीय सूचनाको प्रमुख तथा विश्वासिलो तथ्याङ्किय श्रोतको आधार हो।

सुनकोशी गाउँपालिकाले वस्तुगत विवरण (पार्श्वचित्र) तयार गर्नका लागि प्राविधिक सहयोगको लागि गाउँपालिका र यस परामर्शदाता बीच भएको सम्झौता बमोजिम यस प्रतिवेदन तयार गरिएको छ।

१.२ उद्देश्य

पार्श्वचित्र निर्माणको प्रमुख उद्देश्य गाउँपालिकाको समग्र वस्तुगत अवस्थाको उपलब्ध तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई व्यवस्थित रूपमा अभिलेखीकरण गर्ने र आवश्यकता अनुरूप तथ्याङ्क र सूचनाहरूलाई प्रयोग गर्दै र अद्यावधिक गर्दै जानु हो। यसका अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्।

- क) गाउँपालिकाको समग्र भौतिक, जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, वातावरणीय, भौतिक विकास र संस्थागत पक्षहरूको अवस्था बारे तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार पार्ने।
- ख) गाउँपालिकाको समग्र जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथ्याङ्कहरूको व्याख्या र विश्लेषण गर्ने।
- ग) गाउँपालिकाको वातावरणीय प्राकृतिक सम्पदा तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बद्ध पक्षहरूको सूचना तथा तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्ने।
- घ) स्थानीय स्रोत साधनको उपलब्धताको अवस्थाको जानकारी गराउने।
- ङ) गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह तथा संस्थागत संयन्त्रहरू बारेका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गर्ने।
- च) गाउँपालिकाका सबल तथा दुर्बल पक्षहरू, अवसरहरू चुनौती तथा सम्भावनाको विश्लेषण गर्ने।

- छ) गाउँपालिका क्षेत्रको तथ्याङ्कको आधारमा जिल्ला तथा राष्ट्रिय स्तर सम्म सूचनाको उपलब्धता गराई व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने ।
- ज) गाउँपालिकाको भावी योजना तथा कार्यक्रम र नीति निर्माणको कामलाई आधार प्रदान गर्ने ।
- झ) माथि उल्लेखित सम्पूर्ण विषयसँग सम्बन्धित एकमुष्ट तथ्याङ्कीय आधार तयार पार्ने ।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधार

गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी सम्बन्धी कार्यलाई चरणबद्ध र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न देहाय बमोजिमका कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू रहेका छन् ।

- संविधानमा स्थानीय तहको एकल अधिकार उल्लेख गरिएको अनुसूची-८ को क्रम सङ्ख्या नम्बर ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख सङ्कलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरिएको छ ।
- नेपालको संविधानको अनुसूची ५, ६, ७, ८ र ९ मा उल्लेखित सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकार सूचीको व्यवस्थालाई नेपाल सरकारले कार्य विस्तृतीकरण सम्बन्धी प्रतिवेदनमा स्थानीय तहको अधिकारलाई थप व्याख्या गरेको छ । यस प्रावधानमा स्थानीय तहको तथ्याङ्कीय अभिलेख व्यवस्थापन र स्थानीय तहका सम्भाव्य प्राकृतिक स्रोत र साधनको अभिलेख (प्रोफाइल) तयार गर्ने कुरा उल्लेख छ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ यस ऐनको दफा ११ को उपदफा २ च, ड र थ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत तथ्याङ्क सङ्कलन र अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । उल्लिखित व्यवस्था अन्तर्गत, जनसाङ्ख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल गार्हस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकाङ्क, राजस्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क सङ्कलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आबद्धता र पार्श्वचित्र तथा स्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेख गरिएको छ ।
- स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामूलक ढंगले बनाउनुपर्ने र योजना र बजेट तर्जुमा गर्न पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ वस्तुस्थिति देखिने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्नुपर्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । अद्यावधिक वस्तुगत विवरण आफ्नो वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ” भनि प्रष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

यस पार्श्वचित्र मूलतः घरधुरी सर्वेक्षण र विभिन्न निकायहरूबाट सङ्कलन गरिएका प्रतिवेदन तथा डिजिटल डाटाहरू, जिल्ला स्तरका कार्यालयहरूबाट सङ्कलन गरिएका प्रकाशित तथा अप्रकाशित दस्तावेजहरू, गाउँपालिका स्तरमा भएका छलफलबाट प्राप्त सूचनाहरूको आधारमा तयार गरिएको छ । साथै पार्श्वचित्रमा समावेश भएका केही विवरणहरूलाई आवश्यकता अनुसार प्रादेशिक र सङ्घीय तथ्याङ्कसँग तुलनात्मक विश्लेषण समेत गरिएको छ ।

१.४ तयारीका चरण

राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा प्रकाशित “स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५”को अनुसूची ३ मा गाउँपालिका पार्श्वचित्र तयारीको लागि सुझाइएका चरणहरूलाई आत्मसाथ गर्दै तपसिल बमोजिमका चरणहरू अपनाइएको छ ।

प्रणालीलाई सेवा प्रवाहमा जोडी अभिलेखको नियमित अद्यावधिक गर्ने कार्य	८. आठौँ चरण
वस्तुस्थिति विवरण तयारी र प्रकाशन	७. सातौँ चरण
वस्तुस्थिति विवरण प्रमाणीकरण कार्यशाला	६. छैटौँ
वस्तुस्थिति विवरण मस्यौदा तयारी	५. पाँचौँ चरण
▲ तथ्यांक विश्लेषण, प्रस्तुति तथा श्रोतनक्शा तयारी (विभिन्न सरकारी निकायहरूमा संचालित प्रणालीहरू अन्तरआवद्ध गर्ने कार्य समेत)	▲ ४. चौथो चरण
सर्वेक्षण वा तथ्यांक संकलन	३. तेश्रो चरण
वस्तुस्थिति विवरण तयारी गोष्ठी तथा कार्य योजना स्वीकृति	२. दोश्रो चरण
वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा विधि स्वीकृति	१. पहिलो चरण

चित्र १ : गाउँपालिका वस्तुस्थिति तयारी चरण

१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणमा के के विषय वस्तु समावेश गर्ने र कुन विषय तथा सूचनाहरूलाई कसरी कुन ढाँचामा समावेश गर्ने भन्ने कुराको निर्धारित हुनुपर्छ । यसको लागि सर्वप्रथम सङ्कलन गर्नुपर्ने सूचना तथा विवरणको बारेमा अध्ययन गरी तिन प्रकार (घरधुरी सर्वेक्षण, संस्थागत सर्वेक्षण र वडागत सर्वेक्षण) को संरचनात्मक प्रश्नावली (Structural Questionnaires) को तयार गरियो ।

यसरी तयार गरिएको प्रश्नावली डिजिटल पार्श्वचित्र निर्माणका लागि KoboToolbox नामको मोबाइल एप्लिकेसन (Mobile Application) मा राखि एनरोइड मोबाइलमा ईन्स्टल गरियो । यसरी तयार गरिएको मोबाइल एप्लिकेसनको सहायतले गाउँपालिकाको प्रत्येक घरको घरधुरी सर्वेक्षण गरी घरको GPS Location समेत ट्र्याक गरिएको थियो । प्रश्नावलीमा समावेश गरिएको संस्थागत सर्वेक्षण र वडागत सर्वेक्षणको पनि सूचना सङ्कलन गरियो । यसरी सङ्कलन गरिएका सूचना तथा कोरा तथ्याङ्कलाई Office Excel को प्रयोग गरी व्याख्या तथा विश्लेषण गरियो ।

यस पार्श्वचित्र तयारी गर्दा विभिन्न आठवटा परिच्छेदमा विभाजन गरिएको छ । परिच्छेद १ मा गाउँपालिका पार्श्वचित्रको परिचय र परिच्छेद २ मा गाउँपालिकाको परिचय समावेश गरिएको छ । त्यस्तै

परिच्छेद ३ मा पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था समावेश गरिएको छ भने परिच्छेद ४ देखि परिच्छेद ८ सम्म क्रमशः सामाजिक, आर्थिक, वन तथा वातावरणीय स्थिति, भौतिक विकास र संस्थागत तथा सुशासनको स्थितिको व्याख्या तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

पार्श्वचित्रको तयारीको लागि गाउँपालिका र यस परामर्श संस्था बीच कुल चार महिनाको समयसीमा तोकिएको छ । तोकिएको समयसीमा भित्र कार्य सम्पादन गर्नको लागि पार्श्वचित्र तयारी कार्यविधि तयार गरी काम सम्पन्न गरियो ।

१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला

पार्श्वचित्र तर्जुमा सम्बन्धमा गाउँपालिकाको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, गाउँकार्यपालिका पदाधिकारी, कार्यपालिका कर्मचारी, विषयगत शाखाका प्रमुख, लक्षित बर्ग सञ्जालका प्रतिनिधि, व्यवसायिक संघसंस्थाका प्रतिनिधि, सहकारी, नागरिक समाज, स्थानीय जानिफकार, राजनीतिक दलका स्थानीय प्रमुख वा प्रतिनिधि, गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधि, गाउँ विकासका सरोकारवालहरु तथा स्थानीय विकासका सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहभागितामा गाउँपालिका पार्श्वचित्र के हो? यसको महत्व के हो? यो किन आवश्यक छ? यसको उपयोग के हो र कहाँ गरिन्छ? भन्ने विषयमा समान बुझाइ गर्न र गाउँपालिकाका प्रत्येक घरधुरी, संघ संस्था, विद्यालय, तथा अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरुलाई समन्वय गर्न, सूचना प्रवाह गर्न र गराउन मिति २०८० मंसिर २० गते सुनकोशी गाउँपालिकाको सभाहलमा गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीको सन्दर्भमा एक दिनको वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला सञ्चालन गरियो । उक्त कार्यशालाले योजना तर्जुमा ढाँचा, प्रक्रिया तथा जिम्मेवारी र पार्श्वचित्र तयारीको कार्ययोजना सर्वसम्मतिले स्वीकृत गर्‍यो ।

फोटो १ : सुनकोशी गाउँपालिकाको डिजिटल पार्श्वचित्र तयार गर्ने कार्यको कार्यशाला गोष्ठी

१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन

सहजिकरण तथा घरधुरी सर्वेक्षणको लागि स्थानीय परिवेश तथा भूगोलको ज्ञान भएका व्यक्तिहरुलाई कुल ८ जना गणक परिचालन गरियो । परिचालन गरिएका गणकहरुलाई १ दिने अभिमुखीकरण र १ दिनको प्राविधिक तालिम गरि २ दिनको कार्यमा सहभागी गराइयो । सङ्कलित तथ्याङ्क तथा सूचनाहरुको अनुगमन गर्नका लागि सुपरभाईजर परिचालन गरिएको थियो । घरधुरी सर्वेक्षणका क्रममा गणना गरिएका घरधुरीको नम्बर कसरी लगाउने वा कोड गर्ने भन्ने सम्बन्धमा तालिम दिइयो । यस पछि गणकलाई एनरोइड मोबाइलमा प्रश्नावनी सहितको KoboToolbox नामको मोबाइल एप्लिकेसन ईन्स्टल गरियो ।

ईन्स्टल गरिएको एप्लिकेसनमा भएका प्रश्नावलीमा कसरी घरधुरी सर्वेक्षणका सूचनाहरू कसरी राख्ने/भर्ने? सूचना हरुलाई कसरी सेभ गर्ने? र अलग अलग घरधुरीको तथा संस्थागत तथा वडागत सूचना कसरी लिने भन्ने तालिम दिइयो ।

फोटो २ : घरधुरी सर्वेक्षणको लागि स्थानीय गणकहरूलाई अभिमुखीकरण तथा तालिम

१.४.४ तथ्याङ्क सङ्कलन

यो अध्ययन प्रतिवेदन घरधुरी सर्वेक्षण गरी तयार गरिएको हो । तर कतिपय सूचनातथा तथ्याङ्कको लागि द्वितीय स्रोतका तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरिएका छन् । परामर्शदाताको स्थलगत अध्ययन टोलीबाट अध्ययनको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क, जानकारी तथा सूचनाहरू द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन गरी यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

क) घरधुरी सर्वेक्षण

घरधुरी सर्वेक्षणका लागि ८ जना गणक परिचाल गरी गाउँपालिकामा रहेका ७ वटा वडाका सबै ३,९५३ घरधुरीको सर्वेक्षण गरियो । घरधुरी सर्वेक्षणका क्रममा कुनै पनि घर नछुटोस र कुनै पनि घर नदोहोरियोस भन्ने मान्यतालाई आधार मानेर घरधुरी सङ्केत नम्बर दिइ उक्त घरको GPS Coordination पनि लिइएको थियो । घरधुरी सर्वेक्षणका लागि १ वडामा १ जना गणक तथा वडा नं. ६ मा २ जनालाई जिम्मा दिइएको थियो । यसै गरी प्रत्येक वडाको वडागत विवरण, संस्थागत विवरणको पनि सर्वेक्षण गरिएको थियो ।

ख) द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन

कतिपय सूचना तथा तथ्याङ्कको लागि द्वितीय स्रोतका तथ्याङ्कहरू सङ्कलन गरिएका छन् । परामर्शदाताको स्थलगत अध्ययन टोलीबाट अध्ययनको लागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्क, जानकारी तथा सूचनाहरू द्वितीय तथ्याङ्क सङ्कलन गरी यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

यसका साथै गाउँपालिकाको स्थिति विभिन्न सरकारी एवम् गैरसरकारी निकायहरूका पदाधिकारीहरू, बुद्धिजीवीहरू उपलब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरूसँग छलफल एवम् अन्तर्वार्ता गरी गाउँपालिकाका प्रमुख समस्या एवम् विकासका सम्भावनाहरू माथि जानकारी लिईएको छ । गाउँपालिकाका समग्र तथ्याङ्कहरू जस्तै भौतिक, वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक, वित्तीय एवम् संस्थागत तथ्याङ्कहरू गाउँपालिका कार्यालय लगायत गाउँपालिका स्थित सरकारी एवम् गैरसरकारी कार्यालयहरूको रेकर्डबाट र केही

तथ्याङ्कहरू विभाग तथा अन्य निकायहरूबाट प्रकाशित प्रतिवेदन एवम् पुस्तकहरू अध्ययन गरी सङ्कलन गरिएको छ ।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

सूचना तथा कोरा तथ्याङ्कलाई Office Excel मा कन्भर्ट गरियो । यसैको माध्यबाट तथ्याङ्कको प्रशोधन गरी तालिका निर्माण गर्ने र तालिकाको माध्यमबाट विभिन्न चित्रहरू (स्तम्भ चित्र, रेखा चित्र, वृत्त चित्र अन्य) मा रूपान्तरण गरी व्याख्या तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

१.४.६ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी

सङ्कलन गरिएका तथ्याङ्कको आधारमा तथ्याङ्कलाई व्याख्या तथा विश्लेषण गरी राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा प्रकाशित “स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५”को अनुसूची ३ मा सुझाएको गाउँ पार्श्वचित्रको ढाँचामा आधारित भइ मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

१.४.७ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव सङ्कलन

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदनको तयारी पश्चात गाउँ कार्यपालिका, गाउँ परिषद, गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, गाउँपालिकाको विषयगत कार्यालयका प्रमुख वा कर्मचारी तथा गाउँपालिकाका जानिफकारहरू/स्थानीय निवासीको उपस्थितिमा प्राविधिक समूहले रचनात्मक तथा महत्वपूर्ण सुझावहरूलाई सङ्कलन गरियो ।

१.४.८ वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदनको माथिको विषयगत सुझावहरूलाई सङ्कलन गरियो । सङ्कलन गरिएको सम्पूर्ण सुझावहरूलाई विषयगत रूपमा गाउँपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ । अन्तिम प्रतिवेदन तयारी पश्चात प्राविधिक समूहले सुनकोशी गाउँपालिकामा पेश गरेको छ ।

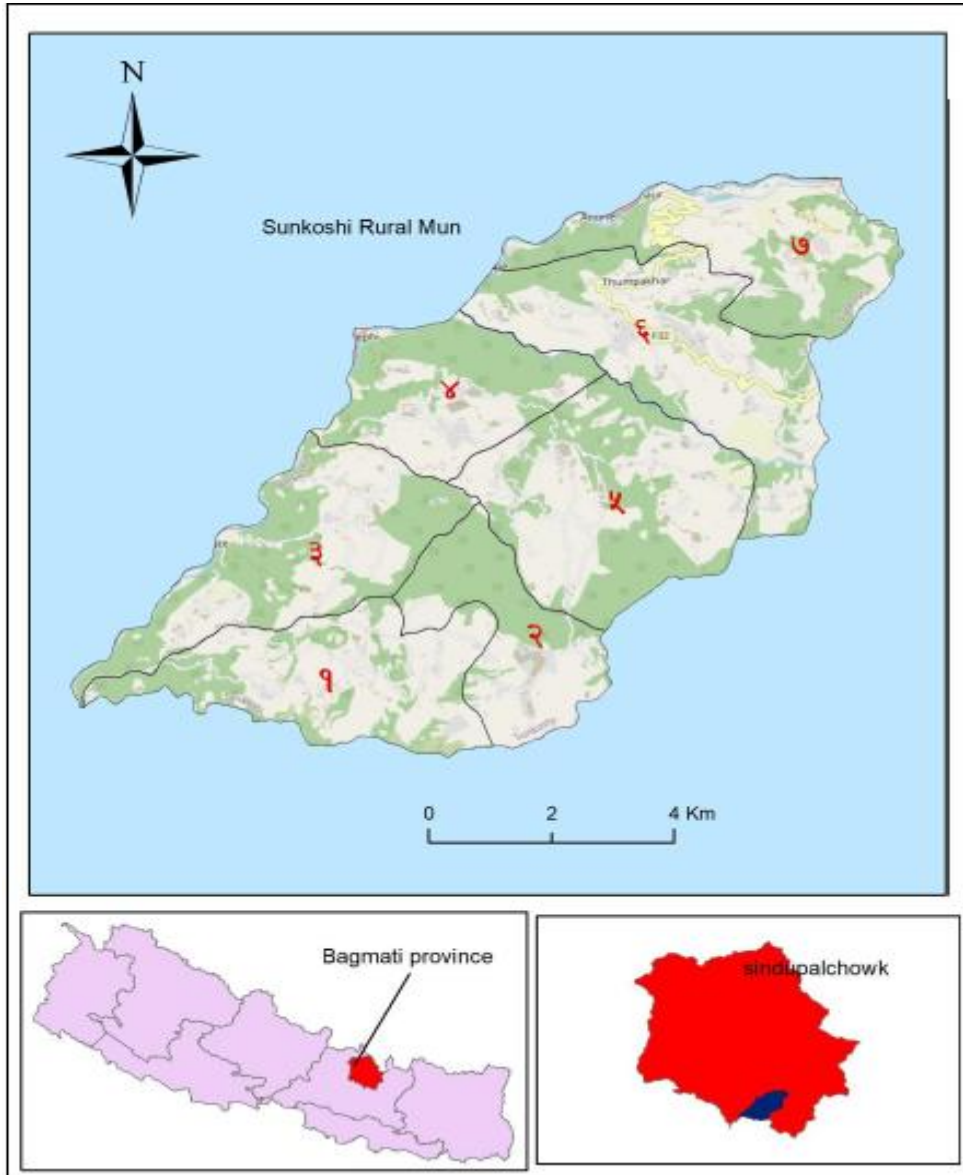
१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा

राष्ट्रिय योजना आयोग र सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम गाउँपालिका पार्श्वचित्र तयार गर्दा प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कहरूको स्रोत र आधार वर्ष खुलाइएको छ । गाउँपालिकाका विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, अन्य संघसंस्थाले उपलब्ध गराएका तथ्याङ्क, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, विभिन्न मन्त्रालय, विभागहरू, सम्बन्धित गाउँपालिका आदि स्रोतहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । पार्श्वचित्रको अवधारणा अनुसार यसले सुनकोशी गाउँपालिकाको सम्पूर्ण पक्षको यथार्थ जानकारी सरल एवम् स्पष्ट रूपमा दिन्छ । अध्ययनलाई यथाशक्य वस्तुगत बनाउने प्रयास गरिएको छ । तैपनि स्रोत, साधन तथा समयको परिधिभित्र यस अध्ययनलाई केही सीमिततामा बाँधेको छ । तथापि अध्ययनमा निर्धारित उद्देश्यका आधारमा आवश्यकता अनुसारका तथ्याङ्कहरू उल्लेख गरिएको छ ।

परिच्छेद २: गाउँपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको बागमती प्रदेश अन्तर्गत सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा रहेका १२ वटा पालिका मध्ये जिल्लाको दक्षिण पूर्व क्षेत्रमा अवस्थित छ। यो गाउँपालिका ७२.८४ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ जुन सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको ३.८८ प्रतिशत रहेको छ। यस गाउँपालिकाको पूर्वमा लिसंखुपाखर गाउँपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका, पश्चिममा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका र बलेफी गाउँपालिका उत्तरमा चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका, बलेफी गाउँपालिका र त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका तथा दक्षिणमा लिसंखुपाखर गाउँपालिका र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला रहेको छ। राजधानी काठमाडौँबाट यस गाउँपालिका मध्य पहाडी राजमार्ग र अरनिको राजमार्ग हुँदै ७७.६ कि.मि. दुरीमा रहेको छ।

नक्सा १ : सुनकोशी गाउँपालिकाको अवस्थिति नक्सा (स्रोत : रोयल डिजाइनर्स)

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

यो गाउँपालिका राज्यको पुन संरचना सँगै वि.सं २०७३ फाल्गुण २७ गते साविकका गा.वि.स.हरू ठोकर्पा, कालिका, यमुनाडाँडा, सुनखानी, थुम्पाखर र पाङ्ग्रेटारलाई एकै ठाउँ मिलाएर सुनकोशी गाउँपालिका हुन पुगेको हो । यस गाउँपालिका हुँदै बग्ने सुनकोशी खोलाको नामबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको छ ।

२.३ प्रशासनिक विभाजन

राज्यको पुनःसंरचनासँगै गरिएको स्थानीय तहहरूको पुनःसंरचनामा यस पालिकालाई विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा सकेसम्म सहजता हुने गरी पालिका स्तरीय राजनीतिक तथा प्रशासनिक संरचनाका हिसाबले ७ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ । यो पालिका प्रशासनिक सेवा केन्द्र वडा ७ पाङ्ग्रेटारमा रहेको छ ।

तालिका १ : राष्ट्रिय पुनरसंरचनामा गाउँपालिकाको राजनीतिक अवस्था

क्र. सं.	साविक गाउँ विकास समिति	हाल कायम भएको वडा
१	ठोकर्पा (१-४)	१
२	ठोकर्पा (५-९)	२
३	कालिका (१-९)	३
४	यमुनाडाँडा (१-९)	४
५	सुनखानी (१-९)	५
६	थुम्पाखर (१-९)	६
७	पाङ्ग्रेटार (१- ९)	७

स्रोत: सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.४ धरातलीय अवस्था

जमिनको भिरालोपनामा आउने वृद्धिसँगै जमिनको उर्वराशक्ति, भू-क्षयको सम्भावना, उत्पादन विभिन्नता र अवसर तथा सम्भावनाहरूको अवस्थामा प्रतिकूल परिवर्तन आउने गर्दछ । अधिकांश मुलुकले १८ डिग्री भन्दा कम भिरालो जमिनलाई वस्ती तथा खेतीको लागि उपभोग गरेको पाइन्छ । नेपालको सन्दर्भमा ३० डिग्री भन्दा भिरालो जमिनलाई खतरामुक्त जमिन मान्दा सुनकोशी गाउँपालिकामा यस्तो भूमि प्रशस्त प्रकृतिको रहेको छ । भौगोलिक रूपमा मध्यम स्तरीय पहाडी धरातल रहेको यस गाउँपालिकामा मानव बसोबास र पर्यटन व्यवसायको लागि अति उपयुक्त स्थानहरू रहेका छन् । मध्य पहाडी राजमार्ग सडकमा रहेको पाङ्ग्रेटारमा वस्ती विकास हुँदै गरेको छ । यस क्षेत्रमा रहेको कृषि जमिनको भू-उपयोग क्रमशः आवास तथा वस्तीमा रूपान्तर हुने क्रम रहेको छ । गाउँपालिकाका अधिकांश वस्तीहरू पहाडी भू-भागमा फैलिएको छ ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

वन/जङ्गल

सुनकोशी गाउँपालिकाको ई-प्रोफाइल, २०७९ अनुसार वन तथा चरण क्षेत्र ७३.२ वर्ग कि.मि. (५४ प्रतिशत भू-भाग) रहेको छ । गाउँपालिकामा सामुदायिक वनको कुल सङ्ख्या ४४ वटा रहेको छ । यी सामुदायिक वनको १५.१७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल रहेको छ ।

यी वनहरूमा मुख्य रूपमा पाँखापखेरा, झाडी, खोल्चा, टार, बेसी लगायत विभिन्न भौगोलिक बनोटले सजिएको छ । यस क्षेत्रमा अमला, सर्पगन्धा, कुरिलो, अर्गेली, अल्लो, नागबेली, नुना ढिकी, लालिगुराँस, धसिङ्गे, ठुलो ओखरी, टिमु, इन्द्रेनिलहर, मजिठो, बाँस, निगालो, हात्तिवार, लोठसल्ला, कटुकी, झ्याउ, पदम चाल, जटामसी, यासागुम्बा, पाँचऔँले, चिराईतो, सुनपाती, निमर्शी, लगायत धेरै प्रकारको वनस्पति तथा जडिबुटीहरू प्रशस्त पाईन्छ ।

जलस्रोत

सुनकोशी गाउँपालिका जलस्रोतको हिसाबले धनी पालिका हो । यो गाउँपालिका भएर बग्ने नदि, खोला, सिमसार, पोखरी र भूमिगत पानी गाउँपालिकाको जलस्रोतको मुख्य आधार हो । गाउँपालिकाको मुख्य जलस्रोतमा सुनकोशी नदि, पाखर खोला, गैरी खोला, खहरे खोला, ज्ञानी खोला, घट्टे खोला, पेङ्गल खोला, पिरुङ खोला, रतनकोट खोला, गोसाङ्ग खोला, कुडुले खोला, दमाई खोला, रुम्टे खोला, सिनेरी खोला, सोदी खोला, लप्से खोला, तौथली खोला लगायत अन्य साना खोला तथा खोल्सी र पहाडको खोचबाट निस्किएका मुलको पानी रहेका छन् ।

२.६ सांस्कृतिक उत्कृष्टता

मानवीय चालचलन, भाषा, व्यवहार तथा जनजीवन निश्चित परम्पराबाट अमूर्त हिसाबले निर्देशित हुन्छ । दैनिक व्यवहारहरू सञ्चालन गर्न मानिस, परिवार र समाजको स्वरूपमा बाँधिएको हुन्छ । विवाह र परम्पराले नाता सम्बन्ध स्थापित गर्दछ । यसले परिवारको सृजना हुन्छ । जन्म, मृत्यु, विवाह, खानपान, भेषभुषा, चाडपर्व, भाषा, रहनसहन आदि सबै सांस्कृतिक विशेषहरू भित्र पर्दछन् । यी सभ्यता र संस्कृतिका आयामहरू मानिसको पहिचानका प्रमुख पक्षहरू हुन् । सांस्कृतिक गतिविधिहरूले मानिसलाई परिस्कृत जीवन जिउन मद्दत पुऱ्याउँछ । यसले समाजलाई संगठित र गतिशील तुल्याउँछ । यस गाउँपालिकामा १५ भन्दा बढी जातजाति बसोबास गर्दछन् र उनीहरूको रीति रिवाज, चाल चलन, खानपान, बसाइ, परम्परा, मूल्य मान्यता, धर्म सम्प्रदाय र भेषभुषा कला संस्कृति रहेको छ । यसले यहाँको सांस्कृतिक विशेषतालाई इङ्गित गर्दछ र यसले यहाँको पहिचान बनाउलाई मद्दत गर्दछ । यहाँ रहेका जातजाति, विभिन्न धर्म मान्ने मानिसहरू एका आपसमा मिलेर बसेका छन् । यो नै यहाँको उत्कृष्ट विशेषता हो ।

२.७ विकासका सम्भावना

हरेक स्थानको आफ्नै विशेषता हुन्छ । कुनै स्थानमा जङ्गलको भू-भाग अत्याधिक हुन्छ । कुनै स्थानमा पर्याप्त मात्रामा जलस्रोतको उपलब्धता हुन्छ भने कुनै स्थानमा सुख्खा क्षेत्रको रूपमा रहेका हुन्छन् । तसर्थ

कृषियोग्य क्षेत्रमा कृषिको व्यवसायिकरण गरेर माथि उठ्न सकिन्छ । भने वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन मार्फत वन क्षेत्र अत्याधिक भएको स्थानीय तहलाई सम्वृद्ध बनाउन सकिन्छ । उपलब्ध श्रोत र साधनका आधारमा गाउँपालिकाको सम्भावनाहरू उजागर गर्न सकिन्छ ।

वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन भन्नाले वनजङ्गललाई बालीनाली सरह हेरचाह र सुधार सम्भार गर्ने भन्ने बुझिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका सम्भाव्यता र अवसर अन्तर्गत परम्परागत तथा जलश्रोत, पर्यटन, कृषि तथा पशुपालन, व्यापार लगायत साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू रहेका छन् । साथै यो गाउँपालिकामा कफी व्यवसायको प्रचुर सम्भावना बोकेको छ । गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा पार्क, उद्यान तथा गुम्बा लगायत अन्य पर्यटन पूर्वाधारको निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न पर्याप्त अवसर रहेको छ ।

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा कृषि, पशुपालन र व्यापारलाई मुख्य पेशा रूपमा ऐतिहासिक काल बाटै अंगाल्दै आएका छन् । गाउँपालिकामा रहेको खेतीयोग्य जमिनमा खाद्यान्नको साथै अन्य नगदे तरकारी बाली, फलफुल, तरकारी मसला र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ । आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको अभाव हुनाको साथै सो को अधिकतम लागत मूल्यले गर्दा सो को प्रयोगमा कमी हुन गई कृषि उत्पादनमा आवश्यकता अनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन । जनचेतना, सीप तथा व्यावसायीकरण, आधुनीकिकरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा बीउ बिजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गरेर कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि ल्याई आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ ।

गाउँपालिकामा रहेको उर्वर भूमिमा आधुनिक कृषि प्रणालीको अभावले गर्दा खेतीयोग्य भूमिको पूर्ण सदुपयोग हुन सकेको छैन भने अर्को तर्फ माटोको उर्वराशक्ति क्रमशः क्षीण हुँदै उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको देखिन्छ । जथाभावी हुने गरेको वस्ती विकासलाई व्यवस्थित गर्नाको साथै पुराना परम्परागत कूलोहरूको मर्मत सुधार गरी माटोको उर्वराशक्ति बढाई दिगो विकासको धारणा अनुरूप काम गर्न सकेमा भावी पुस्ताको लागि यस गाउँपालिकालाई बस्न लायक ठाउँको रूपमा विकसित गर्न सकिन्छ ।

गाउँपालिकाको ग्रामीण क्षेत्रमा दुग्ध उत्पादन तथा पशुपन्छी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको हुँदा यो व्यवसायलाई विस्तार गर्नुको साथै यातायात सेवालाई सर्वसुलभ तरिकाले उनीहरूको पहुँचसम्म विस्तार गर्न सकेको खण्डमा दुध चिस्यान केन्द्र, कृषि उत्पादनको सङ्कलन केन्द्र, कोल्ड स्टोर, मासुजन्य उद्योग आदि विकास गर्न सकिने छ । जसबाट रोजगार सृजना गरी समग्र गाउँपालिकाको आयमा वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकामा भएका प्राकृतिक श्रोत र साधनलाई व्यवस्थित तथा वातावरणमैत्री प्रविधि अपनाएर उचित प्रयोग गर्न सकेमा सो क्षेत्रले कतिपय ग्रामीण इलाकाहरूमा स्थानीय स्तरमा आवश्यक रोजगारी सृजना गर्नाको साथै स्थानीय श्रोत परिचालनमा समेत दिगोपना ल्याउन सकिने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाको सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई संगठित र संस्थागत गरी वन क्षेत्रमा गैर काष्ठजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गरी बजारीकरण गर्न सकेमा सो क्षेत्रको आर्थिक उन्नति गर्न थप टेवा पुग्ने देखिन्छ ।

विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक एवम् पुरातात्विक महत्वका स्थलहरू रहेको यो गाउँपालिका पर्यटकीय क्षेत्र, विभिन्न मठ मन्दिर तथा यहाँको लोक सँस्कृति आदि छन् । यी पक्षहरूलाई व्यवस्थित गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू भित्र्याउन सकिने र आर्थिक अवसरहरू सृजना गर्न सकिने देखिन्छ ।

देशमा बेरोजगारी बढ्दै गइरहेको र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीको प्रशस्त अवसरहरू नभएकोले वैदेशिक रोजगारीमा आकर्षण बढेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका युवाहरूलाई सीपमूलक तालिम प्रदान गरी स्थानीय स्तरमै रोजगारी सृजना गर्ने व्यवस्था भएमा गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा ठुलो योगदान पुऱ्याउने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।

परिच्छेद ३: पारिवारिक विवरण तथा जनसङ्ख्याको अवस्था

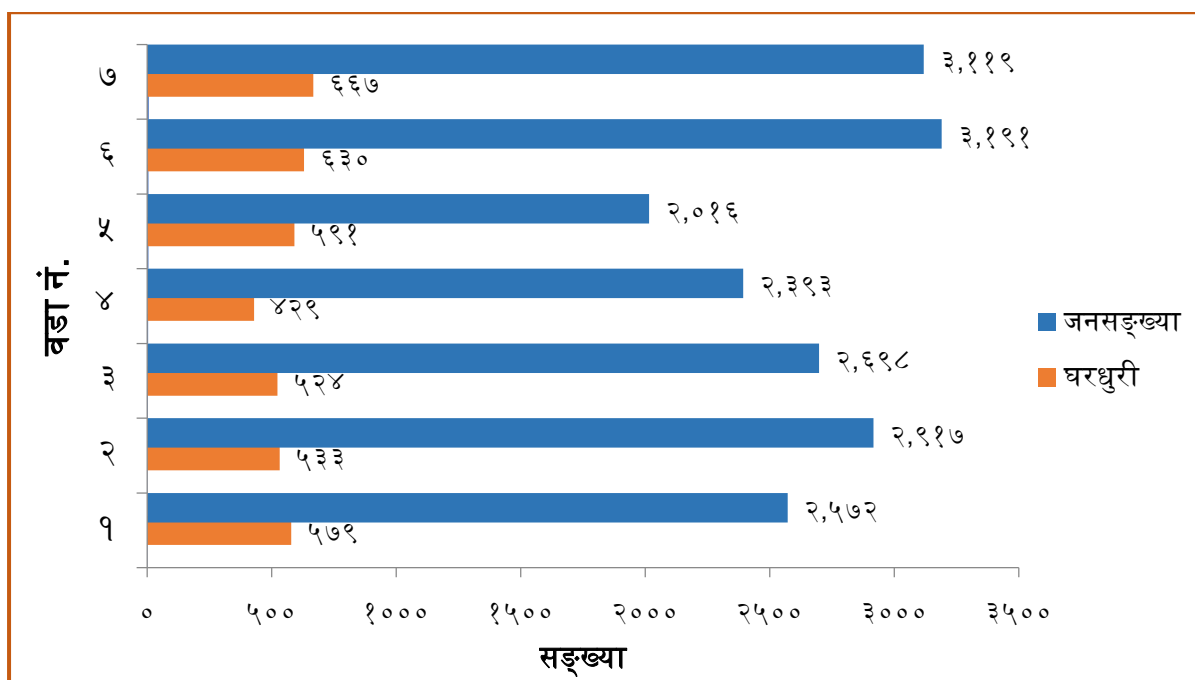
३.१ घरधुरी तथा जनसङ्ख्या वितरणको अवस्था

सुनकोशी गाउँपालिकामा जनसङ्ख्याको वितरण समान किसिमको छैन । गाउँपालिकाको ७ वटै वडामा जनसङ्ख्याको वितरण फरक रहेको छ । वडा ६ मा सबै भन्दा धेरै ३,१९१ जनसङ्ख्या रहेको छ । जहाँ गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्याको १६.८८ प्रतिशत रहेको छ । वडा १, २, ३, ४ र ७ मा क्रमशः २,५७२, २,९१७, २,६९८, २,३९३, र ३,११९ जनसङ्ख्या रहेको छ । सबै भन्दा कम जनसङ्ख्या वडा ५ मा २,०१६ जनसङ्ख्या रहेको छ जुन गाउँपालिकाको कुल जनसङ्ख्याको १०.६६ प्रतिशत हो ।

तालिका २ : वडागत घरधुरी तथा जनसङ्ख्याको विवरण

वडा	घरधुरी	जनसङ्ख्या	जनसङ्ख्या (प्रतिशत)
१	५७९	२,५७२	१३.६०
२	५३३	२,९१७	१५.४३
३	५२४	२,६९८	१४.२७
४	४२९	२,३९३	१२.६६
५	५९१	२,०१६	१०.६६
६	६३०	३,१९१	१६.८८
७	६६७	३,११९	१६.५०
जम्मा	३,९५३	१८,९०६	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २ : वडागत घरधुरी तथा जनसङ्ख्या विवरण

३.२ उमेर तथा लिङ्गको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

गाउँपालिकामा रहेका कूल १८,९०६ जनसङ्ख्यामध्ये १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या सबैभन्दा बढी ८.३३ प्रतिशत, दोस्रोमा १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका ८.१६ प्रतिशत र तेस्रोमा २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहका ७.१८ प्रतिशत रहेको छ । समग्र तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा ३५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूह भन्दा माथिको उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसङ्ख्या घट्दै गइरहेको छ । ९५ वर्ष भन्दा माथि उमेर समूहको सबै भन्दा जनसङ्ख्या थोरै देखिन्छ ।

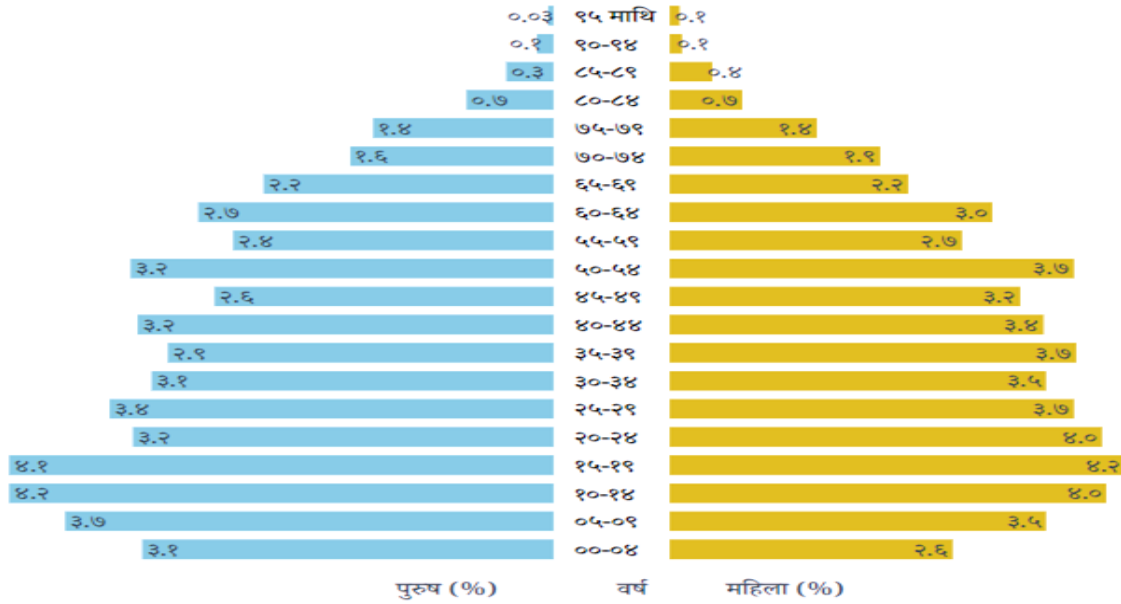
युवा उमेरको जनसङ्ख्या बढी हुनु राम्रो भएतापनि उनीहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा मानव संसाधन विकासमा राज्यले व्यापक लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ । युवा उमेर समूह धेरै हुनुलाई जनसङ्ख्याको लाभांश भनिन्छ । अर्कोतर्फ युवाहरूलाई सही दिशातर्फ उन्मुख बनाउन र रोजगारीका अवसरहरू सृजना गरी राष्ट्र निर्माणमा सरिक बनाउनु समाज र राज्यको दायित्व हुन आउँछ । बालबालिका तथा शिशुहरूको सङ्ख्या कम हुनुले क्रमशः प्रजनन दर घट्दै गएको सङ्केत गर्दछ भने वृद्धवृद्धाहरूको तथा प्रौढहरूको सङ्ख्या कम हुनुले औसत आयु अन्य देशहरूको तुलनामा कम हुनु र प्रौढ अवस्थामा लाग्ने रोगका कारण पाका उमेरको जनसङ्ख्याको मृत्युदर बढी हुनु भन्ने जनाउँछ । यद्यपि बढ्दो उमेरको सङ्ख्या कम हुनु स्वाभाविक हो । उमेर अनुसारको जनसङ्ख्याको विश्लेषण गर्दा प्रत्येक उमेर समूहका आवश्यकताहरू सम्बोधन गरी उनीहरूको उचित व्यवस्थापन गर्नु नै चुनौती पूर्ण हुन्छ । बालबालिकाको पोषण र स्याहार तथा शिक्षा, युवालाई उचित रोजगारी र वृद्धहरूलाई आवश्यक सामाजिक सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा र स्याहार राज्यले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वहरू भित्र आउँछन् ।

तालिका ३ : उमेर समूह अनुसार जनसङ्ख्याको विवरण

उमेर समूह	पुरुष (प्रतिशत)	महिला (प्रतिशत)	कुल
९५ माथि	०.०३	०.०९	०.१२
९०-९४	०.१२	०.१०	०.२२
८५-८९	०.३५	०.३९	०.७४
८०-८४	०.६७	०.६६	१.३२
७५-७९	१.३८	१.३६	२.७३
७०-७४	१.५६	१.९३	३.४९
६५-६९	२.२१	२.१९	४.४०
६०-६४	२.७१	२.९६	५.६७
५५-५९	२.४४	२.६८	५.१३
५०-५४	३.२२	३.७०	६.९२
४५-४९	२.५९	३.२१	५.८०
४०-४४	३.१७	३.४३	६.६०
३५-३९	२.९३	३.७३	६.६६
३०-३४	३.०७	३.४५	६.५२
२५-२९	३.३८	३.७२	७.१०
२०-२४	३.२०	३.९८	७.१८
१५-१९	४.१४	४.१८	८.३३
१०-१४	४.१५	४.०१	८.१६

०५-०९	३.७२	३.४५	७.१७
००-०४	३.१४	२.६०	५.७४
जम्मा	४८.१७	५१.८३	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ३ : जनसङ्ख्या कोणस्तुप

३.३ घरको स्वामित्व

गाउँपालिकामा आफ्नै जग्गामा घर हुनेको सङ्ख्या ७१.६२ प्रतिशत रहेको छ भने २५.४५ प्रतिशत गुठीको जग्गामा तथा २.८१ प्रतिशत भाडाको घरमा बसेका छन्। आफन्तको घरमा बसोबास गर्नेको सङ्ख्या ०.१० प्रतिशत रहेको छ भने ऐलानी जग्गामा बसोबास गर्नेको सङ्ख्या १ रहेका छन्।

तालिका ४ : प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको विवरण

प्रयोग गरेको घरको स्वामित्व/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
आफ्नो परिवारको	५३६	५३१	५०१	१६१	५४७	१६८	३८७	२८३१	७१.६२
आफ्नो परिवारको गुठीको			२	१०८	३	४३७	२६८	८१८	२०.६९
आफ्नो परिवारको गुठीको परिवार बाहेक अरुको							१	१	०.०३
आफ्नो परिवारको परिवार बाहेक अरुको	३८		१०	२	१	१	५	५७	१.४४
ऐलानी आफ्नो परिवारको						१		१	०.०३
गुठीको			१	१४१		१३		१५५	३.९२
गुठीको आफ्नो परिवारको				१६	१	१०	५	३२	०.८१
परिवार बाहेक अरुको	१	२	१०	१	३९		१	५४	१.३७
परिवार बाहेक अरुको आफ्नो परिवारको	४							४	०.१०
कुल	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

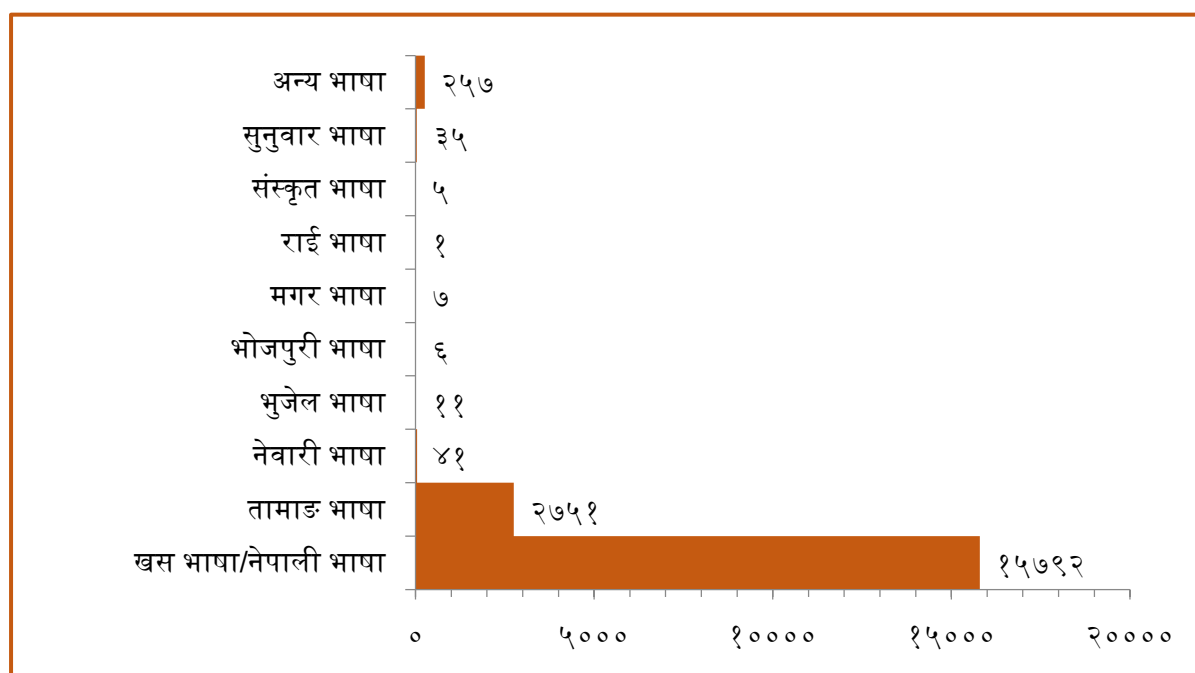
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

नेपाल एक बहु-भाषिक र बहु-सांस्कृतिक विविधता युक्त राष्ट्र हो । यस गाउँपालिकामा पनि भाषिक विविधता रहेको देखिन्छ । मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्याको तुलनात्मक अध्ययन गर्दा यस गाउँपालिकामा नेपाली भाषा बोल्नेहरूको सङ्ख्या सबैभन्दा बढी ८३.५३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी तामाङ भाषा बोल्नेहरूको सङ्ख्या २,७५१ (१४.५५ प्रतिशत) छ । गाउँपालिकामा नेवारी, सुनुवार, भुजेल, मगर, संस्कृत, भोजपुरी, राई लगायतका भाषा बोल्नेहरूको सङ्ख्या पनि रहेको छ । सबै आ-आफ्ना मातृभाषा बोल्नेहरू समेत सरकारी भाषाको रूपमा नेपाली भाषालाई राम्ररी बोल्ने र बुझ्ने गरेको देखिन्छ ।

तालिका ५ : मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

मातृभाषा/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
खस भाषा/नेपाली भाषा	२३२०	२७५०	२४२४	१५६५	१६९२	२०२७	३०१४	१५७९२	८३.५३
तामाङ भाषा		१६७	२३०	८२८	२९२	११५४	८०	२७५१	१४.५५
नेवारी भाषा			२१				२०	४१	०.२२
भुजेल भाषा			११					११	०.०६
भोजपुरी भाषा			४			२		६	०.०३
मगर भाषा			७					७	०.०४
राई भाषा			१					१	०.०१
संस्कृत भाषा							५	५	०.०३
सुनुवार भाषा					२७	८		३५	०.१९
अन्य भाषा	२५२				५			२५७	१.३६
जम्मा	२५७२	२९१७	२६९८	२३९३	२०१६	३१९१	३११९	१८९०६	१००.

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ४ : मातृभाषा अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

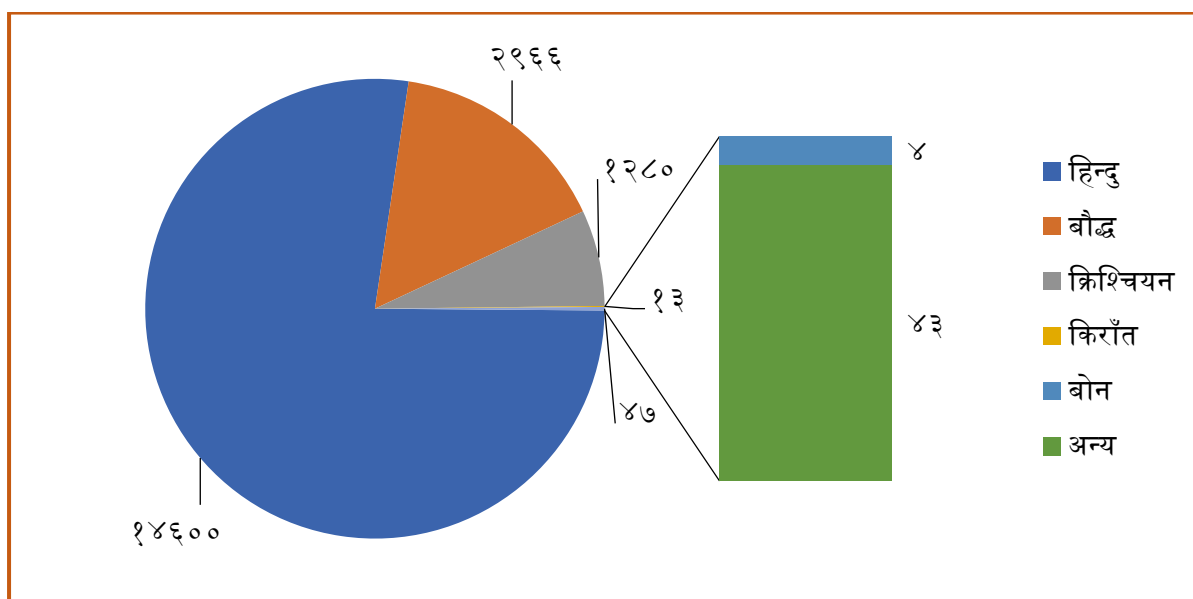
३.५ धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

गाउँपालिकामा रहेका कूल १८,९०६ जनसङ्ख्या मध्ये १४,६०० अर्थात् ७७.२२ प्रतिशत जनसङ्ख्याले हिन्दु धर्म मान्छन् । दोस्रोमा बौद्ध धर्म मान्नेको सङ्ख्या २,९६६ अर्थात् १५.६९ प्रतिशत र तेस्रो र चौथोमा क्रमशः क्रिश्चियन र किराँत रहेका छन् । बोन तथा अन्य धर्म मान्ने मानिसको पनि बसोबास रहेको छ । नेपालमा सदियौँदेखि रहि आएको धार्मिक सहिष्णुता भने यस गाउँपालिकामा कायमै रहेको देखिन्छ । वडागत रुपमा विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ६ : धर्मको आधारमा घरधुरीको विवरण

मातृभाषा/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
हिन्दु	२४८७	२४९२	२३०५	१५३७	१२८२	१९२७	२५७०	१४६००	७७.२२
बौद्ध	१५	१३७	२४६	८०७	४९१	११३५	१३५	२९६६	१५.६९
क्रिश्चियन	४५	२८८	१४७	४९	२४३	१०७	४०१	१२८०	६.७७
किराँत							१३	१३	०.०७
बोन						४		४	०.०२
अन्य	२५					१८		४३	०.२३
जम्मा	२,५७२	२,९१७	२,६९८	२,३९३	२,०१६	३,१९१	३,११९	१८,९०६	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ५ : धर्म अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

३.६ जातिगत आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

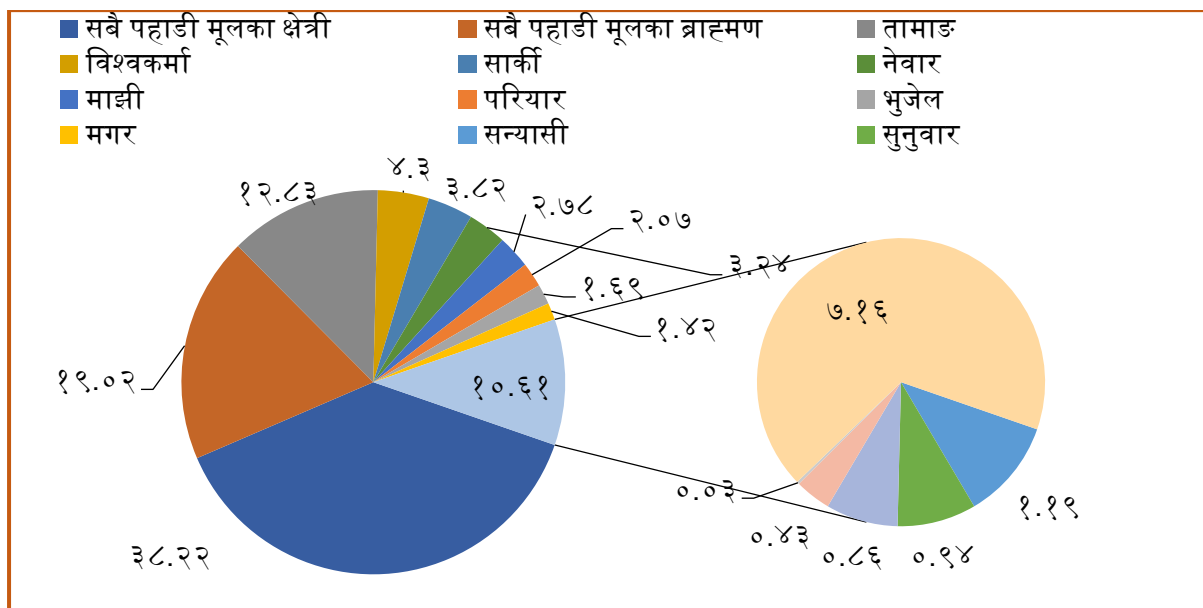
गाउँपालिकामा जातजातिका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै लिम्बु २८.५७ प्रतिशत, दोस्रोमा राई २८.४५ प्रतिशत, तेस्रोमा ब्राह्मण पहाडी १२.०९ प्रतिशत, चौथो र पाँचौमा क्रमशः क्षेत्री ९.१४ प्रतिशत र विश्वकर्मा ४.९१ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी जातिय हिसाबले

विविधतायुक्त समाजमा स्थानीयहरू सामाजिक सहिष्णुताका साथ बसेको पाइन्छ । यहाँ रहेका हरेक जात जातिहरूको आ-आफ्नै मौलिक विशेषता रहेको छ । यस्ता मौलिक संस्कृति, परम्परा, भाषा र रहनसहनलाई संरक्षण गरी उनीहरूको पहिचान कायम राख्ने कार्यक्रमहरूको निर्माण गर्न आवश्यक छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७ : गाउँपालिकाको जातिगत विवरण

जातजाति	जम्मा	प्रतिशत
सबै पहाडी मूलका क्षेत्री	१,५११	३८.२२
सबै पहाडी मूलका ब्राह्मण	७५२	१९.०२
तामाङ	५०७	१२.८३
विश्वकर्मा	१७०	४.३०
सार्की	१५१	३.८२
नेवार	१२८	३.२४
माझी	११०	२.७८
परियार	८२	२.०७
भुजेल	६७	१.६९
मगर	५६	१.४२
सन्यासी	४७	१.१९
सुनुवार	३७	०.९४
सबै पहाडी मूलका ठकुरी	३४	०.८६
गुरुङ	१७	०.४३
राई	१	०.०३
अन्य	२८३	७.१६
जम्मा	३,९५३	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ६ : जाति अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

३.७ अपाङ्गताको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

गाउँपालिकामा कुल १६५ मानिस अपाङ्ग छन् । यो कुल जनसङ्ख्याको ०.८७ प्रतिशत हो । जस अन्तर्गत शारीरिक अपाङ्गता, दृष्टिविहीन, बहिरोपन, मनोसामाजिक अपाङ्गता, बहिरोपन एवम् दृष्टिविहीन, मानसिक वा मनोसामाजिक, बौद्धिक अपाङ्गता, अटिजम, बहुअपाङ्गता लगायतका अपाङ्गता भएका मानिस रहेका छन् ।

अपाङ्गताको विवरण विषयगत रूपमा समावेश गरिएको छ । घरधुरी सर्वेक्षणका क्रममा घरपरिवारले आफ्नो घरमा भएका अपाङ्ग व्यक्तिहरूको विवरण दिन हिचकिचाहट भएको र कति पय घरधुरीले अपाङ्गताको विवरण उपलब्ध गराउनु भएन । यसको लागि घरधुरी सर्वेक्षकले बाध्यात्मक अवस्था नबनाइ गोपनियताको सिद्धान्तलाई आत्मसात गरेको छ । यो तथ्याङ्क गाउँपालिका सामाजिक विकास शाखाबाट लिएको हो र यो प्रतिवेदनमा यसैलाई आधार मानिएको छ ।

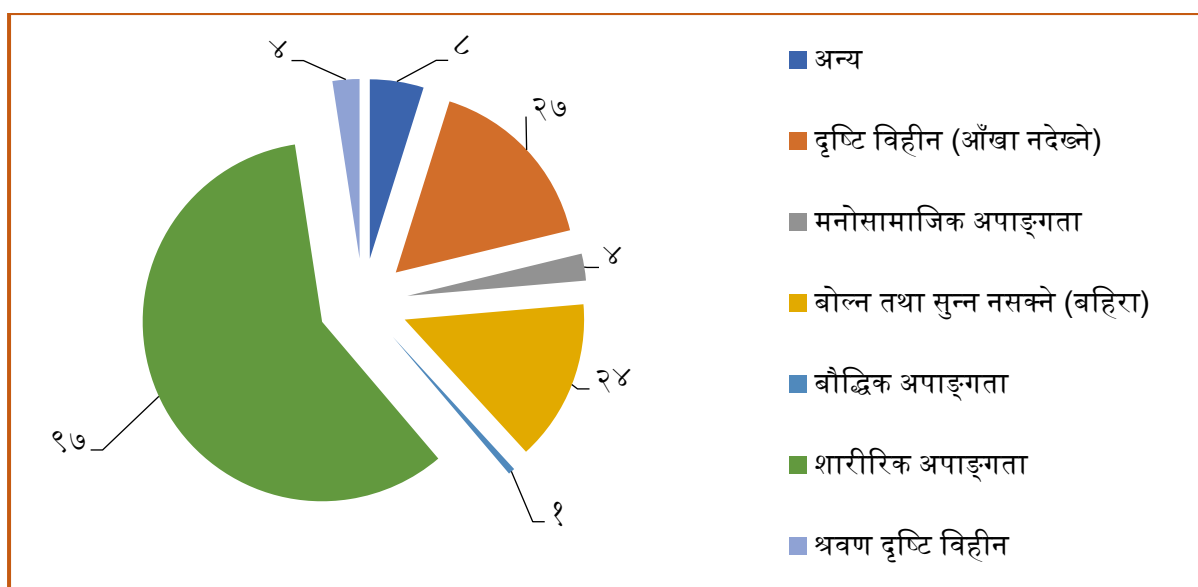
३.७.१ अपाङ्गताको प्रकार

गाउँपालिकामा ९ प्रकारका अपाङ्गता भएका मानिसहरू भेटिएका छन् । शारीरिक अपाङ्गता १५५ र सुनाई सम्बन्धी अपाङ्गता १४५ को सङ्ख्यामा रहेको छ । अटिजम सम्बन्धी अपाङ्गता, मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता र बहिराको सङ्ख्या भने अन्य अपाङ्गताको तुलनामा कम रहेको छ ।

तालिका ८ : अपाङ्गताको प्रकार (वडागत रूपमा)

अपाङ्गताको प्रकार/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
अन्य		४				४		८	४.८५
दृष्टि विहीन (आँखा नदेख्ने)			४	६	१४		३	२७	१६.३६
मनोसामाजिक अपाङ्गता							४	४	२.४२
बोल्न तथा सुन्न नसक्ने (बहिरा)				१७		१	६	२४	१४.५५
बौद्धिक अपाङ्गता				१				१	०.६१
शारीरिक अपाङ्गता		१९	१७	१६	२८	१२	५	९७	५८.७९
श्रवण दृष्टि विहीन							४	४	२.४२
जम्मा		२३	२१	४०	४२	१७	२२	१६५	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ७ : जाति अनुसार जनसङ्ख्या विवरण

३.७.२ अपाङ्गताको परिचय पत्र

गाउँपालिकामा अपाङ्गता भएका कुल १८४ जनाले अपाङ्गता सम्बन्धी परिचय पत्र पाएका छन् । जस मध्ये ४८ जनाले निलो कार्ड, ३६ जनाले पहेलो कार्ड, ८८ जनाले रालो कार्ड र १२ जनाले सेतो कार्ड प्राप्त गरेका छन् ।

तालिका ९ : अपाङ्गताको वर्गीकरण अनुसार परिचय पत्र प्राप्त गर्ने सङ्ख्या

अपाङ्गताको प्रकार/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
निलो रङ्गको परिचयपत्र (ख वर्गको)		६	१०	१	३	४	२४	४८	२६.०९
पहेलो रङ्गको परिचयपत्र (ग वर्गको)		४		१३		१	१८	३६	१९.५७
रालो रङ्गको परिचयपत्र (क वर्गको)	१६	११	४		१०	३	४४	८८	४७.८३
सेतो रङ्गको परिचयपत्र (घ वर्गको)			६				६	१२	६.५२
जम्मा	१६	२१	२०	१४	१३	८	९२	१८४	१००.०

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

३.८ बसाइँसराइ सम्बन्धी विवरण

कुनै पनि स्थानको जनसङ्ख्या परिवर्तन हुने कारणहरूमध्ये बसाइँसराइ एक प्रमुख कारण मानिन्छ । यस गाउँपालिकामा छिमेकी गाउँपालिका/नगरपालिका एवम् जिल्लाबाट समेत बसाइँसराइ गरी आउने गरेको देखिन्छ । तर विभिन्न अवसर र रोजगारीको खोजीमा देश भित्र वा देश बाहिर एक स्थानबाट अर्को स्थानमा स्थायी वा अस्थायी रूपमा बसाइँ सरेर जाने प्रवृत्ति क्रमशः बढ्दै गएको पाइन्छ । यसरी बसाइँ सरी जानु वा आउनुका विभिन्न कारणहरू छन् । तिमध्ये पाँच मुख्य कारण आर्थिक वृद्धि, द्वन्द्व, सामाजिक कारण, व्यापार र रोजगार हुन् ।

तालिका १० : हाल बसोबास गरेको स्थानको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

बसोबास गरेको स्थान/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
गणना गरेको ठाउँमा बसेको	२४४१	२४८३	२३४४	१७१८	१४६२	२५२३	२४३९	१५४१०	८१.५१
विदेशमा बसेको	१२	२८	५५	४९	१०३	११२	११३	४७२	२.५०
सम्पर्क विहीन/बेपत्ता			७				४	११	०.०६
स्वदेशमा अन्यत्र बसेको	११९	४०६	२९२	६२६	४५१	५५६	५६३	३०१३	१५.९४
जम्मा	२५७२	२९१७	२६९८	२३९३	२०१६	३१९१	३११९	१८९०६	१००.०

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

३.८.१ स्वदेशमा नै अन्य जिल्लामा बसोबास गरेका जनसङ्ख्या

यो गाउँपालिकाबाट कामको सिलसिलामा नेपाल कै विभिन्न ३३ वटा जिल्लाहरूमा गई बसोबास गरेको जनसङ्ख्या ५,८८९ रहेको देखिन्छ । यसमा पनि काठमाडौं जिल्लामा कुल ५,२३० रहेको छ । यसपछि भक्तपुर तथा ललितपुर, सिन्धुपाल्चोक र काभ्रेपलाञ्चोकमा क्रमशः २५५, ९७, ९३ र ९२ जना बसेको देखिन्छ ।

तालिका ११ : स्वदेशमा नै अन्य जिल्लामा बसोबास गरेका जनसङ्ख्याको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	सङ्ख्या	क्र.सं.	जिल्ला	सङ्ख्या
१	उदयपुर	१	१८	पर्सा	१
२	कपिलवस्तु	३	१९	बारा	१
३	काठमाडौं	५,२३०	२०	भक्तपुर	२५५
४	काभ्रेपलाञ्चोक	९२	२१	भोजपुर	२
५	कास्की	१४	२२	मकवानपुर	३
६	कैलाली	१	२३	मनाङ	१
७	गोरखा	३	२४	मुस्ताङ	३
८	चितवन	४७	२५	रसुवा	३
९	झापा	९	२६	रामेछाप	१
१०	तनहुँ	४	२७	लमजुङ	१
११	ताप्लेजुङ	१	२८	ललितपुर	९७
१२	तेह्रथुम	२	२९	सिन्धुपाल्चोक	९३
१३	दाङ	२	३०	सिराहा	१
१४	दार्चुला	१	३१	सुनसरी	१
१५	दोलखा	८	३२	सुर्खेत	२
१६	धादिङ	१	३३	सोलुखुम्बु	३
१७	नुवाकोट	२		कुल	५,८८९

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

३.८.२ बसाइँसराइ

२०८० बैसाख १ गते बाट २०८० को चैतको ३० सम्म ११० मानिसले यस सुनकोशी गाउँपालिकामा बसाइँ सरि जाने र आउने व्यक्तिले बसाइँसराइको घटना दर्ता गराएको देखिन्छ ।

तालिका १२ : बसाइँसराइको विवरण

वडा	बसाइँसराइ		
	आएको	गएको	जम्मा
१	०	१	१
२	०	१७	१७
३	५	३५	४०
४	०	६	६
५	४	१९	२३
६	२	८	१०
७	७	६	१३
जम्मा	१८	९२	११०

स्रोत: सुनकोशी गाउँपालिका, पञ्जिकरण शाखा

३.९ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

नागरिकले आफ्नो व्यक्तिगत अधिकार उपयोग गर्न कानुनी प्रक्रियाहरू पालना गर्नुपर्ने हुन्छ। नागरिकता, राहदानी, वा अन्य परिचयपत्र लिन, रोजगारी वा उद्यम गर्न, विदेश जान निश्चित कानुनी प्रक्रिया पुरा गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका लागि सरकारले आधिकारीक प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउँछ। जन्म, मृत्यु, बसाइँसराइ विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता घटना समयमा नै दर्ता गर्नुपर्ने हुन्छ। संविधानले नागरिकलाई विभिन्न अधिकार प्रत्याभूत गरेको छ। त्यसको प्रस्थान बिन्दु भनेकै व्यक्तिगत घटना दर्ता हो। ती व्यक्तिगत घटना दर्ताका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क बनाउने यसको विश्वव्यापी मान्यता हो। कहाँ ? कति जन्मे ? कतिको मृत्यु भयो ? कतिले बसाइँसराइ गरे ? कतिको सम्बन्ध विच्छेद ? भयो जस्ता कुराको जानकारी राज्यले पाउनु पर्छ। यसको आधारमा सरकारले नीति बनाउने हुँदा व्यक्तिगत घटनादर्ता समयमा नै गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ। सुनकोशी गाउँपालिकाबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार २०७९ वैशाख १ देखि चैत्र मसान्त सम्म जन्म, मृत्यु, बसाइँसराइ, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद दर्तामा अभिलेख भए अनुसार व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १३ : व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

वडा	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद	बसाइँसराइ	
					आएको	गएको
१	६०	२०	२८	१	०	१
२	५९	१८	२६	४	०	१७
३	५५	१७	३०	३	५	३५
४	५९	१५	३३	३	०	६
५	८४	२४	३७	३	४	१९
६	९३	३९	३९	७	२	८
७	८४	३३	२८	१	७	६
जम्मा	४९४	१६६	२२१	२२	१८	९२

स्रोत: सुनकोशी गाउँपालिका, पञ्जिकरण शाखा

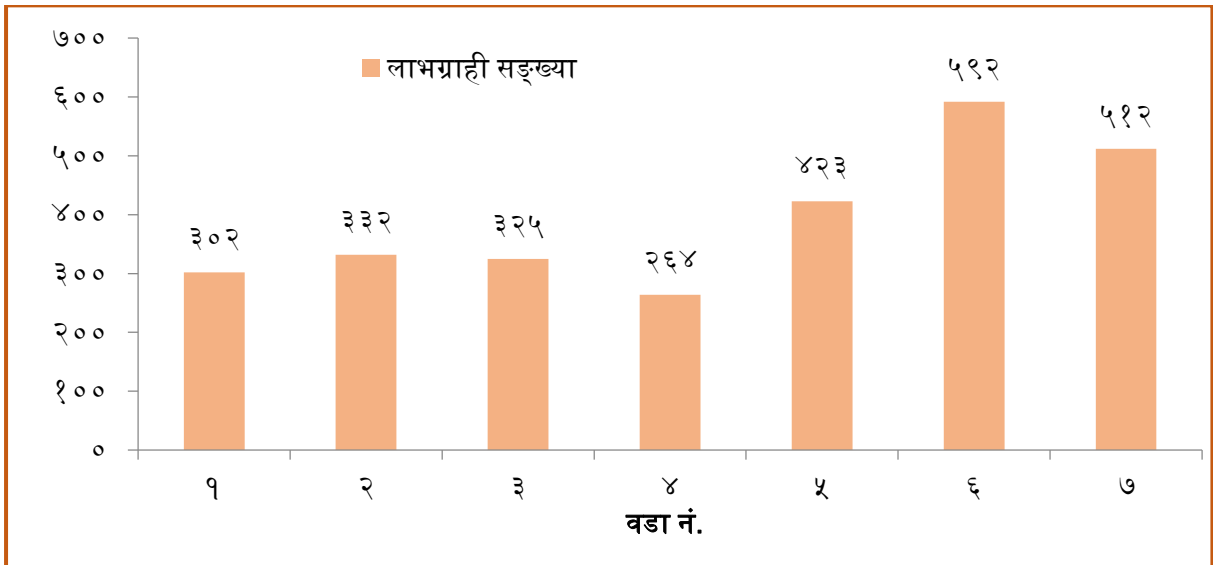
३.१० सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिएका लाभग्राही सङ्ख्या तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ । जस अनुसार सबै भन्दा बढी वडा नं. ६ मा ५९२ जना र सबै भन्दा कम वडा नं. ४ मा २६४ जना रहेका छन् ।

तालिका १४ : वडागत रूपमा सामाजिक सुरक्षा लिने लाभग्राही सङ्ख्या

वडा	लाभग्राही सङ्ख्या	प्रतिशत
१	३०२	११.०
२	३३२	१२.१
३	३२५	११.८
४	२६४	९.६
५	४२३	१५.४
६	५९२	२१.५
७	५१२	१८.६
कुल	२,७५०	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ८ : वडागत सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही सङ्ख्या

परिच्छेद ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक क्रियाकलापहरूको विवरण

आर्थिक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्याको उपस्थितिले प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । आर्थिक रूपले सक्रिय मानव संसाधन कुन रूपबाट प्रयोग भएको छ यसले पनि गाउँपालिकाको आर्थिक गतिविधि निर्धारित गर्छ । गाउँपालिकामा हुने मुख्य आर्थिक क्रियाकलाप नै गाउँपालिकाको आर्थिक सम्वृद्धिका आधारहरू हुन् । जति आर्थिक क्रियाकलापहरूमा तीव्रता आउँछ त्यति नै गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र चलायमान र सुदृढ हुँदै जान्छ । मुख्यतया गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र कृषि, पर्यटन, साना तथा घरेलु उद्योग, वैदेशिक रोजगार, व्यापार/व्यवसाय, सेवा क्षेत्र आदिमा केन्द्रित छ । उच्च प्राविधिमा आधारित ठूला तथा मझौला स्तरका उद्योग तथा अन्य आर्थिक गतिविधिहरू सञ्चालनमा रहेका छैनन् । यस गाउँपालिकाको अधिकांश आर्थिक क्रियाकलापहरू जीवन निर्वाहमुखी रहेका छन् ।

४.१.१ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या विवरण

यस गाउँपालिकामा आर्थिक रूपले सक्रिय (१५ देखि ६० वर्ष उमेर समूह) जनसङ्ख्या कुल जनसङ्ख्याको ६०.२३ प्रतिशत रहेको छ । आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये पनि १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या सबै भन्दा धेरै ८.३३ प्रतिशत रहेको छ भने ५५ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहको जनसङ्ख्या सबै भन्दा कम ५.१३ प्रतिशत रहेको छ । आर्थिक रूपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्याको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका १५ : आर्थिक रूपले सक्रिय जनसङ्ख्या

उमेर समूह	पुरुष (प्रतिशत)	महिला (प्रतिशत)	जम्मा (प्रतिशत)
००-१४	२८.१५	३२.०८	६०.२३
१५-५९	११.००	१०.०७	२१.०७
६० वर्ष माथि	९.०२	९.६७	१८.६९
जम्मा	४८.१७	५१.८३	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

४.१.२ पेशा

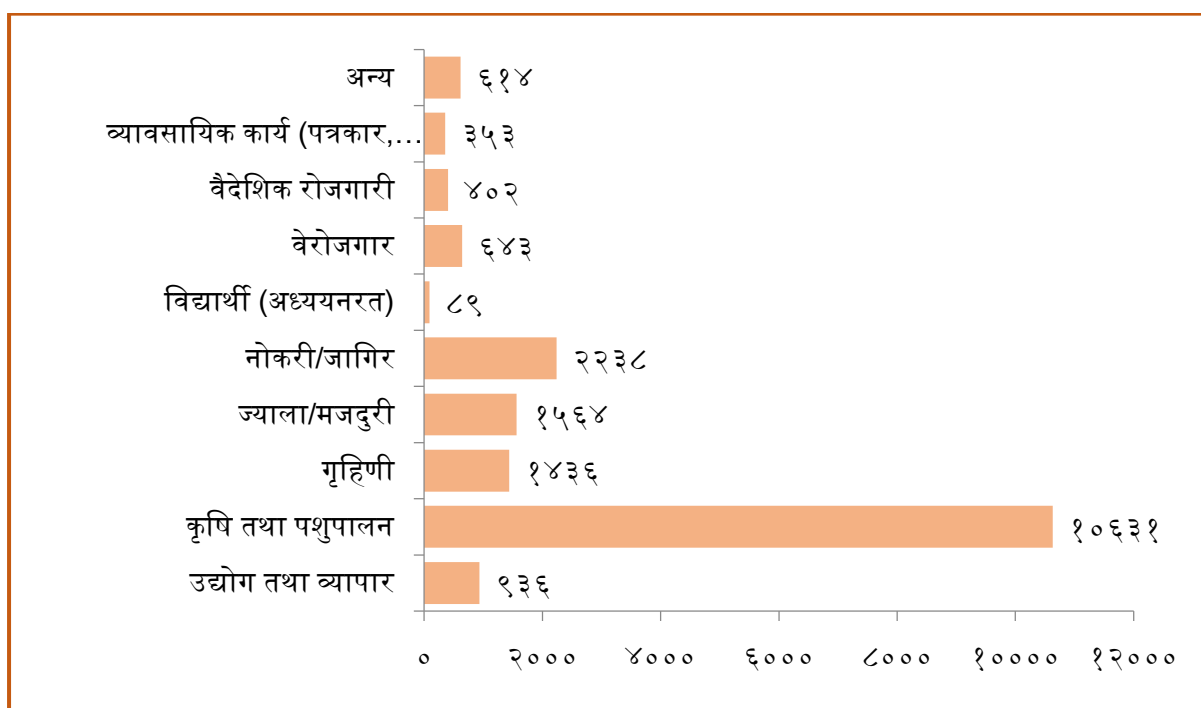
यो गाउँपालिकाको धेरै मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि तथा पशुपालन हो । यहाँका ५६.२३ प्रतिशत मानिसहरू कृषि तथा पशुपालन गर्छन् । यहाँको मानिसको सहायक पेशा ज्याला/मजदुरी, वैदेशिक रोजगार, नोकरी/जागिर, उद्योग तथा व्यापार हो ।

तालिका १६ : पेशाको आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

पेशा/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
उद्योग तथा व्यापार	३४	७८	१०९	९७	६७	२५१	३००	९३६	४.९५
कृषि तथा पशुपालन	१८६१	२१९३	१४७२	१३८८	७९२	१९१६	१००९	१०६३१	५६.२३
गृहिणी	४०	१०	१९२	२७७	२५९	३४५	३१३	१४३६	७.६०

ज्याला/मजदुरी	१५२	२४७	२१७	८२	१६४	१५५	५४७	१५६४	८.२७
नोकरी/जागिर	४६३	१४८	२११	३३७	२८१	२६१	५३७	२२३८	११.८४
विद्यार्थी (अध्ययनरत)	१८	१४	४		२४	१६	१३	८९	०.४७
वेरोजगार		१३	५०	८४	२५७	५५	१८४	६४३	३.४०
वैदेशिक रोजगारी	४	२८	५५	४९	६४	९४	१०८	४०२	२.१३
व्यावसायिक कार्य (पत्रकार, वकिल, परामर्श, ठेक्कापट्टा, पुजारी आदि)		१५	१००	२३	७६	६०	७९	३५३	१.८७
अन्य		१७१	२८८	५६	३२	३८	२९	६१४	३.२५
जम्मा	२५७२	२९१७	२६९८	२३९३	२०१६	३१९१	३११९	१८९०६	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ९ : पेशाको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

कृषि

सुनकोशी गाउँपालिकाको मुख्य पेशा कृषि रहेको छ । गाउँपालिकामा कृषि कार्यको लागि प्रयोग भएका जमिन ८९.९३ प्रतिशत रहेको छ भने बाँकी १०.०७ प्रतिशत अरु नै प्रयोजनमा रहेको छ ।

तालिका १७ : वडागत कृषि कार्यमा प्रयोग भएको जग्गाको विवरण

कृषि कार्यमा प्रयोग/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
छ	५४३	५१०	४८०	४००	५३९	४८६	५९७	३५५५	८९.९३
छैन	३६	२३	४४	२९	५२	१४४	७०	३९८	१०.०७
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

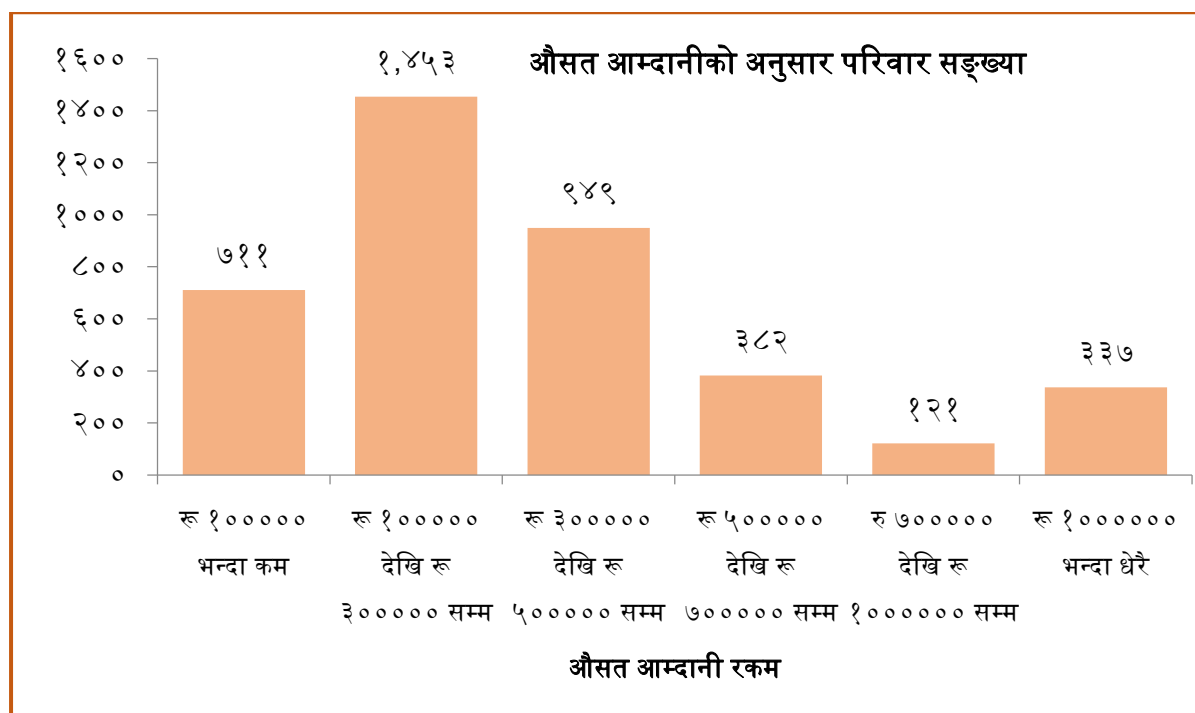
४.१.३ औसत आम्दानी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा परिवारको औसत आम्दानी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ । परिवारको वार्षिक औषत आम्दानी १० लाख भन्दा बढी हुने घरधुरी ३३७ रहेको छ । यो कुल घरधुरीको ८.५४ प्रतिशत हो । त्यस्तै गरेर वार्षिक एक लाख भन्दा कम कमाउने घरधुरी ७११ रहेको छ ।

तालिका १८ : परिवारको आम्दानी विवरण

क्र. सं.	परिवार सङ्ख्या	आम्दानी
१	७११	रु १००००० भन्दा कम
२	१,४५३	रु १००००० देखि रु ३००००० सम्म
३	९४९	रु ३००००० देखि रु ५००००० सम्म
४	३८२	रु ५००००० देखि रु ७००००० सम्म
५	१२१	रु ७००००० देखि रु १०००००० सम्म
६	३३७	रु १०००००० भन्दा धेरै
जम्मा	३,९५३	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र १० : औसत आम्दानीको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

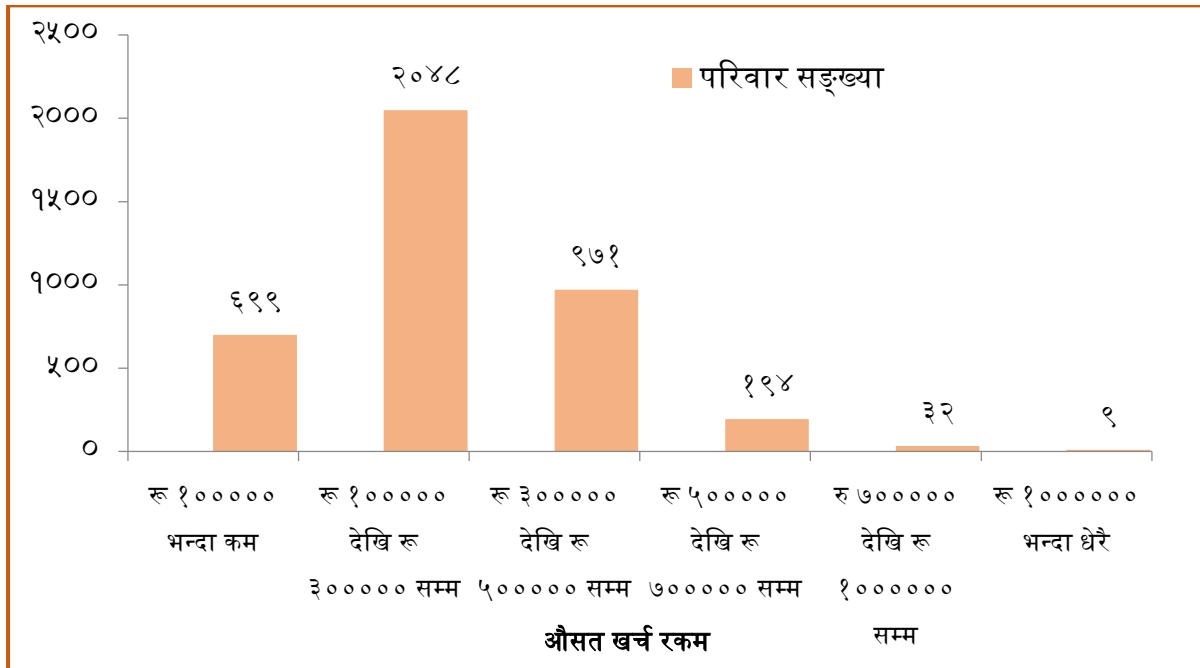
४.१.४ औसत खर्च

गाउँपालिकाको ६९९ घरधुरीले वार्षिक रु एक लाख भन्दा कम खर्च गर्दछ । २,०४८ घरधुरीले रु १ लाख देखि रु ३ लाख सम्म, ९७१ घरधुरीले रु ३ लाख देखि रु ५ लाख सम्म, १९४ घरधुरीले रु ५ लाख देखि रु ७ लाख सम्म, ३२ घरधुरीले रु ७ लाख देखि रु १० लाख सम्म गर्ने वार्षिक खर्चको गर्ने गरेको देखिन्छ । गाउँपालिकामा वार्षिक १० लाख भन्दा धेरै खर्च गर्ने घरधुरीको सङ्ख्या ९ रहेको छ ।

तालिका १९ : परिवारको खर्च विवरण

क्र. सं.	परिवार सङ्ख्या	खर्च
१	६९९	रु १००००० भन्दा कम
२	२,०४८	रु १००००० देखि रु ३००००० सम्म
३	९७१	रु ३००००० देखि रु ५००००० सम्म
४	१९४	रु ५००००० देखि रु ७००००० सम्म
५	३२	रु ७००००० देखि रु १०००००० सम्म
६	९	रु १०००००० भन्दा धेरै
जम्मा	३,९५३	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र ११ : औसत खर्चको आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

४.१.५ ऋण सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा ऋण हुने परिवार ९४४ रहेको छ । जसमध्ये सबै भन्दा बढी सङ्ख्यामा ऋण हुने परिवार वडा नं. २ मा २८९ परिवार रहेको छ जुन कुल ऋण लिने परिवारको ३०.६१ प्रतिशत हुन आउँछ । त्यस्तै सबै भन्दा कम ऋण लिने परिवार वडा नं. ४ मा ३७ घरपरिवार (३.९२ प्रतिशत) रहेको छ ।

तालिका २० : वडागत ऋण हुने परिवारको विवरण

वडा नं.	ऋण हुने परिवार	प्रतिशत
१	११५	१२.१८
२	२८९	३०.६१
३	१८५	१९.६०
४	३७	३.९२
५	१७२	१८.२२

६	१४७	१५.५७
७	८५	९.००
कुल	९४४	१००.००

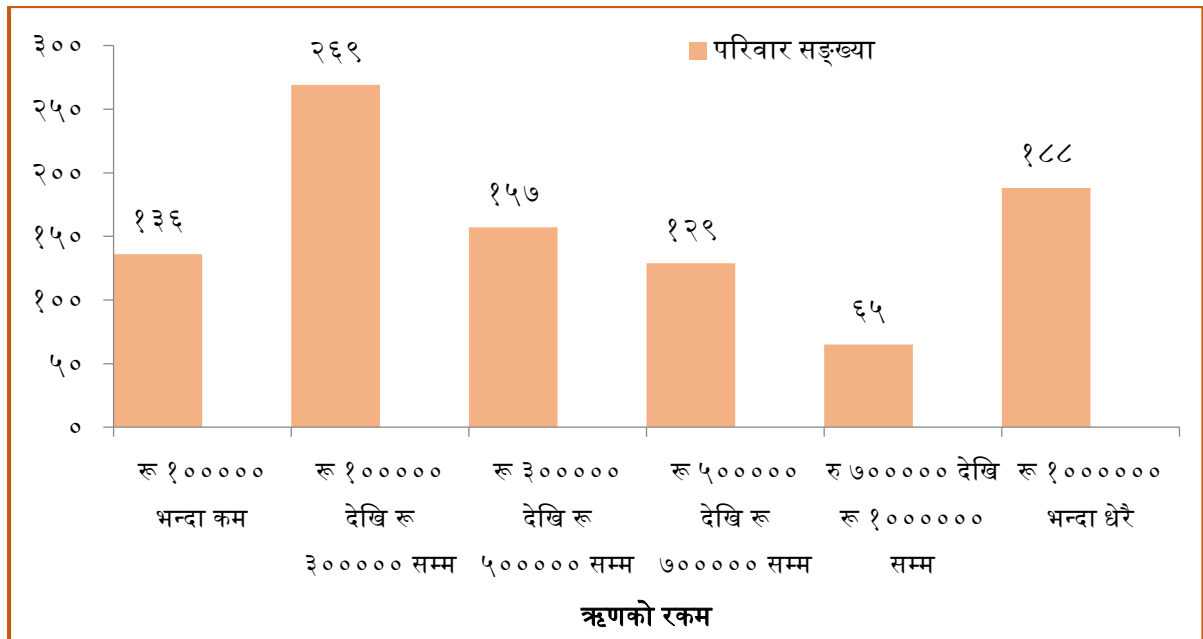
स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

सुनकोशी गाउँपालिकामा परिवारको ऋण सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ । परिवारको ऋण १० लाख भन्दा बढी हुने घरधुरी १८७ रहेको छ । यो कुल घरधुरीको ४.७३ प्रतिशत हो । त्यस्तै गरेर वार्षिक एक लाख भन्दा कम ऋण हुने घरधुरी ११६ रहेको छ ।

तालिका २१ : परिवारको ऋण सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	परिवार सङ्ख्या	ऋणको रकम
१	१३६	रु १००००० भन्दा कम
२	२६९	रु १००००० देखि रु ३००००० सम्म
३	१५७	रु ३००००० देखि रु ५००००० सम्म
४	१२९	रु ५००००० देखि रु ७००००० सम्म
५	६५	रु ७००००० देखि रु १०००००० सम्म
६	१८८	रु १०००००० भन्दा धेरै
जम्मा	९४४	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

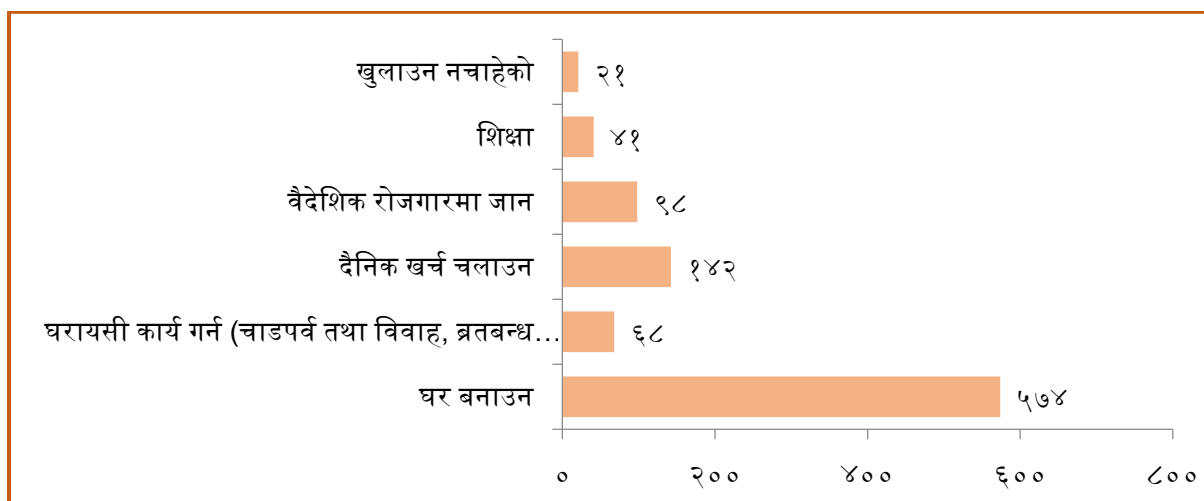
चित्र १२ : ऋण भएका परिवार सङ्ख्या

ऋण लिनुको कारणमा सबै भन्दा धेरै घर बनाउनको लागि घरधुरी ५७४ घरधुरीले ऋण लिएको देखिन्छ । जुन ऋण लिएका सङ्ख्याको ६०.८१ प्रतिशत रहेको छ । दैनिक खर्च चलाउन १५.०४ प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारमा जान १०.३८ प्रतिशत, घरायसी कार्यको लागि ७.२० प्रतिशत, शिक्षाको लागि ४.३४ प्रतिशत तथा २.२२ प्रतिशत घरधुरीले ऋण लिनुको कारण खुलाउन नचाहेको देखिन्छ ।

तालिका २२ : ऋण लिनुको कारण

ऋण लिनुको कारण/वडा	१	२	३	४	५	६	७	कुल	प्रतिशत
घर बनाउन	३२	२३८	१३९	९	३३	६८	५५	५७४	६०.८१
घरायसी कार्य गर्न (चाडपर्व तथा विवाह, ब्रतबन्ध लगायतका कार्यका लागि)	६	४	८	११	२१	१४	४	६८	७.२०
दैनिक खर्च चलाउन	६७	२३	१६		४	२९	३	१४२	१५.०४
वैदेशिक रोजगारमा जान	७	६	१७	११	१४	२८	१५	९८	१०.३८
शिक्षा	२	१	४	५	१४	८	७	४१	४.३४
खुलाउन नचाहेको	४	६	५	०	१	३	२	२१	२.२२
कुल	११४	२७२	१८४	३६	८६	१४७	८४	९४४	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र १३ : ऋण लिनुको कारणको आधारमा घरपरिवार

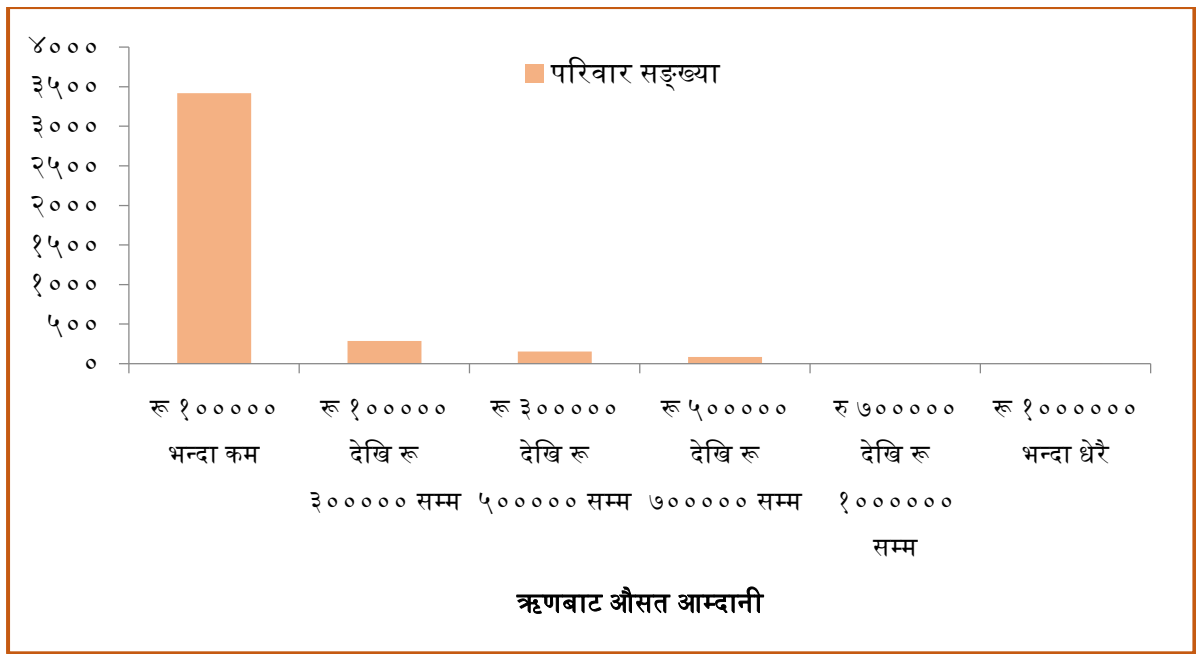
४.१.६ बिक्री बाट औसत आम्दानी

गाउँपालिकाको ३,४१८ घरधुरीले वार्षिक रु एक लाख भन्दा कम बिक्रीबाट आम्दानी गर्दछ। त्यस्तै केवल ६ घरधुरीले बिक्रीबाट १० लाख भन्दा बढी आम्दानी गरेको छ।

तालिका २३ : बिक्रीबाट औसत आम्दानी विवरण

क्र. सं.	परिवार सङ्ख्या	बिक्रीबाट आम्दानी
१	३,४१८	रु १००००० भन्दा कम
२	२८६	रु १००००० देखि रु ३००००० सम्म
३	१५४	रु ३००००० देखि रु ५००००० सम्म
४	८३	रु ५००००० देखि रु ७००००० सम्म
५	६	रु ७००००० देखि रु १०००००० सम्म
६	६	रु १०००००० भन्दा धेरै
जम्मा	३,९५३	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र १४ : ऋणबाट औसत आम्दानी विवरण

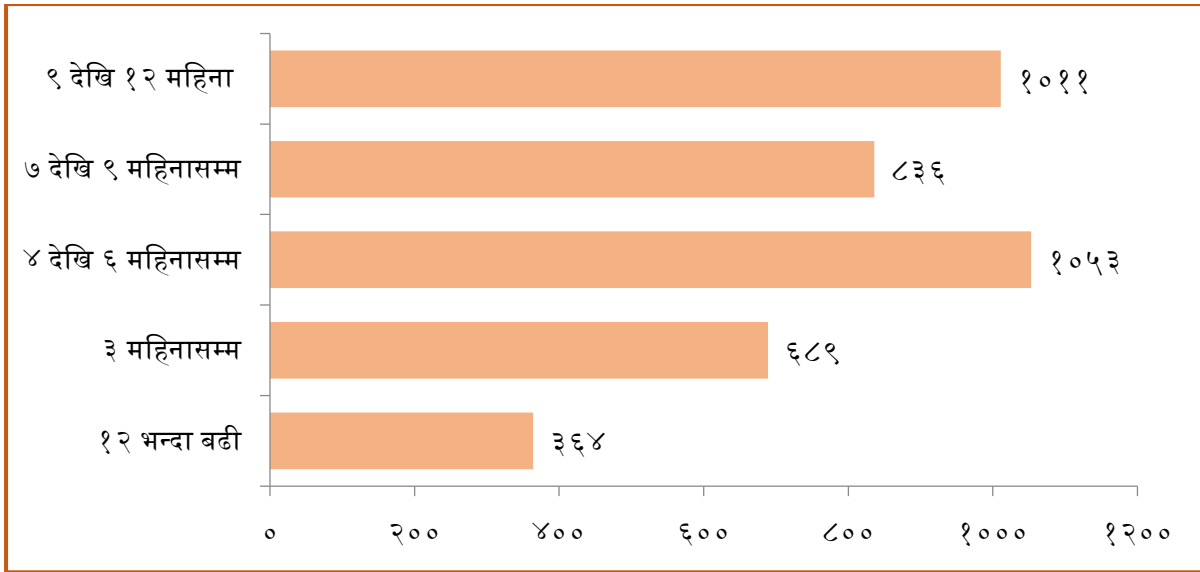
४.१.७ खाद्य सुरक्षाको अवस्था

गाउँपालिकाको कुल ३,९५३ घरधुरी मध्ये आफ्नै उत्पादनले वर्षभरि खान पुग्ने र बिक्री वितरण सम्म गर्ने परिवारको सङ्ख्या जम्मा ३६४ घरधुरी रहेको छ। आफ्नो उत्पादनले लगभग वर्ष भरि खान पुग्ने परिवार सङ्ख्या करीब २५.५८ प्रतिशत रहेको छ भने आफ्नो उत्पादनले ७ देखि ९ महिना सम्म खान पुग्ने घरपरिवारको सङ्ख्या भने जम्मा २१:१५ प्रतिशत रहेको छ। आफ्नो उत्पादनले वर्षको ३ महिना सम्म खाद्यान्न धान्ने परिवारको सङ्ख्या १७.४३ प्रतिशत छ।

तालिका २४ : खाद्य सुरक्षाको अवस्था

खान पुग्ने समय/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
१२ भन्दा बढी	१	१०	२०७	२	३६	६०	४८	३६४	९.२१
३ महिनासम्म	१७१	७०	५	३५	१०९	८३	२१६	६८९	१७.४३
४ देखि ६ महिनासम्म	१०२	२००	३०	२८९	६६	२३०	१३६	१०५३	२६.६४
७ देखि ९ महिनासम्म	२०७	६२	१६६	७३	१८७	१०५	३६	८३६	२१.१५
९ देखि १२ महिना	९८	१९१	११६	३०	१९३	१५२	२३१	१०११	२५.५८
कुल	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३,९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र १५ : खाद्य सुरक्षाको अवस्थाको आधारमा घरधुरी

४.१.८ गरिबीको दर (गरिबीको रेखामुनि रहेको जनसङ्ख्या)

गरिबीलाई निरपेक्ष र सापेक्ष रूपमा वर्गीकरण गर्न सकिन्छ । आधारभूत आवश्यकताहरू पनि पुरा गर्न नसकिने गरिबी निरपेक्ष गरिबी हो । निरपेक्ष गरिबीलाई गरिबी रेखा आयस्तको सहायताले मापन गरिन्छ । विश्वव्यापी मान्यता अनुसार निरपेक्ष गरिबी त्यस्तो गरिबी हो जसको प्रतिदिन आम्दानी १.२५ अमेरिकी डलर भन्दा कम हुन्छ । यसको आधारमा नेपालमा आर्थिक रूपमा सकृय एउटा मानिसले १.२५ अमेरिकी डलर बराबर करीब दैनिक १६२ रुपैयाँ आम्दानी गर्नु पर्ने र वार्षिक करीब रु ६०००० को हाराहारीमा आम्दानी गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसको आधारमा सुनकोशी गाउँपालिकामा वार्षिक आम्दानी एक लाख गर्ने घरपरिवारको आम्दानी यो मापदण्ड भन्दा कम हुने देखिन्छ । गाउँपालिकामा यो मापदण्ड पुरा गर्न नसक्ने घरधुरी ६११ रहेको छ । त्यसकारण यो गाउँपालिकाको गरिबी दर १७.०८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

४.१.९ आयात र निर्यातको अवस्था

गाउँपालिकामा करीब ७४.४२ प्रतिशत घरधुरीको आफ्नै उत्पादनले खान पुग्ने अवस्था छैन । यसको लागि गाउँपालिकामा काठमाडौं जिल्लाबाट परिवारको लागि नपुगेको खाद्यान्न आयात हुन्छ भने कतिपयले पालिकामा नै उत्पादित खाद्यवस्तु खरिद गरी उपभोग गर्ने गरेको पाइन्छ । खाद्यान्न बाहेक अधिकांश घरधुरीहरूले आफ्नो लागि चाहिने तरकारी आँफै उत्पादन गर्ने गरेको पाइन्छ भने अपुग भएको तरकारी खरिद गरी खाने गरेको पाइन्छ । कतिपय अवस्थामा यहाँका कृषकहरूले उत्पादन गरेका खाद्यान्न तथा नगदेबाली तरकारी तथा फलफुल पालिकाबाट निर्यात हुने गरेको पाइन्छ । अन्य बस्तुहरू खाना पकाउने इन्धनको लागि एल. पि. ग्यास, लत्ता कपडा, निर्माण सामग्री, मसलाजन्य खाद्यवस्तु आदि जस्ता बस्तु गाउँपालिकामा काठमाडौं र तातोपानी लगायतका स्थानबाट आयात गरिन्छ ।

४.१.१० वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण

यस गाउँपालिकाबाट विदेशमा जाने जनसङ्ख्या धेरै रहेको छ । यहाँबाट विश्वका विभिन्न ४२ देशमा १,१०६ जना मानिसहरू कामको लागि गएको देखिन्छ । जसमध्ये सबै भन्दा धेरै जापानमा रहेका छन् ।

त्यसपछिको आकर्षणको केन्द्र बनेको दुबई, अष्ट्रेलिया, अमेरिका, मलेशिया र साउदी अरेबिया रहेका छन् । विदेशमा बसोबास गरेको जनसङ्ख्याको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका २५ : विदेशमा बसोबास गरेका जनसङ्ख्याको विवरण

क्र. सं.	देश	सङ्ख्या	क्र. सं.	देश	सङ्ख्या
१	जापान	२११	२२	साइप्रस	६
२	दुबई	१९३	२३	ओमान	५
३	अष्ट्रेलिया	१४०	२४	नेदरल्याण्ड	५
४	अमेरिका	८३	२५	जर्मनी	४
५	मलेशिया	७३	२६	पोल्याण्ड	४
६	साउदी अरेबिया	७२	२७	बेल्जियम	४
७	भारत	४४	२८	फ्रान्स	३
८	पोर्चुगल	३८	२९	मौरिटियस	३
९	कुवेत	३६	३०	माल्दिभ्स	३
१०	कतार	३५	३१	सेचेल्लिस	३
११	दक्षिण कोरिया	२७	३२	टर्की	२
१२	क्यानाडा	२१	३३	नर्वे	२
१३	वेलायत	१६	३४	स्विट्जरल्याण्ड	२
१४	रोमानिया	१४	३५	अस्ट्रिया	१
१५	उत्तर कोरिया	९	३६	ईराक	१
१६	माल्टा	९	३७	केन्द्रीय अफ्रिकी गणतन्त्र	१
१७	क्रोएशिया	७	३८	ग्रीस	१
१८	चीन	६	३९	नामिबिया	१
१९	डेनमार्क	६	४०	सिंगापुर	१
२०	न्युजिल्याण्ड	६	४१	सोमालिया	१
२१	बहराईन	६	४२	स्पेन	१
कुल					१,१०६

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

यस गाउँपालिकाबाट विदेशमा गएकाहरूले वार्षिक रूपमा पठाएका रेमिटेन्ट्सको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २६ : वार्षिक विदेशबाट भित्रिने रेमिटेन्ट्स विवरण

रकम/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
नपठाएको	१२		५५	२	१५	३	१४	१०१
१००००							४	४
३५०००							३	३
५००००		२				५		७
६००००						८		८
१०००००		३					८	११
१२००००						४		४
१५००००		३				३		६

१६००००						४		४
२०००००		१४		२९	१५	१२	५	७५
२५००००				५				५
३०००००		६		३		११		२०
३६००००					४		३	७
४०००००						२७		२७
४५००००					४			४
५०००००				५		१३	१८	३६
६०००००				५	७	३	४६	६१
७०००००						४		४
१००००००						४	३	७
१२०००००						४	५	९
१५०००००						३		३
२००००००							४	४
२४०००००						४		४
जम्मा	१२	२८	५५	४९	४५	११२	११३	४१४

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

४.२ भू-स्वामित्व र जमिन

४.२.१ भू-स्वामित्व

गाउँपालिकामा कुल ३,९५३ घरधुरी मध्ये ३,६४८ घरधुरीको आफ्नै जग्गा जमिन रहेको छ भने ३०५ घरधुरीको आफ्नै जग्गा छैन ।

तालिका २७ : जग्गामा आफ्नै स्वामित्वमा हुने घरधुरी

आफ्नै जग्गा/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
छ	५७९	४४२	४०१	४२८	५४७	६११	६४०	३६४८	९२.२८
छैन		९१	१२३	१	४४	१९	२७	३०५	७.७२
कुल	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

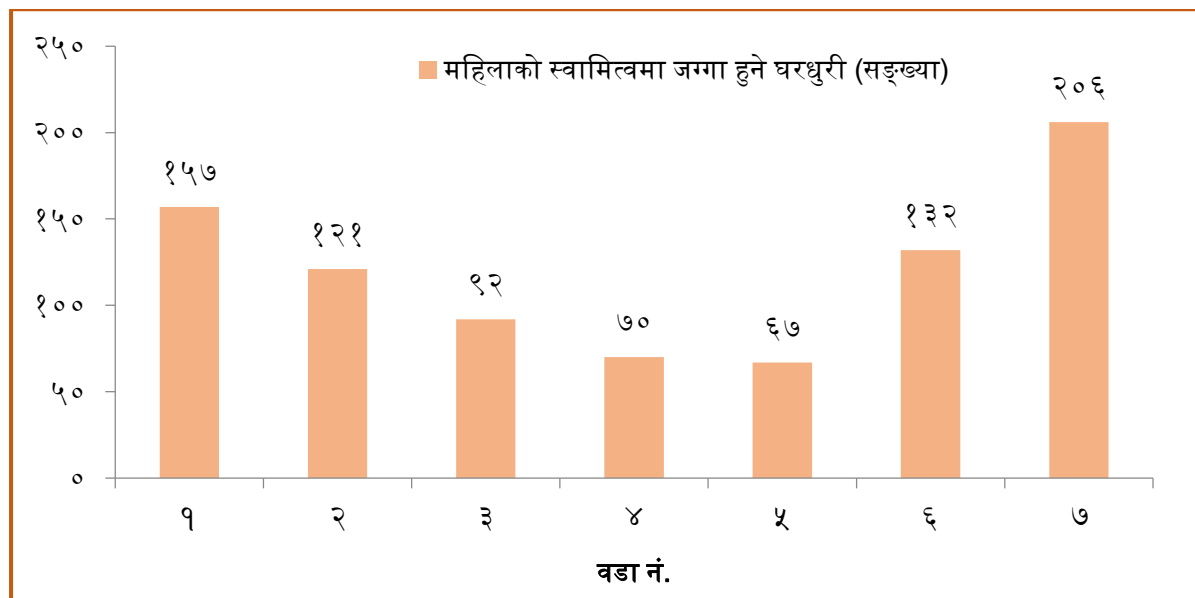
गाउँपालिकामा कुल ८४५ घरधुरीहरूमा महिलाको स्वामित्वमा जग्गा रहेको छ । सबै भन्दा बढी वडा नं. ७ मा २०६ घरधुरी (२४.३८ प्रतिशत) र सबै भन्दा कम वडा नं. ५ मा ६७ घरधुरी (७.९३ प्रतिशत)मा महिलाको स्वामित्वमा जग्गा रहेको छ ।

तालिका २८ : महिलाको स्वामित्वमा जग्गा हुने घरधुरी

वडा	महिलाको स्वामित्वमा जग्गा हुने घरधुरी (सङ्ख्या)	महिलाको स्वामित्वमा जग्गा हुने घरधुरी (प्रतिशत)
१	१५७	१८.५८
२	१२१	१४.३२
३	९२	१०.८९
४	७०	८.२८
५	६७	७.९३

६	१३२	१५.६२
७	२०६	२४.३८
जम्मा	८४५	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र १६ : महिलाको स्वामित्वमा जग्गा हुने घरधुरी सङ्ख्या

४.२.२ खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाको १,३८२.७ हेक्टर जमिन खेतीयोग्य रहेको छ । यहाँको जमिनमा धान, मकै, गहुँ, कोदो लगायत विभिन्न तरकारीहरु, दलहन र तेलहन बालीहरुको खेती गरिन्छ । सुनकोशी गाउँपालिका कफी खेतीको लागि सम्भावना बोकेको ठाँउ हो । पछिल्लो समय यहाँका मान्छेहरु व्यावसायिक खेतीपातीमा आकर्षित भएका छन् ।

४.२.३ बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा कुल २६८.३ हे. जमिन बाँझो रहेको छ । गाउँपालिकाको १,६७८.० हेक्टर जमिनमा कृषिको लागि प्रयोग गरिएको छ ।

तालिका २९ : बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	विवरण	एकाइ
१	कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	४०८१
२	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	१६७८.० हे.
३	जम्मा कित्ता	१५,१२५
४	औसत कित्ता	३.७
५	बाँझो जमिनको क्षेत्रफल	२६८.३ हे.

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८

४.३ कृषि तथा पशु विकास

४.३.१ माछापालन सम्बन्धी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा २ वटा (वडा नं. ६ र वडा नं. ७) माछा पोखरी रहेको छ । सुनकोशी पावर हाउस माछा पोखरीमा माछापालन गरिएको छ । माछा पोखरीको विवरण तल समावेश गरिएको छ ।

४.३.२ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता विवरण

गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफलको कृषियोग्य जमिन १,३८२.७ हे. (४५.१८ प्रतिशत) रहेको छ । कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल १,६७८.० हे. (५४.८२ प्रतिशत) रहेको छ । सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको जमिनको क्षेत्रफल जम्मा ६७७.८ हे. (२२.१५ प्रतिशत) रहेको छ ।

तालिका ३० : गाउँपालिकामा कृषक घर परिवार, कृषियोग्य जग्गा, कृषि गरेको जग्गा र सिंचाई सुविधा भएको क्षेत्रफल

क्र. सं.	विवरण	एकाइ	प्रतिशत
१	कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या	४०८१	९१.६९
२	कुल क्षेत्रफल	३०६०.७ हे.	१००
३	कृषियोग्य जमिन	१३८२.७ हे.	४५.१८
४	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	१,६७८.० हे.	५४.८२
५	सिंचित क्षेत्रफल	६७७.८ हे.	२२.१५

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८

गाउँपालिकाको कुल खेतीयोग्य जमिन १३८२.७ हे. जग्गा भएपनि कृषक परिवारले स्थायी र अस्थायी बाली लागेको र अन्य खेतीयोग्य जग्गा गरि १,६७८.० हे. चलन गरेको छ भने कुल खेतीयोग्य जग्गाको ४९.०२ प्रतिशत जग्गामा मात्र सिंचाई सुविधा रहेको छ । तथ्याङ्कको आधारमा हेर्दा गाउँपालिकाको कृषियोग्य जग्गामा सिंचाईको सुविधा पुऱ्याउनको लागि पहल गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका ३१ : गाउँपालिकामा कृषियोग्य जग्गा, कृषि गरेको जग्गा र सिंचाई सुविधा भएको क्षेत्रफल

क्र. सं.	विवरण	एकाइ	प्रतिशत
१	कृषियोग्य जमिन	१३८२.७ हे.	१००.
२	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	१,६७८.० हे.	१२१.३६
३	सिंचित क्षेत्रफल	६७७.८ हे.	४९.०२

स्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना, २०७८

४.३.३ सिंचाईको स्रोत

यो गाउँपालिकाको कुल खेतीयोग्य जमिनको जम्मा ६७७ हेक्टर जमिन सिंचित छ । सिंचाईको प्रमुख स्रोत भनेको यहाँ रहेका खोलाको पानीबाट ल्याइएको नहर तथा कुलो हो । कतिपय ठाउँमा मूलको पानी त केही स्थानमा भने बोरिङको पानी प्रयोग गरेको पाइन्छ ।

तालिका ३२ : सिंचाई सम्बन्धी विवरण

सिंचाई स्रोत	वडा नं.	कैफियत
जामुने महाँकाल खोला सिंचाई	१	
वडारे सिंचाई	१	
खमारे कुलो सिंचाई	१	
सिन्का लामा सिंचाई	१	
केरावारी सिंचाई	१	
राज कुलो	२	
सिन्के लामा कुलो	२	
भुसी खोला	३	
स्याले खोला	३	
छागे खोला	३	
मगर खोला	३	
२ वटा कुलो	४	
पङ्गोल खोला राम्चे कुलो	५	
घट्टेखोला चोटेपाउना बेसी	५	
टिमुरे खोला महाभिर खेत	५	
संघारे खोला पात्ले खेत सिंचाई	५	
संघारे खोला पात्ले खेत सिंचाई	६	
पाखर खोला घुसिने कुईले सिंचाई	६	
सेरा बेसी फाँट सिंचाई	६	
लिफ्ट सिंचाई	७	
बर्खे सिंचाई कुलो	७	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

४.३.४ कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकाको कुल भू-भागको करिब ४२ प्रतिशत जमिन खेतीयोग्य रहेको छ । पालिकाको अधिकांशको कार्यक्षेत्र कृषि, पशुपालन, व्यापार जलस्रोत र पर्यटन हो । यहाँको जमिनमा धान, मकै, गहुँ, कोदो लगायत विभिन्न तरकारीहरू, दलहन र तेलहन बालीहरूको खेती गरिन्छ । सुनकोशी कफी खेतीको लागि सम्भावना बोकेको ठाँउ हो । पछिल्लो समय यहाँका मान्छेहरू व्यावसायिक खेतीपातीमा आकर्षित भएका छन् । कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण तलका उप-शिर्षकहरूमा समावेश गरिएको छ ।

खाद्य बाली

गाउँपालिकामा खाद्यबाली उत्पादन गरी बिक्री गर्ने परिवार सङ्ख्या ५९ रहेको छ जस मध्ये धान २७ तथा मकै उत्पादन गरी बिक्री गर्ने २० घरधुरी रहेका छन् ।

तालिका ३३ : उत्पादन भएको खाद्यबाली बिक्री गर्ने घरधुरीको विवरण

खाद्यबाली बिक्री/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
धान	०	०	२	२	२	१६	५	२७
मकै	०	०	१	०	०	१६	३	२०
गहुँ	०	०	०	०	०	२	२	४
कोदो	०	०	१	०	०	६	१	८
जम्मा	०	०	४	२	२	४०	११	५९

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०/८१

फलफुल तथा तरकारी बाली

गाउँपालिकामा तरकारीबाली उत्पादन गरी बिक्री गर्ने परिवार सङ्ख्या ८० रहेको छ जस मध्ये आलु ४७ तथा गोलभेंडा उत्पादन गरी बिक्री गर्ने ११ घरधुरी रहेका छन् ।

तालिका ३४ : उत्पादन भएको तरकारीबाली बिक्री गर्ने घरधुरीको विवरण

तरकारीबाली बिक्री/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
आलु	०	०	४	०	०	४२	१	४७
काउली/बन्दा	०	०	२	०	०	२	०	४
गोलभेंडा	१	०	३	०	१	६	०	११
काँक्रो, लौका, फर्सी	०	०	५	०	०	१	०	६
अदुवा बेसार	०	०	२	०	३	२	०	७
प्याज/लसुन	१	०	१	०	०	१	०	३
च्याउ	०	०	२	०	०	०	०	२
जम्मा	२	०	१९	०	४	५४	१	८०

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

गाउँपालिकामा फलफुलबाली उत्पादन गरी बिक्री गर्ने परिवार सङ्ख्या २३ रहेको छ जस मध्ये अमिला जातका फलफुल १५ तथा केरा र आँप/लिची उत्पादन गरी बिक्री गर्ने ४ घरधुरी रहेका छन् ।

तालिका ३५ : उत्पादन भएको फलफुलबाली बिक्री गर्ने घरधुरीको विवरण

फलफुलबाली बिक्री/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
आँप/लिची	०	०	२	०	२	०	०	४
केरा	०	०	१	०	२	१	०	४
अमिला जातका फलफुल	०	०	५	०	२	८	०	१५
जम्मा	०	०	८	०	६	९	०	२३

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०/८१

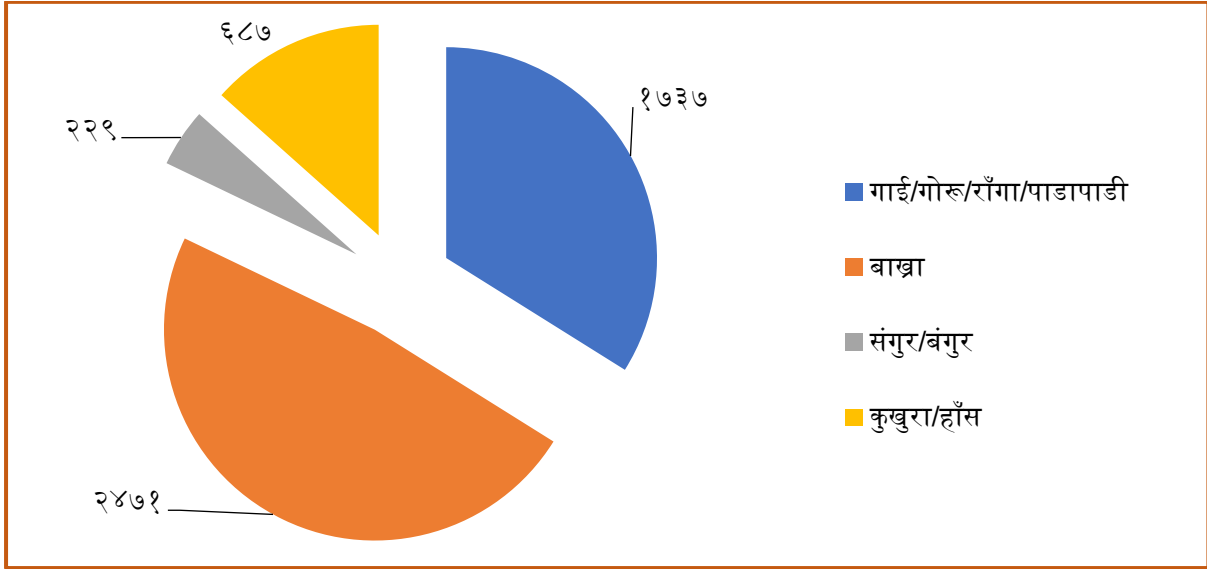
४.३.५ पशु तथा पन्छी सम्बन्धी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा बाख्रापालन गर्ने २,४७१ घरधुरी रहेका छन् भने १,७३७ घरपरिवारले गाई/गोरू/राँगा/पाडापाडी पालेका छन् । सोही गरी कुखुरा/हाँस ६८७ परिवार तथा संगुर/बंगुर पालन गरेको २२९ घरधुरी रहेका छन् ।

तालिका ३६ : पशुपन्छी पालन गर्ने घरधुरीको विवरण

पशुपन्छी पालन/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
गाई/गोरू/राँगा/पाडापाडी	३१९	२५९	२१७	१५६	३७३	२५९	१५४	१७३७
बाख्रा	४३६	३९१	३८७	२३५	२५७	४१३	३५२	२४७१
संगुर/बंगुर	३	६	२९	१०	१५७	१२	१२	२२९
कुखुरा/हाँस	९	१४१	१४०	४७	५७	२३९	५४	६८७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०/८१

चित्र १७ : पशुपन्छी पालन गर्ने घरधुरी सङ्ख्या

सुनकोशी गाउँपालिकामा सबै भन्दा बढी बाख्रा/खसी, बोका पालन गर्ने गरिएको छ । बाख्रा/खसी, बोका पालन १७,१४७ सङ्ख्यामा रहेको छ भने स्थानीय जातको भैंसी पालन १,१५९ वटा रहेका छन् ।

तालिका ३७ : पशुपालन गर्ने जनसङ्ख्या

क्र. सं.	पशु	सङ्ख्या
१	बाख्रा/खसी, बोका	१७,१४७
२	राँगा	१२८
३	गोरू	३५४
४	बाच्छा बाच्छी	९२
५	पाडापाडी	३८४
६	स्थानीय जातका गाई	३५५
७	उन्नत जातको गाई	३६
८	स्थानीय जातको भैंसी	१,१५९
९	उन्नत जातको भैंसी	१३

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०/८१

गाउँपालिकामा कृषि मौरीपालन गर्नेको सङ्ख्या अधिक रहेको छ । यहाँका ८६ घरधुरीले मौरी पालन गरेका छन् ।

तालिका ३८ : माछा तथा मौरी पालन गर्नेको विवरण

माछा तथा मौरी/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
माछा						१	१	२
माछा, मौरी						१		१
मौरी		९	६		७	६२	२	८६
जम्मा		९	६		७	६४	३	८९

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८, ०/८१

सुनकोशी गाउँपालिकामा कुखुरापालन अत्याधिक गर्ने गरिएको छ । वार्षिक ७७,७६९ कुखुरा उत्पादन भएको छ । सोही गरी वार्षिक १,८०० केजी माछा तथा १६१ मौरी घरबाट १,२६२ केजी मह उत्पादन भएको छ ।

तालिका ३९ : वार्षिक कुखुरा, माछा तथा मह उत्पादन

वडा	कुखुराको सङ्ख्या	माछा उत्पादन (वार्षिक के जि)	मौरी घर सङ्ख्या	मह उत्पादन (वार्षिक के जि)
१	६५५			
२	१,०४२		१३	१७
३	६,८४५		९	१०
४	१०,३८५			
५	४४५		५	७
६	३३,४८७	१६००	१३२	२२४
७	२४,९१०	२००	२	१००४
जम्मा	७७,७६९	१,८००	१६१	१,२६२

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८, ०/८१

४.३.६ व्यावसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

यस सुनकोशी गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएका व्यावसायिक कृषि फर्म तथा कृषक समूहहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४० : व्यावसायिक कृषि फर्म सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	कृषि फर्मको नाम	वडा नं.	प्रोपाइटरको नाम	रोजगारी सङ्ख्या	
				महिला	पुरुष
१	सुनकोशी ठोकर्पा पशु फर्म	१	राजु खत्री	२	२
२	चिण्डे बाख्रा फर्म	२	विवश दाहाल	२	१
३	सुनकोशी कृषि फर्म प्रा.लि.	६	रेशम बोहोरा	२	२
४	जलदेवी पशु फर्म	७	टेक बहादुर खत्री	२	२
५	प्रदिप कृषि तथा बाख्रा फर्म	३	सन्ते पाक्ली	१	१
६	ठोकर्पा बहुउद्देश्यीय पशु तथा कृषि फर्म	१	हिम ब. आचार्य	१	१
७	वेत्रावती कृषि तथा पशु फर्म	४	प्रकाश खड्का	१	१

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, कृषि तथा पशु विकास शाखा

४.३.७ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित मानव संशाधन

तालिका ४१ : कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूहको विवरण

क्र.स.	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामिण कृषि कार्यकर्ता (जेटिए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी सञ्चालन
१	जाल बहादुर खत्री			१
२	देवहरी दाहाल			
३	धुब कार्की			
४	शर्मिला पौडेल	जेटिए (पशु स्वास्थ्य)		
५	सुनिता लामा	जेटिए (पशु स्वास्थ्य)		
६	पदम बहादुर खड्का	अगुवा कृषक		
७	कृष्ण प्रसाद पराजुली	अगुवा कृषक		

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, कृषि तथा पशु विकास शाखा

४.३.८ कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक सङ्ख्या तथा समूहको विवरण

तालिका ४२ : कृषि तथा पशु सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक सङ्ख्या तथा समूहको विवरण (सङ्ख्या)

वडा नं.	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा बीउ बिजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र
	समूह सङ्ख्या	सदस्य		समूह सङ्ख्या	सदस्य		फर्म सङ्ख्या	सदस्य		सहकारी सङ्ख्या	सदस्य				
		म.	पु.		म.	पु.		म.	पु.		म.	पु.			
१	३००	१२०	१८०	२५	१५	१०	१३	५२	७८		११३७	१७४५	६	०	०
२															
३															
४															
५															
६															
७															
जम्मा															

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, कृषि तथा पशु विकास शाखा

४.४ पर्यटन विकास

गाउँपालिका क्षेत्रमा धार्मिक, सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक दृष्टिले पर्यटकीय महत्व बोकेका स्थानहरू रहेका छन् । यहाँका पर्यटकीय स्थलहरूमा वार्षिक हजारौंको सङ्ख्यामा पर्यटक आउने गर्दछन् । तसर्थ यस्ता स्थलहरूलाई पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा प्रचारप्रसार गर्न सकिए उल्लेख्य रूपमा पर्यटकीय क्षेत्रहरूमा मोफसल आर्थिक गतिविधि बढाउन सकिने आँकलन गर्न सकिन्छ ।

गाउँपालिकामा पर्यटनको प्रचुर सम्भावना भएकोले सुनकोशी पर्यटन बोर्ड गठन गर्न आवश्यक छ । पर्यटकीय महत्व बोकेका स्थानहरूको पर्यटन पूर्वाधार व्यवस्थित रूपले निर्माण गर्न गाउँपालिकाको एकीकृत

पर्यटन गुरुयोजना निर्माण गरी पालिकामा अझ बढी पर्यटक भित्र्याई बढीभन्दा बढी मानिसहरुलाई पर्यटन व्यवसायमा संलग्न गराई पालिकाको आर्थिक उन्नति गर्न सकिने देखिन्छ । यसको लागि पालिका क्षेत्र भित्रका अन्य पर्यटकीय सम्भावनाका क्षेत्रहरुको पहिचान गर्ने, पर्यटकीय स्थलहरुसम्म पुग्नको लागि पहुँच मार्गको विस्तार गर्ने र त्यस्ता पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा होमस्टे, पर्यटकीय पूर्वाधार; होटल, बाटो, रेष्टुरेन्ट, क्याफे, सञ्चालनको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्दै जानुपर्ने देखिन्छ । पालिकाको समृद्धिको लागि पर्यटन एक प्रमुख माध्यम हुन सक्दछ ।

४.४.१ धार्मिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय स्थल सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा महत्वपूर्ण धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय महत्व बोकेका घरोहर रहेका छन् । यी बाहेक पनि यहाँ प्रत्यक्ष देख्न सकिने र महसुस गर्न सकिने रीति रिवाज, संस्कृति, मुल्य, मान्यताको समिस्त्रण रहेको छ । जसले पर्यटनलाई लोभ्याउने र यसको सम्बर्द्धन गर्दै प्रवर्द्धन गर्न सकेमा यसले गाउँपालिकालाई महत्वपूर्ण पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा स्तापित गर्न सक्छ । गाउँपालिकामा रहेका केही महत्वपूर्ण धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानहरु तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४३ : धार्मिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय स्थानहरु

क्र.सं.	धार्मिक, ऐतिहासिक र पर्यटकीय स्थलहरु	स्थान	कैफियत
१	बसन्तेश्वर महादेव	पाङ्ग्रेटार	धार्मिक स्थल
२	ढाँडकी देवी कालिकामाई मन्दिर	वडा नं. ३, काफल स्वाँरा	धार्मिक स्थल
३	वैदावारी कालिदेवी मन्दिर	वडा नं. ४, यमुनाडाँडा	धार्मिक स्थल
४	वेत्रावती कालिदेवी मन्दिर	वडा नं. ४, जागिरे यमुना	धार्मिक स्थल
५	सिलापर्वत छोर्तेन		धार्मिक स्थल
६	साङ्गलिङ् बौद्ध गुम्बा	वडा नं. ४, डाँडा गाउँ	धार्मिक स्थल
७	सातकन्या सेतीदेवी खोराङ् मन्दिर	वडा नं. ३	धार्मिक स्थल
८	सेरा लट्टेश्वरी महादेव	वडा नं. ६	धार्मिक स्थल
९	वर्दानेश्वर महादेव मन्दिर	वडा नं. ३	धार्मिक स्थल
१०	सुनखानी कालीदेवी सेतीदेवी मन्दिर	वडा नं. ६, सुनखानी	धार्मिक स्थल
११	सितापाइला, राम सीता मन्दिर	वडा नं. १	धार्मिक पर्यटकीय स्थल
१२	सुनखानी भोटेयाम्ना सिल्कु	सुनखानी	पर्यटकीय स्थल
१३	सुनकोशी नदि	सुनकोशी नदि	पर्यटकीय स्थल
१४	पाखरखोला ड्याम	पाखरखोला	पर्यटकीय स्थल
१५	पाङ्ग्रेटार खेलमैदान पौडी पोखरी	पाङ्ग्रेटार	पर्यटकीय स्थल
१६	सुनकोशी पावर हाउस माछा पोखरी	सुनकोशी नदि	पर्यटकीय स्थल
१७	गोल्मे क्षेत्र	वडा नं. ६, गोल्मे	पर्यटकीय स्थल
१८	विश्वको पहिलो ठोकर्पा सामुदायिक वन	ठोकर्पा	सामुदायिक वन
१९	भ्यू टावर	वडा नं. २, थामडाँडा	पर्यटकीय स्थल
२०	चमेरो गुफा	वडा नं. २, भञ्ज्याङ	पर्यटकीय स्थल
२१	उखुबारी होमस्टे	वडा नं. ३, उखुबारी	पर्यटकीय स्थल
२२	टासी छोइलिङ् गुम्बा	वडा नं. ५	धार्मिक स्थल
२३	गौखुरेश्वर महादेव मन्दिर	वडा नं. ७	धार्मिक स्थल
२४	सेभेन्थ डे एडभेन्टिस्ट्स चर्च	वडा नं. ७	धार्मिक स्थल

२५	आराधना चर्च	वडा नं. ६	धार्मिक स्थल
२६	कालिञ्चोक भगवती मन्दिर	वडा नं. ६	धार्मिक स्थल
२७	चुनी छोइलिङ गुम्बा	वडा नं. ४	धार्मिक स्थल
२८	कृष्ण मन्दिर	वडा नं. ४, जागिरे यमुना	धार्मिक स्थल
२९	तिर्थेश्वर महादेव स्थान	वडा नं. ३, सन्यासी पछेरा	धार्मिक स्थल
३०	त्रिवेणी धाम	वडा नं. ३	धार्मिक स्थल
३१	परिवर्तिक जीवन सङ्गती	वडा नं. ४	धार्मिक स्थल
३२	गुम्बा	वडा नं. ५	धार्मिक स्थल
३३	बाघ भैरव महादेव मन्दिर	वडा नं. १	धार्मिक स्थल
३४	भोट खेत देवीस्थान		धार्मिक स्थल
३५	ऐसेलुखर्क र थाम डाँडा	वडा नं. १	धार्मिक र पर्यटन
३६	शैलुङ्गेश्वरी शिव मन्दिर		धार्मिक र पर्यटन
३७	होम डाँडा		धार्मिक स्थल
३८	महाकाली माई मन्दिर	वडा नं. १	धार्मिक स्थल
३९	आशापुरी महादेव मन्दिर		धार्मिक स्थल
४०	शितालादेवी देवीस्थान		धार्मिक स्थल
४१	दक्षिणकाली	वडा नं. ३, डाँडा टोल	धार्मिक स्थल
४२	वान्तेश्वर महादेव मन्दिर	वडा नं. ७	धार्मिक स्थल
४३	गोल्पादेवि मन्दिर	वडा नं. ७	धार्मिक स्थल
४४	लङ्केश्वर महादेव मन्दिर	वडा नं. ४, शोबेसी	धार्मिक स्थल
४५	भिमसेनथान मन्दिर	वडा नं. ५, सिकेतु	धार्मिक स्थल
४६	जोरा भिर कालिदेवी मन्दिर	वडा नं. ४, ढाग्रेपानी	धार्मिक स्थल
४७	वरदानेश्वर महादेव मन्दिर	वडा नं. ५, वर्थन	धार्मिक स्थल
४८	सेतीदेवी मन्दिर	वडा नं. ६	धार्मिक स्थल
४९	तीन चम्के रक्तकाली मन्दिर	वडा नं. ६	धार्मिक स्थल

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

४.४.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

पर्यटन विकासमा सेवा सुविधा सम्पन्न होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टले पनि पर्यटन विकासमा सहयोगी भूमिका खेलेको हुन्छ। यहाँ स्थानीय स्तरका होटल, रेष्टुरेन्ट र होमस्टेहरु सञ्चालनमा रहेको छ। यसले यहाँ आउने पर्यटनलाई सेवा प्रदान गर्दै आएको छ।

तालिका ४४ : होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे

क्र. सं.	होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे	स्थान	वडा नं.
१	लक्ष्मी भोजनाय		२
२	उखुवारी होमस्टे	पुरानकोट	३
३	माया विच रेष्टुरेन्ट	स्याले	३
४	होराईजन रेष्टुरेन्ट	सुकुटे	३
५	रेष्टुरेन्ट होटेल लज	भैंसे च्यान	४
६	सल्लाघारी फेमिली रेष्टुरेन्ट	१०.५ किलो	६

७	७ कि.मि. होटल	७ किलो, तल्लो छाप	६
८	सोलमारी होटल		६
९	चारमाने होटल		६

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०, ०/८१

४.४.३ स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरू

सुनकोशी गाउँपालिकामा मनाइने स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४५ : स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरू

क्र. सं.	स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरूको नाम	स्थान	वडा नं.
१	सानी पँधेरी	चारै गाउँ	२
२	ठूली पँधेरी	सिम्ले	२
३	बाला चतुर्दशी	सन्यासी टोल	३
४	पञ्चमी	डाँडाटोल	३
५	मंसिरे पूर्णिमा	बाजे	३
६	धान्य पूर्णिमाको मेला	यमुना डाँडा	४
७	चण्डी पूर्णिमाको मेला	यमुना डाँडा	४
८	हरितालिका तीज जात्रा		६
९	देवीथान (सेतीदेवी, तिनचम्के) जात्रा		६
१०	धान्य पूर्ण जात्रा		६
११	शिवरात्री मेला		७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०, ०/८१

४.५ उद्योग, व्यापार तथा बैङ्किङ

४.५.१ उद्योग, व्यापार र व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा ४६४ भन्दा बढी व्यापार, व्यवसाय सञ्चालनमा रहेका छन् । यसमा सबै भन्दा बढी किराना पसल रहेका छन् । जसको सङ्ख्या ९९ रहेको छ । ठेक्कापट्टा, माछा मासुपसल, टेलर्स/सिलाई कटाई, बंगुरपालन, होटल, लज व्यवसायीको सङ्ख्या अन्य व्यवसायीको सङ्ख्याको तुलनामा उल्लेख्य रहेको छ । व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४६ : व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	वडा							जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	
१	दुग्ध डेरी	१	२	१	६			३	१३
२	टेलर्स/सिलाई कटाई	२	४	१०	४		७	३	३०
३	सुन चाँदी पसल		०	१					१
५	भाडा पसल		०	४					४

६	होटल, लज		१	१०			८	१०	२९
७	फेन्सी पसल		२	८					१०
८	क्लिनिक तथा औषधी पसल	२	१	३				१	७
९	तरकारी तथा फलफुल पसल		०	७				३	१०
१०	इलेक्ट्रोनिक पसल		०	३					३
११	माछामासु पसल		४	१२	१		१०	५	३२
१२	हेयर सैलुन तथा बुटिक		०						०
१४	उद्योग		०						०
१५	आर्ट व्यवसाय		०				१		१
१६	बेकरी तथा मिष्ठान्न पसल		०	२					२
१७	बाल मनोरञ्जन		०				२		२
१८	बंगुर पालन		४	१०	२		३	१०	२९
१९	बोर्डिङ्ग स्कुल सञ्चालन		१					२	३
२०	ठेक्कापट्टा		०	१६	२		२३		४१
२१	जुत्ता पसल		२	७			१		१०
२२	फोटो स्टुडियो	१	१				१		३
२३	फर्निचर		२	१५	४		२	१	२४
२५	किराना पसल	१८	५	३०	१०		२१	१५	९९
२६	सि. डि. पसल		०						०
२६	पुल हाउस		०						०
२९	अटो वर्कसप		०				१	१	२
३१	राइस मिल	५	२		२		७	३	१९
३२	घडी रेडियो टि.भी. मर्मत	२	०		१				३
३८	पेट्रोल पम्प		०						०
३९	मसला उद्योग		०						०
४०	चस्मा पसल								०
४१	खोज अनुसन्धान सेन्टर								०
४२	खाजा घर तथा चिया पसल	५	६		१		७	७	२६
४३	ढुवानी सेवा		४					१०	१४
४४	ट्युसन सेन्टर								०
४५	हाउसिङ्ग								०
४६	कार्पेट पसल						१		१
४७	सरसफाइ तथा फोहोरमैला सङ्कलन								०
४८	नर्सरी फुल व्यवसायी						१		१
४९	ग्यास डिलर								०
५०	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा								०
५१	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स						२३		२३
५३	मल बीउ उत्पादन						१		१
५४	कम्प्युटर ट्रेनिङ्ग सेन्टर, साईबर								०
५५	सिसा पसल						१		१
५६	पुस्तक पसल तथा फोटोकपी				१				१

५७	मनी ट्रान्सफर						१		१
५८	सहकारी	२	२				५	४	१३
५९	बैंक	१	०					१	२
६०	विज्ञापन, मिडिया र केवल सेवा		०						०
६१	कागज उद्योग, छापाखाना		०						०
६२	पानी फिल्टर		०						०
६३	पार्टी प्यालेस		०		१		१		२
६४	भेटेरिनरी		०				१		१
	कुल	३९	४३	१३९	३५	०	१२९	७९	४६४

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०, ०/८१

४.५.२ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रको विवरण

गाउँपालिकामा ठूला व्यापारिक केन्द्र तथा बजार केन्द्रहरू छैन । केही स्थानमा साना तिना पसल, व्यवसाय देखिएता पनि ठूलो व्यापारिक केन्द्र र बजार केन्द्र छैन । यहाँका मनिसहरूलाई नजिक र पायक पर्ने ठूलो बजार र व्यापारिक केन्द्र भनेको खाडीचौर बजार हो । यस बजार र पाङ्ग्रेटार सुनकोशी

४.५.३ बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका अधिकांश घरधुरीका सदस्यहरूको कुनै न कुनै वित्तीय संस्थामा खाता रहेको भएता पनि २८९ घरपरिवार अझै पनि यो सेवा सुविधाबाट बञ्चित रहेको देखिन्छ । यी घरपरिवारलाई पनि वित्तीय संस्थासँग जोडेर लैजानु पर्ने देखिन्छ । गाउँपालिकामा हाल १ वटा वाणिज्य बैंक (लक्ष्मी सनराईज बैंक, पाङ्ग्रेटार), २ वटा लघुवित्त विकास बैंक (डिप्रोक्स लघुवित्त विकास बैंक र स्वालम्बन लघुवित्त विकास बैंक), २ वटा माईक्रो फाइनेन्स (नेशनल माईक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि. र एम.एम.बी. माईक्रो फाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.) र २६ वटा सहकारी रहेको छ । यी वित्तीय संस्थाले यहाँका स्थानीयहरूलाई दैनिक सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ ।

तालिका ४७ : कुनै पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थामा खाता भएको तथा नभएको सम्बन्धी विवरण

खाता	१	२	३	४	५	६	७	कुल	प्रतिशत
छ	४८२	५२०	४५९	४११	५४९	५९५	६४८	३,६६४	९२.६९
छैन	९७	१३	६५	१८	४२	३५	१९	२८९	७.३१
कुल	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०, ०/८१

४.५.४ सहकारी सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकामा हाल १० वटा बचत तथा ऋण सहकारी, ४ वटा दुग्ध उत्पादन सहकारी, ४ वटा कृषि सहकारीहरू, ५ वटा बहुदेशिय तथा ३ वटा उपभोक्ता सहकारी गरी कुल २६ वटा सहकारीहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । सुनकोशी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सहकारी संस्थाहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ४८ : सहकारी सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	सहकारीको नाम	ठेगाना
१	एकीकृत ठोकर्पा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. १
२	प्रयास कृषि सहकारी संस्था लि.	वडा नं. १
३	दिगो एकीकृत सुधार मञ्च	
४	ठोकर्पा उपभोक्ता समिति	वडा नं. १
५	जन जागरण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	
६	ठोकर्पा दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लि.	वडा नं. १
७	वन ढुङ्गा दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लि.	
८	जनहित दुग्ध उत्पादन सहकारी संस्था लि.	
९	ज्यामी स्वस्थ संस्था लि.	
१०	नयाँ विहानी महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ६
११	आत्मनिर्भर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ६
१२	जनशक्ति बहुदेशिय सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ६
१३	टुकी साना किसान बहुदेशिय सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ६
१४	हरियाली बहुदेशिय सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ६
१५	वसन्तेश्वर बहुदेशिय सहकारी संस्था लि.	
१६	उन्नतिशिल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ५
१७	विश्व ज्योति कृषि सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ५
१८	पाङ्ग्रेटार सामुदायिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ७
१९	मातृ शिशु स्वास्थ्य बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ७
२०	कालिञ्चोक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	
२१	कालिका बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ३
२२	ढाँडकी देवी कृषि सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ३
२३	पिडडाँडा कृषि सहकारी संस्था लि.	
२४	जनकल्याण दुग्ध उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	
२५	उन्नतिशिल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ६
२६	बहुदेशिय सहकारी संस्था लि.	वडा नं. ५

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०८०/८१

परिच्छेद ५ : सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

५.१.१ पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण

गाउँपालिकामा ६३.२२ प्रतिशत जनसङ्ख्या साक्षर रहेको देखिन्छ । यो भनेको कुल राष्ट्रिय स्तर (७६.२ प्रतिशत) को भन्दा करीब १२.९८ प्रतिशतले कम हुन आउँछ । गाउँपालिकाको शैक्षिक स्तर सन्तोषजनक रहेको देखिन्छ । तर पनि गाउँपालिकालाई पूर्ण साक्षर गाउँपालिका घोषणा गर्न पालिकाको शिक्षा नीतिमा सुधार गरी शैक्षिक योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका ४९ : पाँच वर्षभन्दा माथि माथिको साक्षरता विवरण

शैक्षिक स्तर/वडा	जम्मा	प्रतिशत
लेखपढ गर्न नसक्ने (निरक्षर)	६,९५३	३६.७८
साधारण लेखपढ (साक्षर)	५,२६६	२७.८५
आधारभूत तह (कक्षा १ देखी ८)	२,७८३	१४.७२
माध्यमिक तह (कक्षा ९ देखी १२)	२,७०३	१४.३०
स्नातक तह	३१०	१.६४
पूर्व प्राथमिक (कक्षा १ भन्दा कम)	२३१	१.२२
एमफिल र विद्यावारिधि (पिएचडी)	२०७	१.०९
पढाई शुरु नगरेको (नाबालक)	२०३	१.०७
स्नातकोत्तर	१९६	१.०४
प्राविधिक एलएलसी	३४	०.१८
सब इन्जिनियर (ओभरसियर)	१२	०.०६
डाक्टर	८	०.०४
जम्मा	१८,९०६	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.१.२ तहगत रूपमा शैक्षिक संस्थाको विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा शैक्षिक पूर्वाधारतर्फ २९ वटा शिक्षण संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । सामुदायिक विद्यालय तर्फ १८ वटा आधारभूत विद्यालय र ११ वटा माध्यमिक विद्यालय (कक्षा १-१० सम्म सञ्चालन भएका ५ वटा र कक्षा १-१२ सम्म सञ्चालन भएका ६ वटा) रहेका छन् । गाउँपालिकामा २ वटा क्याम्पसहरूमा ठोकर्पा सामुदायिक क्याम्पस, ठोकर्पा र सुनकोशी बहुमुखी क्याम्पस, पाङ्ग्रेटार रहेका छन् भने निजी तर्फ २ वटा प्राविधिक शिक्षालय र ६ वटा सामुदायिक बाल विकास समेत छन् ।

तालिका ५० : सामुदायिक विद्यालयको विवरण

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	वडा	सञ्चालित कक्षा
१	बाघभैरव मा.वि.	१	कक्षा १-१२
२	बाल शिक्षा आ.वि.	१	
३	रक्तकाली आ.वि.	१	
४	नवज्योति आ.वि.	१	

क्र. सं.	विद्यालयको नाम	बडा	सञ्चालित कक्षा
५	ठोकर्पा मा.वि.	२	कक्षा १-१०
६	कालीदेवी आ.वि.	२	
७	महेन्द्रकान्ति मा.वि.	३	कक्षा १-१२
८	जनजागृति मा.वि.	३	कक्षा १-१०
९	भूमेश्वरी आ.वि.	३	
१०	सरस्वती आ.वि.	३	
११	गणेश मा.वि.	४	कक्षा १-१२
१२	बेत्रावती आ.वि.	४	
१३	सेतीदेवी आ.वि.	४	
१४	भूमेश्वरी मा.वि.	५	कक्षा १-१०
१५	रतनकोट आ.वि.	५	
१६	सरस्वती आ.वि.	५	
१७	सेतीदेवी आ.वि.	५	
१८	महेन्द्रोदय मा.वि.	६	कक्षा १-१२
१९	कोल्दोङ्देवी मा.वि.	६	कक्षा १-१०
२०	सेतीदेवी मा.वि.	६	कक्षा १-१०
२१	दिवा शिशु स्याहार आ.वि.	६	
२२	देउराली आ.वि.	६	
२३	वि.पी. आदर्श आ.वि.	६	
२४	चामुनादेवी आ.वि.	६	
२५	सेतीदेवी शारदा मा.वि.	७	कक्षा १-१२
२६	जाल्पा मा.वि.	७	कक्षा १-१२
२७	सुर्योदय आ.वि.	७	
२८	गौखुरेश्वर आ.वि.	७	
२९	कालिकादेवी आ.वि.	७	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.१.३ कक्षागत आधारमा छात्र छात्राको विवरण

कक्षागत विद्यार्थीको विवरणलाई हेर्ने हो भने सबै भन्दा धेरै बालबालिका बाल विकासमा रहेको देखिन्छ । बाल विकासमा कुल ५२९ बालबालिकाहरू अध्ययनरत छन् । त्यस्तै गरेर कक्षा १ देखि ५ सम्म कुल १,०५९ जना विद्यार्थी अध्ययन गर्दछन्, जसमा ५७३ छात्र र ४८६ छात्राको सङ्ख्या रहेको छ । कक्षा ६ देखि ८ कक्षा सम्म कुल ६३६ जना विद्यार्थी अध्ययनरत छन् जसमा ३१८ छात्रा र ३१८ छात्र रहेका छन् । कक्षा ९ देखि १० मा २२९ छात्रा र २३६ छात्र गरी कुल ४६५ विद्यार्थी अध्ययनरत छन् । त्यस्तै कक्षा ११-१२ मा २१६ छात्रा र १६४ छात्र गरी कुल ३८० विद्यार्थी अध्ययनरत छन् ।

तालिका ५१ : कक्षागत आधारमा छात्रछात्राको विवरण

क्र.सं.	कक्षागत तह	छात्रा	प्रतिशत	छात्र	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
१	बालबिका केन्द्र	२३६	७.६९	२९३	९.५५	५२९	१७.२४
	कुल १-५	४८६	१५.८४	५७३	१८.६७	१,०५९	३४.५१

क्र.सं.	कक्षागत तह	छात्रा	प्रतिशत	छात्र	प्रतिशत	जम्मा	प्रतिशत
२	कक्षा ६	११४	३.७१	१२४	४.०४	२३८	७.७५
३	कक्षा ७	१००	९.४४	९६	९.०७	१९६	६.३९
४	कक्षा ८	१०४	९.८२	९८	९.२५	२०२	६.५८
कुल ६-८		३१८	१०.३६	३१८	१०.३६	६३६	२०.७२
५	कक्षा ९	१०७	३.४९	१३८	४.५	२४५	७.९८
६	कक्षा १०	१२२	३.९८	९८	३.१९	२२०	७.१७
कुल ९-१०		२२९	७.४६	२३६	७.६९	४६५	१५.१५
७	कक्षा ११	९५	३.१	८२	२.६७	१७७	५.७७
८	कक्षा १२	१२१	३.९४	८२	२.६७	२०३	६.६१
कुल ११-१२		२१६	७.०४	१६४	५.३४	३८०	१२.३८
जम्मा		१,४८५	४८.३९	१,५८४	५१.६१	३,०६९	१००

स्रोत : एकीकृत शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IEMIS), २०८०

५.१.४ बाल विकास केन्द्रको विवरण

प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षाको मुख्य आधार/जग भएकोले यसको प्रभावकारी व्यवस्थापनमा गाउँपालिकाले व्यवस्थापन गर्ने प्रयास गरेको देखिन्छ । प्रारम्भिक बाल विकासलाई नेपालको संविधानले बालबालिकाको मौलिक हकमा उल्लेख गरेको छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा प्रत्येक बालबालिकालाई प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षा पाउने अधिकारको सुनिश्चित गरेको छ । प्रारम्भिक बाल विकास राष्ट्रिय रणनीति (२०७७/८८) कार्यान्वयनमा रहेको छ । बाल विकास केन्द्रको सञ्चालनमा लागत सहभागिता सम्बन्धी राष्ट्रिय प्रारूप तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ ।

सुनकोशी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयमा बाल विकास कक्षाहरु सञ्चालन मा रहेका छन् ।

तालिका ५२ : बाल विकासको सञ्चालन भएका विवरण र विद्यार्थीको विवरण

क्र. सं.	बाल विकास सञ्चाल गरिएका विद्यालय	मातृ विद्यालय	ठेगाना
१	श्री जामुने बाल विकास केन्द्र	श्री बालशिक्षा आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-१
२	श्री प्रगतिशिल बाल विकास केन्द्र	बालशिक्षा आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-१
३	श्री बालशिक्षा बाल विकास केन्द्र	श्री बालशिक्षा आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-१
४	श्री रक्तकाली बाल विकास केन्द्र	श्री रक्तकाली आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-१
५	श्री नवज्योति बाल विकास केन्द्र	श्री नवज्योति आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-१
६	श्री ठोकर्पा बाल विकास केन्द्र	श्री ठोकर्पा माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-२
७	श्री लालीगुराँस बाल विकास केन्द्र	श्री ठोकर्पा माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-२
८	श्री जनजागृति बालबिकास केन्द्र	श्री जनजागृति माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-३
९	श्री कालिका बाल विकास केन्द्र	श्री कालिका आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-३
१०	श्री भूमेश्वरी बाल विकास केन्द्र	श्री भूमेश्वरी आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-३
११	श्री गणेश बाल विकास केन्द्र	श्री गणेश माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-४
१२	श्री वेत्रावती बाल विकास केन्द्र	श्री वेत्रावती आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-४
१३	श्री भूमेश्वरी बाल विकास केन्द्र	श्री भूमेश्वरी माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-५

क्र. सं.	बाल बिकास सन्चाल गरिएका विद्यालय	मातृ विद्यालय	ठेगाना
१४	श्री रतनकोट बाल विकास केन्द्र	श्री रतनकोट आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-५
१५	श्री सरस्वती बाल विकास केन्द्र	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-५
१६	श्री सेतीदेवी बाल विकास केन्द्र	श्री सेतीदेवी आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-५
१७	श्री धनेश्वरी बाल विकास केन्द्र	श्री भुमेश्वरी माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-५
१८	श्री सेतीदेवी बाल विकास केन्द्र	श्री सेतीदेवी माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-६
१९	श्री महेन्द्रोदय बाल विकास केन्द्र	श्री महेन्द्रोदय माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-६
२०	श्री कोल्दोङ्देवी बाल विकास केन्द्र	श्री कोल्दोङ्देवी माध्यमिक विद्यालय	सुनकोशी-६
२१	श्री दिवा शिशु आधारभूत विद्यालय	श्री दिवा शिशु आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-६
२२	श्री देउराली बाल विकास केन्द्र	श्री देउराली आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-६
२३	श्री वि.पि. आदर्श बाल विकास केन्द्र	श्री वि.पि. आदर्श आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-६
२४	श्री कुयाँले बाल विकास केन्द्र	श्री चामुना आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-६
२५	श्री कालिकादेवी बाल विकास केन्द्र	श्री कालिकादेवी आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-७
२६	श्री सूर्योदय बाल विकास केन्द्र	श्री सूर्योदय आधारभूत विद्यालय	सुनकोशी-७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.१.५ आधारभूत र माध्यमिक विद्यालयमा पहुँचको अवस्था

गाउँपालिकामा रहेका सबै विद्यालयमा १-५ सम्म अध्ययन अध्यापन हुन्छ । यी विद्यालयमा पुग्नको लागि पहाडी भूगोलमा बालबालिकालाई आधारभूत विद्यालयहरू ३० मिनेट सम्मको दुरी हिड्नु पर्ने हुन्छ । तर मा.वि. पढ्ने बालबालिकाले भने १ घण्टासम्मको दुरी यात्रा गर्नुपर्ने देखिन्छ । यद्यपि पहाडी भूगोल भएको कारण बालबालिकाले माध्यमिक शिक्षा हाँसिल गर्न केही बालबालिकालाई १ घण्टा भन्दा पनि बढी समय लाग्ने स्थानीयहरूको भनाई रहेको छ ।

५.१.६ गाउँ शिक्षा समिति

सुनकोशी गाउँपालिकाको शिक्षा क्षेत्रको समग्र विकासको लागि गाउँपालिकाको अध्यक्ष श्री टपिन्द्र प्रसाद तिमल्सिनाज्यूको संयोजकत्वमा १३ सदस्यीय गाउँ शिक्षा समिति गठन गरिएको छ । उक्त समितिको उप-संयोजकमा पालिकाका उपाध्यक्ष कान्छी लामा, सम्पूर्ण वडा अध्यक्षहरू तथा १ जना महिला सहित २ जना मनोनित सदस्य र शिक्षा शाखा प्रमुख निम बहादुर बुढाथोकी सदस्य सचिव रहेका छन् ।

तालिका ५३ : गाउँ शिक्षा समिति विवरण

क्र.स.	पदाधिकारीको नाम	पद	सम्पर्क नं	कैफियत
१	श्री टपिन्द्र प्रसाद तिमल्सिना	संयोजक	९८५१०२१०२५	
२	श्री कान्छी लामा	उप-संयोजक	९८४४३७७४४९	
३	श्री मोहनकुमार श्रेष्ठ	सदस्य	९८४१६३२७९३	
४	श्री पुर्ण बहादुर महत	सदस्य	९८४३५२७५२३	
५	श्री वसन्त महत	सदस्य	९८४३५२७५२३	
६	श्री ईश्वर तामाङ	सदस्य	९८६०२१०९६०	
७	श्री राजु खड्का	सदस्य	९८४१९८०५७८	
८	कृष्ण प्रसाद सुवेदी	सदस्य	९८४३९३३२५१	

९	श्री दुर्गा थापा	सदस्य	९८५११३४८८१	
१०	श्री दिनेश थापा	सदस्य	९८४१९५६४६२	
११	श्री मञ्जु वि.क.	सदस्य	९८६३७९२९२८	
१२	श्री विष्णु न्यौपाने	सदस्य	९८५११३११९२	
१३	श्री निम बहादुर बुढाथोकी	सदस्य-सचिव	९८४३५१८३८७	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, शिक्षा शाखा

५.१.७ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षाको मुख्य आधार/जग भएकोले यसको प्रभावकारी व्यवस्थापनमा गाउँपालिकाले व्यवस्थापन गर्ने प्रयास गरेको देखिन्छ । प्रारम्भिक बाल विकासलाई नेपालको संविधानले बालबालिकाको मौलिक हकमा उल्लेख गरेको छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा प्रत्येक बालबालिकालाई प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षा पाउने अधिकारको सुनिश्चित गरेको छ । प्रारम्भिक बाल विकास राष्ट्रिय रणनीति (२०७७/८८) कार्यान्वयनमा रहेको छ । बाल विकास केन्द्रको सञ्चालनमा लागत सहभागिता सम्बन्धी राष्ट्रिय प्रारूप तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ ।

गाउँपालिकामा २९ वटा शिक्षण संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । जसमा २६ वटा बाल विकास केन्द्र रहेका छन् । जति पनि विद्यालय सञ्चालनमा रहेका छन् यी विद्यालयलाई शिक्षा शाखा, सुनकोशी गाउँपालिका, वडा, विद्यालय सञ्चालक समिति, पठनपाठन गराउने शिक्षा तथा स्थानीय अभिभावकको प्रत्यक्ष निगरानीमा प्रभावकारी तरिकाले पठनपाठन भएको देखिन्छ ।

५.१.८ विद्यालयको भौतिक अवस्था

गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका २९ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालबालिकालाई विशेष ध्यानमा राखेर शिक्षण सिकाइ बालमैत्री तरिकाले सञ्चालन भएको छ । तर केही विद्यालयमा केही न केही भौतिक पूर्वाधारको यथेष्ट उपलब्ध हुन सकेको भने छैन (शिक्षा शाखा, सुनकोशी गाउँपालिका, २०८१) । यसको लागि शिक्षा शाखाले पनि विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारको वस्तुस्थितिको बारेमा प्रत्येक विद्यालयको अद्यावधिक गर्दैछ । यसबाट आउने नतिजालाई ध्यानमा राखेर गाउँपालिकाले बालमैत्री शिक्षण सिकाइ र भौतिक पूर्वाधारको अवस्थालाई सुदृढ गर्दै अगाडी जाने छ । यसले गाउँपालिकाको शैक्षिक गुणस्तरलाई बढवा दिनेछ ।

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

सुनकोशी गाउँपालिकामा स्थानीयहरूले प्राथमिक र आधारभूत तहको स्वास्थ्य सेवा आधारभूत अस्पताल तथा गाउँपालिकाका स्वास्थ्य चौकीहरू र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईहरू बाट प्राप्त गर्ने गरेका छन् । प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीहरूबाट प्रवाह हुने सेवाहरूमा प्रसुती सेवा, सामान्य स्वास्थ्य परीक्षण, खोप सेवा, सामान्य चिरफार, परिवार नियोजन सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा आदि रहेका छन् । दीर्घ र गम्भिर प्रकारका रोगहरूको लागि स्थानीय निवासीहरू बागमती प्रदेशका काठमाडौं, धुलिखेल जस्ता ठूला शहरहरू जाने गरेका छन् । गाउँपालिकाका वडाहरूमा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरूबाट प्राथमिक स्तरको स्वास्थ्य सेवा सहज रूपमा प्राप्त भइरहेको र ठूला अस्पतालहरूसम्म पनि सडक तथा यातायातको सहज पहुँच भएकोले

स्थानीयको स्वास्थ्य सेवा पहुँचको अवस्था राम्रो रहेको देखिन्छ । सुनकोशी गाउँपालिकामा रहेका सरकारी र निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण तलका उपशिर्षकमा प्रस्तुत गरिको छः

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा १ वटा आधारभूत अस्पताल, ६ वटा स्वास्थ्य चौकी, ५ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १ वटा निजी अस्पताल, छन् भने निजी स्तरमा संचालित स्वास्थ्य क्लिनिक, औषधी पसल, मेडिकल आदि सञ्चालनमा रहेका छन् । यी स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना सबै ७ वडाको नागरिकलाई पायक पर्ने गरी राखिएको छ र स्थानीयलाई सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

तालिका ५४ : सुनकोशी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

क्र. सं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा	स्वास्थ्य संस्थाको किसिम
१	ठोकर्पा आधारभूत अस्पताल	१	सामुदायिक अस्पताल
२	पहरीवस्ती सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	१	स्वास्थ्य इकाई
३	धारापानी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	१	स्वास्थ्य इकाई
४	ठोकर्पा स्वास्थ्य चौकी	२	स्वास्थ्य चौकी
५	कालिका स्वास्थ्य चौकी	३	स्वास्थ्य चौकी
६	पुरानाकोट सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	३	स्वास्थ्य इकाई
७	यमुनाडाँडा स्वास्थ्य चौकी	४	स्वास्थ्य चौकी
८	देवीस्थान स्वास्थ्य चौकी	५	स्वास्थ्य चौकी
९	रतनकोट सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	५	स्वास्थ्य इकाई
१०	थुमपाखर स्वास्थ्य चौकी	६	स्वास्थ्य चौकी
११	पाङ्ग्रेटार स्वास्थ्य चौकी	७	स्वास्थ्य चौकी
१२	गाईपाइले सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	७	स्वास्थ्य इकाई
१३	सिन्धु सदाबहार हस्पिटल	७	निजी हस्पिटल

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा

५.२.२. स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी र अन्य जनशक्ति विवरण

गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखा अन्तर्गत हे. अ., नर्स, अ.हे.व., अ.न.मि. आदि कार्यरत कुल जनशक्ति ३७ जना रहेका छन् । यहाँ रहेका स्वास्थ्य संस्थाबाट यी कर्मचारीहरूले आ-आफ्नो जिम्मेवार भूमिका निर्वाह गरी स्थानीयलाई कार्यरत स्वस्थ्य संस्थाबाट सेवा सुविधा दिंदै आएका छन् । यसले समग्र गाउँपालिका निवासीहरूको स्वास्थ्यमा सकारात्मक तथा गूणात्मक सुधार आएको देखिन्छ ।

तालिका ५५ : सुनकोशी गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको कार्यरत कर्मचारी

स्वास्थ्य संस्था	वडा	स्वास्थ्य कर्मी स्विकृत दरवन्दी	विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अ.हे.व.	अ.न.मि.	अन्य	कुल
ठोकर्पा आधारभूत अस्पताल	१	-	०	०	०	०	१	१	-	२

पहरीवस्ती सा. स्वा. इकाई	१	२	०	०	०	०	१	१	-	२
धारापानी सा. स्वा. इकाई	१	२	०	०	२	०	०	२	-	४
ठोकर्पा स्वास्थ्य चौकी	२	५	०	०	०	०	१	२	-	३
कालिका स्वा. चौकी	३	५	०	०	०	०	१	१	-	२
पुरानाकोट सा. स्वा. इकाई	३	२	०	०	१	०	१	२	-	४
यमुनाडाँडा स्वा. चौकी	४	५	०	०	०	०	३	२	-	५
देवीस्थान स्वा. चौकी	५	५	०	०	०	०	१	१	-	२
रतनकोट सा. स्वा. इकाई	५	२	०	०	१	०	२	२	-	५
थुमपाखर स्वा. चौकी	६	५	०	०	१	०	२	३	-	६
पाङ्ग्रेटार स्वा. चौकी	७	५	०	०	०	०	१	१	-	२
गाईपाइले सा. स्वा. इकाई	७	२	०	०	१	०	१	२	-	२
जम्मा		४०	०	०	५	०	१४	१८	-	३७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा

५.२.३ प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँचको अवस्था

यहाँ स्थापना गरिएका स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरू स्थानीयहरूलाई पायक पर्ने गरी स्थापना गरिएको छ । यहाँका ९५ प्रतिशत घरबाट स्वास्थ्य संस्थाको दुरी २ कि. मि. भित्रको दुरीमा रहेको छ ।

५.२.४ उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा

गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य सेवाकेन्द्रहरूले प्रसुती सेवा, क्लिनिक सेवा, परिवार नियोजनको अस्थायी विधी र अस्थायी साधन उपलब्ध गारउने, खोप कार्यक्रम, परामर्श सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा तथा नियमित जाँच तथा कार्यक्रम जस्ता कार्य गर्दै आएका छन् । यद्यपि, रक्तसञ्चार र एम सिटी सेवा उपलब्ध हुन बाँकी रहेको छ ।

तालिका ५६ : स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा

स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा	शैया सङ्ख्या	प्रसुती सेवा	क्लिनिक	परिवार नियोजनका अस्थायी सेवा	खोप	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	एक्सरे सेवा	ल्याब	रक्त सञ्चार	एम. सिटी
ठोकर्पा आधारभूत अस्पताल	१	१०	१	१	१	१	-	१	१	१	०	०

पहरीवस्ती सा. स्वा. इकाई	१	०	०	१	१	०	१	-	०	०	०	०
धारापानी सा. स्वा. इकाई	१	०	०	१	१	०	१	१	०	०	०	०
ठोकर्पा स्वास्थ्य चौकी	२	०	१	१	१	३	१	१	०	०	०	०
कालिका सा. चौकी	३	०	०	१	१	३	१	१	०	०	०	०
पुरानाकोट सा. स्वा. इकाई	३	०	०	१	१	०	१	१	०	०	०	०
यमुनाडाँडा सा. चौकी	४	०	०	१	१	१	१	१	०	०	०	०
देवीस्थान सा. चौकी	५	०	१	१	१	२	१	१	०	०	०	०
रतनकोट सा. स्वा. इकाई	५	०	०	१	१	०	१	१	०	०	०	०
थुमपाखर सा. चौकी	६	०	१	१	१	२	१	१	०	०	०	०
पाङ्ग्रेटार सा. चौकी	७	०	१	१	१	२	१	१	०	०	०	०
गाईपाइले सा. स्वा. इकाई	७	०	०	१	१	०	१	१	०	०	०	०
सिन्धु सदाबहार हस्पिटल	७	५५	१	१	१	०	१	१	१	१	०	०
जम्मा		६५	६	१३	१३	१४	१२	१२	२	२	०	०

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा

५.२.५ खोप सेवा

गर्भवती महिलाको स्वास्थ्यले बालस्वास्थ्यको समेत निर्धारण गर्दछ । गर्भवती महिलाका लागि पोषणयुक्त खाना, नियमित स्वास्थ्य परीक्षण, आइरन चक्कीको नियमित सेवन, टि. टि. सुई लगाउने तथा नवजात शिशुको सुरक्षित जन्म बाल बचावटका आधार हुन् । सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन, २०७५ ले महिलाको प्रजनन स्वास्थ्य अधिकारको सुनिश्चितता गरेको छ । अवाञ्छित वा गर्भवतीको स्वास्थ्यमा खतरा उत्पन्न हुन सक्ने अवस्थामा गर्भपतन गराउन सकिने, तर बलपूर्वक गर्भपतन गराउन र लिङ्ग पहिचान गरी गर्भपतन गर्न नहुने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । जन स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ मा गर्भवती, नवजात शिशुले पाउने सेवाको व्यवस्था सुनिश्चित गरिएको छ (नेपालमा बाल अधिकारको स्थिति प्रतिवेदन, २०७८) ।

हाल नेपालका महिलाहरूले औसतमा करीब दुई सन्तान जन्माउँछन् । विगत साढे दुई दशकमा नेपालमा प्रजनन दर आधाले घटेको छ, सन् १९९६ मा प्रति महिला ४.६ बच्चा जन्माउँथे भने हाल आएर सन् २०२२ मा सो दर २.१ मा झरेको छ । २०२० देखि २०२२ सम्मको समय अवधिमा जीवित जन्मेकाहरू मध्ये ७९ प्रतिशत बच्चाहरू स्वास्थ्य संस्थामा जन्मेका छन् । सन् १९९६ मा ८ प्रतिशत बच्चाहरू मात्र स्वास्थ्य संस्थामा जन्मिने गरेका थिए । त्यसैगरी ७० प्रतिशत महिलाहरूले सुत्केरी भएको दुई दिनभित्र सुत्केरी जाँच गराउने गरेका देखिन्छ (नेपाल जनसाङ्ख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, २०२२) ।

सुनकोशी गाउँपालिकामा अधिकांश बालबालिकाले स्थानीय स्वास्थ्य केन्द्रबाट उपलब्ध सबै प्रकारको खोप लगाएको देखिन्छ। बिसिजी, पेन्टाभ्यालेन्ट, पोलियो तेस्रो, दादुरा/रुबेला, जापानिज इन्सफ्लाइटिस, आदि लगाउने बालबालिकाको सङ्ख्या ७६९, बिसिजी खोप लगाउनेको सङ्ख्या ७०, पेन्टाभ्यालेन्ट खोप लिनेको सङ्ख्या १६८, पोलियो तेस्रो खोप लिनेको सङ्ख्या १७१, दादुरा/रुबेला खोप लगाउनेको सङ्ख्या १७९ र जापानिज इन्सफ्लाइटिस लिनेको सङ्ख्या १८१ देखिन्छ। बालबालिकाको सङ्ख्याको अनुपातमा खोप लगाउने बालबालिकाको सङ्ख्या कम भएकोले ती बालबालिकाहरू पहिचान गरेर खोप सेवा उपलब्ध गर्नु पर्ने देखिन्छ। गाउँपालिकामा ५ वर्ष मुनिका वृद्धि अनुगमन गरिएका १८७ जना बालबालिका मध्ये २ जना कुपोषित भेटिएका छन्।

तालिका ५७ : खोप लिएका बालबालिकाको विवरण

वडा नं.	बालबालिका सङ्ख्या			खोप लिने बालबालिकाको सङ्ख्या					५ वर्ष मुनिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनिका	बिसिजी	पेन्टाभ्यालेन्ट	पोलियो तेस्रो	दादुरा/रुबेला	जापानिज इन्सफ्लाइटिस (जे.ई.)	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित
१	२८	५७	१२५	१९	४९	४९	४८	४६	२५	०
२	१५	३१	७४						३६	१
३	२१	४२	१०२	९	२२	२५	२५	२८	२०	१
४	१६	३३	७६	२	७	७	८	९	१०	०
५	१९	४०	१११	१४	१२	१२	२१	२२	२४	०
६	३०	६२	१५६	१०	३९	३९	३८	३८	२८	०
७	३१	६४	१७४	१६	३९	३९	३९	३८	४४	०
जम्मा	१६०	३२९	८१८	७०	१६८	१७१	१७९	१८१	१८७	२

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा

५.२.६ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

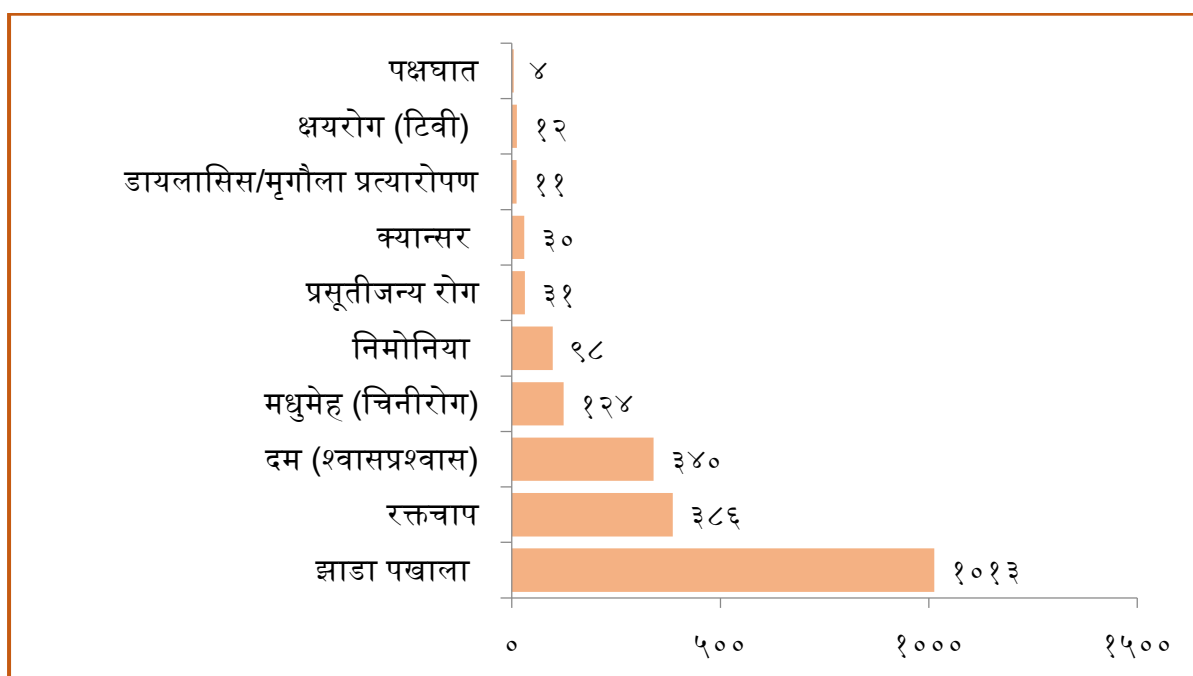
गाउँपालिकामा विभिन्न १३ प्रकारका प्रमुख रोग पहिचान गरिएको छ। पहिचान भएका रोगहरूमा सबै भन्दा बढी उच्च रक्तचाप विरामी रहेका छन् जसको उपचार गरिएको छ भने उनीहरू नियमित पलोअपमा आउने गरेका छन्। त्यस्तै गरेर ग्यास्ट्रिक/अल्सर, मधुमेह, स्वासप्रश्वासका विरामी अन्य रोगको तुलनामा बढी रहेका छन्। स्वास्थ्य शाखा अनुसार विरामिहरू मध्ये निमोनिया, रक्त चाप, मुटुरोग, क्यान्सर र मधुमेहका गरी कुल ११ जना विरामीको मृत्यु भएको देखिन्छ।

तालिका ५८ : प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	विरामी सङ्ख्या	उपचार भएको सङ्ख्या	फलोअप गरिएको सङ्ख्या	रेफर गरिएको सङ्ख्या	मृत्यु भएको सङ्ख्या
१	निमोनिया	९८	-	-	-	-
२	झाडा पखाला	१०१३	-	-	-	-
३	मलेरिया	०	-	-	-	-
४	कालाजार	०	-	-	-	-
५	क्षयरोग (टिबी)	१२	-	-	-	-
६	कुष्ठरोग	०	-	-	-	-

७	रक्तचाप	३८६	-	-	-	-
८	मुटुरोग	०	-	-	-	-
९	ग्यास्ट्रिक/अल्सर	३१२९	-	-	-	-
१०	पक्षघात	४	-	-	-	-
११	एचआइभि एड्स	०	-	-	-	-
१२	क्यान्सर	३०	-	-	-	-
१३	मधुमेह (चिनीरोग)	१२४	-	-	-	-
१४	दम (श्वासप्रश्वास)	३४०	-	-	-	-
१५	प्रसूतीजन्य रोग	३१	-	-	-	-
१६	डायलासिस/मृगौला प्रत्यारोपण	११	-	-	-	-
जम्मा		५,१७८	-	-	-	-

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा

चित्र १८ : प्रमुख रोगहरूको विवरण

५.२.७ दीर्घ रोग

गाउँपालिकामा ९११ जना दीर्घ रोगी रहेका छन् भने २९ जना सामान्य रोगी रहेका छन् ।

तालिका ५९ : दीर्घ रोगीको सङ्ख्या

रोग/वडा	१	२	३	४	५	६	७	कजम्मा	प्रतिशत
दीर्घ रोगी		९०	३४४	९५	२६३	४५	७६	९१३	९६.९१
सामान्य रोगी			१२	३	४६			३१	३.०९
जम्मा	०	९०	३५६	९८	३०९	४५	७६	९४४	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

गाउँपालिकामा रहेका दीर्घ रोगीहरु मध्ये मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर रोगी २६.०६ प्रतिशत रहेका छन् भने श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग लागेका १३.८८ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसै गरी अन्य किसिमका दीर्घ रोगीहरुको विवरण तलको तालिका अनुसार रहेको छ ।

तालिका ६० : दीर्घ रोग सम्बन्धी विवरण

दीर्घ रोगको प्रकार/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
अन्य		१५	४०		११	७	११	८४	८.९०
क्यान्सर			२३					२३	२.४४
क्षयरोग					५२			५२	५.५१
क्षयरोग मधुमेह			५					५	०.५३
क्षयरोग मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर					२			२	०.२१
क्षयरोग श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग					६			६	०.६४
मधुमेह			३३	६	१९	७		६५	६.८९
मधुमेह मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर		८		१४	२१		३	४६	४.८७
मानसिक		११	१९			१०	४	४४	४.६६
मानसिक क्षयरोग					४			४	०.४२
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर		३७	६३	५५	५५	१५	२१	२४६	२६.०६
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर अन्य							१०	१०	१.०६
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर क्षयरोग					७		४	११	१.१७
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर मधुमेह			२१	२०	१२			५३	५.६१
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग			३९		७		६	५२	५.५१
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग क्षयरोग					४			४	०.४२
मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग मधुमेह					७			७	०.७४
मृगौला सम्बन्धी रोग		२	१५		२०			३७	३.९२
श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग		१७	७३		१९	६	१६	१३१	१३.८८
श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग मानसिक			६		३३			६	०.६४
श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग मुटु सम्बन्धी रोग/उच्च रक्तचाप/ब्लड प्रेसर			७				१	८	०.८५
श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग मृगौला सम्बन्धी रोग					१५			१५	१.५९
जम्मा		९०	३४४	९५	२९४	४५	७६	९४४	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.२.८ सुरक्षित मातृत्व

स्वास्थ्य शाखा, सुनकोशी गाउँपालिका, २०८१ का अनुसार गत २०८० मा गाउँपालिकामा विभिन्न स्वास्थ्य केन्द्रमा सुत्केरी गराईएको मध्ये ७२ जना जीवित जन्म तथा १ जना नवजात शिशुको मृत्यु भएको थियो भने कुनै पनि सुत्केरीको कारण मृत्यु नभएको तथ्याङ्कले देखाउँछ ।

तालिका ६१ : गर्भवती महिला र सुत्केरी सङ्ख्याको विवरण

वडा	गर्भवती भएका महिला	जीवित जन्म	सुत्केरीको कारण मृत्यु हुने आमा	नवजात शिशुको मृत्यु
१		५	०	०
२		१५	०	०
३		०	०	०
४		०	०	०
५		२	०	०
६		३	०	०
७		४७	०	१
जम्मा		७२	०	१

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.२.९ एक वर्ष भित्र मृत्यु भएका शिशुहरुको सङ्ख्या

सुनकोशी गाउँपालिकामा गत १ वर्षमा कुल ४०४ शिशुको मृत्यु भएको देखिन्छ । सबै भन्दा बढी वडा नं. २ मा १०५ जना (२५.९९ प्रतिशत)को मृत्यु भएको छ भने सबै भन्दा कम वडा नं. १ मा कुल मृत्यु हुने शिशुहरुको ३.९६ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ६२ : एक वर्ष भित्र मृत्यु हुने शिशु सङ्ख्याको विवरण

वडा	१ वर्ष भित्र मृत्यु हुने शिशुको सङ्ख्या	मृत्यु हुने शिशुको प्रतिशत
१	१६	३.९६
२	१०५	२५.९९
३	५७	१४.११
४	६४	१५.८४
५	४७	११.६३
६	७०	१७.३३
७	४५	११.१४
जम्मा	४०४	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.२.१० परिवार नियोजनका साधन प्रयोग

गाउँपालिकामा विवाहित महिला तथा पुरुषले परिवार योजना सन्तुलन राख्न परिवार नियोजनका विभिन्न साधनहरु प्रयोग गर्दै आएको देखिन्छ । १५ देखि ४९ वर्ष को महिलाको सङ्ख्या ३,५०५ रहेको छ

र यस मध्ये ८५३ महिलाले परिवार नियोजनको अस्थायी विधि र १४ जना पुरुषले अस्थायी विधि प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

तालिका ६३ : परिवारनियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला तथा पुरुषको विवरण

वडा	१५ देखि ४९ वर्षको महिलाको सङ्ख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने			
		महिला		पुरुष	
		स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी
१	५०२		५७		१
२	४१७		१७६		२
३	५०२		१०२		१
४	२७३		६१		२
५	३८८		६६		१
६	६७४		२८३		२
७	७४९		१०८		५
जम्मा	३,५०५		८५३		१४

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.२.१० स्वास्थ्य संस्था र पालिका बीच दुरी

सुनकोशी गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न स्वास्थ्य संस्था र गाउँपालिकाको कार्यालयको दुरी तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ६४ : स्वास्थ्य संस्था र पालिका बीचको दुरी

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्था	वडा नं.	पालिकाबाट दुरी (कि.मि.)	कैफियत
१	पहरी बस्ती सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	१	१९	
२	धारापानी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	१	१८	
३	ठोकर्पा स्वास्थ्य चौकी	२	२१	
४	कालिका स्वास्थ्य चौकी	३	१८	
५	पुरानोकोट सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	३	१७	
६	यमुना डाँडा स्वास्थ्य चौकी	४	१५	
७	देवीथान स्वास्थ्य चौकी	५	२२	
८	रतनकोट सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	५	१९	
९	थुमपाखर स्वास्थ्य चौकी	६	११	
१०	पाङ्ग्रेटार स्वास्थ्य चौकी	७	३	
११	गाईपाईले सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई	७	७	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका कार्यालय, स्वास्थ्य शाखा

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

शुद्ध/स्वच्छ खानेपानी मानव स्वास्थ्यको प्रमुख आधार हो । खानेपानी तथा सरसफाइको मानव स्वास्थ्यसँगै प्रत्यक्ष सम्बन्ध हुने गर्दछ भने स्वास्थ्य खानेपानी नागरिकको आधारभूत आवश्यकता समेत हो । खोला, मुल

र भूमिगत पानी पालिकामा खानेपानीको मुख्य स्रोत हो । यो गाउँपालिका ग्रामीण परिवेशको भएको कारण यहाँ फोहोरमैला, दुर्गन्ध आदि जस्ता समस्या रहेको पाइँदैन । खानेपानी तथा सरसफाइको बारेमा तलका उपशिर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ ।

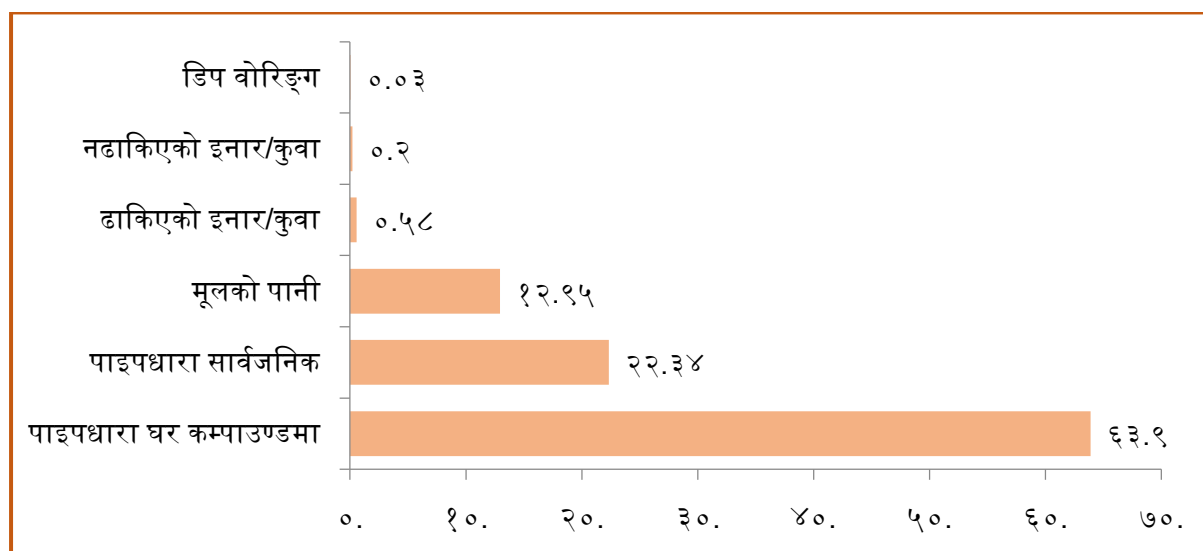
५.३.१ खानेपानीको स्रोतको विवरण

घरधुरी सर्वेक्षण, २०८१ का अनुसार गाउँपालिकाका कुल घरधुरी मध्ये सबैभन्दा बढी ६३.९० प्रतिशत घरधुरीले पाइपधारा घर कम्पाउण्ड भित्रको पानी प्रयोग गरेको देखिन्छ भने २२.३४ प्रतिशतले सार्वजनिक धारा र १२.९५ प्रतिशत घरधुरीमा मुलको पानी पुगेको देखिन्छ । घरधुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोतको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ६५ : घरधुरीले प्रयोग गर्ने खानेपानीको मुख्य स्रोत

खानेपानीको स्रोत/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
डिप बोरिङ्ग			१					१	०.०३
ढाकिएको इनार/कुवा			२०			१	२	२३	०.५८
नढाकिएको इनार/कुवा			८					८	०.२०
पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा	५४०	५२७	१५३		२३९	४९२	५७५	२५२६	६३.९०
पाइपधारा सार्वजनिक	३८	६	३१२		३०९	१२९	८९	८८३	२२.३४
मूलको पानी	१		३०	४२९	४३	८	१	५१२	१२.९५
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३,९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र १९ : खानेपानीको मुख्य स्रोत अनुसार घरधुरी (प्रतिशत)

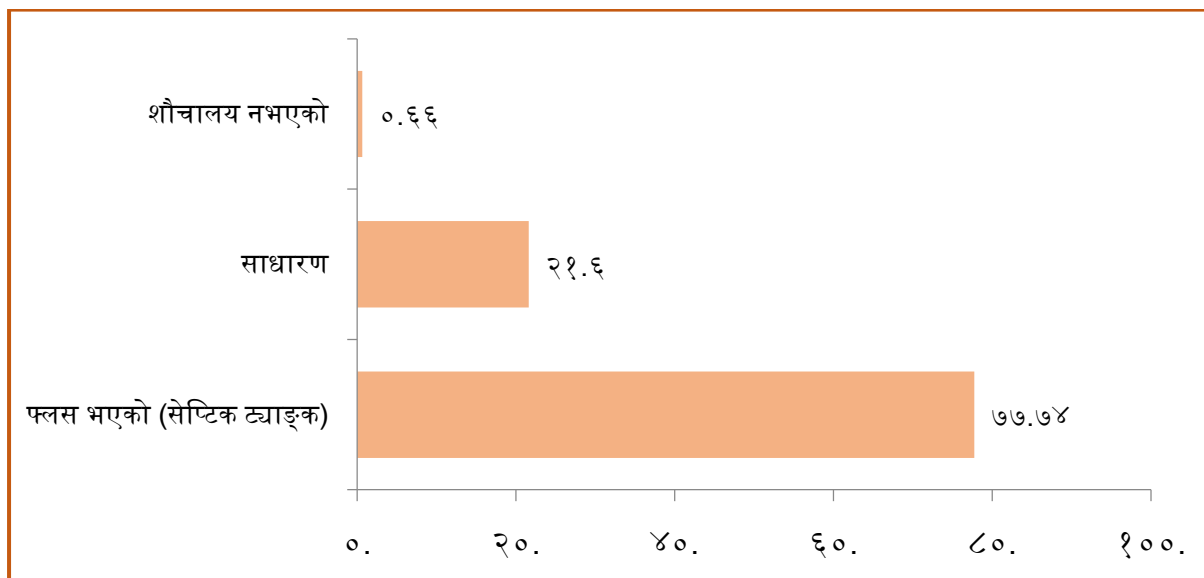
५.३.३ शौचालय प्रयोगको अवस्था

घरधुरी सर्वेक्षण, २०८१ अनुसार गाउँपालिकाको ९९.३४ प्रतिशत घरधुरीमा शौचालयको व्यवस्था छ । जस मध्ये ७७.७४ प्रतिशत घरधुरीमा फ्लस शौचालय सेफ्टिक टैंक सहितको र २१.६० मा साधारण शौचालय रहेको छ । गाउँपालिकाको कुल २६ (०.६६ प्रतिशत) घरधुरीमा शौचालय छैन ।

तालिका ६६ : शौचालय सुविधाको प्रकार अनुसार घरपरिवारको सङ्ख्या

शौचालयको विवरण/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	५६९	५२७	५०६	२	३१८	५१७	६३४	३०७३	७७.७४
साधारण	४	५	१५	४२६	२६६	१०८	३०	८५४	२१.६०
शौचालय नभएको	६	१	३	१	७	५	३	२६	०.६६
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २० : शौचालय सुविधा प्रकार अनुसार घरधुरी (प्रतिशत)

५.३.४ सार्वजनिक शौचालय

गाउँपालिकाको केही स्थानहरूमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरिएको छ । वडा १ देखि ७ सम्म सानो भूगोल र जनघनत्व बढी रहेको कारण यहाँ मुख्य बजार केन्द्रहरूमा सार्वजनिक शौचालयको आवश्यकता देखिन्छ । यस बाहेक पालिकाको मुख्य पर्यटकीय स्थानहरूमा, सबै वडा कार्यालयहरूमा, सबै सरकारी कार्यालयहरूमा सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्था गरिएको छ । बजार विस्तार हुँदै जाँदा जनघनत्व बढ्दै जाँदा आवश्यकता हेरी आवश्यक स्थानहरूमा थप सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्दै जानु पर्ने देखिन्छ ।

५.३.५ फोहोरमैला व्यवस्थापन

यो गाउँपालिका पूर्ण रूपमा शहमा विकास भइ नसकेको र सम्पूर्ण विशेषता ग्रामीण परिवेशमा नै रहेको छ । यसकारण यहाँका घरधुरीबाट उत्पन्न हुने फोहोर व्यवस्थापन आफैले गर्ने गरेका छन् । प्लाष्टिक जन्य फोहोरलाई सङ्कलन गरेर जलाउने, सड्ने तथा गल्ले फोहोरलाई खेतबारीमा प्रयोग गर्ने र सिसा जन्य फोहोरलाई बेच्ने गरेको पाईन्छ ।

तालिका ६७ : फोहोरमैलाको व्यवस्थापनको अवस्था

फोहोरमैलाको व्यवस्थापन/वडा	१	२	३	४	५	६	७	कुल	प्रतिशत
फोहोर व्यवस्थापनका लागि केहि पनि गरेको छैन	२३	५३०	७६	६०	८२	९२	१७	८८०	२२.२६

फोहर व्यवस्थापनका लागि केहि पनि गरेको छैन वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	५		९	३९	१	३	५७	१.४४	
वर्गीकरण गरी अलग अलग खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	३		२६७	७	२२२	६३	५१८	१०८०	२७.३२
वर्गीकरण गरी अलग अलग खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	२		१		६१	१	३	६८	१.७२
वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	५३४	३	१७८	३४४	१६२	४७२	१२२	१८१५	४५.९१
वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको फोहर व्यवस्थापनका लागि केहि पनि गरेको छैन	८		१	८	२३	१	३	४४	१.११
वर्गीकरण नगरी खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको वर्गीकरण गरी अलग अलग खाल्डोमा राखी व्यवस्थापन गरेको	४		१	१	२		१	९	०.२३
कुल	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.३.६ ढल व्यवस्थापन

गाउँपालिकाको मुख्य सडकको दायाँ बायाँ मुख्य वस्ती क्षेत्रमा केही भिरालो जस्तो बनाएर खुला नालाको व्यवस्था गरिएको छ । तर फोहोर पानी बग्ने ढल भने निर्माण गरिएको छैन ।

५.४ महिला, बालबालिका तथा सामाजिक समावेशीकरण

५.४.१ बाल विवाहको अवस्था

मुलुकी देवानी संहिता ऐन २०७४ र मुलुकी अपराध संहिता ऐन २०७४ मा २० वर्ष उमेर नपुगी गरिएको विवाहलाई बाल विवाहको रूपमा परिभाषित गरेको छ भने २० वर्ष नपुगी गरिएका विवाह स्वतः बदर हुने व्यवस्था छ । नेपालको संविधानको धारा ३९ को उपधारा (५) मा बाल विवाह गर्न गराउन नपाइने व्यवस्था उल्लेख भएको छ । बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति २०६९ मा समेत बाल विवाह रोक्न विकासका साझेदार निकाय र सरकारको सहकार्यमा समुदाय स्तरमा संघसंस्था परिचालन गर्ने, उजुरी दर्तामा सक्रियता देखाउने, कारवाहीको व्यवस्था मिलाउने तथा विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने उल्लेख छ । दिगो विकासका लक्ष्यहरू (२०१६/३०) मा बाल विवाह न्यूनीकरण गर्ने विषय समावेश भएको छ । बाल विवाह विरुद्धको राष्ट्रिय रणनीति, २०७२ ले सन् २०३० सम्म बाल विवाह अन्त्य गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

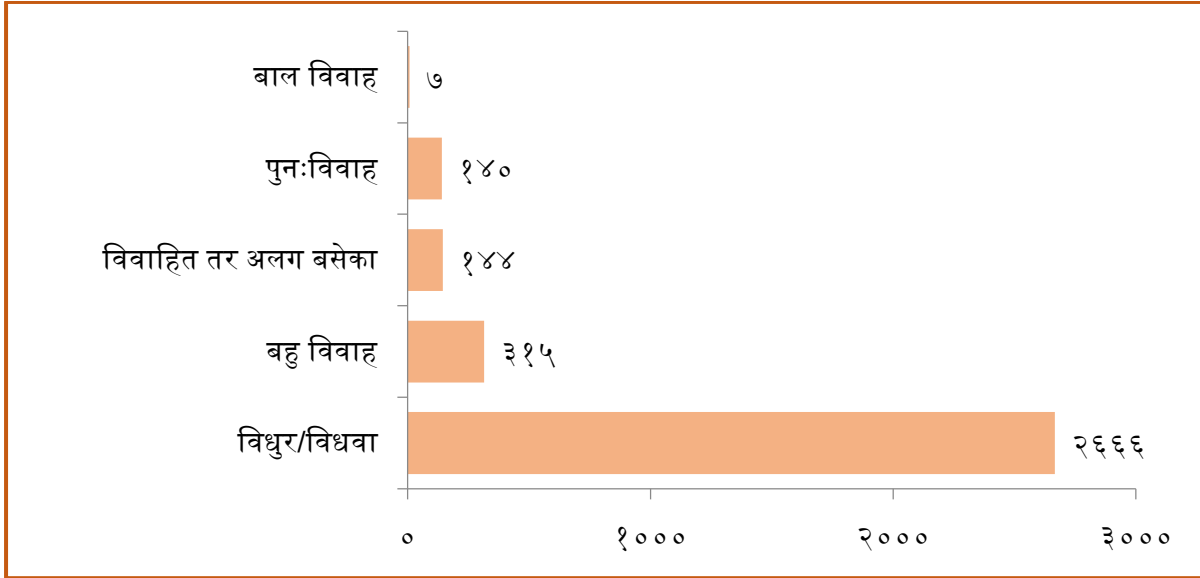
घरधुरी सर्वेक्षणको क्रममा बाल विवाहको सङ्ख्या ७ देखिएको छ । यस्ता घटना पछाडीको प्रमुख कारणमा सानो उमेरमा नै प्रेम सम्बन्ध हुने र उमेर नपुगी भागी विवाह गर्ने गरेको पाइन्छ । तर कानुनी अड्चन, गाउँपालिका तथा वडाको सचेतनामूलक कार्यक्रम, शिक्षा लगायत समाजमा देखिएका सामाजिक परिवर्तन विगत २ आर्थिक वर्ष यता बाल विवाह गर्नेको सङ्ख्या न्यून देखिन्छ (स्थानीय जानिफकार, वडा कार्यालय, सुनकोशी गाउँपालिका, २०८१) ।

तालिका ६८ : वैवाहिक स्थितिको विवरण

वैवाहिक स्थिति/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
विधुर/विधवा	२५०	४०८	४३६	६०२	१३८	३६१	४७१	२६६६	८१.४८
बहु विवाह			३४	१०६	१३	१०६	५६	३१५	९.६३

विवाहित तर अलग बसेका	४	१२	५७	२१	७	१९	२४	१४४	४.४०
पुनःविवाह	२४		३३		४७	२०	१६	१४०	४.२८
बाल विवाह					७			७	०.२१
जम्मा	२७८	४२०	५६०	७२९	२१२	५०६	५६७	३२७२	१००.०

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २१ : वैवाहिक स्थिति

५.४.२ कामदारको रूपमा घर बाहिर रहेका बालबालिका/बालश्रम

नेपालको संविधानको धारा ३९ को उपधारा ४ मा कुनै पनि बालबालिकालाई कलकारखाना, खानी वा यस्तै अन्य जोखिमपूर्ण काममा लगाउन बन्देज लगाएको छ । बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ७ को उपदफा (६) मा प्रत्येक बालबालिकालाई आर्थिक शोषण हुनबाट संरक्षण पाउने अधिकार उल्लेख गरिएको छ । उपदफा (९) ले १४ वर्षमुनिका बालबालिकालाई जोखिमपूर्ण काममा लगाउन वा घरेलु कामदार वा कमलरीको रूपमा राख्न नहुने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । अन्तराष्ट्रिय श्रम सङ्गठन अन्तर्गत रोजगारीमा संलग्न हुन पाउने न्यूनतम उमेर सम्बन्धी महासन्धि, १९७३ (नं.१३८) ले १८ वर्षमुनिका बालबालिकालाई जोखिमपूर्ण श्रममा लगाउन निषेध गरेको छ । तर 'आर्थिक र शैक्षिक सुविधा पर्याप्त विकसित नभएका राष्ट्रहरूका सन्दर्भमा भने यदि पर्याप्त शिक्षा, स्वास्थ्य, नैतिकताको दृष्टिबाट पूर्ण सुरक्षित भएमा १४ वर्षदेखि नै बालबालिकालाई काममा लगाउन सकिने' व्यवस्था छ । बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ४८ अनुसार जबरजस्ती वा बँधुवा प्रकृतिका वा जोखिमपूर्ण वा निकृष्ट प्रकृतिको वा प्रचलित कानून विपरित श्रममा संलग्न भई जीवनयापन गरिरहेका बालबालिका विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिका हुन् । श्रम ऐन, २०७४ को दफा ५ बमोजिम कसैले पनि बालबालिकालाई कानून विपरित हुने गरी कुनै काममा लगाउनु हुँदैन भन्ने व्यवस्था भएको छ ।

बालबालिकालाई काममा लगाउन नहुने कानुनी आधार र विभिन्न ऐन कानून बनेको भएता पनि सुनकोशी गाउँपालिकामा १० वर्ष देखि १४ वर्ष सम्मका बालिकाहरू कुनै न कुनै तरिकाले आर्थिक रूपले सक्रिय

रहेका छन् । तर घरधुरीले उक्त बालबालिकाको विवरण उपलब्ध गराउन चाहेनन् । यस्तो किसिमको तथ्य वडा कार्यालयमा पनि रेकर्ड भएको पाइदैन ।

५.४.३ बालक्लव तथा सञ्जालको विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा पालिका स्तरको एक बाल सञ्जाल गठन गरिएको छ भने प्रत्येक वडामा बाल सञ्जाल समिति गठन गरिएको छ । बालबालिकाको हक, हित तथा बालबालिकाको अधिकारको बारेमा सचेत गराउन तथा बालबालिकामा देखिएका समस्याहरू समाधान गर्नका लागि यी समितिहरू गठन भएका हुन् । यसको लागि पालिका स्तरीय एक बाल अधिकार समिति पनि गठन भएको छ । यसले सक्रिताका साथ काम गरेको छ ।

तालिका ६९ : बाल अधिकार समितिका पदाधिकारीहरू

नाम थर	पद	कार्यालय	फोन नं.	कैफियत
श्री कान्छी लामा	गा.पा उपाध्यक्ष	सुनकोशी गा.पा	९८४४३७७४४९	संयोजक
ईश्वर तामाङ	वडा ३ अध्यक्ष	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. ३	९८६०२१०९६०	सदस्य
भोजलाल श्रेष्ठ	वडा ४ अध्यक्ष	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. ४	९८४१९८०५८७	सदस्य
कमला रोक्का	महिला सदस्य	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. २		सदस्य
पुतली वि.क.	दलित महिला सदस्य	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. १		सदस्य
विष्णु प्रसाद न्यौपाने	प्र. अ., सदस्य	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. १	९८५११३११९२	सदस्य
शारदा शाक्य	प्र. अ., महिला सदस्य	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. ७	९८४११०१४८३	सदस्य
टिका थापा	गै.स.स. सदस्य	ग्रा.म.स.प.	९८६०३३७०८५	सदस्य
कृष्ण पराजुली	गै.स.स. सदस्य	सिविस		सदस्य
अनुष्का कार्की	बाल क्लब सञ्जाल		९८६१०४४५६६	सदस्य
अनुष नेपाल	बाल क्लब सञ्जाल		९८६९६१६५६१	सदस्य
ललित ढुंगेल	प्रहरी चौकी (ईन्चार्ज)	सुनकोशी गा.पा., वडा नं. ५	९८६२१५८७०४	सदस्य
गोविन्द हायु	स्वास्थ्य शाखा	सुनकोशी गा.पा.	९८५११६९३३४	सदस्य
निम बहादुर बुढाथोकी	शिक्षा शाखा	सुनकोशी गा.पा.	९८४३५१८३८७	सदस्य
पार्वती नापित	सा.वि.शा.	सुनकोशी गा.पा.	९८४१५९७२०४	सदस्य सचिव

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका कार्यालय

५.४.४ घरपरिवार विहीन बालबालिकाको अवस्था/सडक बालबालिका

सडक बालबालिकाको उद्धार, संरक्षण तथा व्यवस्थापन सडक बालबालिकाको उद्धार, संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि नेपाल संवैधानिक, कानूनी, नीतिगत तथा कार्यक्रमिक रूपमा संवेदनशील हुँदै नेपाललाई सडक बालबालिका मुक्त राष्ट्र बनाउने दिशातर्फ उन्मुख भइरहेको छ । बालबालिकालाई सडकमा नआउने वातावरण सिर्जना गर्न पारिवारिक सहयोग कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय तहमा नै बाल अधिकार सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने तथा सडक बालबालिकाको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सङ्घीय सरकारको तर्फबाट महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको नेतृत्व र राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद्को संयोजन र प्राविधिक सहयोगमा बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्र (निःशुल्क टेलिफोन नं. १०४) एवम् प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, संघसंस्थाको सहकार्यमा काम भइरहेको छ ।

सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, वडा कार्यालय, गाउँपालिका कार्यालय, अन्य संघसंस्थाको रेकर्डमा हाल सम्म कुनै पनि बालक सडक बालबालिका छैन ।

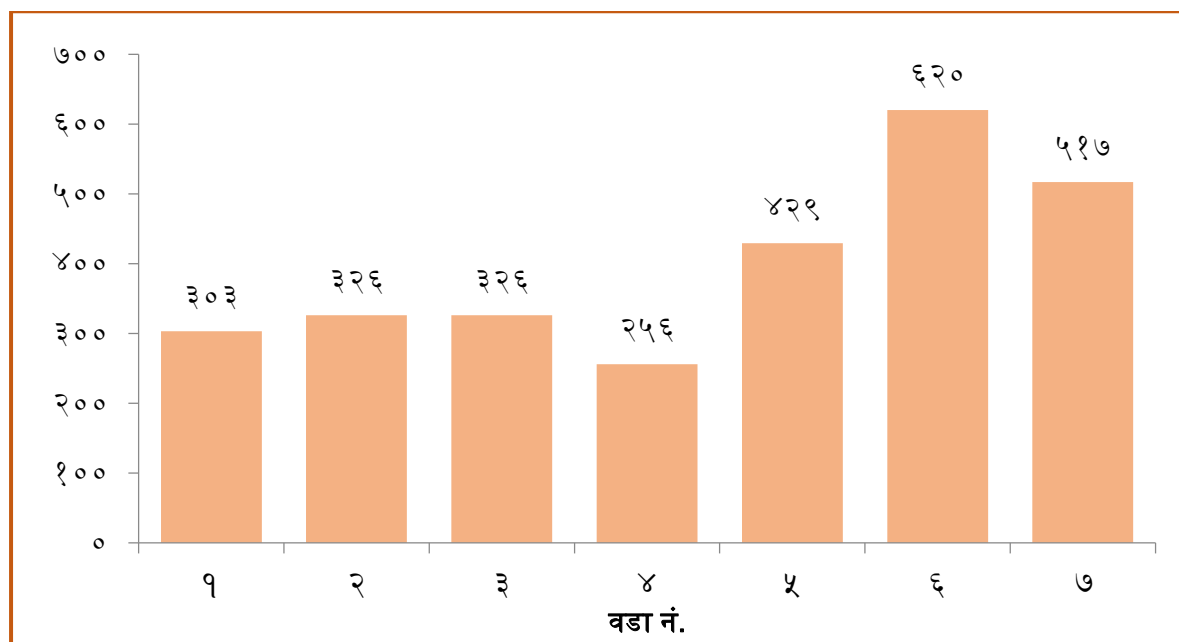
५.४.५ सामाजिक सुरक्षा

सुनकोशी गाउँपालिकामा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनेको २,७५० जना रहेको देखिन्छ । जस मध्ये सबै भन्दा बढी वडा नं. ६ मा ५९२ (२१.५ प्रतिशत) र सबै भन्दा कम वडा नं. ४ मा २५६ जना (९.६ प्रतिशत) रहेको छ ।

तालिका ७० : सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी विवरण

वडा	सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही सङ्ख्या	प्रतिशत
१	३०३	१०.९
२	३२६	११.७
३	३२६	११.७
४	२५६	९.२
५	४२९	१५.४
६	६२०	२२.३
७	५१७	१८.६
जम्मा	२,७७७	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

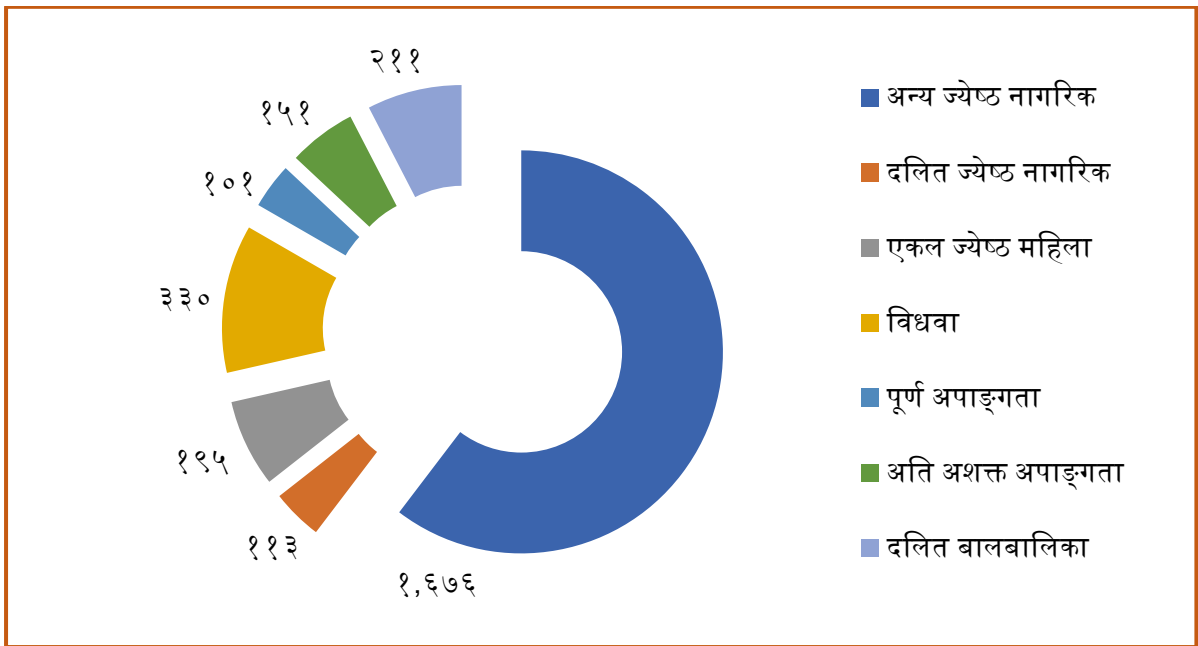
चित्र २२ : सामाजिक सुरक्षा लाभग्राही सङ्ख्या

सुनकोशी गाउँपालिकाको तथ्याङ्क अनुसार चालु आ.व. २०८०/८१ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता तेस्रो किस्ता बुझिलिने लाभग्राहीको सङ्ख्या तलको तालिकामा समावेश छ ।

तालिका ७१ : सामाजिक सुरक्षा भत्ता त्रैमासिक किस्ता लाभग्राहीको विवरण

क्र.सं.	सामाजिक सुरक्षाको किसिम	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
१	अन्य ज्येष्ठ नागरिक	१८३	२०३	१८७	१६४	२६१	३८६	२९२	१,६७६
२	दलित ज्येष्ठ नागरिक	४	१५	१८	८	१३	२१	३४	११३
३	एकल ज्येष्ठ महिला	३३	२३	२६	१३	२५	३९	३६	१९५
४	विधवा	३७	४०	४१	३१	४६	६९	६६	३३०
५	पूर्ण अपाङ्गता	१२	८	११	९	३५	१०	१६	१०१
६	अति अशक्त अपाङ्गता	१७	११	१३	१०	३३	३९	२८	१५१
७	दलित बालबालिका	१७	२६	३०	२१	१६	५६	४५	२११
जम्मा		३०३	३२६	३२६	२५६	४२९	६२०	५१७	२,७७७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका कार्यालय

चित्र २३ : सामाजिक सुरक्षा भत्ता त्रैमासिक किस्ता लाभग्राही सङ्ख्या

५.५ युवा तथा खेलकूद र मनोरञ्जन

गाउँपालिकाको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणमा युवावर्गको भूमिका महत्वपूर्ण हुने गर्दछ । साहस, सिर्जनशीलता, सिक्ने क्षमता एवम् उच्च आत्मविश्वासका कारण यो वर्गलाई राष्ट्र निर्माणको प्रमुख स्रोत समेत मानिएको छ । शिक्षित, सीपयुक्त, अनुशासित र उद्यमशील युवाशक्ति विकास गरी यो जनसाङ्ख्यिक प्रवृत्तिलाई पुँजीकृत गर्दै गाउँपालिका निर्माणमा लगाउन सकिनेमा युवाहरूले गाउँपालिकाको मात्र नभएर समग्र देशकै सामाजिक एवम् आर्थिक विकासमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछन् ।

स्वस्थ तथा अनुशासित नागरिक र समाजको सृजना गर्न खेलकुदलाई प्रमुख आधारको रूपमा लिइन्छ । गाउँपालिकाको प्रतिष्ठा वृद्धि गर्ने र विभिन्न सम्प्रदाय, भाषा तथा संस्कृति एवम् समुदाय बीच एकता कायम गरी राष्ट्रिय विकासको अभियानमा एकजुट बनाउन खेलकुदको योगदान महत्वपूर्ण रहेको

हुन्छ । गाउँपालिकाको खेलकुद क्षेत्रलाई विश्वव्यापी मूल्य र मान्यता अनुसार विकास गर्न गाउँपालिकाको विद्यमान सांगठनिक ढाँचामा समयसापेक्ष सुधार गर्ने तथा गाउँपालिकाको खेल क्षेत्रमा विकास गर्न सरकारी, गैरसरकारी एवम् निजी क्षेत्र बीच समन्वय, सहकार्य एवम् साझेदारीको वातावरण सिर्जना गरी खेलकुदको विकास र विस्तार गर्दै यसलाई स्थानीय जनजीवनको अभिन्न अङ्ग बनाउने प्रयास गर्नुपर्दछ ।

५.५.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

खेलकुदको माध्यमबाट शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक, संवेगात्मक र नैतिकवान मानव संशाधनको विकास गरी अनुशासित र मर्यादित समाज निर्माण गर्दै खेलकुदलाई रोजगारमूलक व्यवसायको रूपमा समेत स्थापित गर्न स्थानीय तहदेखि नै कार्यक्रम सञ्चालन गरी “सबैको लागि खेलकुद” भन्ने अभियानलाई साकार पार्न गाउँपालिकामा खेलकुदसँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माण, प्रशिक्षण, प्रतियोगिता र प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । सबै वडामा सुविधा सम्पन्न वडा स्तरीय खेलमैदानको आवश्यकता देखिन्छ ।

तालिका ७२ : खेलमैदानको विवरण

क्र. सं.	खेलमैदानको नाम	स्थान	वडा नं.
१	बाघ भैरव खेलमैदान	बाघ भैरव मा.वि.	१
२	छात्रावास खेलमैदान	बाघ भैरव मा.वि.	१
३	ठोकर्पा रंगशाला	ठोकर्पा	१
४	ऐसेलुखर्क फुटवल मैदान	ऐसेलुखर्क	२
५	कालीपोखरी खेलमैदान	कालीपोखरी	४
६	डाँडा गाँउ खेलमैदान	डाँडा गाँउ	४
७	लामोसाँघु बसन्तपुर अन्तराष्ट्रिय खेलग्राम	लामोसाँघु बसन्तपुर	
८	कालिका देवी खेलमैदान	कालिका देवी	५
९	टुनी पोखरी खेलमैदान	टुनी पोखरी	५
१०	चिन्डे चौर	७ किलो	६
११	निङ्ग्रे खेलमैदान	निङ्ग्रे	६
१२	पाटी डाँडा चौर	११ किलो	६
१३	सानो पाखर खेलमैदान	१२ किलो	६
१४	चारमाने खेलमैदान	१३ किलो	६
१५	पाङ्ग्रेटार खेलमैदान	पाङ्ग्रेटार	७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.५.२ व्यावसायिक खेलाडीको विवरण

स्थानीय खेल मैदानले राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरका खेलाडीहरू उत्पादन गर्छ । त्यसको लागि स्थानीय तहमा खेलकुदको पूर्ण रूपमा पूर्वाधारको कास गर्नु पर्ने हुन्छ । यो गाउँपालिकामा पनि क्षेत्रिय तथा राष्ट्रिय तहको खेलाडीहरू रहेका छन् । वडा ४ मा एक जना राष्ट्रिय खेलाडी रहेको छ । अन्य खेलाडी उत्पादन गर्ने हो भने वडा स्तरबाट नै खेलको पूर्वाधार र खेलाडीको छनौट गरी प्रशिक्षण गर्दै जानु पर्ने हुन्छ ।

५.६ कला, भाषा तथा संस्कृति

सांस्कृतिक हिसाबले हेर्दा सुनकोशी गाउँपालिका निक्कै सम्पन्न रहेको छ । क्षेत्री, ब्राम्हण, तामाङ, विश्वकर्मा, सार्की, नेवार, माझी, परियार, भुजेल, मगर, सन्यासी, सुनुवार, ठकुरी, गुरुङ, राई, अन्य लागयत १६ भन्दा बढी जातजाति बसोबास गर्छन् । यी जातजातिले मान्ने हिन्दु, बौद्ध, क्रिश्चियन तथा किराँत, बोन र अन्य धर्म मान्ने गरेका छन् । यति धेरै जाति र धर्मको समिस्रण सुनकोशी जस्तो सानो भूगोलमा अन्तरनिहित छ । यहाँका जातजातिका आ-आफ्नै भेषभुषा, रीति रिवाज, कला, धर्म, संस्कृति, खानपान रहन सहन, जात्रा, चाडपर्व, मेला लगायतका विभिन्न विशेषताले यहाँको मानिसले प्रयोग गर्ने कला भाषा तथा संस्कृतिको उत्कृष्टता झल्काउँछ । यस गाउँपालिकामा सबै धर्म मान्ने मानिसहरुमा धार्मिक सहिष्णुता रहेको पाईन्छ भने यहाँ सबै धर्म र संस्कृतिसँग सम्बन्धित मठ मन्दिर, चर्च, गुम्बा, आदि रहेका छन् । दशैं, तिहार, शिवरात्री, तीज, माघे संक्रान्ति, जनै पूर्णिमा, ल्होसार, बुद्धजयन्ती, क्रिसमस, आदि यहाँका प्रमुख चाडपर्वहरु हुन् । गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिहरुको आ-आफ्नै धर्म, रीतिरिवाज, संस्कृति, परम्परा, चाडपर्व, मुल्यमान्यता रहि आएका छन् ।

५.६.१ घाट/चिहान

गाउँपालिकामा रहेको घाट तथा चिहानको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ७३ : घाटहरु/चिहानहरु

क्र.सं	घाट/चिहानको नाम	कुन जातजातिका मानिस	स्थान	वडा नं.
१	भंगेरी किश्चियन समाधि	दलित/जनजाति		२
२	स्याले च्याने दोभान	खड्का, पौडेल		३
३	सुकुटे आमबोटे			३
४	जगनाथ छाप			३
५	भोटेयामुना मानेडाँडा चिहान	बौद्ध धर्म		५
६	मानेडाँडा चिहान		सुनखानी	५
७	रतनकोट चिहानघाट		रतनकोट	५
८	पाखरखोला चिहानघाट		पाखर खोला	५, ६
९	पाखर दोभान	हिन्दु धर्मालम्बीहरु	पाखर खोला	६
१०	चारमाने चिहान घाट	बौद्ध धर्मालम्बीहरु	पाखर खोला	६
११	तल्लो छाप चिहान घाट	बौद्ध धर्मालम्बीहरु		६
१२	लासे खोला		लासे खोला	७
१३	तौथली खोला		तौथली खोला	७
१४	खाडी चौर		खाडी चौर	७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

५.७ शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था

गाउँपालिकामा हाल सम्म त्यस्तो प्रकारको जनमासमा हुने हिंसाको घटना बएका छैनन् । यहाँको समाज समावेशी, धार्मिक सहिष्णुता र एक अर्काको अस्तित्वलाई आत्मसम्मान गर्दै एक आपसाम मिलेर बसेको

पाइन्छ । तर पनि गाउँपालिकाको सुरक्षा व्यवस्थालाई ध्यानमा राख्दै ठोकर्पा प्रहरी चौकी र ठूलो पाखर प्रहरी चौकी तथा आर्मी क्याम्प रहेको छ । यसले स्थानीय जनमानसमा सुरक्षाको प्रत्याभूति दिएको छ ।

तालिका ७४ : शान्ति तथा सुरक्षाको अवस्था

क्र.सं.	शान्ति तथा सुरक्षा	स्थान	वडा
१	ठोकर्पा प्रहरी चौकी	ठोकर्पा	१
२	ठूलो पाखर प्रहरी चौकी	ठूलो पाखर	६
३	आर्मी क्याम्प	घरकाज	७

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

परिच्छेद ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

६.१.१ वन क्षेत्र, वनको स्थिति र प्रकार सम्बन्धी विवरण

सुनकोशी गाउँपालिकामा ४४ वटा सामुदायिक वन रहेका छन् । वन क्षेत्र सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ७५ : सामुदायिक वनको विवरण

क्र. सं.	वनको नाम	वडा नं.	कैफियत
१	ठोकर्पा सामुदायिक वन	१	
२	रतुवापाटी सामुदायिक वन		
३	ज्यारु रातमाटे सामुदायिक वन	२	२०० हेक्टर
४	भैंसे काटे सामुदायिक वन	२	
५	रातो भिर सामुदायिक वन	२	
६	ढाक्रे पानी सामुदायिक वन	२	
७	भिमसेनी भैंसे सामुदायिक वन	४	४० हेक्टर
८	शिला पर्वत सामुदायिक वन	४	
९	वैदावरी मन्दिर सामुदायिक वन	४	५ हेक्टर
१०	काली देवी सामुदायिक वन	५	१० हेक्टर
११	सेती देवी सामुदायिक वन	५	३०० हेक्टर
१२	हरियाली सामुदायिक वन	६	
१३	धुसिने सुन्दर सामुदायिक वन	६	
१४	थुम्पाखर सल्लाघारि	६	
१५	पितामेचौर सामुदायिक वन	६	
१६	तिलखोरिया सामुदायिक वन	६	
१७	ठालडोसे सामुदायिक वन	६	
१८	अन्तर्पू सामुदायिक वन	६	
२०	गोल्मे सामुदायिक वन	६	
२१	पात्ले खर्क सामुदायिक वन	६	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

६.१.२ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सामुदायिक, धार्मिक र निजी वन)

गाउँपालिकामा सामुदायिक तथा निजी वन गरी जम्मा २ प्रकारका वन रहेको देखिन्छ । सामुदायिक वनको हकमा उपभोक्ता समितिको सदस्यहरूले यसको व्यवस्थापन, उपयोग र रेखदेख गरेको पाईन्छ । गाउँपालिकामा व्यक्तिको नामामा निजी वन भएता पनि दर्ता भएका छैनन् । निजी वनको हकमा व्यक्तिले आफ्नो अनुकूलमा प्रयोग गर्दै आएको पाइन्छ ।

६.१.३ वनजन्य उत्पादन विवरण

सामुदायिक वनबाट उपभोक्त समितिका सदस्यहरूले दैनिक जीवनमा आवश्यक पर्ने घाँस, दाउरा, काठ, पात, लगायतका बस्तुहरू उपभोग गर्दै आएको पाइन्छ। यसको उपयोग गर्नका लागि सामुदायिक वनको उपभोक्ता समितिमा रहेको हुनुपर्दछ। यदि कुनै उपभोक्तालाई निर्माण (घर गोठ तथा अन्य संरचना) काठ चाहिएको छ भने समितिले तोकेको मापदण्डको आधारमा काठ उपलब्ध गराइन्छ। सामुदायिक वनबाट वार्षिक कति वनजन्य उत्पादन हुन्छ, कति बिक्री वितरण हुन्छ भन्ने विवरण यकिन छैन। निजी वनको हकमा भने काठ, दाउरा लगायतका वनजन्य उत्पादन आफ्नो अनुकूलमा बिक्री वितरण गर्दै आएको पाइन्छ। तर यति नै मात्रमा वनजन्य उत्पादन हुन्छ भनेर मापन गर्न सक्ने अवस्था छैन। सामुदायिक तथा निजी दुबै वनबाट घाँस, दाउरा, काठ, पात, जडिबुटी कति उत्पादन हुन्छ र कति बिक्री वितरण हुन्छ भन्ने कुनै पनि तथ्याङ्कको लेखा जोखा भएको पाइदैन।

६.२ जलस्रोत तथा जलाधर क्षेत्र

यो गाउँपालिका भएर बग्ने नदि, खोला, सिमसार, पोखरी र भूमिगत पानी गाउँपालिकाको जलस्रोतको मुख्य आधार हो। गाउँपालिका भएर बग्ने सुनकोशी नदि, पाखर खोला, गैरी खोला, खहरे खोला, ज्ञानी खोला, घट्टे खोला, पेङ्गल खोला, पिरुङ्ग खोला, रतनकोट खोला, गोसाङ्ग खोला, कुडुले खोला, दमाई खोला, रुम्टे खोला, सिनेरी खोला, सोदी खोला, लप्से खोला, तौथली खोला लगायत अन्य साना खोला तथा खोल्सी र पहाडको खोचबाट निस्किएका मुलको पानी यो पालिकाको मुख्य जलाधार क्षेत्र हो।

६.३ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन

यो गाउँपालिकामा भएका विपद्, जोखिम तथा निम्तन सक्ने विपद् तथा जोखिमलाई ध्यानमा राखेर वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिले महत्वपूर्ण काम गर्दै आएको छ। गाउँपालिकामा नदिबाट हुने डुवान, नदी कटान, बाढी, पहिरो र यसबाट भएको क्षतिको यथार्थ लागत विवरण संकलन गरी उचित क्षति पूर्तिको व्यवस्थापन गर्ने गाउँ कार्यपालिकाले निर्णय गरेको छ।

विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन निरन्तर घट्ने घटनाक्रम हो कुन समय कहाँ घट्छ र यसले कसलाई प्रत्यक्ष असर पार्छ भन्ने कितान गर्न सकिदैन। तर कुनै घटना घट्ने स्थान र प्रभावित जनसङ्ख्या पनि यकिन हुने गरी पहिचान गर्न सकिन्छ। यस्ता घटनालाई गाउँपालिकाले समयमा नै पहिचान गरी पूर्व व्यवस्थापन गर्न सकेको खण्डमा जनधनको क्षतिलाई कम गर्न सकिन्छ। यसको लागि गाउँपालिकाले केही यूवाहरूलाई तालिम समेत प्रदान गरेको छ।

६.३.१ प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा परेका घर

यस गाउँपालिकामा प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा परेका घरको सङ्ख्या ३३४ (८.४५ प्रतिशत) रहेको छ भने ७८.९८ प्रतिशत घर प्राकृतिक प्रकोपको जोखिमबाट सुरक्षित रहेको छ। साथै १३.५७ प्रतिशत घर जोखिममा परेको वा नपरेको थाहा नभएको देखिन्छ।

तालिका ७६ : प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा परेका घरको विवरण

प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा परेका घर/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
छ	१५	२९	१६३	३	११२	८	४	३३४	८.४५
छैन	५६४	५०४	३६१	४२५	२९७	४८९	४८२	३१२२	७८.९८
थाहा छैन				१	१८२	१३३	१८१	४९७	१२.५७
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

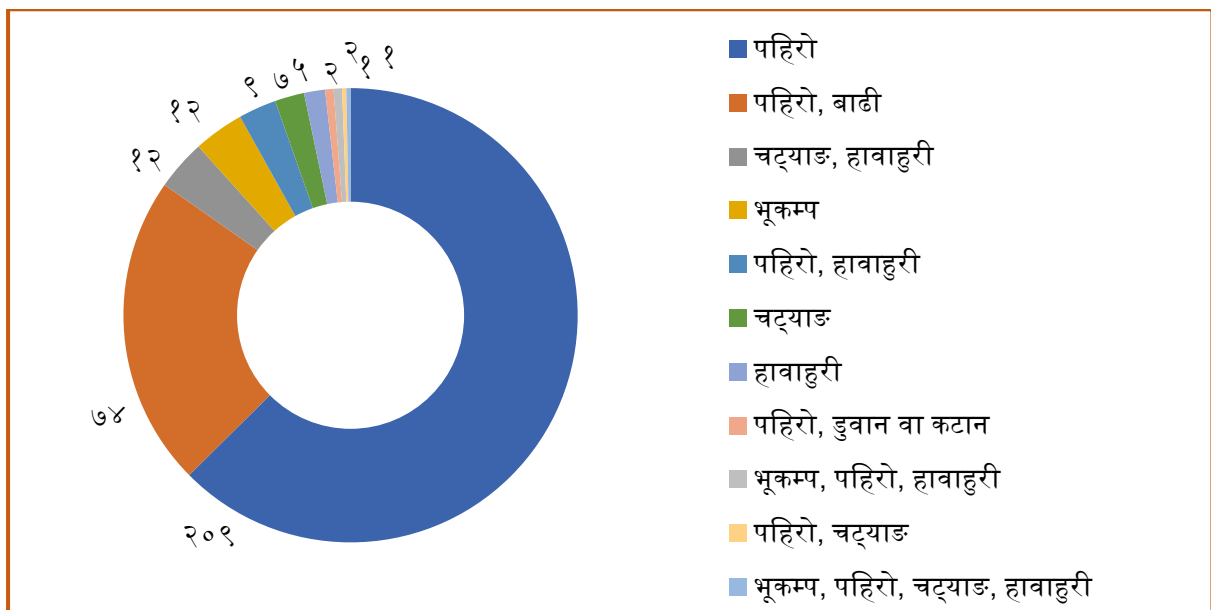
६.३.२ प्राकृतिक प्रकोप जोखिममा रहेका परिवारको विवरण

यस गाउँपालिकामा विद्यमान प्राकृतिक प्रकोपहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७७ : प्राकृतिक प्रकोप जोखिमको किसिमका आधारमा घरको विवरण

प्राकृतिक जोखिममा रहेको घर/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
पहिरो		२३	१४८	२	२७	५	४	२०९	५.२९
पहिरो, बाढी		४		१	६९			७४	१.८७
चट्याङ, हावाहुरी	५	१			६			१२	०.३०
भूकम्प	१		१		१०			१२	०.३०
पहिरो, हावाहुरी			९					९	०.२३
चट्याङ	६	१						७	०.१८
हावाहुरी	२		१			२		५	०.१३
पहिरो, डुवान वा कटान			२					२	०.०६
भूकम्प, पहिरो, हावाहुरी			२					२	०.०५
पहिरो, चट्याङ						१		१	०.०३
भूकम्प, पहिरो, चट्याङ, हावाहुरी	१							१	०.०३
जम्मा	१५	२९	१६३	३	११२	८	४	३३४	८

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २४ : प्राकृतिक प्रकोप जोखिम रहेका घरधुरी सङ्ख्या

६.३.३ जोखिम पारिवारिक योजना

यस गाउँपालिकामा ५८.९७ प्रतिशत परिवारले जोखिम पारिवारिक योजना बनाउन बाँकी रहेको छ भने ३६.८६ प्रतिशत घर परिवारले जोखिम पारिवारिक योजना बनाएको छ । तथापि, ४.१७ प्रतिशत परिवारलाई यस बारे थाहा नभएको देखिन्छ ।

तालिका ७८ : जोखिम पारिवारिक योजनाको आधारमा घरको विवरण

जोखिम पारिवारिक योजना/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
छ	५५७	७	४५४	२	१७६	६०	२०१	१४५७	३६.८६
छैन	१९	५२६	७०	४२७	३५३	४९२	४४४	२३३१	५८.९७
थाहा छैन	३				६२	७८	२२	१६५	४.१७
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

६.३.४ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय

बाढी, डुवान र कटान विशेष गरी मनसुनको समयमा देखापर्ने जोखिम तथा विपद् हो । हावाहुरीको समय विशेष गरेर चैत्र, बैसाख र जेठमा आउने गर्दछ । पहिरोको समस्या भनेको बर्षाको समयमा नै हुने गर्दछ । गाउँपालिका पहाडी भूगोलमा अवस्थित रहेको हुँदा पानी पर्दा भूक्षय हुने, बाढी आउने, पहिरो जाने आदि जस्ता विपद् आइपर्छ ।

६.३.५ विपद्बाट क्षति भएका सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधारको विवरण

यो गाउँपालिकामा २०७८ साल भाद्र १४ गते थुमपाखर क्षेत्रमा आएको पहिरोले ३२ घर प्रभावित भएको थियो । केही बस्तीहरू पहिरो जोखिममा रहेका छन् ।

परिच्छेद ७ : भौतिक विकासको अवस्था

७.१ सडक सञ्जाल र बाटोको विद्यमान अवस्था

सुनकोशी गाउँपालिकाको यातायात गुरुयोजना अनुसार गाउँपालिकामा सबै प्रकारका सडकको सङ्ख्या १६६ रहेको छ । प्राथमिकताका आधारमा यी सडकहरूको स्तरोन्नति गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

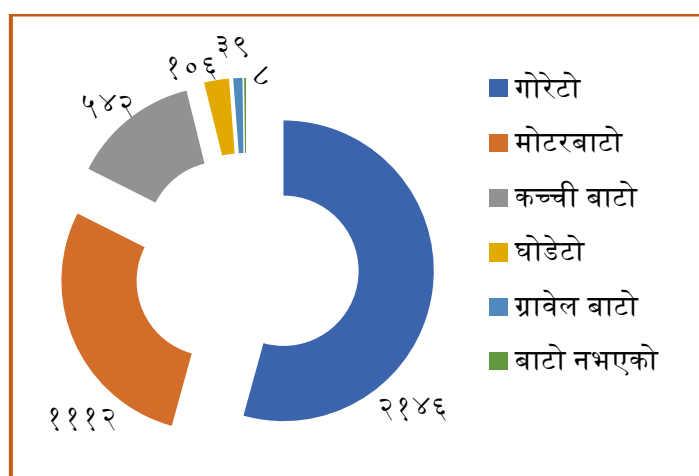
७.१.१ यातायात पूर्वाधार

सडक सञ्जाल तथा यातायात आर्थिक विकास, सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सामाजिक एकीकरणको माध्यम हो । विकासको आधारभूत पूर्वाधारको रूपमा रहेका यातायातका साधनहरूको माध्यमबाट क्षेत्रीय असमानता कम गर्न, आर्थिक क्रियाकलापलाई गतिशिलता प्रदान गर्न र अन्य क्षेत्रको विकास तथा सेवा प्रवाहलाई सहज बनाउन सकिन्छ । कुनै पनि क्षेत्रको आर्थिक तथा सामाजिक विकासलाई गतिशिल बनाउन नागरिक स्तरमा उपभोग्य वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउन कृषि तथा गैर कृषि क्षेत्रको विकास गर्न सडक तथा यातायात सेवा एउटा महत्वपूर्ण पूर्वाधारको रूपमा रहेको हुन्छ । यस हिसाबले सुनकोशी गाउँपालिका खाडीचौर सडकबाट करीब २०० मि. को दूरीमा अवस्थित रहेको छ भने गाउँपालिकाको आन्तरिक सडक सञ्जाल पनि व्यवस्थापन गर्ने क्रममा रहेको छ ।

तालिका ७९ : घर पुग्ने सडक बाटोको प्रकार

बाटोको प्रकार/वडा	१	२	३	४	५	६	७	कुल	प्रतिशत
गोरेटो	३५२	२३५	३२५	२८	२९२	५१४	४००	२१४६	५४.२९
मोटरबाटो	९७	२०२	३३	३९८	१२४	१८	२४०	१११२	२८.१२
कच्ची बाटो	६९	९५	१६५	३	१३६	६३	११	५४२	१३.७१
घोडेटो	५२		१		३३	५	१५	१०६	२.६८
ग्रावेल बाटो	२	१			६	२९	१	३९	०.९९
बाटो नभएको	७				०	१		८	०.२०
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००.००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २५ : घर पुग्ने सडक बाटोको प्रकार

७.१.२ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा

गाउँपालिकामा स्थानीयको हितमा ध्यान दिंदै पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरू निर्माण भएका छन् यसले स्थानीयलाई आवत जावत गर्न र एक स्थानबाट अर्को स्थानमा जान ज्यादै सजिलो र सुविधा भएको छ । गाउँपालिकामा बनेका पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ८० : पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण

क्र. सं.	पुल/खोलाको नाम	पुल भएको खोला	देखि	सम्म	लम्बाई (मि.)	अवस्था	निर्मित साल
१	यमुना सुनखानी झो.पु.	स्याले खोला	वडा नं. ३	वडा नं. ४	१०२	नयाँ	२०८०
२	सुनखानी थुमपाखर झो.पु.	पाखर खोला	वडा नं. ४	वडा नं. ५	१०२	नयाँ	२०८०
३	बसेरी खोला पुल	बसेरी खोला	वडा नं. २	भुम्लु		नयाँ	२०८०
४	बलेफी पुल		वडा नं. ४	बलेफी		ठिकै	
५	सियाले झो.पु.		वडा नं. ४			ठिकै	
६	सुकुटे खोला पुल	सुकुटे खोला	सुकुटे	सरांपाखा		ठिकै	२०७२
७	स्याउले खोला पुल	स्याउले खोला	च्याने	स्याले		ठिकै	२०७२
८	तल्लो पाखर झो.पु.					ठिकै	
९	घट्टे खोला फड्के पुल	घट्टे खोला				ठिकै	
१०	माथ्लो पाखर झो.पु.					ठिकै	
११	ज्याङ्गता खोला फड्के पुल	ज्याङ्गता खोला				ठिकै	
१२	तल्लो पाखर झो.पु.					ठिकै	
१३	माथ्लो पाखर झो.पु.					ठिकै	
१४	घट्टे खोला फड्के पुल	घट्टे खोला				ठिकै	
१५	ज्याङ्गता खोला फड्के	ज्याङ्गता खोला				ठिकै	
१६	पक्की पुल	पाखर खोला	सानो पाखर	टिमुरे		ठिकै	
१७	झो.पु.	पाखर खोला	कल्लाबारी (वडा ६)	चामुना (वडा ४, ५)			२०८१
१८	महेन्द्रकान्ति मिलडाँडा सडक पुल		वडा नं. ३	वडा नं. ३		ठिकै	
१९	चिहाने सिमपानी सुनखानी सडक कल्भर्ट					ठिकै	
२०	भञ्ज्याङ-सुनखानी-रतनकोट-टिमुरे-१२ किलो सडक कल्भर्ट					ठिकै	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.२ विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

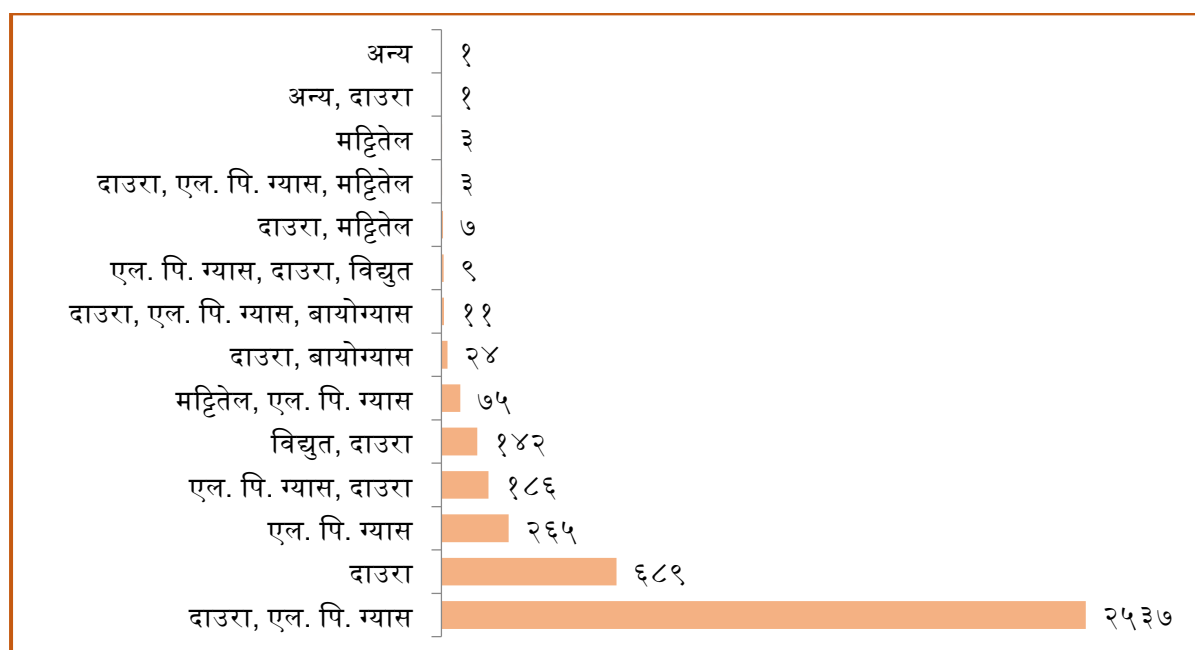
सुनकोशी गाउँपालिकामा खाना पकाउनका लागि दाउरा, एल.पि. ग्यास, मट्टितेल, विद्युत, एल.पि.ग्यास, बायो ग्यास र अन्य स्रोत प्रयोग गरी खाना पकाउने गर्दछन् ।

तालिका ८१ : खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार

खाना पकाउने इन्धन/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
दाउरा, एल. पि. ग्यास	३५९	३३२	३८७	३४६	१६१	४२०	५३२	२५३७

दाउरा	१५२	१९२	८९	७०	४१	९२	५३	६८९
एल. पि. ग्यास	१९	२	२६	३	७६	९५	४४	२६५
एल. पि. ग्यास, दाउरा	३३	१	८	५	९१	१४	३४	१८६
विद्युत, दाउरा					१४२			१४२
मट्टितेल, एल. पि. ग्यास	१	१			७३			७५
दाउरा, बायोग्यास	४	४	४	२	७		३	२४
दाउरा, एल. पि. ग्यास, बायोग्यास	१		७	१		१	१	११
एल. पि. ग्यास, दाउरा, विद्युत		१	१			७		९
दाउरा, मट्टितेल	५		१			१		७
दाउरा, एल. पि. ग्यास, मट्टितेल	३							३
मट्टितेल	२			१				३
अन्य, दाउरा			१					१
अन्य				१				१

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २६ : खाना पकाउन ईन्धनको आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या

७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

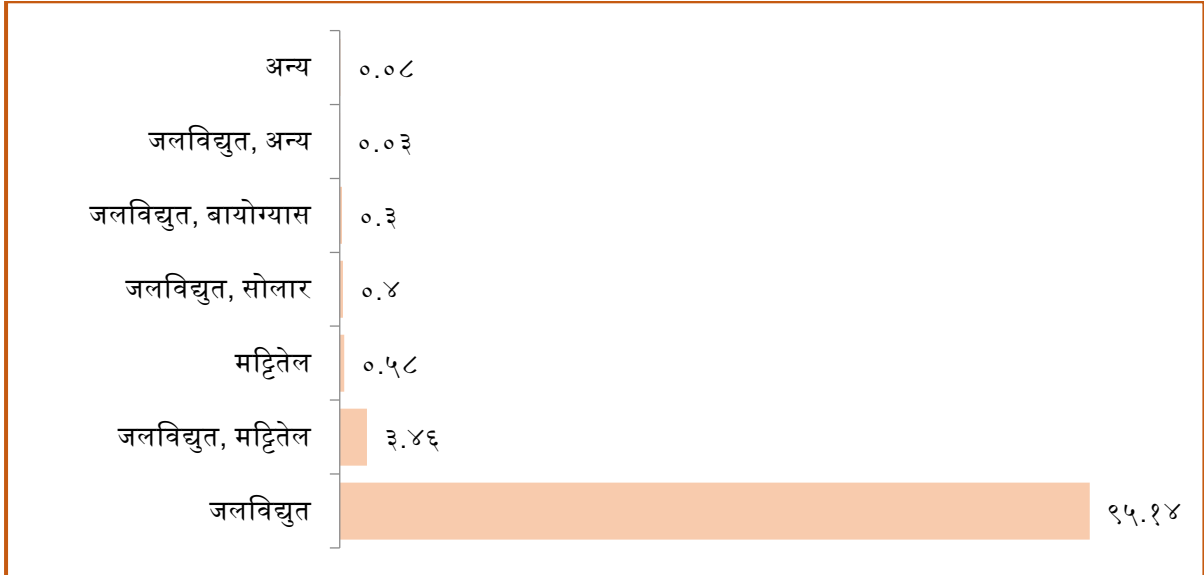
गाउँपालिकाको सबै वडामा केन्द्रीय प्रसारणको विद्युत पुगेको छ । बत्ती बाल्नको लागि स्थानीय निवासीहरूले विभिन्न स्रोतको प्रयोग गरे पनि मुख्य स्रोतको रूपमा विजुली बत्ती नै हो । बत्ती बाल्ने इन्धनको रूपमा घरधुरीले प्रयोग गरेका विभिन्न स्रोतहरू तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ८२ : बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घर परिवार

बत्तीको मुख्य स्रोत/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
जलविद्युत	५७१	५२२	५२१	४२६	४२८	६२९	६६४	३७६१	९५.१४
जलविद्युत, मट्टितेल	१	१			१३४		१	१३७	३.४६
मट्टितेल		७	३	२	९	१	१	२३	०.५८

जलविद्युत, सोलार	१	३		१	११			१६	०.४०
जलविद्युत, बायोग्यास	५				७			१२	०.३०
जलविद्युत, अन्य							१	१	०.०३
अन्य	१				२			३	०.०८
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २७ : बत्ती बाल्ने ईन्धन प्रयोगको आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

सूचना र प्रविधिमा भएका नवीनतम खोज तथा विकासले गाउँ, समुदाय, देश, अन्तर देशलाई एउटा सीमाहिन विश्व समुदायको रूपमा रूपान्तरित गरिदिएको छ । दिनानुदिन सञ्चार प्रविधिको प्रयोग विस्तारित भइरहेको छ । वि.सं. २०५० सालको दशकमा सीमित जनसङ्ख्याको पहुँचमा रहेको सञ्चारका माध्यमहरू हाल आधारभूत आवश्यकतामा परिणत भएको छ ।

सुनकोशी गाउँपालिकामा स्थानीय एफ.एम स्टेशनहरू र रेडियो नेपाल लगायत विभिन्न अन्य स्टेशनहरू काठमाडौँबाट नै सिधा प्रसारण हुन्छन् । स्थानीय टेलिभिजन च्यानल, क्षेत्रीय टेलिभिजन प्रसारण तथा राष्ट्रिय टेलिभिजन प्रसारणको पनि पहिरो पहुँच रहेको छ । गाउँपालिकामा नेपाल टेलिकम र एनसेल दुबैको नेटवर्क उपलब्ध छ । गाउँपालिकामा एनसेल, एनटिसि आदि कम्पनीहरूले इन्टरनेट सेवा पुऱ्याउँदै आइरहेका छन् । विभिन्न केवल नेटवर्क तथा सेटलाइट च्यानल जस्तै डिस होम आदिद्वारा गाउँपालिकावासीहरूले मनोरन्जनात्मक टेलिभिजन कार्यक्रमहरू हेर्ने गरेको पाइन्छ ।

७.३.१ घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधा

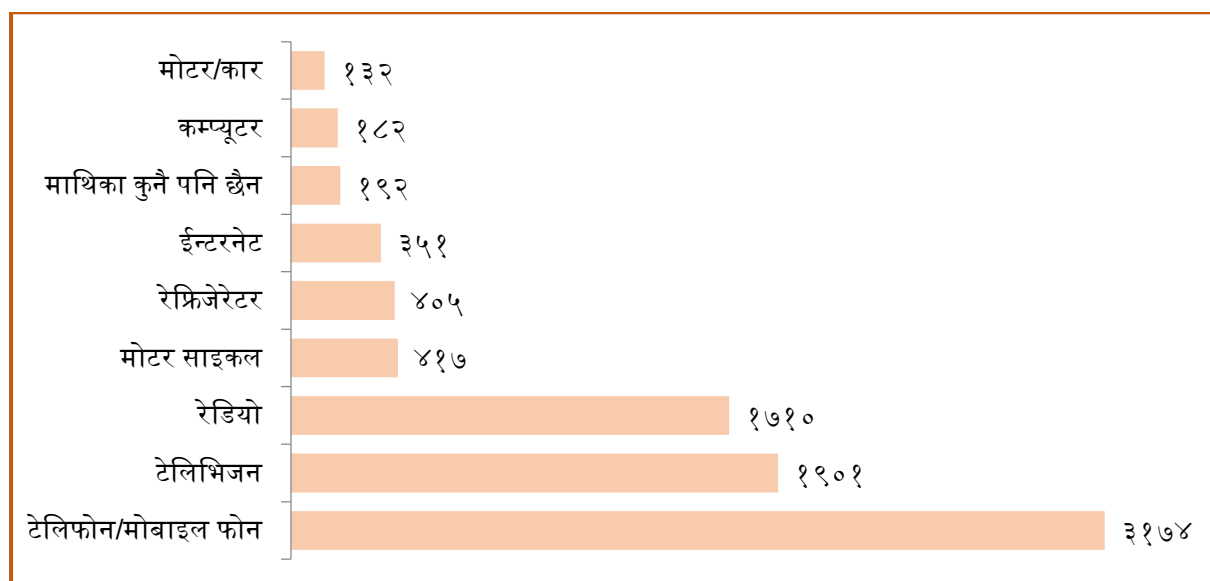
गाउँपालिकामा साधन तथा सुविधाको उपलब्धताको तथ्याङ्क हेर्दा पालिकामा रहेका कूल घरपरिवारहरू मध्ये सबैभन्दा बढी उच्च टेलिफोन तथा मोबाइल फोन प्रयोगकर्ता घरधुरीको ८०.२९ प्रतिशत रहेको छ । त्यसै गरी टेलिभिजन र रेडियो भएको परिवार ४८.०९ प्रतिशत र ४३.२६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

मोटरसाइकल सुविधा प्रयोग गर्ने घरधुरी १०.५५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने रेफ्रिजेरेटर १०.२५ प्रतिशत, कम्प्यूटर ४.६० प्रतिशत, मोटर/कार ३.३४ प्रतिशत घरधुरीले प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ। उल्लेखित कुनै पनि सेवा सुविधा नभएका घरधुरी ४.८६ प्रतिशत रहेका छन्। तथ्याङ्कलाई हेर्दा सञ्चार क्षेत्रको मोबाइल फोन प्रयोगकर्ताहरू अधिक भएको अवस्था छ। मोबाइल प्रयोगकर्ताले सबैखाले सञ्चारका सुविधा जस्तै श्रव्य, दृश्य, सुचना, गीत, खबर आदान प्रदान लगायतका धेरै काम गर्न सहज हुने भएकोले टेलिभिजन, रेडियो प्रयोगकर्ताको सङ्ख्या पछिल्लो समयमा इन्टरनेट तथा मोबाइल फोनको प्रयोग बढ्दै जाँदा घट्दै गएको देखिन्छ। विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ८३ : घर परिवारले उपयोग गरेको साधन तथा सुविधाको प्रयोग

परिवारले प्रयोग गर्ने सुविधा/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
टेलिफोन/मोबाइल फोन	५०८	५०१	४७०	३९३	५०३	५५५	५५६	३१७४	८०.२९
टेलिभिजन	१३७	२२७	३१०	२७४	२९१	२१२	५६१	१९०१	४८.०९
रेडियो	३०	२११	२२२	४१४	५५९	३३४	३३५	१७१०	४३.२६
मोटर साइकल	३	४७	५५	२०	१२४	१३०	१००	४१७	१०.५५
रेफ्रिजेरेटर	४	२४	२६	५	१६२	२१	२३७	४०५	१०.२५
इन्टरनेट	४४	४८	२४	१८	१४८	९९	६३	३५१	८.८८
माथिका कुनै पनि छैन	७०	२७	२३	९	२	१७	४४	१९२	४.८६
कम्प्यूटर	३१	९	१३	४	११९	३३	५३	१८२	४.६०
मोटर/कार	२	११	८	१	५८	३१	४१	१३२	३.३४

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २८ : परिवारले प्रयोग गर्ने साधन तथा सुविधाको आधारमा घरधुरी सङ्ख्या

७.४ आवास तथा सार्वजनिक भवन

७.४.१ परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण

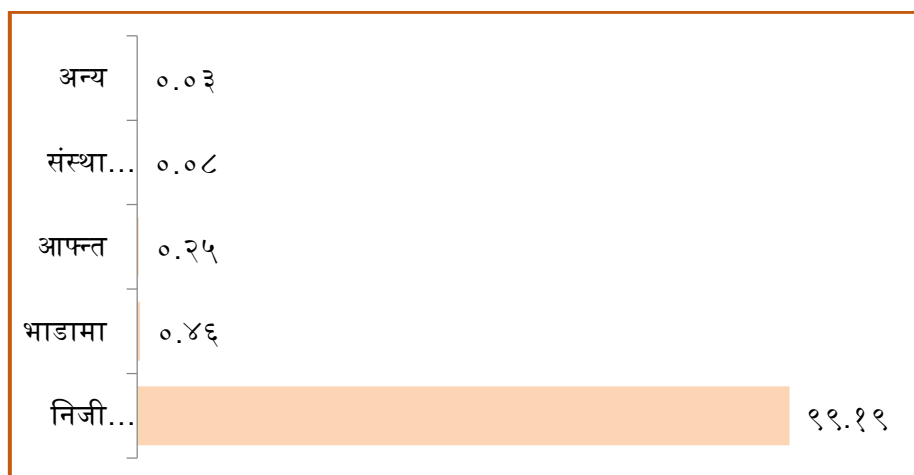
यस गाउँपालिकामा रहेका कूल ३,९५३ घरपरिवारहरू मध्ये ९९.१९ प्रतिशत परिवारको आफ्नै स्वामित्वमा रहेको घर, ०.४६ प्रतिशत घरपरिवार भाडामा बस्ने गरेको, ०.०८ प्रतिशत घरहरू संस्थागत

हिसाबले प्रयोग गरेको, ०.२५ प्रतिशत आफन्तको र अन्यमा ०.०३ प्रतिशत घरपरिवारहरू रहेका छन् । व्यवसायिक, भाडाको प्रयोजन र संस्थागत हिसाबले प्रयोग भएका घरहरूको सङ्ख्या नगन्य हुनुले गाउँपालिका पूर्ण रूपमा शहरी परिवेशको पुगि नसकेको रहेको स्पष्ट हुन्छ । परिवारले प्रयोग गरेको घर सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ८४ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घर परिवारको विवरण

घरको स्वामित्व/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
निजी/आफ्नै	५७९	५३१	५२०	४२७	५७३	६२६	६६५	३९२१	९९.१९
भाडामा		१	२	१	९	४	१	१८	०.४६
आफन्त			२		७		१	१०	०.२५
संस्थागत				१	२			३	०.०८
अन्य		१						१	०.०३
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

चित्र २९ : परिवारले प्रयोग गरेको घरको स्वामित्वको आधारमा घरधुरी प्रतिशत

७.४.२ परिवारले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्वको विवरण

यस गाउँपालिका स्थित ३,९५३ घर परिवारहरू मध्ये ९४.७१ प्रतिशत घर परिवारहरूले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्व आफ्नो भएको देखिन्छ । गुठीको जग्गामा ३.९२ प्रतिशत र ऐलानी जग्गामा बसेको घर परिवारहरू ०.०३ प्रतिशत रहेका छन् । परिवार बाहेक अरुको जग्गामा घर बनाइ बस्नेको घर धुरी १.३७ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ८५ : परिवारले प्रयोग गरेको घर भएको जग्गाको स्वामित्वको विवरण

प्रयोग गरेको घरको स्वामित्व/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
आफ्नो परिवारको	५३६	५३१	५०१	१६१	५४७	१६८	३८७	२८३१	७१.६२
आफ्नो परिवारको गुठीको			२	१०८	३	४३७	२६८	८१८	२०.६९
आफ्नो परिवारको गुठीको परिवार बाहेक अरुको							१	१	०.०३
आफ्नो परिवारको परिवार बाहेक अरुको	३८		१०	२	१	१	५	५७	१.४४

ऐलानी आफ्नो परिवारको						१		१	०.०३
गुठीको			१	१४१		१३		१५५	३.९२
गुठीको आफ्नो परिवारको				१६	१	१०	५	३२	०.८१
परिवार बाहेक अरुको	१	२	१०	१	३९		१	५४	१.३७
परिवार बाहेक अरुको आफ्नो परिवारको	४							४	०.१०
कुल	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३,९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

गाउँपालिकामा घरको स्वामित्व ९९.१९ प्रतिशत घर निजी तथा आफ्नो रहेको छ । त्यसै गरी ०.४६ प्रतिशत घर भाडामा, ०.२५ प्रतिशत आफन्तको, ०.०८ प्रतिशत संस्थागत भवन रहेको छ भने ०.०३ प्रतिशत अन्य प्रयोजनको लागि प्रयोग गरिएको छ ।

७.४.३ भवन मापदण्ड अनुसार बनेको घरको विवरण

यो गाउँपालिकाको प्राय वस्ती ग्रामीण विशेषता बोकेको छ । तथापि गाउँपालिकाले भवन मापदण्ड तयार गरेको र नागरिक स्तरमा अनिवार्य गरिएको छ । अधिकांश घरहरू मापदण्ड अनुसार बनेका छन् । केही घर परिवारलाई मात्र भवन मापदण्डको बारेमा जानकारी नै छैन । मापदण्डमा आधारित भवनको बनावट अधिकांश घर ८९.३८ प्रतिशत घर रहेका छन् भने ६.३५ प्रतिशत घर मापदण्ड अनुरूप नबनेको र ४.२८ प्रतिशतलाई थाहा नभएको ।

तालिका ८६ : भवन मापदण्ड अनुसार बनेको घरको विवरण

घर निर्माण मापदण्ड अनुसार बनेको/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
छ	५७५	५१७	५१७	४२६	३०७	५३८	६५३	३५३३	८९.३८
छैन	४	१६	७	३	२१३	५	३	२५१	६.३५
थाहा छैन					७१	८७	११	१६९	४.२८
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.४ भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

गाउँपालिकामा कुल घर धुरीको ८९.१२ प्रतिशत घर भूकम्प प्रतिरोधी रहेको छ भने ६.४३ प्रतिशत घरधुरी सामान्य अवस्थाका छन् । गाउँपालिकाका ४.४५ प्रतिशत घर धुरीलाई आफ्नो घर भूकम्प प्रतिरोधी हो वा होइन भन्ने जानकारी नभएको देखिन्छ ।

तालिका ८७ : भूकम्प प्रतिरोधी घरको विवरण

भूकम्प प्रतिरोधी घर हो/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
हो	५६९	५२४	५१५	४२७	३०७	५३४	६४७	३५२३	८९.१२
होइन	८	९	८	२	२१३	८	६	२५४	६.४३
थाहा छैन	२		१		७१	८८	१४	१७६	४.४५
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.५ घरको छानाको प्रकार

गाउँपालिकामा अधिकांश घरको छाना जस्तापाता वा च्यादरले छाएको छ । कुल घर धुरीको ७१.५४ प्रतिशत घरको छाना जस्तापाता वा च्यादरको छ भने २५.८५ प्रतिशत घर आर.सि.सि. ढलानको, १.९७ प्रतिशत घर फुस वा खरको छाना रहेको र ०.५८ टायल वा ढुङ्गाको छानाले छाएको छ ।

तालिका ८८ : घरको छानाको प्रकार

घरको छाना/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
अन्य				१		१		२	०.०५
आर.सि.सि. ढलान भएको	८४	७७	१४१	२४	१६४	२५२	२८०	१०२२	२५.८५
जस्ता वा च्यादर छाना भएको	४८०	४५२	३८०	४०३	३६४	३६६	३८३	२८२८	७१.५४
टायल वा ढुङ्गाको छाना भएको	१	४	३	१	२	९	३	२३	०.५८
फुस वा खरको छाना भएको	१४				६१	२	१	७८	१.९७
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.६ घरको जग सम्बन्धी विवरण

घरको जगको आधारमा हेर्ने हो भने सबै भन्दा बढी सिमेन्ट र ढुङ्गा (५८.८४ प्रतिशत) को रहेको छ । त्यसै गरेर माटो र ढुङ्गा, लोड वेयरिङ्ग, फ्रेम स्ट्रक्चर, काठको खम्बाबाट बनेको घरको जग क्रमशः २८.५४ प्रतिशत, ५.८९ प्रतिशत, ५.७२ प्रतिशत, ०.८१ प्रतिशत रहेको छ । अन्य बस्तुबाट बनेको घरको जग ०.२० प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ८९ : घरको जग सम्बन्धी विवरण

घरको जग/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
अन्य		१		६		१		८	०.२०
काठको खम्बा	१				२६	५		३२	०.८१
फ्रेम स्ट्रक्चर	२	३	४		३२	१८२	३	२२६	५.७२
माटो र ढुङ्गा	११	१५६	१५	३८६	२२३	३१८	१९	११२८	२८.५४
लोड वेयरिङ्ग				३	१३४	२५	७१	२३३	५.८९
सिमेन्ट र ढुङ्गा	५६५	३७३	५०५	३४	१७६	९९	५७४	२३२६	५८.८४
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.७ गाउँपालिकामा आफ्नै घर, जग्गा नहुने घरपरिवार

यस गाउँपालिकामा आफ्नो घर हुने घरपरिवारको सङ्ख्या ३,९४५ (९९.८० प्रतिशत) रहेको छ भने ८ घरपरिवारको आफ्नो घर रहेको छैन ।

तालिका ९० : यस गाउँपालिकामा घर भएका परिवार

यस गाउँपालिकामा घर/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
छ	५७९	५३३	५२३	४२९	५८४	६३०	६६७	३९४५	९९.८०
छैन			१		७			८	०.२०
जम्मा	५७९	५३३	५२४	४२९	५९१	६३०	६६७	३९५३	१००.०

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

गाउँपालिकामा आफ्नै जग्गा नहुने घरपरिवारको सङ्ख्या ३०० रहेको छ । यो सङ्ख्या गाउँपालिकाको कुल घरधुरीको ७.५९ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ९१ : गाउँपालिकामा आफ्नै जग्गा नहुने परिवार

जग्गा नहुने परिवार/वडा	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा	प्रतिशत
२० वर्ष भन्दा कम समय देखी		१	१६	१	१	१२	१	३२	१०.६७
२० वर्ष भन्दा बढी र ४० वर्ष भन्दा कम समय देखी		८८	५३			१		१४२	४७.३३
४० वर्ष भन्दा बढी र ६० वर्ष भन्दा कम समय देखी		२	४५			२	१	५०	१६.६७
६० वर्ष भन्दा बढी समय देखी			९		३८	४	२५	७६	२५.३३
जम्मा		९१	१२३	१	३९	१९	२७	३००	१००

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.८ गाउँपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन

सुनकोशी गाउँपालिकामा गाउँपालिकाको कार्यालय, ७ वटा वडाका ७ वटा वडा कार्यालय रहेको छ । यस्तै गरी गाउँपालिकामा सञ्चालन गरिएका केही स्वास्थ्य सेवा केन्द्र पनि गाउँपालिकाको स्वामित्वको जग्गा रहेको छ । गाउँपालिकामा सरकारी सार्वजनिक जग्गाको विवरण एकिन हुन नसके पनि केही स्थानमा सार्वजनिक जग्गाको पहिचान भएको देखिन्छ । यो गाउँपालिकाको सम्पत्ति हो । सबै वडामा रहेको यस्ता सार्वजनिक स्थान पहिचान गरी संरक्षण गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

तालिका ९२ : सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण

क्र. सं.	जग्गा रहेको स्थान	क्षेत्रफल	स्वामित्व	वडा नं.
१	माने	२ रोपनी	ठोकर्पा मा.वि	२
२	जोगी डाँडा	२ रोपनी	नेपाल सरकार	२
३	कबर्ड हल	२ रोपनी	नेपाल सरकार	२
४	जयन्ते डाँडा	३ रोपनी	कालि देवि आ.वि	२
५	स्वास्थ्य चौकी	३ रोपनी	ठोकर्पा स्वास्थ्य	२
६	वडा कार्यालय डाँडागाउँ	२ रोपनी	वडाको मातहत	४
८	गणेश मा.वि.		गणेश मा.वि.	४
९	वेत्रावती आ.वि.		वेत्रावती आ.वि.	४
१०	सेतीदेवी आ.वि.		सेतीदेवी आ.वि.	४
११	काल्ले नन्देधारी स्थान			५
१२	आहाले चौर ढाग्रेपानी			५
१३	सिल्कु गोइमासे हुनिपोखरी			५
१४	भंगेरी, बुन्जिटोला, भोटे पाउना			५
१५	भालुखोप ढाँड सिम	१५० रोपनी		६

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.९ गाउँपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक भवनहरू

सुनकोशी गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरू तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका ९३ : सामुदायिक भवनहरूको विवरण

क्र. सं.	सामुदायिक भवनहरूको नाम	वडा नं.	हालको उपयोग
१	टोल सुधार सभा हल	१	बैठक सञ्चालन
२	बहु उपयोगी सामुदायिक भवन	१	बहु उपयोग
३	गैरे सामुदायिक भवन	२	बैठक सञ्चालन
४	काफ्ले सामुदायिक भवन	२	बैठक सञ्चालन
५	भन्ज्याङ पिपलबोट	२	बैठक सञ्चालन
६	कालिका महिला भवन, पुरानकोट	३	उपयोग भएको
७	जगनाथ सामुदायिक भवन	३	उपयोग भएको
८	जेष्ठ नागरिक भवन	३	कार्की गाउँ
९	सुनकोशी ३ नं. वडा कार्यालय	३	वडाको
१०	जागिरे यमुना सामुदायिक भवन	४	समूह मार्फत
११	सुनकोशी ५ नं. वडा कार्यालय	५	वडाको
१२	सुन्दर डाँडा सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१३	कुईले सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१४	तल्लो छाप सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१५	माथिल्लो छाप सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१६	भीरकुना सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१७	अन्तर्पू सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१८	टिमुरे सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
१९	नयाँ बिहानी सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको
२०	धुसिने सामुदायिक भवन	६	उपयोग भएको

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

७.४.१० गाउँपालिका अन्तर्गतका सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराहरू

सुनकोशी गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरू तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका ९४ : सार्वजनिक पाटीपौवा र चौताराहरूको विवरण

क्र.सं	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	कैफियत
१	बालेको चौतारा	अम्फीगौडा	वडा नं. १
२	डाँडा गाउँ पिपलबोट चौतारा	डाँडागाउँ	वडा नं. १
३	भेडी डाँडा	भेडी डाँडा	वडा नं. १
४	पिपलबोट	कार्की धारा	वडा नं. २
५	स्वामी रुख	गैरे	वडा नं. २
६	पिपलबोट	पिङडाँडा	वडा नं. २
७	खामीको बोट	कार्की गाउँ	वडा नं. ३
८	पुरानकोट बरबोट चौतारी	पुरानकोट	वडा नं. ३
९	कालिका डाँडा टोल	डाँडा टोल	वडा नं. ३

१०	भोगटे धारा चौतारा	जागिरेयमुना	वडा नं. ४
११	डाँडा गाउँ चौतारा	डाँडागाउँ	वडा नं. ४
१२	शिला पर्वत चौतारा	सिलापर्वत	वडा नं. ४
१३	चौतारा डाँडा प्रतिकालय	चौतारा डाँडा	वडा नं. ५
१४	माने डाँडा चौतारी	माने डाँडा	वडा नं. ५
१५	तल्लो छाप प्रतिकालय	तल्लो छाप	वडा नं. ६
१६	नयाँ बिहानी प्रतिकालय	भालुखोप	वडा नं. ६
१७	९ किलो प्रतिकालय	थुम्पाखर, ९ किलो	वडा नं. ६
१८	बरचोक प्रतिकालय	सिमल डाँडा, ११ किलो	वडा नं. ६
१९	१० किलो प्रतिकालय	१० किलो	वडा नं. ६
२०	१२ किलो प्रतिकालय	१२ किलो	वडा नं. ६
२१	१३ किलो प्रतिकालय	१३ किलो	वडा नं. ६

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

परिच्छेद ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

८.१ सङ्गठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था

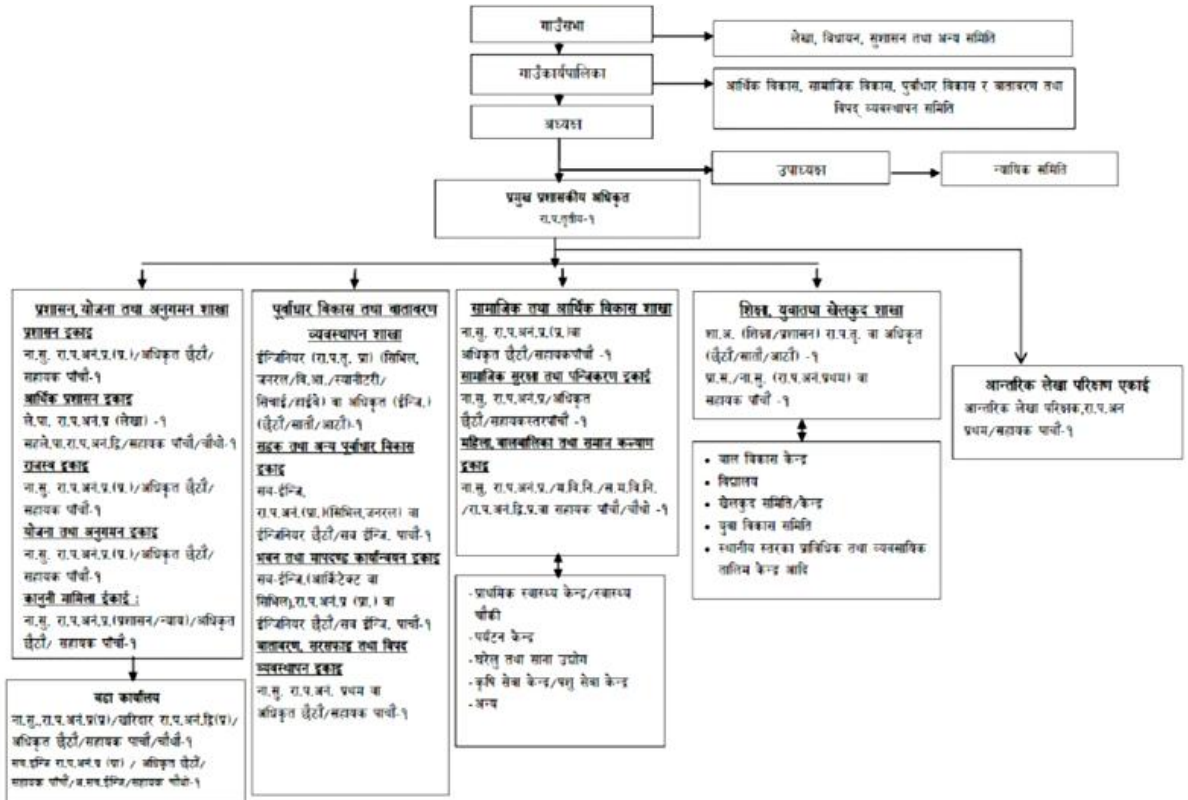
गाउँपालिकाले गर्दै आएको काम कारवाहीहरूलाई थप संगठित, व्यवस्थित तथा परिमार्जित बनाउनका लागि चालिने कदमहरूलाई संगठनात्मक अध्ययन भनिन्छ। हरेक संस्था आफैमा एउटा जीवन्त स्वरूप हो। यसका सबै अवयवहरू एक आपसमा अन्तर्सम्बन्धित हुन्छन् र एकले अर्कालाई परिपुरकको रूपमा काम गर्छन्। संगठन भनेको एउटा पद्धति हो। एउटा संगठन सुचारु रूपमा अघि बढ्नका लागि यसका निश्चित मूल्य मान्यता, परिकल्पनाहरू हुन्छन्। संगठनभित्र नयाँ ऐन, नियम तथा पद्धतिहरू आउने र पुराना ऐन, नियम तथा पद्धतिहरू खारेज हुँदै जाँदा यसले संगठनभित्र रहेका शाखा, उपशाखा तथा इकाईहरूलाई प्रभाव पार्दछ। परिवर्तित सन्दर्भ अनुसार संगठन तथा संस्थाहरूलाई अघि बढाउनका लागि पनि संगठनात्मक अध्ययनको आवश्यकता भएको हो। संगठनको कार्य सम्पादनमा असर पार्ने मुख्य तत्वहरूमा संगठन प्रतिको हाम्रो बुझाई, दृष्टिकोण, मूल्यमान्यता तथा संस्थागत संरचनाहरू बीचको सकारात्मक तालमेल हो। गाउँपालिकामा भएका सबै शाखा, उपशाखा तथा इकाईहरू आफ्नो कार्य सम्पादन गर्नका लागि स्वतन्त्र मात्र छैनन् उनीहरू अन्तर्निभर पनि छन्। जबसम्म एउटा शाखा र अर्को शाखाको बीचमा भएका सिकाईहरू आदान प्रदान गर्ने वातावरण श्रृजना हुँदैन तबसम्म शाखाहरूको कार्यसम्पादन सुदृढ हुन सक्दैन। शाखालाई कामका लागि स्वतन्त्र मात्र होइन काम गर्दा आईपर्ने समस्याहरू मिलिजुली समाधान गर्ने पद्धति र प्रक्रियाको थालनी पनि स्वयं शाखाहरूले शुरु गर्नु पर्दछ।

एउटा संस्थाले राम्ररी काम गर्नका लागि त्यहाँका कर्मचारीहरूको कार्यविवरण, सो कार्यविवरणबाट अपेक्षित नतिजा स्पष्ट हुन जरुरी छ। साथै कार्यविवरणका आधारमा वार्षिक तथा मासिक कार्ययोजना निर्माण भई चौमासिक रूपमा कार्यसम्पादन समीक्षा गर्ने परिपाटी जरुरी छ। कर्मचारीलाई उसको कार्यसम्पादनका आधारमा पुरस्कृत गर्ने, समयमै पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने, सिकाई आदान प्रदान गर्ने आदि संस्कृतिको निर्माण जरुरी छ। यसका लागि कर्मचारी स्वयं जागरुक हुन जरुरी छ। उनीहरूमा रहेको खुलापन, सिकाई प्रतिको चासो, टिममा मिलेर काम गर्ने गुण, बहुमतको निर्णयलाई स्वीकार्ने संस्कारको आवश्यकता पर्दछ। आफूले जानेको ज्ञान र सीप अन्य शाखाको कार्यसम्पादन अभिवृद्धिका लागि सहयोग गर्ने सहयोगी संस्कार कर्मचारीमा बसाल्न सक्तियो भने कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनमा वृद्धि हुन्छ।

गाउँपालिकाको सङ्गठन संरचनाले गाउँपालिकामा विभिन्न शाखा, उप-शाखा, इकाई आदिको परिकल्पना गरेको हुन्छ र यसलाई कार्यन्वयन व्यवस्थापन गर्न मानव संसाधनको परिकल्पना गरेको हुन्छ। जसले गाउँपालिका र स्थानीयको सेवामा दैनिक कार्य सम्पादन गर्दछन्। यो सम्बन्धले नै गाउँपालिकाको सुशासन र कार्य प्रगतिमा महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँछ।

८.१.१ गाउँपालिकाको सङ्गठनात्मक ढाँचा

सुनकोशी गाउँपालिकाको संगठन संरचनाको ढाँचा तलको चित्रमा देखाइएको छ।

चित्र ३० : गाउँपालिकाको सङ्गठन संरचना ढाँचा

८.१.२ गाउँपालिकाको दरबन्दी तेरिज

गाउँपालिकाको दैनिक तथा नियमित कार्य गर्नका लागि गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको आकारको आधारमा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले एक आधारभूत मापदण्ड तयार गरेको छ । यसै अनुरूप गाउँपालिकाले आफ्नो दैनिक तथा नियमित कार्य सञ्चालन गर्न र स्थानीयहरूलाई सेवा सुविधा प्रदान गर्न तलको चित्रखाकामा आधारित भई गाउँपालिकामा कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन गरेको छ । हाल गाउँपालिकामा सङ्घीय तहको, प्रदेश तह, स्थानिय तह, विभिन्न संस्थाको समन्वय र सहकार्यमा काम गर्ने स्थायी तथा अस्थायी गरेर कुल ६९ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् ।

तालिका ९५ : गाउँपालिकाको दरबन्दी तेरिज

वडा कार्यालयतर्फ					
क्र.सं.	पदनाम	श्रेणी/तह	प्राविधिक	अप्राविधिक	जम्मा
१	नायब सुब्बा/खरिदार	रा.प अन.प्रथम (प्र.) वा अधिकृत छैटौं वा रा.प अन.प्र. (प्र.)/सहायक पाचौं/चौथो	०	१	१
२	सब इन्जिनियर/ असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर	रा.प अन.प्रथम (प्रा) वा अधिकृत छैटौं वा सहायक पाचौं/चौथो (प्रा.)	१	०	१
प्रति वडा कर्मचारी संख्या			१	१	२

दरवन्दी तेरीज					
क्र.सं.	पद नाम	श्रेणी/तह	प्राविधिक	अप्राविधिक	जम्मा
कार्यपालिकातर्फ					
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	रा.प.तृतीय	०	१	१
२	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय (शिक्षा) वा अधिकृत छैठौं/सातौं/आठौं	०	१	१
३	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय (सिभिल,जनरल,वि.आ.,स्यानिटरी,सिंचाई,हाईवे) वा अधिकृत सातौं/आठौं	१	०	१
४	नायब सुब्बा	रा.प.अन.प्रथम (प्रशासन) वा अधिकृत छैठौं/सहायक पाचौं	०	६	६
५	नायब सुब्बा	रा.प.अन.प्रथम (न्याय/प्रशासन) वा अधिकृत छैठौं/सहायक पाचौं	०	१	१
६	प्रा.स./नायब सुब्बा	रा.प.अन.प्रथम (शिक्षा/प्रशासन) वा सहायक पाचौं	०	१	१
७	म.वि.नि./स.म.वि.नि. वा खरिदार	रा.प.अन.प्रथम वा सहायक पाचौं वा खरिदार/सहायक चौथो	०	१	१
८	लेखापाल	रा.प.अन.प्रथम/अधिकृत छैठौं/सहायक पाँचौं	०	१	१
९	आन्तरिक लेखा परीक्षक	रा.प.अन.प्रथम/अधिकृत छैठौं/सहायक पाँचौं	०	१	१
१०	सब इन्जिनियर (सिभिल, जनरल)	रा.प.अन.प्रथम (प्रा.) वा इन्जिनियर छैठौं/सहायक पाचौं	१	०	१
११	सब इन्जिनियर (सिभिल, आर्किटेक्ट)	रा.प.अन.प्रथम (प्रा.) वा इन्जिनियर छैठौं/सहायक पाचौं	१	०	१
१२	सह लेखापाल	रा.प.अन.द्वितीय वा सहायक पाचौं/चौथो	०	१	१
प्रति गाउँ कार्यपालिका कर्मचारी संख्या			३	१४	१७

८.१.३ गाउँ कार्यपालिकाको विषयगत शाखा, कार्यालय, इकाई तथा सेवा केन्द्र

सुनकोशी गाउँपालिकाले गाउँपालिकाको दैनिक कार्य सम्पादन गर्न, योजना तर्जुमा गर्न, कानुन निर्माण गर्न, नीति तथा नियम बनाउन, आयोजना निर्माण, मापदण्ड निर्माण गर्न, अनुगमन निर्माण लगायतका काम गर्न कुल ११ वटा शाखा र १२ वटा इकाई स्थापन गरी दैनिक कार्य सम्पादन गर्दै आएको छ । ७ वटा वडामा १/१ वटा वडा कार्यालय रहेको छ । प्रत्येक वडा कार्यालयमा प्रशासनिक इकाई, दर्ता चलानी, पञ्जिकरण इकाई, आदि जस्ता सेवा केन्द्रबाट नागरिकलाई दैनिक सेवा प्रदान गरेको छ । यसको अलवा रोजगार सेवा केन्द्र (प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम), रोजगार सेवा केन्द्र, लघु उद्यम, विपद् व्यवस्थापन, सामाजिक विकास, स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, आदि जस्ता इकाईबाट पनि स्थानीयलाई सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

तालिका ९६ : गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेका शाखा, कार्यालय, इकाई तथा सेवा केन्द्र

क्र. सं.	शाखा	इकाई	कार्य विवरण
१	सामान्य प्रशासन शाखा	प्रशासन इकाई	स्थानीय सेवा तथा जनशक्ति विकास सम्बन्धी
			सार्वजनिक खरिद तथा सम्पत्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी
			स्थानीय तह, प्रदेश र सङ्घसँगको सम्बन्ध र समन्वय तथा वडासँगको समन्वय सम्बन्धी
			बिदा, उत्सव, उर्दी, जात्रा, पर्व, उपाधि, विभूषण आदि
			सूचना तथा सञ्चार प्रविधि विकास तथा विस्तर र एफ. एम. सञ्चालन सम्बन्धी
			जग्गा नापी तथा नक्सा, घर जग्गा धनी पुर्जा व्यवस्थापन सम्बन्धी
			बजार अनुगमन, गुणस्तर, नापतौल, खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता हित संरक्षण

क्र. सं.	शाखा	इकाई	कार्य विवरण
२	आर्थिक प्रशासन शाखा	आर्थिक प्रशासन	आर्थिक (कार्यविधि) नीति, कानून मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन, आर्थिक प्रशासन र व्यवस्थापन लगायत अन्य सम्बन्धित
		राजस्व नीति तथा प्रशासन	राजस्व सम्बन्धी नीति, कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन (राजस्व चुहावट नियन्त्रण समेत) लगायतसँग सम्बन्धित ।
३	आन्तरिक लेखा परीक्षण शाखा		आन्तरिक तथा पूर्व लेखा परीक्षण
			लेखा परीक्षण विवरण (बेरुजूको लगत समेत)को अभिलेख व्यवस्थापन
			अन्तिम लेखा परीक्षण कार्यमा सहयोग, समन्वय र सहजिकरण
		लेखा सम्बन्धी क्षमता विकास कार्य	
४	योजना तथा अनुगमन शाखा		योजना तर्जुमा कार्य योजना तयारी, उपभोक्ता परिचालन सम्बन्धी
			अनुगम तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी
			तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी
५	पूर्वाधार विकास तथा वातावरण व्यवस्थापन शाखा	पूर्वाधार विकास इकाई	सडक तथा यातायात व्यवस्था सम्बन्धी
			भवन तथा भवन संहिता एवम् निर्माण इजाजत (डिजाइन समेत) सम्बन्धी
			वस्ती विकास सम्बन्धी
			अन्य पूर्वाधार सम्बन्धी
			खानेपानी व्यवस्थापन
		विपद् व्यवस्थापन इकाई	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा स्थानीयस्तरका आयोजनाको कार्यान्वयन र नियमन
		वातावरण तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन इकाई	वन, वन्यजन्तु, भू-संरक्षण तथा जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी
वातावरण पर्यावरण एवम् जलाधार क्षेत्र संरक्षण सम्बन्धी फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धी			
६	सामाजिक विकास शाखा	महिला तथा बालबालिका इकाई	लैङ्गिक समानता सम्बन्धी
			बालबालिका सम्बन्धी
			किशोर किशोरी तथा युवा सम्बन्धी
			ज्येष्ठ नागरिक
			अपाङ्गता भएका व्यक्ति र एकल महिला
			गैरसरकारी संस्था परिचालन, समन्वय तथा नियमन
			सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता
			संस्कृति, सम्पदा, ललित कला तथा पर्यटन प्रवर्द्धन
		सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण इकाई	सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान लगायत सम्बन्धित अन्य
		७	कृषि तथा सहकारी शाखा

क्र. सं.	शाखा	इकाई	कार्य विवरण
		सहकारी	सहकारी संस्था सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्डको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन लगायतका अन्य सम्बन्धित
		वन, भू-संरक्षण, वन्यजन्तु, जलाधार, जडीबुटी तथा जैविक विविधता	वन, जङ्गल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन लगायत सम्बन्धित
८	पशु सेवा शाखा		पशुपालन र पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन र यससँग सम्बन्धी
९	उद्योग तथा रोजगार प्रवर्द्धन शाखा	उद्योग	लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता, नवीकरण, खारजी र नियमन लगायत अन्य सम्बन्धित
		रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरिबी न्यूनीकरण	गरिबी निवारण सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, नियमन र अध्ययन अनुसन्धान लगायत अन्य सम्बन्धित
१०	स्वास्थ्य शाखा		आधारभूत, स्वास्थ्य र सरसफाइ सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको निर्माण, कार्यान्वयन तथा नियमन लगायत अन्य सम्बन्धित
११	शिक्षा तथा युवा तथा खेलकुद शाखा		आधारभूत तथा माध्यामिक शिक्षा
			खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप
१२		कानून मामिला इकाई	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको कार्यालय

८.१.४ गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण

गाउँपालिकामा नष्ट भएर जाने र दिगो उपयोग गर्ने अचल सम्पत्तिको विवरण अनुसूची ६ मा समावेश गरिएको छ ।

८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन

८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको प्रकार

गाउँपालिका भित्र १ पालिका केन्द्र, अध्यक्षको सचिवालय, उपाध्यक्षको सचिवालय, ९ वटा विषयगत समिति, ७ वटा वडा कार्यालय, ११ वटा शाखा र १२ वटा इकाई लगायतका सेवा केन्द्रबाट सेवा सुविधा उपलब्ध हुँदै आएको छ ।

८.२.२ गैर सरकारी संघ संस्था

गैर सरकारी संघ संस्थाहरूले पनि यस गाउँपालिकामा काम गर्दै आएको छ । यस सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ९७ : गाउँपालिकामा कार्य क्षेत्र बनाएका गैर सरकारी संस्थाको नाम

क्र. सं.	संस्थाको नाम	कार्यक्षेत्र	कार्यक्रम
१	महिला आत्म निर्भरता केन्द्र (माइक)	सुनकोशी गा.पा. १-७	स्वास्थ्य
२	सिविस	सुनकोशी गा.पा. १-७	महिला तथा बालबालिका (विद्यालय सँग)
३	टुकी संघ, सुनकोशी	सुनकोशी गा.पा. १-७	जेसी, लैङ्गिक
४	ग्रामीण महिला सृजनशिल परिवार	सुनकोशी गा.पा. १-७	महिला बालबालिका
५	लिवर्ड	सुनकोशी गा.पा. १-७	कृषि
६	दिगो विकास परियोजना	सुनकोशी गा.पा. १-७	शिक्षा, छात्रवृत्ति
७	डब्लु.एफ.पि.	सुनकोशी गा.पा. १-७	शिक्षा, दिवा खाजा
८	हिमाली	सुनकोशी गा.पा. १-७	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण, २०८०/८१

८.४.३ गाउँपालिकाको जन प्रतिनिधिहरू

गाउँपालिकाबाट पहिरो निर्वाचित पदाधिकारी तथा मनोनित पदाधिकारीहरूको विवरण तालिका ९१ मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ९८ : जनप्रतिनिधीहरूको विवरण

क्र. सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	टपिन्द्र प्रसाद तिमल्सिना	अध्यक्ष		९८५१०२१०२५
२	कान्छी लामा	उपाध्यक्ष		९८४४३७७४४९
३	कुमार शाही	वडा अध्यक्ष	वडा १	९८५११३११४६
४	पूर्ण बहादुर महत	वडा अध्यक्ष	वडा २	९८४३५२७५२३
५	ईश्वर तामाङ	वडा अध्यक्ष	वडा ३	९८६०२१०९६०
६	भोजलाल श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	वडा ४	९८४१९८०५७८
७	जाल बहादुर तामाङ	वडा अध्यक्ष	वडा ५	९८४३९३३२५१
८	चक्र बहादुर बस्नेत	वडा अध्यक्ष	वडा ६	९८५११३४८८१
९	ईश्वर तिमल्सिना	वडा अध्यक्ष	वडा ७	९८५११३६४६२
१०	पुतली वि.क.	कार्यपालिका सदस्य	वडा १	९८४२५०३१२४
११	कमला रोकका	कार्यपालिका सदस्य	वडा २	९८६३१९२७८४
१२	कौशल्या सापकोटा	कार्यपालिका सदस्य	वडा ३	९७४९३३५९३०
१३	मसली सार्की	कार्यपालिका सदस्य	वडा ४	९८६५१३१९३६
१४	राजेन्द्र घतानी	कार्यपालिका सदस्य	वडा ६	९८५१०८१११४
१५	गृवेन्द्र माझी	कार्यपालिका सदस्य	वडा ७	९८६०४९११८४
१६	रेल बहादुर पहरी	वडा सदस्य	वडा १	९८६०८९५९०४
१७	मिना परियार	वडा सदस्य	वडा १	९८६३६२४३५२
१८	कटक बहादुर खत्री	वडा सदस्य	वडा १	९८४३७३८५०२
१९	रमिला तामाङ	वडा सदस्य	वडा २	९८६०८९७७७६
२०	धन बहादुर तिमल्सिना	वडा सदस्य	वडा २	९८६०७३९८७५

क्र. सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.
२१	बलराम के.सी.	वडा सदस्य	वडा २	९८५१२३२०५७
२२	फूलमाया सार्की	वडा सदस्य	वडा ३	९८६३५२०४४३
२३	दिपेन्द्र थापा मगर	वडा सदस्य	वडा ३	९८४९६९६२४५
२४	सविन पहरी	वडा सदस्य	वडा ३	९८४१५५५०४९
२५	ज्ञानी खड्का	वडा सदस्य	वडा ४	९८४३३९७४६४
२६	राजु खड्का	वडा सदस्य	वडा ४	९८६११६६९३९
२७	कवाङ लामा	वडा सदस्य	वडा ४	९८४३७०८४८८
२८	विष्णुमाया तामाङ	वडा सदस्य	वडा ५	९८६९३००४३०
२९	लिला कसमारी सिलवाल	वडा सदस्य	वडा ५	९८६०६१६५७१
३०	विवेक योजन	वडा सदस्य	वडा ५	९८४०११८०१७
३१	पासाङ लामा	वडा सदस्य	वडा ५	९८४०७०६५९२
३२	माया लामा	वडा सदस्य	वडा ६	९८६९६८७८६८
३३	सिता सुन्दास	वडा सदस्य	वडा ६	९८४२७७११६६
३४	श्याम सुन्दर पाख्रिन	वडा सदस्य	वडा ६	९८५१०७४२७५
३५	रविन्द्र भण्डारी	वडा सदस्य	वडा ६	९८४१०६७६१५
३६	रिना माझी	वडा सदस्य	वडा ७	९८४६६२४४४३
३७	मञ्जु वि.क.	वडा सदस्य	वडा ७	९८४१९८९४४२
३८	ठूलो कान्छा सार्की	वडा सदस्य	वडा ७	९८५१११६०२७
३९	राजेश तिमल्सिना	वडा सदस्य	वडा ७	९८६३३४०२५८

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका

८.४.४ गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

गाउँपालिकामा ८० जनाको हाराहारीमा कर्मचारीहरू कार्यरत छन् । उपलब्ध कर्मचारीले आ-आफ्नो जिम्मेवारीमा रहेर दैनिक नागरिकहरूको सेवा प्रवाह गर्दै आएको पाइन्छ । गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण तलको तालिका मा समावेश गरिएको छ ।

तालिका ९९ : गाउँ कार्यपालिका कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा
१	मोहन कुमार श्रेष्ठ	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
२	सुरक्षा कट्टेल	पशु विकास अधिकृत	पशु विकास शाखा
३	दिकेश प्रजापति	इन्जिनियर	पूर्वाधार शाखा
४	युग बहादुर खड्का	अधिकृत (छैठौं)	योजना शाखा
५	गोविन्द बहादुर हायु	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य शाखा
६	निम बहादुर बुढाथोकी	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा शाखा
७	राम बहादुर न्यौपाने	अधिकृत (छैठौं)	प्रशासन शाखा
८	भुजन श्रेष्ठ	सूचना प्रविधि अधिकृत	सूचना प्रविधि
९	विजय के.सी.	रोजगार संयोजक	रोजगार सेवा केन्द्र (प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम)

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा
१०	बद्री नारायण भुजेल	इन्जिनियर	प्राविधिक शाखा
११	प्रकाश बस्नेत	लेखापाल	लेखा शाखा
१२	पुरुषोत्तम ढुङ्गाना	आन्तरिक लेखा परीक्षण	लेखा शाखा
१३	महेश प्रसाद बडु	प्राविधिक सहायक शिक्षा	जिन्सी शाखा
१४	रेशम प्रसाद खत्री	नि.मा.वि.शि.द्वि.	शिक्षा शाखा
१५	राजु बस्नेत	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य शाखा
१६	शिव गिरी	सहायक पाँचौं	प्रशासन
१७	पार्वती नापित	सहायक स्तर पाँचौं	सामाजिक विकास
१८	शुशिल खड्का	सब-इन्जिनियर	प्राविधिक शाखा
१९	टोप बहादुर खड्का	एम.आई.एस. अपरेटर	पञ्जिकरण शाखा
२०	रमेश भण्डारी	न्यायिक सहजकर्ता	न्यायिक समिति
२१	सुदिप पराजुली	प्राविधिक सहायक (रोजगार)	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम
२२	सन्तोषी राउत	रोजगार सहायक	रोजगार सेवा केन्द्र
२३	बाबुकाजी रोक्का	कम्प्युटर अपरेटर	योजना शाखा
२४	राहुल ढुङ्गाना	कृषि प्राविधिक	कृषि विकास शाखा
२५	राजन अधिकारी	पशु प्राविधिक	कृषि विकास शाखा
२६	सुजाता श्रेष्ठ	कृषि प्राविधिक	कृषि विकास शाखा
२७	सागर श्रेष्ठ	कार्यालय सहायक	सामाजिक विकास
२८	प्रतिमा कार्की	फिल्ड सहायक	पञ्जिकरण शाखा
२९	मेनुका कार्की	उद्यम विकास सहजकर्ता	लघु उद्यम
३०	केशव प्रसाद पराजुली	खा.प.स.टे.	विपद् व्यवस्थापन
३१	सम्झना दाहाल	पोषण सहायक	स्वास्थ्य शाखा
३२	नम्रता पराजुली	अ.न.मि. (सहायक) चौथो	स्वास्थ्य शाखा
३३	भान सिंह धामी	उद्यम विकास सहजकर्ता	लघु उद्यम
३४	सुनिता लामा	अ.स.इ.	प्राविधिक
३५	राम प्रसाद तिमल्सिना	हलुका सवारी चालक	गाउँपालिका
३६	नर बहादुर माझी	हलुका सवारी चालक	गाउँपालिका
३७	विक्रम कुमार खत्री	हलुका सवारी चालक	गाउँपालिका
३८	बिर बहादुर बम्जन	कार्यालय सहयोगी	गाउँपालिका
३९	कल्पना थापा खत्री	कार्यालय सहयोगी	गाउँपालिका
४०	मञ्जु पौडेल	कार्यालय सहयोगी	गाउँपालिका
४१	अमृत माझी	पाले	गाउँपालिका
४२	अनेश खड्का	डोजर अपरेटर	गाउँपालिका
४३	दिपक तिमल्सिना	सहायक डोजर अपरेटर	गाउँपालिका
वडा कार्यालय तर्फ			
४४	कुल प्रसाद सापकोटा	वडा सचिव	वडा नं. १
४५	भवेश कार्की	अ.स.इ.	वडा नं. १
४६	सदिका नेपाल	सि.एल.सि.	वडा नं. १
४७	सिता भण्डारी	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. १
४८	प्रदिप गुरुङ	वडा सचिव	वडा नं. २

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा
४९	रामहरी थापा	अ.स.इ.	वडा नं. २
५०	रिता खत्री	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. २
५१	हरि कृष्ण खड्का	वडा सचिब	वडा नं. ३
५२	सुशिल खड्का	अ.स.इ.	वडा नं. ३
५३	सूर्य बहादुर खड्का	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ३
५४	गोरख बहादुर खड्का	वडा सचिब	वडा नं. ४
५५	दिपु कुमार यादव	अ.स.इ.	वडा नं. ४
५६	फुलमाया तामाङ	सा.प.	वडा नं. ४
५७	यादव खड्का	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ४
५८	किरण खड्का	वडा सचिब	वडा नं. ५
५९	प्रविण न्यौपाने	अ.स.इ.	वडा नं. ५
६०	कल्पना भुजेल	सि.एल.सि.	वडा नं. ५
६१	कोपिला तामाङ	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ५
६२	निम बहादुर कार्की	वडा सचिब	वडा नं. ६
६३	विनोद भण्डारी	अ.स.इ.	वडा नं. ६
६४	निरु डोल्मा लामा	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ६
६५	डोल राज अर्याल	वडा सचिब	वडा नं. ७
६६	सरोज तिमल्सिना	अ.स.इ.	वडा नं. ७
६७	देवकी दाहाल	कार्यालय सहयोगी	वडा नं. ७
कृषि सेवा केन्द्र, वडा नं. २ तर्फ			
६८	राम चन्द्र जि.सी.	पशु सेवा प्राविधिक	कृषि सेवा केन्द्र
६९	सिताराम खरेल	कृषि प्राविधिक	कृषि सेवा केन्द्र
अस्पताल र स्वास्थ्य चौकी तर्फ			
७०	नम्रता पराजुली	अ.न.मि.	अस्पताल
७१	सिर्जना घिमिरे	पि.एच.आइ.	थोकर्पा स्वास्थ्य चौकी
७२	बबिता बुढाथोकी	अ.न.मि.	
७३	मखमली रोक्का	ओ.ए.	
७४	शशि प्रसाद कलवार	एच.ए.	
७५	स्वस्थानी बुढाथोकी	अ.न.मि.	
७६	शारदा आचार्य	ओ.ए.	
७७	भवानी कुमारी खड्का	सि.अ.न.मि.	कालिका स्वास्थ्य चौकी
७८	सरस्वती पराजुली	सि.अ.न.मि.	
७९	अरुणा खड्का	अ.हे.व.	
८०	सावित्री थापा	ओ.ए.	
८१	लक्ष्मी पाण्डे	अ.हे.व.	यमुना डाँडा स्वास्थ्य चौकी
८२	अमर तितुङ	एच.ए.	
८३	मिना पण्डित	अ.हे.व.	
८४	सन्तोषी थापा	अ.न.मि.	
८५	आशा तामाङ	ओ.ए.	
८६	गंगा प्रसाद उपाध्याय	अ.हे.व.	देवीस्थान स्वास्थ्य चौकी

क्र. सं.	कर्मचारीको नाम थर	पद	कार्यरत शाखा
८७	जुना थापा	अ.न.मि.	
८८	गंगा पाठक	अ.हे.व.	
८९	राकेश कुमार यादव	अ.हे.व.	
९०	रजनी थामी	अ.न.मि.	
९१	शर्मिला भुजेल	ओ.ए.	
९२	गोमा थामी	ओ.ए.	
९३	जुली आले	सि.अ.न.मि.	ठुमपाखर स्वास्थ्य चौकी
९४	मुकेश कुमार यादव	एच.ए.	
९५	निर्मला थापा	अ.न.मि.	
९६	सिमान्त कुमार कार्की	अ.हे.व.	
९७	जमुना पाठक	अ.हे.व.	
९८	सरिता भण्डारी	ओ.ए.	
९९	नानी मैया कार्की	ओ.ए.	पाङ्ग्रेटार स्वास्थ्य चौकी
१००	नारायण कुमारी कार्की (चालिसे)	सि.अ.हे.व.	
१०१	केशर कुमारी तिमल्सिना	सि.अ.हे.व.	
१०२	शर्मिला न्यौपाने	सि.अ.हे.व.	
१०३	रुपेश प्रसाद यादव	एच.ए.	
१०४	सविता कार्की	अ.हे.व.	
१०५	राजेन्द्र तिमल्सिना	ओ.ए.	पहरी वस्ती सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई
१०६	सिला माझी	ओ.ए.	
१०७	भोलानाथ पराजुली	अ.हे.व.	
१०८	अलिसा खत्री	अ.न.मि.	
१०९	लिली माया पहरी	ओ.ए.	
११०	बिनु खड्का	अ.हे.व.	
१११	प्रमिला पराजुली	ओ.ए.	धारापानी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई
११२	संगिता थापा मगर	अ.हे.व.	
११३	रश्मिला सापकोटा	अ.न.मि.	पुतसनकोट सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई
११४	लक्ष्मण थापा मगर	ओ.ए.	
११५	कमल घिसिङ	अ.हे.व.	रतनकोट सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई
११६	पार्वती थापा	अ.न.मि.	
११७	लक्ष्मी गुरुङ	ओ.ए.	गाईपाइले सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई
११८	कविराज बुढा	अ.हे.व.	
११९	चमेली जिरेल	अ.न.मि.	
१२०	सपना गुभाजु	ओ.ए.	

स्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका

अनुसूची २: फोटो

अनुसूची ३: प्रश्नावली

अनुसूची ३.१: घरधुरी सर्वेक्षण फाराम, २०८०/८१

गाउँ डिजिटल वस्तुस्थिति विवरण (Digital Profile)

घरधुरी सर्वेक्षण फाराम, २०८०/८१

सुनकोशी गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

प्रश्नकर्ताको नाम:

अन्तरवार्ता लिएको मिति:

निर्देशन:

सोधिएका प्रश्नावलीमा अक्सर एक मात्र उत्तरमा चिन्ह लगाउनुपर्ने छ तर बहु-उत्तर सम्भव छ भनि सोधिएकोमा एक भन्दा बढी उत्तरमा चिन्ह लगाउन सकिने छ ।

वडा नं. :

गाउँ/टोल/वस्तीको नाम:

घर नं.:

सडक कोड:

सडकको नाम:

घरको फोटो:

जि.पि.एस. लोकेसन:

यदि भवनको नाम भए लेख्नुहोस :

१) तपाईं वा परिचारले बसोवास गरेको घरको किसिम कस्तो हो?

विवरण

१. तल्ला (Storey) छाप्रो / एक / दुई / तीन / चार / पाँच / सो भन्दा बढी
२. छानाको किसिम टाटी / खर / स्लेट / टायल / टिन वा जस्तापाता / आर.सि.सि. वा आर.वि.सि. / काठले छाएको / माटोले छाएको / अन्य
३. गारोको किसिम बाँस / काठ / माटो जोडाई / सिमेन्ट जोडाई / आर.सि.सि. वा आर.वि.सि. / काँचो ईट्टा / ढुङ्गा
४. घरको अवस्था हालै मर्मत गरेको / हालै तला थपेको / जीर्ण / भित्तामा चिरा / हालै निर्माण गरेको
५. घरको उमेर ०-५ वर्ष ६-१० वर्ष ११-२० वर्ष २१-३० वर्ष ३१-४० वर्ष ४१-५० वर्ष ५० वर्ष माथि
६. जगको प्रकार माटो र ढुङ्गा / सिमेन्ट र ढुङ्गा / फ्रेम स्ट्रक्चर / लोड बेरिड / काठको खम्बा / अन्य (खुलाउने)

परिवार र बसोबासको किसिम : (√ चिन्ह लगाउनुहोस्)

गाउँपालिकामा स्थायी रूपमा बस्ने बासिन्दाहरूको हकमा सम्पूर्ण विवरण ।

- गाउँपालिकामा स्थायी बसोबास भई कारण विशेषले अन्यत्र बसोबास गर्नेहरूका हकमा प्राप्त भए सम्मको विवरण ।
- गाउँपालिकामा ६ महिना भन्दा बढी समय तर अस्थायी रूपमा भाडामा बस्ने परिवारको हकमा सम्पूर्ण विवरण ।
- गाउँपालिकामा अस्थायी रूपमा बस्ने विद्यार्थीहरू, कर्मचारी, शिक्षक लगायत विभिन्न पेशाकर्मी, कामदार जो ६ महिना भन्दा कम समय तर अस्थायी रूपमा बसोबास गर्दछन् उनीहरूको हकमा खण्ड क र खण्ड ख को मात्र विवरण ।

२) एकै घरमा कति ओटा परिवार बस्नु हुन्छ ?

३) परिवारमूलीको पूरा नाम थर :

४) परिवारमूलीको लिङ्ग के हो ?

- पुरुष महिला तेस्रो लिङ्ग

५) उत्तरदाता परिवारमूली हो ?

- हो होईन

६) उत्तरदाताको पूरा नाम थर :

७) उत्तरदाताको लिङ्ग के हो ?

- पुरुष महिला तेस्रो लिङ्ग

८) जम्मा परिवार सदस्य सङ्ख्या :

९) परिवारको विवरण :

नाम	नाता	उमेर (वर्ष)	लिङ्ग	पेशा

खण्ड ख: व्यक्तिगत विवरण

१०) तपाईंको परिवारमा बसोबास गर्ने सदस्यहरूको (पारिवारिक सदस्य बाहेक पनि) नाम परिवारमूलीबाट क्रमसँग बताउनुहोस्

११) परिवारमूलीको के नाता पर्नुहुन्छ ?

☐ परिवारमूली	☐ भतिजा/भतिजी/भान्जा/भान्जी
☐ श्रीमान/श्रीमती	☐ नाति/नातिनी
☐ छोरा/छोरी	☐ अन्य नाता नपर्ने
☐ साला/जेठाजु/जवाई/भिनाजु/साली/जेठी सासु/	☐ घरेलु कामदार
बुहारी/भाउजु/नन्द/आमाजु/देवर/देउरानी	☐ काका/काकी
☐ बुबा/आमा	☐ हजुरबा/हजुरआमा
☐ दाजु-भाई/दिदी-बहिनी	☐

१२) लिङ्ग कुन हो?

- पुरुष महिला तेस्रो लिङ्ग

१३) कति वर्ष पुरा हुनु भयो ? (पुरा भएको वर्ष अङ्कमा लेख्नुहोस्, एक वर्ष पुरा नभएमा ०० लेख्नुहोस्)

१४) जात/जाति कुन हो ?

१) क्षेत्री	२) ब्राम्हण (पहाडी)	३) मगर	४) थारु
५) तामाङ	६) नेवार	७) कामी	८) मुस्लिम
९) यादव	१०) राई	११) गुरुङ	१२) दमाई
१३) लिम्बु	१४) ठकुरी	१५) सार्की	१६) तेलि
१७) चमार, हरिजन, राम	१८) कोईरी	१९) कुर्मी	२०) सन्यासी
२१) धानुक	२२) मुसर	२३) दुसध, पासवान, पासी	२४) शेर्पा
२५) बकेवट	२६) सोनार	२७) ब्राम्हण (तराई)	२८) बानियाँ
२९) घर्ती, भूजेल	३०) मल्लाह	३१) कलवार	३२) कुमाल
३३) हजाम, ठाकुर	३४) कानु	३५) राजवंशी	३६) सुनुवार
३७) सुडी	३८) लोहार	३९) तत्मा	४०) खत्वे
४१) धोवी	४२) माझी	४३) नुनियाँ	४४) कुमहार
४५) दनुवार	४६) चेपाङ, पूजा	४७) हलुवाई	४८) राजपूत
४९) कायस्थ	५०) बघये	५१) मारवाडी	५२) सन्थाल, सत्तार
५३) बातर	५४) बरई	५५) कहर	५६) गनगाई
५७) लोधा	५८) राजभर	५९) थामी	६०) धिमाल

६१) भोटे	६२) बिड, बिन्दा	६३) भोडियार, गडेरी	६४) नुरङ
६५) याक्खा	६६) दराई	६७) ताजपुरिया	६८) थकाली
६९) चिडीमार	७०) माला	७१) बंगाली	७२) छान्त्याल
७३) डोम	७४) कमार	७५) बोटे	७६) बर्हम, बरमु
७७) गाईने	७८) जिरेल	७९) आदिवासी, जनजाति	८०) डुरा
८१) चुरौटे	८२) बादी	८३) मेचे	८४) लेप्चे
८५) हल्खोर	८६) पंजावी, सिखा	८७) किसान	८८) राजी
८९) याङ्गर्सी	९०) हायु	९१) कोचे	९२) धुनिया
९३) बालुग	९४) जैन	९५) मुण्डा	९६) राउते
९७) यहल्मो	९८) पथरवाला, कुसुवादिया	९९) कुसन्दा	१००) आठपहरिया
१०१) सुरल	१०२) वनकरिया	१०३) केवरत	१०४) खवास
१०५) चौधरी	१०६) अन्य		

१५) मातृभाषा के हो?

- १) नेपाली २) गुरुङ ३) मगर ४) नेवारी ५) तामाङ ६) हिन्दी
 ७) मैथिली ८) सन्थाल ९) मारवाडी १०) लिम्बु ११) राई १२) थारु
 १३) मुसहर १४) खवास १५) राजवंशी १६) अन्य

१६) धर्म के हो?

- १) हिन्दु २) बौद्ध ३) किराँत ४) इसाई ५) ईस्लाम ६) जैन
 ७) शिख ८) बटाई ९) अन्य

५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका लागि मात्र

१७) पढ्न लेख्न जान्नु भएको छ ?

- पढ्न मात्र जानेको पढ्न लेख्न जानेको पढ्न लेख्न दुबै नजानेको

१८) हाल स्कुल गई रहनु भएको छ ?

- छ छैन

१९) जन्म दर्ता गर्नु भएको छ ?

- छ छैन

२५ वर्ष भन्दा कम उमेरका १० कक्षा उत्तीर्ण नगरेको लागि मात्र

२०) कुनै प्राविधिक शिक्षा पढ्नु भएको छ ?

- छ छैन

२१) प्राविधिक शिक्षा पढ्नु भएको छ भने के पढ्नु भएको छ ?

१) डाक्टर	४) ईन्जिनियर	७) ओभरसियर	१०) जे.टि.ए.
२) नर्स	५) एच.ए., सि.एम.ए.	८) भेटेरिनरी	११) अमिन
३) पाइलट	६) होटल व्यवस्थापन	९) रेडियोलोजी	१२) आई.टि.

२२) नागरिकता लिनु भएको छ ?

- छ छैन

१६ वर्ष भन्दा कम उमेरका लागि मात्र

- कामदारको रुपमा घर परिवार बाहिर गएको छ कि छैन ?
- छ भने कस्तो कामको लागि

- १) घरेलु कामदार २) होटल तथा रेष्टुरेन्ट ३) उद्योग तथा व्यवसाय ४) अन्य

२३) वैवाहिक स्थिति के हो ?

- १) विवाह नभएको २) एक विवाह ३) बहु विवाह ४) पुनःविवाह
५) विदुर/विधवा ६) सम्बन्ध विच्छेद ७) छुट्टिएको

२४) विवाह गर्दाको उमेर कति हो ?

१५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका लागि मात्र

२५) वितेको १२ महिनामा अक्सर के गर्नुहुन्थ्यो ? (पेशा)

१) कृषि तथा खेती	५) वैदेशिक रोजगार	९) घरधन्दा
२) नोकरी	६) व्यापार/व्यवसाय	१०) अध्ययन
३) ज्यालादारी	७) विस्तारित आर्थिक काम/उद्योग	११) अन्य पेशा
४) दक्ष रोजगारी	८) बेरोजगार	१२) कुनै काम नगरेको

२६) वितेको १२ महिलामा कुनै काम नगर्नुको कारण के हो ?

- १) पेन्सन आयस्ता ३) शारिरीक मानसिक रुपमा अपाङ्ग ५) कुनै सीप नभएको
२) वृद्ध ४) विरामी वा जीर्णरोगी ६) अन्य कारण (खुलाउने)

२७) विशेष सीप/तालिम के छ ?

- १) सूचना तथा प्रविधि, इलेक्ट्रिकल र इलेक्ट्रोनिक्स (कम्प्युटर, विद्युत, मोबाईल, रेडियो, घडी, आदि)
२) सिलाई बुनाई

- ३) बुटिक
 - ४) सुंगार, पार्लर, आदि
 - ५) म्यासन सम्बन्धि
 - ६) कार्पेन्ट्री सम्बन्धि
 - ७) प्लम्बिङ सम्बन्धि
 - ८) इन्जिनियरिङ
 - ९) अटोमोबाईल र मेकानिक्स
 - १०) कृषि सम्बन्धि (जेटिए, जिटिए र खाद्य प्रशोधन, आदि)
 - ११) जनस्वास्थ्य सम्बन्धि
 - १२) पशुस्वास्थ्य सम्बन्धि
 - १३) वन सम्बन्धि
 - १४) पर्यटन, टुर गाइड, ट्राभल र सत्कार
 - १५) होटल सम्बन्धि
 - १६) सवारी चालक
 - १७) हस्तकला सम्बन्धि
 - १८) चित्रकला सम्बन्धि
 - १९) फोटोग्राफी
 - २०) अन्य (खुलाउने)
 - २१) कुनै सीप/तालिम नभएको
- २८) जनचेतनामुलक तालिम लिनु भएको छ ?
१) बचत तथा ऋण	७) वन व्यवस्थापन
२) संस्थागत नेतृत्व	८) फोहरमैला व्यवस्थापन
३) लैङ्गिक समावेसीकरण	९) सीप विकास
४) स्वास्थ्य	१०) अन्य
५) परिवार नियोजन	११) छैन
६) खानेपानी सरसफाइ	
- २९) मासिक आम्दानी (रु अङ्कमा):
- ३०) कुनै प्रकारको अपाङ्गता छ ?
१) शारिरीक अपाङ्गता	५) बहु-अपाङ्गता
२) दृष्टिविहिन	६) दीर्घरोगी
३) बहिरा	७) केही छैन
४) सुस्त मनस्थिति	
- ३१) अपाङ्गता परिचय पत्र लिनु भएको छ ?
- छ छैन

३२) अपाङ्गता परिचय पत्र लिनु भएको छ भने कुन

- १) पूर्ण अशक्त (रातो रङ्गको) ३) मध्यम अपाङ्गता (पहेलो रङ्गको)
२) अति अशक्त (निलो रङ्गको) ४) सामान्य अपाङ्गता (सेतो रङ्गको)

अन्यत्र बसाइँसराइ (Out Migration)

३३) छ महिना वा बढी समयको लागि अन्यत्र बसोबास गर्न जानु भएको छ ?

- छ छैन

३४) यदि छ भने बसोबासको किसिम

- स्थायी अस्थायी

३५) बसोबास गर्नुको कारण?

- १) अध्ययन/तालिम ४) शान्ति सुरक्षा
२) जागिर/रोजगारी ५) अन्य
३) वैदेशिक रोजगारी

३६) बसाइँसराइको स्थान

- १) अर्को न.पा./गाउँपालिका २) अर्को जिल्ला ३) विदेश

३७) बसाइँसराइको स्थानको नाम लेख्नुहोस :

३८) विगत १२ महिना भित्र बिरामी हुनुभएको थियो?

- थियो थिएन

३९) यदि थियो भने रोगको नाम :

१) मधुमेह	९) जण्डिस	१७) कुष्ठ रोग
२) उच्च रक्तचाप	१०) आउँ	१८) पक्षघात
३) थाइराइड रोग	११) स्कर्भी	१९) एच आइ भी एड्स
४) युरिक एसिड	१२) जुका परेको	२०) क्यान्सर
५) मुटु रोग	१३) निमोनिया	२१) दम (स्वासप्रस्वास)
६) ग्यास्टिक/अल्सर	१४) मलेरिया	२२) प्रसुतीजन्य रोग
७) झाडा पखाला	१५) कालाजार	२३) अन्य
८) टाइफाइड	१६) क्षयरोग (टि.वि.)	

४०) ज्येष्ठ नागरिकको हकमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिने गरेको छ छैन ?

- छ छैन

४१) यदि छैन भने किन ?

४२) एकल महिलाको हकमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिने गरेको छ कि छैन ?

- छ छैन

४३) यदि छैन भने किन ?

४४) अपाङ्गको हकमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिने गरेको छ कि छैन ?

छ छैन

४५) यदि छैन भने किन ?

खण्ड ग: घर जग्गा तथा सम्पत्ति विवरण

४६) बालबच्चालाई कुन स्कुलमा पढाउनु हुन्छ ?

क) सामुदायिक ख) निजी (बोर्डिङ) ग) दुवै

४७) स्कुलसम्म पुग्न कति समय लाग्छ (मिनेटमा लेख्नु होस्):

४८) तपाईंको परिवारमा व्यक्तिगत घटना विवरण जन्म, मृत्यु, बसाइँसराइ गर्नु भएको छ ?

यदि छैन भने किन गर्नु भएन

क) थाहा नभएर ख) टाढा भएर ग) गर्न मन नभएर घ) समयको अभाव भएर

४९) तपाईं वा परिवार बसोवास गरेको घर भवनको स्वामित्वको अवस्था कस्तो हो ?

१) निजी	४) सार्वजनिक जग्गा,
२) भाडा	५) भोगचलनमा रहेको तर स्थायी पूर्जा प्राप्त भई नसकेको
३) संस्थागत	६) अन्य

५०) तपाईंको परिवारको छुट्टै भान्सा कोठा छ ?

छ छैन

५१) घर/भवनले चर्चेको क्षेत्रफल (वर्ग फिट) :

५२) तपाईंले बसोवास गरेको घर/भवन बाहेक तपाईंको परिवारको स्वामित्वमा यस गाउँपालिकामा अन्य घर भवन छ ?

छ छैन

५३) तपाईंको घरसम्म मोटरबाटोको सुविधा छ ?

छ छैन

५४) तपाईंको घर सम्म जाने सडकको किसिम कस्तो छ ?

१) कालोपत्रे	३) गोरेटो	५) ढुङ्गा वा ईट्टा बिच्छ्याएका
२) ग्राभेल	४) कच्ची	६) कंक्रीट/ढलान

५५) नेपाल भित्र तपाईं वा परिवारको स्वामित्वमा जग्गा/जमिन/घडेरी छ ?

- १) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र र बाहिर दुवै ठाउँमा जग्गा भएको
- २) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र जग्गा भएको

- ३) गाउँपालिका क्षेत्र बाहिर जग्गा भएको
४) जग्गा नभएको
- ५६) तपाईंको आफ्नो खेत छ भने कति प्रतिशत सिंचित छ ?
१) खेत छैन
२) पूर्ण असिंचित खेत छ
३) २५ प्रतिशत सिंचित खेत छ
४) ५० प्रतिशत सिंचित खेत छ
५) ७५ प्रतिशत सिंचित खेत छ
६) १०० प्रतिशत सिंचित खेत छ
- ५७) यदि छ भने गाउँपालिका क्षेत्र भित्र तपाईं वा परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा/जमिन वा घडेरीको विवरण दिनुहोस् ।

जग्गाको वर्गीकरण	विधा	कठ्ठा	धुर
१) खेत			
२) बारी			
३) घडेरी			
४) आवासीय			
५) औद्योगिक			
६) व्यापारिक			
७) पाखो, भीर			
८) अन्य			

- ५८) उक्त विवरणमा महिला सदस्यको नाममा स्वामित्व रहेको छ ?
छ छैन

- ५९) गाउँपालिका क्षेत्र बाहिर नेपाल भित्र तपाईं वा परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा/जमिन वा घडेरीको विवरण दिनुहोस् ।

जग्गाको वर्गीकरण	रोपनी	आना	पैसा	दाम
१) खेत				
२) बारी				
३) घडेरी				
४) आवासीय				
५) औद्योगिक				
६) व्यापारिक				

७) पाखो, भीर

८) अन्य

६०) उक्त विवरणमा महिला सदस्यको नाममा स्वामित्व रहेको छ ?

छ

छैन

खण्ड घ: खानेपानी सम्बन्धि विवरण

६१) तपाईंको परिवारको खानेपानीको मुख्य स्रोत कुन हो ?

१) पाइपबाट

५) ढुङ्गेधारा/मूल

२) ढाकिएको इनार/कुवा

६) नदी / खोला

३) नढाकिएको इनार/कुवा

७) अन्य (खुलाउने)

४) ट्युबवेल/बोरिङ/हेन्डपम्प

६२) मुख्य स्रोतको पानीको गुणस्तर कस्तो छ ?

राम्रो

ठिकै

नराम्रो

६३) मुख्य स्रोतको पानीको प्रशोधन कसरी गर्नुहुन्छ ?

उमालेको

फिल्टर

वाटर गार्ड

क्लोरिन

प्रशोधन गर्दैन

६४) मुख्य स्रोतबाट पानी पर्याप्त आउँछ ?

छ

छैन

६५) तपाईंको परिवारको खानेपानीको सहायक स्रोत कुन हो ?

१) पाइपबाट

४) ट्युबवेल/बोरिङ/हेन्डपम्प

७) अन्य (खुलाउने)

२) ढाकिएको इनार/कुवा

५) ढुङ्गेधारा/मूल

८) सहायक स्रोत छैन

३) नढाकिएको इनार/कुवा

६) नदी / खोला

६६) सहायक स्रोतको पानीको गुणस्तर कस्तो छ ?

राम्रो

ठिकै

नराम्रो

६७) सहायक स्रोतको पानीको प्रशोधन कसरी गर्नुहुन्छ ?

उमालेको

फिल्टर

वाटर गार्ड

क्लोरिन

प्रशोधन गर्दैन

६८) सहायक स्रोतबाट पानी पर्याप्त आउँछ ?

छ

छैन

६९) पाइपबाट आउने पानी प्रयोग गर्नुहुन्छ भने त्यसको स्वामित्व कसको हो ?

४) निजी

२) सार्वजनिक

३) सामुदायिक

४) अर्काको घरको धारा ५) अन्य

७०) खानेपानीको स्रोत सम्म गएर पानी लिएर आउन कति समय लाग्छ ?

१) ०-५ मिनेट २) ५-१५ मिनेट ३) १५-३० मिनेट
४) ३०-६० मिनेट ५) ६० मिनेट भन्दा बढी

७१) निजी धाराबाट आउने पानी भए

१) औसत प्रति महिना बिल रकम रु.

२) प्रति महिना सङ्कलित पानीको परिमाण (लिटर)

३) मिटर जडान गरेको छ ? छ छैन

४) जडान गरिएको मिटरले काम गर्छ ? गर्छ गर्दैन

७२) यदि हाल निजी धारा जडान गरिएको छैन भने खानेपानीको पाइप जडान गरिएमा प्रति महिना कति सम्म बिल रकम तिर्न तयार हुनुहुन्छ ? (निजी धारा प्रयोग गर्ने घरपरिवार बाहेकलाई मात्र सोध्ने) रु.।

७३) दैनिक कति पानी खपत गर्नुहुन्छ ? (घरायसी, गाईवस्तु, करेसाबारी, अन्य) (लिटरमा)

खण्ड ड: सरसफाइ र फोहरको व्यवस्थापन सम्बन्धि

७४) आफ्नो स्वामित्वको चर्पी छ ?

१) घर भित्र छ २) बाहिर छ ३) छँदै छैन

७५) तपाईंको परिवारले कस्तो चर्पी प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

१) फ्लस भएका (सार्वजनिक ढल) ४) साधारण चर्पी
२) फ्लस बाएको (सेप्टिक ट्याङ्क) ५) Ecosan चर्पी
३) सामुदायिक/सार्वजनिक चर्पी ६) खुला मैदान/जङ्गल/खोला छेउ

७६) तपाईंको घरमा ढल जोडिएको छ ?

छ छैन

७७) यदि छ भने

१) ह्युम पाइप २) चारपाटे (rectangular, open drain)

७८) फोहर पानीको व्यवस्थापन कसरी गर्नुभएको छ ?

१) सेप्टिक ट्याङ्क ४) नदी वा खोल्सामा
२) साधारण खाल्डो खनी ५) अव्यवस्थित/छैन

- ३) तरकारी/करेसाबारीमा ६) सतह ढल

७९) तपाईंको घरबाट निस्कने ठोस फोहरमैला कसरी बिसर्जन गर्नुहुन्छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

- १) आफ्नै घर कम्पाउण्डभिन्न जलाउने/गाड्ने ५) सडकमा
२) फोहर थुपार्ने ठाउँमा/कण्टेनरमा ६) सार्वजनिक स्थलमा
३) घरमा नै लिन आउँछ ७) नदी वा खोल्सामा
४) कम्पोष्ट मल बनाउन ८) अन्य

खण्ड च: बिजुली तथा इन्धन सम्बन्धी विवरण

८०) तपाईंको परिवारमा खाना पकाउन अक्सर (मुख्य रूपमा) कुन इन्धन प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

- १) काठ/दाउरा ४) एल.पी. ग्याँस ७) सोलार
२) गोबर/गुइठा ५) गोबर ग्याँस/बायोग्याँस ८) अन्य
३) मट्टितेल ६) बिजुली

८१) यदि काठ/दाउरा/गोबर/गुइठा (मुख्य रूपमा) इन्धन प्रयोग गर्नुहुन्छ भने कस्तो प्रकारको चुलो प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

- १) सुधारिएको चुलो २) परम्परागत चुलो

८२) तपाईंको परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर (मुख्य रूपमा) कुन श्रोत प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

- १) बिजुली ३) सोलार बत्ती ५) अन्य
२) मट्टितेल ४) बायोग्यास

८३) यदि बिजुलीको प्रयोग गर्नुभएको छ भने, आफ्नै घरमा बिजुलीको मिटर जडान भएको छ ?

- छ छैन

८४) तपाईंको परिवारले मुख्यतया के कस्तो कृषि उत्पादन गर्दछ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

कृषि उत्पादन	बाली लगाएको जग्गाको क्षेत्रफल (विघा, कठ्ठा, धुर)	बालीको उत्पादन परिमाण (क्विन्टल)	बिक्री परिमाण (क्विन्टल)
धान			
मकै			
गहुँ			
कोदो			
दाल			
रहर			
मुसुरो			

चना			
सिमी			
भट्टमास			
तोरी/सस्यु			
आलस/तिल			
सूर्यमुखी			
आलु			
भन्दा/काउली/रायो			
बोडी			
गोलभेडा			
काँक्रो, लौका, फर्सी			
परवल, गुन्द्रुक, काँक्रो			
करेला, घिरौला, चिचिण्डो			
अदुवा/बिसार			
प्याज/लसुन			
च्याउ			
आँप/लिची			
केरा/मेवा			
सुन्तला/कागती/अमिलो जात			
स्याउ/आरुवखडा			
किवी			
फूलखेती			
पशुपन्छी पालन			
जडिबुटी			
कुनै पनि छैन			

८५) तपाईंको परिवारको स्वामित्वमा कृषि प्रयोजनको लागि चौपाया तथा पशुपन्छी के के छ ?

क्र.सं.	चौपाया तथा पशुपन्छी	सङ्ख्या	दुध उत्पादन (लिटर)	मासु उत्पादन (केजी)	अण्डा (सङ्ख्या)	ऊन (केजी)	हाड/छाला (केजी)	अन्य	बिक्रीबाट वार्षिक आमदानी (रु.)
१	गाईगोरु/बाच्छाबाच्छी								
२	राँगाभैसी/पाडापाडी								
३	याक/चौरी								
४	बाख्रा/भेडा, बोका/खसी								
५	सुंगुर/बंगुर								
६	कुखुरा/हाँस								
७	अष्ट्रिच								

८६) तपाईंको परिवारमा माछा, मौरी र रेशमपालन गरिएको छ ?

- १) माछापालन ३) रेशमपालन
२) मौरीपालन ४) छैन

माछापालन भए

माछापोखरी सङ्ख्या:

पोखरीको क्षेत्रफल (विघा/कठ्ठा/धुर):

वार्षिक उत्पादन (केजी):

मौरीपालन भए

मौरी घर सङ्ख्या:

वार्षिक मह उत्पादन (केजी):

रेशमपालन भए

रेशम खेती कोयो सङ्ख्या:

वार्षिक उत्पादन (केजी):

८७) तपाईंको परिवारलाई आफ्नो कृषि उत्पादनबाट कति महिना खान पुग्छ ?

- १) वर्षभरि नै पुग्ने र बचत समेत हुने
२) १०-१२ महिना सम्म पुग्छ
३) ७-९ महिना सम्म पुग्छ
४) ४-६ महिना सम्म पुग्छ
५) ३ महिना भन्दा कम
६) उत्पादन गर्दैन/छैन

८८) तपाईंको घरको बाँकी कृषि उत्पादन बजारमा बेच्नुहुन्छ ?

- बेच्छु बेच्दिन

८९) बेच्नुहुन्छ भने कहाँ बेच्नुहुन्छ ?

- १) स्थानीय बजार २) अन्यत्र गा.पा./न.पा. ३) अन्य

९०) तपाईंको जग्गा बाजो छ ? यदि छ भने कति वर्ष देखि बाजो राख्नु भएको छ ?.....

९१) तपाईंको परिवारको कुनै सदस्यले कुनै व्यवसाय गर्नु भएको छ ?

- छ छैन

९२) यदि छ भने के व्यवसाय गर्नुभएको छ ?

१) दुग्ध व्यवसायी	२८) पेट्रोल पम्प
२) टेलर्स/सिलाई, कटाई	२९) मसला उद्योग
३) सुनचाँदी व्यवसायी	३०) चस्मा पसल
४) भाडा व्यवसायी	३१) खोज, अनुसन्धान सेन्टर
५) होटल व्यवसायी	३२) खाजाघर तथा चिया पसल
६) फेन्सी व्यवसायी	३३) ढुवानी सेवा
७) क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	३४) ट्युसन सेन्टर
८) तरकारी तथा फलफुल व्यवसायी	३५) हाउजिङ
९) इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	३६) कार्पेट पसल
१०) माछामासु पसल व्यवसायी	३७) सरसफाइ तथा फोहरमैला सङ्कलन
११) हेयर सैलुन तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	३८) नर्सरी फुल व्यवसायी
१२) उद्योग	३९) ग्यास डिलर
१३) आर्ट व्यवसायी	४०) कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा
१४) बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	४१) निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स
१५) बाल मनोरञ्जन	४२) मल बीउ उत्पादन
१६) बंगुर पालन	४३) कम्प्युटर ट्रेनिङ सेन्टर साईवर व्यवसायी
१७) बोर्डिङ स्कुल सञ्चालन	४४) सिसा पसल
१८) ठेक्का पट्टा	४५) पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी
१९) जुत्ता पसल	४६) मनी ट्रान्सफर
२०) फोटो स्टुडियो	४७) सहकारी
२१) फर्निचर	४८) बैंक
२२) किराना पसल तथा व्यवसायी	४९) विज्ञापन मिडिया र केवल सेवा
२३) सि.डि. पसल	५०) कागज उद्योग तथा छापाखाना
२४) पुल हाउस	५१) पानी फिल्टर
२५) अटो वर्क्सप	५२) पार्टी प्यालेस
२६) राइस मिल	५३) भेटेरिनरी
२७) घडी, रेडियो टिभी मर्मत	५४) अन्य (खुलाउने)

खण्ड ज: पारिवारिक व्यवसाय तथा आर्थिक स्थिति सम्बन्धि विवरण:

९३) तपाईंको परिवार धान्न मासिक औसत कति खर्च लाग्दछ ?

सि.नं.	खर्च हुने	मासिक औसत खर्च (रु.)	सि.नं.	खर्च हुने	मासिक औसत खर्च (रु.)
१	खानपान		७	यातायात	

२	लाउन (लत्ताकपडा)		८	चाडपर्व	
३	औषधी		९	घरभाडा	
४	पढाई (बच्चाहरुको)		१०	कृषि सामग्री	
५	ईन्धन		११	अन्य	
६	मनोरञ्जन		१२	जम्मा	

९४) तपाईंको परिवारको विगत १२ महिनाको आम्दानीको मुख्य श्रोत के के हुन ? (बहुउत्तर सम्भव) र कति आम्दानी हुन्छ ?

श्रोत	मासिक औसत आम्दानी (रु.)
कृषि तथा फलफुल	
व्यापार/व्यवसाय	
सेवा/नोकरी	
ज्याला/मजदुरी	
विप्रेषण (विदेशबाट पठाएको रकम)	
घर भाडा बापत प्राप्त रकम	
उद्योग	
व्याज	
पेन्सन	
सवारि साधन	
पशुपालन	
अन्य	

९५) तपाईंको कुल आम्दानीले खर्च धान्न पुग्छ ?

पुग्छ पुग्दैन

९६) यदि तपाईंको परिवारको कुल वार्षिक आम्दानीले विगत १ वर्षमा परिवार धान्न नपुगेको भए, नपुग अवधिको लागि खर्च धान्न व्यवस्था कसरी मिलाउनुभयो ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

- १) सञ्चित धनको प्रयोग गरेको ४) चल/अचल सम्पत्ति बिक्री गरेको
 २) पैचो/सापटी लिएको ५) अन्य
 ३) ऋण लिएको

९७) यदि ऋण छ भने, कहाँबाट ऋण लिनु भएको हो ?

- १) बैंक ४) अन्य वित्तीय संस्थाबाट
 २) समूह बचत तथा ऋण ५) व्यक्ति विशेषबाट (साहु)
 ३) बचत समूह

९८) तपाईंको परिवार वा परिवारका सदस्य कुनै सामाजिक समूहको सदस्य वा समूहमा आवद्ध हुनुहुन्छ?

छ छैन

९९) यदि हुनुहुन्छ भने कस्तो संस्था/समूहमा आवद्ध हुनुहुन्छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१) बचत तथा ऋण समूह	६) सामुदायिक वन
२) आमा समूह	७) महिला समूह
३) वित्तीय संस्था	८) कृषि समूह
४) सहकारी	९) पशु समूह
५) टोल विकास संस्था	१०) अन्य

१००) यदि हुनुहुन्छ भने प्रति महिना रकम जम्मा गर्नुहुन्छ ? रुपैया

१०१) तल उल्लेखित कुन कुन घरयासी तथा उपभोग्य सुविधाहरु तपाईंको परिवारमा रहेको छ ?

सि.नं.	सुविधाका साधन	उपलब्ध छ/छैन	सि.नं.	सुविधाका साधन	उपलब्ध छ/छैन
१	रेडियो		७	कार, जीप, भ्यान	
२	टेलिभिजन		८	सोलार, ईन्भर्टर, जेनेरेटर	
३	केवल लाईन जोडेको		९	कम्प्युटर	
४	टेलिफोन/मोबाईल		१०	स्मार्ट फोन	
५	साईकल		११	ईन्टरनेट	
६	मोटरसाईकल		१२	अन्य (रेफ्रिजेरेटर, वासिङ मेसिन, एसी, डिसवासर, भ्याकुम क्लिनर)	

१०२) के को लागि ईन्टरनेटको प्रयोग गर्नुहुन्छ ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१) ईमेल	४) सामाजिक सञ्जाल	७) व्यापार/व्यवसाय
२) सूचना/जानकारी	५) नमोरञ्जन	८) अन्य
३) कुरा गर्न/सञ्चार	६) अध्ययन	९) प्रयोग गर्ने गरेको छैन

खण्ड झ: बसाइँसराइ

१०३) तपाईंको परिवार अन्य स्थानबाट यस गाउँपालिकामा बसाइँसराइ गरेर आएको हो ?

हो होइन

१०४) यदि हो भने यहाँ बसोबास गरेको कति वर्ष भयो ?

१०५) कुन स्थानबाट आउनुभएको हो ?

१) यही जिल्ला	२) अन्य जिल्ला	३) विदेश

नाम उल्लेख गर्नुहोस

१०६) यहाँ बसाइँ सर्नुको कारण के होला ?

१) रोजगारी	४) सुरक्षा	७) अन्य पारिवारिक कारण
२) शिक्षा	५) नोकरी/पेशा/व्यवसाय	८) सुविधाको लागि
३) आर्थिक अवसर	६) विवाह	९) अन्य

बसाइँसराइ तथा विप्रेषण (Out Migration and Remittance)

१०७) वैदेशिक रोजगारिको कारणले परिवारको कुनै सदस्य विदेशमा बसोबार गर्नुहुन्छ भने सो बाट विप्रेषण पाउनुहुन्छ ?

- हुन्छ हुँदैन

१०८) वैदेशिक रोजगारीबाट रकम प्राप्त गर्ने गरेको छ भने के को मार्फत पाउनुहुन्छ ?

- वित्तीय संस्था हुण्डी

खण्ड ज: स्वास्थ्य सेवा

१०९) तपाईं वा तपाईंको परिवारका सदस्यहरु विरामी हुँदा उपचारको लागि प्राय कहाँ कहाँ जानुहुन्छ? (बहुउत्तर सम्भव छ)

१) सरकारी स्वास्थ्य संस्था/अस्पताल	४) प्राकृतिक चिकित्सा/आयुर्वेदिक
२) धामी झाँक्री	५) औषधी पसल
३) निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्था	६) अन्य

११०) तपाईं वा तपाईंको परिवारको सदस्यहरुलाई नियमित रुपमा स्वास्थ्य परिक्षण गराउने चलन छ?

- छ छैन

१११) गत १२ महिनामा तपाईंको परिवारमा गर्भवती महिलाले नियमित रुपमा तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरुबाट स्वास्थ्य जाँच गराउनु भएको छ ?

१) गर्भवति महिला नभएको	३) नियमित रुपमा तोकिए बमोजिम लिने गरेको
२) कहिले काही वा समस्या पर्दा मात्र	४) स्वास्थ्य जाँच नगराएको

११२) यदि नगराजइएको भए, किन स्वास्थ्य जाँच नगराउनु भएको हो ?

१) कहाँ जाने भन्ने थाहा नभएर	४) परिवारको अनुमति नपाएर

२) सेवा शुल्क तिर्न नसकेर

५) अन्य

३) सेवा दिने संस्था टाढा भएर

११३) गत १ वर्षमा तपाईंको परिवारको महिलाले बच्चा जन्माउनु भएको भए कहाँ जन्माउनु भयो ?

१) घर

३) सरकारी स्वास्थ्य संस्था

२) निजी स्वास्थ्य संस्था

४) सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था

११४) तपाईंको परिवारमा ५ वर्ष मुनिका केटाकेटी छन् ?

छ

छैन

११५) छ भने विगत ३ वर्षको पोषणको स्थिति

५ वर्ष भन्दा मुनिको वृद्ध अनुगमन/मापन हुन्छ ?

हुन्छ

हुँदैन

गर्भवती महिलाको लागि आइरन चक्की लिने गरेको छ ?

छ

छैन

गर्भवती महिलाले जुकाको औषधी लिने गरेको छ ?

छ

छैन

सुत्केरी महिलाको हकमा भिटामिन ए लिने गरेको छ ?

छ

छैन

६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चालाई भिटामिन ए खुवाउने गरेको छ ?

छ

छैन

१ महिना देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चालाई जुकाको औषधी खुवाएको छ ?

छ

छैन

११६) तपाईंले एच.आई.भी. एड्स (AIDS) रोग बारे सुन्नु भएको छ ?

छ

छैन

११७) गत १२ महिनामा तपाईंको परिवारको कुनै सदस्यको कुनै रोगको कारणले मृत्यु भएको थियो ?

थियो

थिएन

यदि थियो भने

१) मृत्यु हुनेको नाम

२) उमेर

३) लिङ्ग

पुरुष

महिला

तेस्रो लिङ्ग

४) रोगको नाम

क) एच.आई.भी./एड्स

ङ) मेनिन्जाइटिस

ख) मलेरिया	च) कुपोषण
ग) क्षयरोग	छ) अन्य
घ) मुटु सम्बन्धी	

लैङ्गिक समानता

११८) तपाईंको घर परिवारमा घरायसी निर्णय प्रक्रिया र सामुदायिक कार्य सम्बन्धी निर्णयमा महिलाको सहभागिता कस्तो रहेको छ ?

निर्णय तथा सहभागिता महिलाले मात्र निर्णय गर्ने पुरुषले मात्र निर्णय गर्ने दुबै मिलेर निर्णय गर्ने घरायसी

सामुदायिक/सामाजिक

घर जग्गा किनबेच

११९) तपाईंको परिवारमा महिलाको नाममा चल/अचल सम्पत्तिहरु छ ?

- छ छैन

१२०) छ भने कुन सम्पत्तिमा महिला स्वामित्व छ ?

१) जग्गा	३) घर र जग्गा	५) अन्य
२) घर	४) सवारी साधन	

खण्ड ट: जोखिम न्यूनिकरण

१२१) तपाईंको घर भवन संहिता अनुसार निर्माण भएको छ ? छ छैन

१२२) तपाईंलाई भवन संहिता बारे थाहा छ ? छ छैन

१२३) तपाईंले घर निर्माण गर्दा पालिकाबाट अनुपतिपत्र/नक्सापास लिनु भएको छ ? छ छैन

१२४) तपाईंको घर भूकम्प प्रतिरोधी छ ? छ छैन

१२५) तपाईंको घर छेउमा खुल्ला/सुरक्षित क्षेत्र छ ? छ छैन

१२६) तपाईंको घर प्राकृतिक प्रकोप जस्तै बाढी, पहिरो, आदिको जोखिम क्षेत्रमा छ ? छ छैन

१२७) के तपाईंले टि.भि. रेडियो लगायतका सञ्चार माध्यम मार्फत भूकम्प, पहिरो, बाढी, आदि जोखिम न्यूनिकरणका लागि प्रभावकारी सूचना प्राप्त गर्नुभएको छ ? छ छैन

१२८) तपाईंको घर/भवनले कुनै समयमा बाढी थामेको छ ? छ छैन

१२९) यो क्षेत्रमा कुनै समयमा पहिरो गएको थियो ? थियो थिएन

१३०) तपाईंको घर/भवनमा भएको भूकम्पीय क्षति कस्तो थियो ?

१) सामान्य	२) आंशिक	३) पूर्ण

१३१) तपाईंको घर/भवनमा कुनै समयमा आगो लागेको थियो ?

थियो

थिएन

१३२) थियो भने कति पटक

१३३) यो क्षेत्रमा कुनै समयमा महामारीको समस्या थियो ?

थियो

थिएन

१३४) महामारीले तपाईंको परिवारको कति जना सदस्यहरूलाई असर गरेको थियो ?
अरु कुनै जोखिमको अनुभव

१) खडेरी

४) चट्याङ

७) आगलागी

२) शितलहर

५) पहिरो

८) जैविक किरा कृषिमा

३) हावाहुरी

६) बाढी

१३५) तपाईंको परिवारको कुनै सदस्यले विपद् व्यवस्थापन, प्राथमिक उपचार, उद्धारको तालिम
लिनुभएको छ ?

छ

छैन

धन्यवाद

अनुसूची ३.२: संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

गाउँ डिजिटल वस्तुस्थिति विवरण (Digital Profile)

संस्थागत तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

सुनकोशी गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

खण्ड क: परिचय

१.१ परिचय

१.१.१ प्रदेशको नाम :

१.१.२ जिल्लाको नाम:

१.१.३ स्थानीय तहको नाम:

१.१.४ गाउँ केन्द्र:

१.२ व्यक्तिगत घटना विवरण (प्रत्येक वर्षको चैत्र मसान्तसम्म दर्ता भएका विवरण अनुसार)

वडा नं.	जन्म	मृत्यु	विवाह	सम्बन्ध विच्छेद	बसाइँसराइ	
					आएको	गएको
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
जम्मा						

१.३ सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम विवरण (गत आ.व.को १ वर्षको विवरण लिने) रकम रु. हजारमा

वडा नं.	ज्येष्ठ नागरिक			एकल महिला		पूर्ण अपाङ्ग			आंशिक अपाङ्ग			वाल सुरक्षा अनुदान			दलित वर्ग		
	म.	पु.	रकम	म.	रकम	म.	पु.	रकम	म.	पु.	रकम	म.	पु.	रकम	म.	पु.	रकम
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
७																	
जम्मा																	

खण्ड ख: आर्थिक विकास स्थिति विवरण

२.१ प्राविधिक, सीपयुक्त तथा विशेष दक्षता भएका मानव संसाधनको विवरण (संक्षिप्त विवरण)

वडा नं.	विषय क्षेत्र अनुसार प्राविधिक मानव संसाधन																
	कृषि र पशु		ईन्जिनियरिङ		वन		मेडिसिन		खाद्य प्रशोधन		वकिल		पत्रकार		अन्य		जम्मा
	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.	
१																	
२																	
३																	
४																	
५																	
६																	
७																	
जम्मा																	

२.२ सार्वजनिक पोखरी तथा माछापालन

वडा नं.	पोखरी रहेको स्थान र पोखरीको नाम	पोखरी क्षेत्रफल (विघा वा रोपनी)	वार्षिक माछा उत्पादन (केजी)	स्वामित्व	वार्षिक आमदानी (रु.)	गाउँपालिकामा वार्षिक शुल्क (रु.)
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
जम्मा						

२.३ सिंचाई सुविधाको उपलब्धता

वडा नं.	सुविधा वा आयोजनाको नाम	सिंचाईको किसिम (सतह(कुलो/नहर), लिफ्टिङ, बाँध, ट्युबवेल/बोरिङ, पोखरी वा अन्य)	सिंचाईको माध्यम (कुलो, नहर, पाईप, आदि)	स्रोतको विवरण इकाई (किमि, क्षेत्रफल)	सिंचाईको उपलब्धता (वर्षे भरि वा मौसमी)	सिंचित क्षेत्र (हेक्टर/ वर्ग किमि)	लाभान्वित घरधुरी
१							
२							
३							
४							

५							
६							
७							
जम्मा							

२.४ आधुनिक पशुपालन (फार्म) सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	पशुपालन फर्म (गाई, भैंसी, बाख्रा, बंगुर र कुखुरा)को नाम	फर्म रहेको ठेगाना (स्थान)	वार्षिक उत्पादन उत्पादित वस्तु	प्रोपाईटरको नाम	रोजगारी सङ्ख्या			
					इकाई	परिमाण	महिला	पुरुष
१								
२								
३								
४								
५								
६								
७								
जम्मा								

२.५ कृषि तथा पशुसेवा सँग सम्बन्धित मानव संसाधन (सङ्ख्या)

वडा नं.	व्यवसायिक/अगुवा कृषक	सक्रिय ग्रामीण कृषि कार्यकर्ता (जेटिए)	सक्रिय ग्रामीण पशुस्वास्थ्य कार्यकर्ता	व्यवसायिक नर्सरी सञ्चालक
१				
२				
३				
४				
५				
६				
७				
जम्मा				

२.६ कृषि तथा सेवासँग सम्बन्धित सामुदायिक संस्था तथा समूहको विवरण (सङ्ख्या)

वडा नं.	कृषक समूह			पशुपालन समूह			व्यवसायिक कृषि फर्म			कृषि सहकारी			एग्रोभेट तथा वीउ विजन केन्द्र	कोल्ड स्टोर तथा रष्टिक स्टोर	जैविक वा कम्पोष्ट मल उत्पादन केन्द्र
	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	म.	पु.	सङ्ख्या	सङ्ख्या	सङ्ख्या
१															

२																			
३																			
४																			
५																			
६																			
७																			
जम्मा																			

२.७ घट्ट, मिल वा सङ्कलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	पानी घट्ट सङ्ख्या परम्परागत	चिस्यान केन्द्र	कुटानी, पिसानी र पेलानी (मिल) सङ्ख्या		सङ्कलन तथा प्रशोधन केन्द्र	बिक्री केन्द्र वा कोसेली घर	डिजेल मिल	विद्युत मिल	जडिवुटी	उद्योग
			सुधारिएको	पानी मिल						
१										
२										
३										
४										
५										
६										
७										
जम्मा										

२.८ उत्पादन तथा सेवामूलक उद्योग सम्बन्धी विवरण (उद्योग तथा पर्यटन)

उद्योगको नाम तथा ठेगाना	वडा नं	उद्योगको स्वामित्व (सरकारी, पब्लिक, निजी, सहकारी)	उद्योगको प्रकार (लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला, आदि)	पहिरो रोजगारी जना		उत्पादन हुने वस्तु र सेवाको नाम	उत्पादित वस्तु र सेवाबाट भएको वार्षिक आम्दानी (रु हजारमा)	जम्मा
				महिला	पुरुष			
ठूला								
मध्यम								
साना								

घरेलु								
लघु								
जम्मा								

२.९ व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धि विवरण (किराना, मासु, तरकारी, फलफुल, आदि)

व्यापार तथा व्यवसाय सञ्चालक तथा कम्पनीको नाम	वडा नं.	व्यापार र व्यवसायको किसिम (★ कोड प्रयोग गर्ने)	पसलको प्रकार	व्यापार व्यवसायको स्वामित्व (एकल, साझेदारी र सहकारी)	वार्षिक कारोबार (रु. हजारमा)

★ व्यापार र व्यवसायको किसिम कोड: १. किराना वा व्यापारिक वस्तु, २. मासु बिक्री केन्द्र, ३. तरकारी तथा फलफुल बिक्री केन्द्र, ४. दुध चिस्यान तथा बिक्री केन्द्र, ५. निर्माण सामग्री, ६. औषधी पसल वा क्लिनिक, ७. मर्मत सेवा केन्द्र, ८. इलेक्ट्रिकल तथा ईलेक्ट्रोनिक्स पसल, ९. होटेल तथा रेष्टुरेन्ट, १०. कपडा तथा फेन्सी

२.१० होटल, रिसोर्ट, रेष्टुरेन्ट र होमस्टे सम्बन्धि विवरण

नाम	वडा नं.	स्थान	क्षमता कोठा सङ्ख्या	होटलको प्रकार (आवासिय, रिसोर्ट, होमस्टे, रेष्टुरेन्ट, अन्य)	होटलको स्तर (स्टार, ननस्टार)	वार्षिक पर्यटक (सङ्ख्या)		
						वेड सङ्ख्या	आन्तरिक	वाह्य (विदेशी)

गुम्बा)													
जम्मा													

३.१.६ विद्यार्थी उत्तिर्ण दर

विद्यालयको नाम, स्थान र किसिम (सामुदायिक, संस्थागत, मदरसा, गुम्बा)	वडा नं.	जम्मा विद्यार्थी		आधारभूत शिक्षा पुरा गर्ने विद्यार्थी		छात्रवृत्ति वा अन्य सुविधा पाउने विद्यार्थी		दिवा खाजा खान पाउने विद्यार्थी		कक्षा ९ मा प्राविधिक विषयमा भर्ना हुने विद्यार्थी		विज्ञान विषयमा कक्षा ११ मा भर्ना हुने विद्यार्थी	
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा
जम्मा													

३.१.७ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धि विवरण

विद्यालयको नाम, ठेगाना र किसिम	वडा नं.	अपाङ्ग विद्यार्थी श्रोत कक्षा (भएको/नभएको)	CBEGRA कार्यान्वयन (भएको/नभएको)	एकीकृत पाठ्यक्रम (भएको/नभएको)	इन्टरनेट सुविधा (भएको/नभएको)	छुट्टै प्रधानाध्यापक दरबन्दी (भएको/नभएको)

३.१.८ वालमैत्री शिक्षा सम्बन्धि विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना	वडा नं.	विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयन (भएको/नभएको)	विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक (भएको/नभएको)	वाल क्लब गठन (भएको/नभएको)	वालमैत्री शिक्षण विधिको प्रयोग (भएको/नभएको)

३.१.९ छात्रवृत्ति तथा लक्षित सुविधाको विवरण

विद्यालयको नाम र ठेगाना (किसिम र तह)	वडा नम्बर	छात्रवृत्तिको किसिम अनुसार											
		दलित		अपाङ्ग		विपन्न		जेहेन्दार		अन्य सुविधा			
		छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा		

३.२ स्वास्थ्य तथा पोषण विवरण

३.२.१ स्वास्थ्य संस्था विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	संस्थाको प्रकार	स्वास्थ्यकर्मी स्विकृतित दरबन्दि	शैया सङ्ख्या	पूर्तिको अवस्था	प्रसुती सेवा	ल्याब	क्लिनिक	एकस्सरे सेवा	परिवार नियोजन	खोप सेवा	एससिटि	परामर्श सेवा	सुरक्षित मातृत्व सेवा	रक्त सञ्चार सेवा

★ १. अस्पताल, २. प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ३. स्वास्थ्य चौकी, ४. नीजि अस्पताल, ५. आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, ६. आँखा उपचार केन्द्र, ७. प्रसुती गृह, ८. बाल अस्पताल, ९. मानसिक अस्पताल, १०. प्राकृतिक चिकित्सालय, ११. रक्त सञ्चार केन्द्र, १२. एचआइभि परीक्षण तथा परामर्श केन्द्र, १३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, १४. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, १५. नीजि क्लिनिक, १६. शिक्षण अस्पताल, १७. फार्मसी, १८. अन्य

३.२.३ चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको सङ्ख्या									
	वडा नं.	प्रकार	विशेषज्ञ चिकित्सक	सामान्य चिकित्सक	हे.अ.	नर्स	अहेव	अनमि	ल्याब टेक्निसियन	अन्य

३.२.४ खोप तथा पोषण सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	बालबालिका सङ्ख्या			खोप लिने बालबालिका सङ्ख्या					५ वर्ष मुनिका बालबालिका	
	१ वर्ष मुनिका	२ वर्ष मुनिका	५ वर्ष मुनिका	विसिजि	पेण्टा भ्यालेण्ट	पोलियो तेश्रो	दादुरा/रुबेला	जापानिज ईन्सेफलाइटिस (जे.ई)	वृद्धि अनुगमन गरिएका	वृद्धि अनुगमन गरिएका मध्ये कुपोषित

★ डिपिटि, हेपवि, हेपवि ३

३.२.५ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विवरण

वडा	गर्भावस्था/ प्रसूती अवस्था/ सुत्केरी पछिको ६ हप्ता पछिको मृत्यु भएका महिला	जीवित नवजात शिशु सङ्ख्या	मृत जन्म नवजात शिशु	जन्मेको २८ दिनभित्र मृत्यु भएका नवजात शिशु	१५-५९ वर्षका महिलाको सङ्ख्या	परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने महिला		परिवार नियोजनको साधन प्रयोग गर्ने पुरुष		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका सङ्ख्या
						स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	

३.२.६ गाउँपालिका भित्र देखा परेका प्रमुख रोग र तिनको उपचार सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	रोगको नाम	रोगी/विरामी सङ्ख्या	उपचार भएको सङ्ख्या	उपचार भएको सङ्ख्या	फलोअप गरिएको सङ्ख्या	रेफर गरिएको सङ्ख्या	मृत्यु भएको सङ्ख्या
१	निमोनिया						
२	झाडा पखाला						
३	मलेरिया						
४	कालाजार						
५	क्षय रोग (टिबी)						
६	कुष्ठ रोग						
७	रक्तचाप						
८	मुटु रोग						
९	ग्यास्टिक/अल्सर						
१०	पक्षघात						
११	एचआईभि एड्स						
१२	क्यान्सर						
१३	मधुमेह (चिनी रोग)						
१४	दम (स्वासप्रश्वास)						
१५	प्रसूतीजन्य रोग						
१६	अन्य...						
१८	जम्मा						

नोट: स्वास्थ्य संस्थामा सबैभन्दा बढी आएका १० वटा रोगहरूको नाम क्रमशः लेख्ने (रोगको नाम सूची राख्ने)

३.३ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

३.३.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जन स्थल सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	स्थलको नाम	उपयोग १. खेलकुद २. प्रदर्शनी ३. मनोरञ्जन ४. पिकनिक	क्षेत्रफल/आकार (वर्ग मि.)	स्वामित्व (सरकारी, सामुदायिक, निजी, पब्लिक लि. वा अन्य)	आम्दानी (वार्षिक रु.)	सेवाग्राही/ आगन्तुक सङ्ख्या (वार्षिक)

३.३.२ व्यवसायिक खेलाडीको विवरण

वडा नं.	खेलाडीको नाम	लिङ्ग	उमेर	खेलको नाम	खेलाडीको स्तर (राष्ट्रिय, क्षेत्रिय, जिल्लास्तर)	पाएको सम्मन वा पुरस्कार

३.३.३ मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रा सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	मनाइने चाडपर्व, जात्रा र मेला	स्थान	मनाउने समय	मुख्य विशेषता (धार्मिक, ऐतिहासिक, मनोरञ्जन)	कैफियत

खण्ड ४: भौतिक पूर्वाधार स्थिति विवरण

४.१ सडक मार्ग

वडा नं.	सडकको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (कि.मि.)	प्रकार (कच्ची, ग्राभेल, कालोपत्रे)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म			

४.२ पैदल मार्ग

वडा नं.	पैदलमार्गको नाम	जोडिने वस्तीहरू		लम्बाई (किमि)	लाभान्वित जनसङ्ख्या
		देखि	सम्म		

४.३ पुल तथा पुलेसा

वडा नं.	पुलको नाम	पुल भएको खोला वा खोल्सीको नाम	जोडिने वस्तीहरू		झोलुङ्गे/ काठे/ ट्रस /पक्की	लम्बाई (मि.)	अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)	निर्मित साल
			देखि	सम्म				

४.४ सरकारी भवन

वडा नं.	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	कार्यालयको नाम	क्षेत्रफल (वर्ग मि.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)
				जग्गा	भवन	

४.५ सार्वजनिक तथा सामुदायिक भवन

वडा नं.	भवनको नाम	भवन भएको टोलको नाम	के काममा प्रयोग भइरहेको छ ?	क्षेत्रफल (वर्ग मि.)		अवस्था (राम्रो, ठिकै, जीर्ण)	लाभान्वित घरधुरी
				जग्गा	भवन		

खण्ड ५: वन, जैविक विविधता तथा वातावरण

५.१ वनको विवरण

वडा नं.	वनको किसिम	समेटेको घरधुरी	वनको नाम	क्षेत्रफल (हे.)	सिंचित दर (क्यू.मि./ हे.)	वन पैदावरको वार्षिक उत्पादन		
						काठ (क्यू. फि.)	दाउरा (भारी)	जडिबुटी (केजी)
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
१	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
२	राष्ट्रिय							

	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
३	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
४	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
५	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
६	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							
७	राष्ट्रिय							
	सामुदायिक							
	साझेदारी							
	निजी							
	कवुलियती							
	धार्मिक							

नोट: जडिबुटी भन्नाले काठ, दाउरा र स्याउला बाहेक अन्य वन पैदावर जस्तै: जरापात, फलफुल, खोटो, रस, चोप, खोया, विया, भुवा, आदि बुझ्नु पर्दछ ।

५.२ जडिबुटीको विवरण

जडिबुटीको नाम	बनको नाम	वडा नं.	उत्पादन (केजी)	वार्षिक आमदानी (रु. हजारमा)	वार्षिक राजस्व सङ्कलन (रु. हजारमा)
जम्मा					

५.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र मध्यवर्ती तथा संरक्षित क्षेत्र

राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष र संरक्षित क्षेत्रको नाम	समेटाएका वडाहरू	जम्मा क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	मध्यवर्ती क्षेत्रको क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	संरक्षित र मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने घरधुरी
जम्मा				

५.४ चरन क्षेत्र

वडा नं.	चरन क्षेत्रको नाम	चरन हुने स्थान	क्षेत्रफल (व. कि.मि.)	चरन व्यवस्थापन प्रणाली (धुम्ती, चक्लाबन्दी, सामान्य)
जम्मा				

५.५ विपद् जोखिम तथा व्यवस्थापन

५.५.१ जोखिमयुक्त (संवेदनशिल) स्थानमा बसोवास गरेका परिवार विवरण

वडा नं.	जोखिमयुक्त स्थान	घरधुरी सङ्ख्या					
		पहिरो	नदि कटान	बाढी	अति भिरालो	अन्य	जम्मा
जम्मा							

५.५.२ विपद्बाट मानविय क्षति

वडा नं.	आगलागि		बाढी		पहिरो		शितलहर		रोग माहामारी		सर्पदंश		जङ्गली जनावारबाट क्षति		भूकम्प		अन्य (चट्याङ)		
	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	
जम्मा																			

५.५.३ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय (महिना उल्लेख गर्नुहोस्)

वडा नं.	विपद् अनुसार जोखिमको समु (महिना)						
	आगलागि	बाढी डुवान	पहिरो	शितलहर	रोग माहामारी	सर्पको टोकाई	जङ्गली जनावारबाट क्षति
जम्मा							

५.५.४ विपद्बाट क्षति सार्वजनिक संरचना तथा पूर्वाधार (गत १ वर्षको असरको आधारमा)

क्षति विवरण	विपद्को क्षेत्र अनुसार क्षति विवरण										
	वडा नं.	विद्यालय		पुल पुलेसा		बाटोघाटो		कूलो नहर, खानेपानी		अन्य	
		स ङ्ख्या	क्षति रकम (रु)	स ङ्ख्या	क्षति रकम (रु)	कि.मि .	क्षति रकम (रु)	सङ्ख्या	क्षति रकम (रु)	स ङ्ख्या	क्षति रकम (रु)
बाढी डुवान											
पहिरो											
भूकम्प											
जंगली जनावरको क्षति											
अन्य											
जम्मा											

५.५.५ संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचना (नाम, स्थान, क्षेत्रफल)

संरक्षित पानी मुहान, जमिन र भौतिक संरचनाको नाम	वडा नं.	रहेको स्थान	संरक्षित पानी मुहान, जमिन, खेतबारी र संरचना	
			इकाई	परिमाण
संरक्षित पानी मुहान			हेक्टर	
नदी नियन्त्रण तथा उकासबाट संरक्षित क्षेत्रको नाम				
संरक्षित खेतबारीको क्षेत्रफल				
भिरालो रोकथाम तथा संरक्षित संरचना				
संरक्षित गल्छी र पहिरो			सङ्ख्या	

खण्ड ६: संस्थागत विकास विवरण

६.१ गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू

क्र.स.	सरकारी कार्यालय	नाम	स्थान	वडा नं.	जनशक्ति (जना)	कार्यक्षेत्र
	वडा कार्यालय					
१	स्थानीय तह					
	गाउँपालिका/ नगरपालिका					
२	स्वास्थ्य संस्थाहरू					
	अस्पताल					
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र					
	स्वास्थ्य चौकी					
	उप स्वास्थ्य चौकी					

३	कृषि						
४	पशु सेवा						
५	हुलाक						
६	वन						
७	प्रहरी कार्यालय						
	जिल्ला/प्रदेश						
	इलाका						
	चौकी						
	अन्य कार्यालयहरु						
	सरकारी स्वामित्वका संस्थान, समिति, आदि						

६.२ समुदायमा आधारित सङ्ख्या

वडा नं.	सामुदायिक संस्थाको सङ्ख्या विवरण ६.२.१ सामुदायिक संस्था विवरण										
	सामुदायिक संस्था	कृषक समूह	वन समूह	सहकारी संस्था	गैसस वा क्लब	परम्परागत समूह (बडघर, गुठी, भेजा)	आमा समूह	नागरिक सचेतना केन्द्र	टोल सुधार समिति/टोल विकास संस्था	उद्यमी समूह	अन्य
जम्मा											

६.२.१ आमा, महिला समूह तथा परम्परागत समूहको विवरण

समूह, संस्था सञ्जालको नाम र ठेगाना	सदस्य सङ्ख्या							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
परम्परागत समूह										

कृषक तथा उद्यमी समूह										

६.२.२ नागरिक सचेतना केन्द्र र टोल विकास संस्थाको विवरण

नागरिक सचेतना केन्द्रको नाम र ठेगाना	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			
टोल विकास संस्था										
नागरिक सचेतना केन्द्र										

६.२.३ कृषक तथा उद्यमी तथा बचत समूहको विवरण

कृषक, उद्यमी तथा बचत समूह र संस्थाको नाम र ठेगाना	समूहमा आवद्ध परिवार तथा सदस्य विवरण							लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र	समेटेको परिवार
	महिला	पुरुष	जम्मा	दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा			

६.२.४ वाणिज्य बैंक, विकास बैंक, वित्तीय संस्था, लघु वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा सहकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	वडा नं.	वार्षिक कारोबार रकम (रु)	लगानी रकम (रु.)	लगानीको मुख्य क्षेत्र

			हजारमा)		
क.	वाणिज्य बैंक				
ख.	विकास बैंक				
ग.	वित्तीय संस्था				
घ.	लघु वित्त संस्था				
ङ.	सहकारी संस्था				

६.२.५ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धि विवरण

गैससको नाम र ठेगाना	समेटेको क्षेत्र	वार्षिक बजेट (रु.)	विषयगत क्षेत्र	जनशक्ति सङ्ख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

६.२.६ गाउँपालिकाको आय विवरण

शुरु मौज्जात	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु. हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
घरजग्गा कर			
मालपोत वा भूमि कर			
हाटबजार पसल कर			
सवारी साधन कर			
मनोरञ्जन कर			
बहाल विटौरी कर			
विज्ञापन कर			
व्यवसाय कर			

व्यवसायिक भिडियो कर			
प्राकृतिक स्रोत उपयोग कर			
सेवा शुल्क			
आय शिर्षक	गत वर्ष (रु. हजारमा)		चालु वर्ष (रु. हजारमा)
	अनुमानित	वास्तविक	अनुमानित
दस्तुर			
विक्री आय			
दण्ड जरिवाना			
अन्य आय			
स्रोत उपयोग बाँडफाँड			
प्रदेश अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
सङ्घीय अनुदान			
वित्तीय समानीकरण अनुदान			
सशर्त अनुदान			
विशेष अनुदान			
समपुरक अनुदान			
जम्मा आय			

६.२.७ सार्वजनिक पाटी पौवा र चौतारा सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग	कैफियत

६.२.८ निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

सि.नं.	नाम	पद	मोबाइल नं.

अनुसूची ३.३: वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

गाउँ डिजिटल वस्तुस्थिति विवरण (Digital Profile)

वडास्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन फाराम

सुनकोशी गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोक जिल्ला

यो सूचना सुनकोशी गाउँपालिकाको गाउँ डिजिटल वस्तुस्थिति विवरण (Digital Profile) तयारीको लागि सङ्कलन गरिएको हो। यसबाट सङ्कलन गरिएका सूचनहाहरूलाई अन्य कुनै पनि गलत प्रयोजनको लागि प्रयोग हुने छैन।

१. वन क्षेत्र सम्बन्धि विवरण

विवरण	सङ्ख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	प्रतिशत	वनहरूको नाम
सामुदायिक वन				
कवुलियति वन				
धार्मिक वन				
सरकारी संरक्षित वन				
अन्य				
जम्मा				

२. सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरूको विवरण

क्र.सं.	जग्गा रहेको स्थान	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	स्वामित्व

३. अपाङ्गता परिचयपत्र लिएक वालवालिकाहरूको विवरण-

अपाङ्गता परिचय-पत्रको किसिम	परिचय-पत्र लिएका महिला पुरुषको सङ्ख्या		
	पुरुष	महिला	जम्मा
पूर्ण अशक्त अपाङ्गता (रातो रङ्गको)			
अति अशक्त अपाङ्गता परिचय-पत्र (रातो रङ्गको)			
मध्यम अपाङ्गता (पहेलो रङ्गको)			
सामान्य अपाङ्गता (सेतो रङ्गको)			
जम्मा			

४. शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण

विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजी विद्यालय	कुल
मन्टेश्वरी				

आधारभूत				
मावि				
क्याम्पस				
वेद				
मदरशा				
अन्य	प्राविधिक शिक्षालय			
	सीप विकास तालिम केन्द्र			
	सामुदायिक बाल विकास केन्द्र			

५. बाल विकास केन्द्रको विवरण वा बाल क्लबहरू

वडा नं.	बालविकास केन्द्रको जम्मा सङ्ख्या	भर्ना भएका बालबालिका सङ्ख्या		जम्मा
		बालक	बालिका	
जम्मा				

६. बाल सञ्जालको अवस्था

वडा नं.	बाल सञ्जालको विवरण	सदस्य सङ्ख्या					जम्मा
		लैङ्गिक आधार		सामाजिक आधार			
		बालक	बालिका	दलित	जनजाति	अन्य	
जम्मा							

७. शिक्षक तथा कक्षा कोठाको पर्याप्तता

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी सङ्ख्या	शिक्षक सङ्ख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात (STR)	विद्यार्थी कक्षा कोठा अनुपात (SCR)
१					
२					

८. विद्यमान स्वास्थ्य सेवाहरू

क्र.सं.	स्वास्थ्य सेवा	सङ्ख्या	वेड सङ्ख्या
१	स्वास्थ्य चौकी		
२	प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार केन्द्र		
३	फार्मसी		
४	क्लिनिक		
५	बर्थिङ सेन्टर		
६	पोलि क्लिनिक		
७	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरि गराउने प्रतिशत		

८	दक्ष स्वास्थ्यकर्मी बाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत		
९	सुडेनीबाट सुत्केरी गराउने प्रतिशत		
१०	खोप केन्द्र		
११	महिला स्वयंम सेविका सङ्ख्या		

९. कृषि सेवा केन्द्र, उप-केन्द्र, कृषक समूह

क्र.सं.	भवनको प्रकृति : वटा			वडा नं.	कैफियत
	केन्द्र, उप-केन्द्र वा कृषक समूहको नाम	कच्ची	पक्की		

१०. पशु सेवा केन्द्र, उप-केन्द्र, पशुपालन समूह

क्र.सं.	भवनको प्रकृति : वटा			वडा नं.	कैफियत
	केन्द्र, उप-केन्द्र वा पशुपालन समूहको नाम	कच्ची	पक्की		

११. वडाको हालका भवनहरु

क्र.सं.	भवनको प्रकृति : वटा			वडा नं.	कैफियत
	भवनको नाम	भाडामा/ आफ्नै	कच्ची/ पक्की		

१२. सिंचाईको स्रोत

क्र.सं.	सिंचाई स्रोत	वडा नं.	कैफियत

१३. लघु वित्त संस्था (नाम सहित)

क्र.सं.	सहकारी संस्थाको नाम	फाइनान्सको नाम	विकास बैंकको नाम	बैंकको नाम	कैफियत

जम्मा					

१४. पुलपुलेसा सम्बन्धि विवरण

१४.१ पक्की तथा आर.सि.सि. पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुलहरूको विवरण

पुल/खोलाको नाम	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय

१४.२ निर्माणाधिन सडकहरू

सडकको किसिम	अनुमानित लम्बाइ (कि.मि.)	सडकको औसत चौडाइ (मि.) अनुमानित	सडकले सेवा पुग्न सक्ने वडा तथा वस्तीहरू	लाभान्वित जनसङ्ख्या
कालो पत्रे				
ग्राभेल				
कच्ची तथा धुले				
ढलान				
जम्मा				

१५. सामुदायिक भवनहरूको विवरण

क्र.सं	सामुदायिक भवनहरूको नाम	वडा नं. वस्ती	हालको उपयोग

१६. सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारा सम्बन्धि विवरण

क्र.सं	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान	उपयोग	कैफियत

१७. खेलमैदानहरू

क्र.सं.	खेलमैदानको नाम	स्थान

१८. राष्ट्रिय स्तरका खेलाडीहरुको नाम (राष्ट्रिय स्तरका भए मात्र)

क्र.सं.	खेलाडीको नाम	वडा नं.	खेलको नाम

१९. धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानहरु

क्र.सं.	धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानको नाम	स्थान

२०. स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरु

क्र.सं.	स्थानीय जात्रा, मेला तथा पर्वहरुको नाम	स्थान

२१. घाटहरु/चिहानहरु

क्र.सं.	घाट/चिहानको नाम	स्थान (कुन जातजातिका मानिस)	वडा नं.

२२. होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे

वडा नं.	होटल, लज, रेष्टुरेन्ट तथा होमस्टे	स्थान

२३. गैर सरकारी संस्था सम्बन्धि विवरण

गैर सरकारी संस्थाको नाम र ठेगाना	जनशक्ति सङ्ख्या	सहयोगी विकास साझेदारको नाम

२४. औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	व्यापार, व्यवसाय विवरण	जम्मा सङ्ख्या
१	दुग्ध व्यवसायी	
२	टेलर्स/सिलाई कटाई	
३	सुन चाँदी व्यवसायी	
४	भाडा व्यवसायी	
५	होटल व्यवसायी	
६	फेन्सी व्यवसायी	
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	
८	तरकारी तथा फलफुल व्यवसायी	
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	
११	हेयर सैलुन तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	
१२	उद्योग	
१३	आर्ट व्यवसायी	
१४	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	
१५	बाल मनोरञ्जन	
१६	बंगुर पालन	
१७	बोर्डिङ स्कुल सञ्चालन	
१८	ठेक्कापट्टा	
१९	जुत्ता पसल	
२०	फोटो स्टुडियो	
२१	फर्निचर	
२२	किराना पसल तथा व्यवसायी	
२३	सि. डि. पसल	
२४	पुल हाउस	
२५	अटो वर्कसप	
२६	राइस मिल	
२६	घडी रेडियो टि.भी. मर्मत	
२७	पेट्रोल पम्प	

२९	मसला उद्योग	
३०	चस्मा पसल	
३१	खोज अनुसन्धान सेन्टर	
३२	खाजा घर तथा चिया पसल	
३३	ढुवानी सेवा	
३४	ट्युसन सेन्टर	
३५	हाउसिङ	
३६	कार्पेट पसल	
३७	सरसफाइ तथा फोहरमैला सङ्कलन	
३८	नर्सरी फुल व्यवसायी	
३९	ग्यास डिलर	
४०	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा	
४१	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	
४२	मल बीउ उत्पादन	
४३	कम्प्युटर ट्रेनिङ सेन्टर, साईबर व्यवसायी	
४४	सिसा पसल	
४५	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	
४६	मनी ट्रान्सफर	
४७	सहकारी	
४८	बैंक	
४९	विज्ञापन, मिडिया र केवल सेवा	
५०	कागज उद्योग तथा छापाखाना	
५१	पानी फिल्टर	
५२	पार्टी प्यालेस	
५३	भेटरिनरी	

अनुसूची ४ : सडकको विवरण

क्र. स.	सडकको नाम	वडा नं.	अधिकार क्षेत्र (मि.)	लम्बाई (कि.मि.)
क वर्गका सडकहरू				
१	सुकुटे-उखुवारी-अदुवावारी-जामुने-तित्रे-बेघसिम्ले सडक	१, २, ३	१५	१५.२
२	चेहेरे-मिलडाँडा-भञ्ज्याङ-लिसंखु सडक	१, २, ३	१५	१६.५
३	चिहाने-सिमपानी-सुनखानी सडक	३, ४, ५	१५	१०.६
४	भञ्ज्याङ-सुनखानी-रतनकोट-टिमुरे-१२ किलो सडक	२, ५, ६	१५	९.७३
५	१ किलो-पाङ्ग्रेटार-बका-कापिङ-पाल्ले-७ किलो सडक	६, ७	१५	११.२
६	सुकुटे-छाप-मिलडाँडा सडक	१, ३	१५	५.७३
ख वर्गका सडकहरू				
७	हुसेनी-केउले-कालावारी-मुलघर टोल-९ किलो सडक	६, ७	१०	९.९८
८	सिमपानी-ठुलोढुङ्गा-९ किलो सडक	४, ५, ६	१०	९.०१
९	सुकुटे-महेन्द्रकान्ति-मिलडाँडा सडक	३	१०	७.५६
१०	महेन्द्रकान्ति-मिलडाँडा सडक	३	१०	२.५४
११	सुकुटे-महेन्द्रकान्ति-सिनहाले-बेसी-सिमपानी सडक	३, ४	१०	६.९९
१२	जाग्रियम्ना-बुढाथोकी गाउँ-भोटेयाम्ना- भञ्ज्याङ सडक	४, ५	१०	५.८३
१३	कापिङ-पेङ्कु सडक	७	१०	३.४५
ग वर्गका सडकहरू				
१४	तित्रे-१२ किलो सडक	२	६	१.४७
१५	सिमपानी-भोटेयाम्ना सडक	४, ५	६	५.७
१६	कालिका-पहरी-यमुना-छारपातेआहाल-बाघ भैरव सडक	१, ३	६	४.५५
१७	सुनखानी-मेलचौर-सिखु-डाँडागाउँ सडक	५	६	४.३
१८	चिहाने-भैसे-खोराङ-बलेफी पर्यटन सडक	३, ४	६	३.८५
१९	पुर्नेवारी-छापाबोट-जामुने सडक	१	६	३.७७
२०	११ किलो-निङ्ग्रे-लप्से सडक	६, ७	६	३
२१	३ नं. वडा कार्यालय-गैराटोल-चिहाने सडक	३	६	२.७४
२२	मिरेडाँडा-काफ्ले-भ्यू टावर सडक	१, २	६	२.७१
२३	ठोकर्पा भ्यू टावर-भञ्ज्याङ पर्यटन सडक	२	६	२.५७
२४	डेढ किलो-साँधी-जामुनी-गाईपाइले सडक	७	६	२.४४
२५	पिङडाँडा-बोक्से-भञ्ज्याङ सडक	१, २	६	२.४३
२६	उखुवारी-पुरानकोट सडक	३	६	२.३
२७	लप्से खोला-डाडदी-तल्लो कापिङ सडक	७	६	१.९८
२८	भञ्ज्याङ-छापाबोट सडक	१	६	१.८२
२९	छाप-जामुने सडक	१	६	१.७९
३०	अदुवावारी-धारापानी-खाल्टे खोला-पुरानकोट सडक	१, ३	६	१.४६
३१	हुसेनी-९ किलो सडक	६	६	१.४
३२	लिसंखु जोड्ने सडक	२	६	१.३४
३३	१ नं. वडा कार्यालय जोड्ने सडक	१	६	१.२५
३४	बाईपास सडक	३	६	०.६४
३५	कात्तिके-मुलघर टोल-मानेडाँडा सडक	६	६	०.६
घ वर्गका सडकहरू				
३६	११ किलो-भिरकुना-ढोप्का-१३ किलो सडक	६	४	२.६७
३७	१४ किलो-गोल्मे सडक	६, ७	४	२.४७
३८	बलेफी-खोराङ सडक	४	४	२.२४

क्र. स.	सडकको नाम	वडा नं.	अधिकार क्षेत्र (मि.)	लम्बाई (कि.मि.)
३९	कालिका गाउँ-जगनाथे-पुरानगाउँ	३	४	२.१०
४०	१४ किलो-मंगलटार सडक	६	४	१.९०
४१	२ नं. वडा कार्यालय-भ्यू टावर सडक	१, २	४	१.७२
४२	वडा कार्यालय-भोटेयाम्ना-बोक्से सडक	५	४	१.७१
४३	कापिङ-पात्ले-लिसंखु सडक	७	४	१.६८
४४	थोत्नेरी-बाघखोर जोड्ने सडक	५	४	१.६६
४५	सिमपानी जङ्कसन-कोराङघाट-चिहाने खेत सडक	४	४	१.६५
४६	अन्तरपुर-सेतीदेवी सडक	६	४	१.६३
४७	किप्लु-टिमुरे सडक	५, ६	४	१.६१
४८	चेहेरे जोड्ने सडक	१	४	१.५५
४९	९ किलो-निङ्ग्रे सडक	६	४	१.५४
५०	भण्डारी गाउँ-लिसंखु सडक	१	४	१.४२
५१	चेहेरे सडक-केराबारी-अदुवाबारी-वडा नं. २	१, २	४	१.४१
५२	कालिका मार्ग-चेहेरे सडक	१, ३	४	१.३७
५३	चेहेरे सडक-डाँडागाउँ सडक	१	४	१.३०
५४	तिनघरे टोल सडक	१	४	१.२४
५५	तित्रे-भञ्ज्याङ सडक	१	४	१.२४
५६	मुलखर्क सडक	१	४	१.१८
५७	भ्यू टावर पर्यटन सडक	६	४	१.०५
५८	टिमुरे-जिरी मुख्य सडक	६	४	१.०४
५९	चिहाने-सिमपानी मुख्य सडक	४	४	१.०१
६०	महाकाल-चेहेरे सडक	१	४	१.०१
६१	कनेक्सन सडक	४, ५	४	०.९२
६२	बस्नेत टोल सडक	६	४	०.९१
६३	भालुखर्क-बाघभैरव सडक	१, २, ३	४	०.९०
६४	कृषि सडक	४	४	०.८९
६५	जामुनेगाउँ सडक	१	४	०.८८
६६	भिरकुना-सुनडाँडा सडक	६	४	०.८७
६७	बाजे टोल सडक	३	४	०.८४
६८	तित्रे गाउँ सडक	१, २	४	०.८१
६९	सिमपानी जक्सन-कोराङघाट-चिहाने खेत सडक	४	४	०.८०
७०	मेलडाँडा-चेहेरे सडक	१, ३	४	०.८०
७१	२ नं. वडा कार्यालय-भ्यू टावर	२	४	०.७८
७२	अदुवाबारी जोड्ने सडक	१	४	०.७७
७३	गाईपाइले टोल सडक	७	४	०.७६
७४	घ वर्गको सडक	१	४	०.७५
७५	काफ्ले-छाप सडक	१, २	४	०.७३
७६	भण्डारी गाउँ कृषि सडक	१	४	०.७२
७७	मुलखर्क-कोट गाउँ सडक	१	४	०.७२
७८	उखुवारी टोल सडक	३	४	०.६७
७९	गैरे गाउँ कृषि सडक	१, ३	४	०.६५
८०	भ्यू टावर सडक	१, २	४	०.६५
८१	चेहेरे कृषि सडक	१, ३	४	०.६४
८२	गोल्मे टोल सडक	६	४	०.६४

क्र. स.	सडकको नाम	वडा नं.	अधिकार क्षेत्र (मि.)	लम्बाई (कि.मि.)
८३	कृषि सडक	६	४	०.६४
८४	टोल जोड्ने सडक	५	४	०.६४
८५	फार्म सडक	४	४	०.६१
८६	चेहेरे जोड्ने सडक	१	४	०.६१
८७	कोटगाउँ जोड्ने सडक	१	४	०.६०
८८	टोल सडक	६	४	०.५९
८९	टोल सडक	६	४	०.५८
९०	कृषि सडक	६	४	०.५७
९१	घ वर्गको सडक	३	४	०.५७
९२	कोटगाउँ चेहेरे जोड्ने सडक	१	४	०.५७
९३	वडा नं. ७ को विद्युत कार्यालय सडक	७	४	०.५५
९४	१३ किलो-मंगलटार सडक	६	४	०.५५
९५	विशेष सडक	७	४	०.५४
९६	भिरकुना कृषि सडक	६	४	०.५२
९७	कनेक्सन सडक	५	४	०.५२
९८	सिम्ले घर्ती गाउँ टोल सडक	२	४	०.५१
९९	घ वर्गको सडक	३	४	०.५१
१००	मुलखर्क जोड्ने सडक	१	४	०.५०
१०१	महेन्द्र कान्ति स्कुल जोड्ने सडक	३	४	०.५०
१०२	सिमपानी-बुढाथोकी गाउँ-भोटेयाम्ना सडक	५	४	०.५०
१०३	घ वर्गको सडक	१, ३	४	०.४८
१०४	तित्रे-चिन्ने सडक	१	४	०.४६
१०५	डाँडा गाउँ टोल सडक	१	४	०.४६
१०६	ट्रयाक	७	४	०.४६
१०७	मुलखर्क गाउँ सडक	१	४	०.४५
१०८	पुरानगाउँ-रक्तकाली सकुल सडक	१	४	०.४५
१०९	चेहेरे जोड्ने सडक	१, ३	४	०.४३
११०	सुन डाँडा टोल सडक	६	४	०.४२
१११	घ वर्गको सडक	१	४	०.४२
११२	घ वर्गको सडक	३	४	०.४१
११३	१ किलो टोल सडक	७	४	०.४१
११४	विशेष सडक	७	४	०.४०
११५	टोल सडक	५	४	०.४०
११६	पुरानोगाउँ-रक्तकाली सडक	१	४	०.३९
११७	भिरकुना-सुनडाँडा सडक	६	४	०.३७
११८	१२ किलो-निग्रे सडक	६	४	०.३७
११९	घ वर्गको सडक	१	४	०.३६
१२०	१२ किलो-रतनकोट सडक	५	४	०.३६
१२१	घ वर्गको सडक	३	४	०.३५
१२२	घ वर्गको सडक	१, ३	४	०.३५
१२३	कोटगाउँ वस्ती सडक	१	४	०.३३
१२४	फार्म सडक	३	४	०.३३
१२५	घ वर्गको सडक	१	४	०.३३
१२६	घ वर्गको सडक	१	४	०.३३

क्र. स.	सडकको नाम	वडा नं.	अधिकार क्षेत्र (मि.)	लम्बाई (कि.मि.)
१२७	घ वर्गको सडक	३	४	०.३२
१२८	भञ्ज्याङ मा.वि. सडक	२	४	०.३१
१२९	घ वर्गको सडक	३	४	०.३१
१३०	घ वर्गको सडक	२	४	०.३०
१३१	घ वर्गको सडक	१, २	४	०.२९
१३२	अदुवाबारी कृषि सडक	१	४	०.२८
१३३	भिरकुना टोल सडक	६	४	०.२७
१३४	टोल सडक	६	४	०.२७
१३५	दादेती टोल सडक	७	४	०.२७
१३६	वडा नं. ५ भोटेयाम्ना सडक	५	४	०.२४
१३७	घ वर्गको सडक	१	४	०.२४
१३८	घ वर्गको सडक	१	४	०.२३
१३९	घ वर्गको सडक	१	४	०.२३
१४०	कनेक्सन सडक	४	४	०.२३
१४१	घ वर्गको सडक	१	४	०.२२
१४२	गाईपाइले सडक	७	४	०.२२
१४३	कृषि सडक	६	४	०.२१
१४४	घ वर्गको सडक	३	४	०.२०
१४५	चेहेरे जोड्ने सडक	१	४	०.२०
१४६	गैरेगाउँ-डाँडा गाउँ जोड्ने सडक	१	४	०.२०
१४७	घ वर्गको सडक	१	४	०.२०
१४८	घ वर्गको सडक	३	४	०.२०
१४९	भ्यू टावर जोड्ने सडक	२	४	०.१८
१५०	महाकाल जोड्ने सडक	१	४	०.१७
१५१	भञ्ज्याङ मा.वि. सडक	२	४	०.१६
१५२	लहरे टोल सडक	२	४	०.१६
१५३	घ वर्गको सडक	१	४	०.१५
१५४	कल्लेरी कृषि सडक	३	४	०.१४
१५५	घ वर्गको सडक	३	४	०.१३
१५६	घ वर्गको सडक	३	४	०.१३
१५७	घरकाज टोल सडक	७	४	०.१२
१५८	घ वर्गको सडक	३	४	०.१२
१५९	टोल सडक	३	४	०.११
१६०	घ वर्गको सडक	३	४	०.१०
१६१	सिमपानी-यमुना स्वास्थ्य चौकी	४	४	०.१०
१६२	घ वर्गको सडक	१	४	०.१०
१६३	घ वर्गको सडक	१	४	०.०८
१६४	घ वर्गको सडक	३	४	०.०८
१६५	घ वर्गको सडक	३	४	०.०७
१६६	सिमपानी-बुढाथोकी गाउँ- भोटेयाम्ना सडक	४	४	०.०५

श्रोत : सुनकोशी गाउँपालिकाको सडक यातायात गुरुर्योजना, २०८०

अनुसूची ५ : गाउँपालिकाको अचल सम्पत्ति विवरण

सि.नं.	सम्पत्ति विवरण	सङ्ख्या	कैफियत
१	गाडी	२	
२	कम्प्युटर डेस्कटप	४७	
३	कम्प्युटर ल्यापटप	२३	
४	मोटरसाईकल	१९	
५	अफिस टेबल	१३	
६	एक्साभेटर	१	
७	कम्प्युटर टेबल		
८	कुर्सी	२५४	सबै खाले
९	टि टेबल	१३	
१०	टेबल	२४	
११	दराज	९	
१२	प्रिन्टर	३७	
१३	क्यामेरा	२	
१४	प्रोजेक्टर	३	
१५	फोटोकपी मेशिन	१७	
१६	रिभलिभड चेयर	४५	
१७	सिसि टिभी	२४	
१८	सोफा सेट	११	
१९	स्कुटर	२	
२०	स्टील दराज	५३	
२१	एम्बुलेन्स	१	
२२	स्टील च्याक	२४	

श्रोत : सुनकोशी गाउँपालिका कार्यालय, २०८१

अनुसूची ६ : सबै वडाको प्रत्येक घरधुरी सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न भएको व्योहोरा सहितको वडा कार्यालयको सिफारिस पत्र

वडा १ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

सुनकोशी गाउँपालिका
१ नं. वडा कार्यालय
डोकपा
बागमती प्रदेश, नेपाल
स्थापना २०७३

बागमती प्रदेश, नेपाल

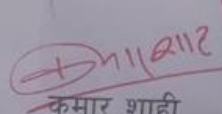
मिति : २०८१/०२/१३

पत्र संख्या: २०८०/८१
चलानी नं: - ११०३

विषय: सिफारिस सम्बन्धमा ।

श्री जो जससँग सम्बन्ध राख्दछ ।

प्रस्तुत सम्बन्धमा यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा डिजिटल प्रोफाइल बनाउनको लागि यस वडाबाट सिफारिस भएको श्री संगिता शाहीले यस वडा नं. १ मा प्रत्येक घरघरमा गई पारिवारिक लगत एप्सबाट सम्पूर्ण घरधुरी सर्वेक्षण विवरण भर्ने कार्य सम्पन्न गरिसकेको जानकारी गराइन्छ ।

कुमार शाही
वडा अध्यक्ष
वडा अध्यक्ष

वडा २ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

स्थानीय सरकार
सुनकोशी गाउँपालिका
२ नं. वडा कार्यालय
ढोका, सिन्धुपाल्चोक
२०७३

चौमती प्रदेश

पत्र संख्या : २०८०/०८१
चलानी नं : ०८२

मिति : २०८१/०२/११

जो जस संग सम्बन्धित छ ।

विषय : जानकारी गराईएको बारे ।

प्रस्तुत सम्बन्धमा यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा डिजिटल प्रोफाइल बनाउनका लागि यस वडाबाट सिफारिस भएको श्री वासुदेव महतले यस वडा नं ०२ को प्रत्येक घर घरमा गई पारिवारिक लगत एप्सबाट सम्पूर्ण घरधुरी समीक्षण विवरण भर्ने कार्य सम्पन्न गरिसकेको जानकारी गराइन्छ ।

पूण बहादुर महत
वडा अध्यक्ष
पूण बहादुर महत
वडा अध्यक्ष

इमेल: sunkoshiward2@gmail.com वेबसाईट: https://www.sunkoshimunsindhupalchowk.gov.np

वडा ३ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

स्थानिय सरकार

सुनकोशी गाउँपालिका
SUNKOSHI RURAL MUNICIPALITY

३ नं. वडा कार्यालय office of Ward No.3

कालिका, सिन्धुपाल्चोक सिन्धुपाल्चोक
स्थापित: २०७३ B.S.

बागमती प्रदेश नेपाल
Bagmati Province, Nepal
मिति २०८१/२/१६

प.सं २०८०१०८१
च.नं १०२५

श्री जो जस सग समबन्ध राख्द छ ।

विषय (Sub) जानकारी गराइएको सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा यस सुनकोशी गाउँपालिका को आ.व. ०८०/०८१ मा डिजिटल प्रोफाइल बनाउनका लागि यस वडाबाट सिफारिस भएको श्री तुलसा खड्काले यस ३ नं वडा को प्रत्येक घर घरमा गई पारिवारिक लगत एप्सबाट सम्पुण घरधुरी विवरण भर्ने कार्य सम्पन्न गरि सकेको व्यहोरा जानकारी गरिन्छ ।

इश्वर तामाङ
वडा अध्यक्ष

वडा ४ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

सुनकोशी गाउँपालिका
४ नं. वडा कार्यलय
यमुनाडाँडा, सिन्धुपाल्चोक
स्थापना: २०७२०१

बागमती प्रदेश

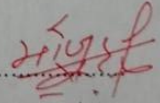
पत्र संख्या २०८०/८१
चलानी:न ८६३

मिति २०८१/०२/१३

जोस संग समन्धित छ ।

बिषय ; सिफारिस गरियोको समन्धमा ।

प्रस्तुत बिषयमा सुनकोशी गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ मा डिजिटल प्रोफाइल बनाउनको लागि यसवडा बाट सिफारिस भयोको श्री शक्ति श्रेष्ठ ले यस वडा न ०४ को प्रतेक घर घर मा गइ पारिबारिक लागत एपस बाट सम्पूर्ण घर धुरी सर्वेक्षण विवरण भर्ने कार्य सम्पन्न गरिसकेको जानकारी गराइन्छ ।

भोज लाल श्रेष्ठ
वडा अध्यक्ष
भोजलाल श्रेष्ठ
वडा अध्यक्ष

ईमेल: sunkoshiward4@gmail.com वेबसाईट: <https://www.sunkoshimunsindhupalchowk.gov.np>
" सुन्दर सुनकोशी, सम्बृद्ध सुनकोशी र सुखी सुनकोशी "

वडा ५ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

सुनकोशी गाउँपालिका
५ नं. वडा कार्यालय
सुनखानी, सिन्धुपाल्चोक
सुनखानी, सिन्धुपाल्चोक
२०७३

बागमती प्रदेश

पत्र संख्या: ०८०/८१
चलानी नं. १११२

मिति: २०८१/०३/१६
ने.सं.११४४ तहसिलागा आईनबाट

विषय : जानकारी गरिएको सम्बन्धमा ।

श्री यो.जो.जंस संग सम्बन्धित छ ।

प्रस्तुत विषयमा सुनकोशी गाउँपालिकाको आ.व. ०८०।८१ डिजिटल प्रोफाइल वनाउनको लागि तथ्याङ्क संकलनको गर्न सिफारिस हुनुभएको शेखर थापाले सुनकोशी गाउँपालिका ५ नं. वडा सुनखानीको सम्पूर्ण घर परिवारको एस.फर्म मार्फत तथ्याङ्क संकलन कार्य सम्पन्नता गर्नु भएको व्याहोरा जानकारी गरिन्छ ।

जाल बहादुर लामा
वडा अध्यक्ष

इमेल: sunkoshiward5@gmail.com वेबसाईट: <https://www.sunkoshimunsindhupalchowk.gov.np>
" सुन्दर सुनकोशी, समृद्ध सुनकोशी र सुखी सुनकोशी "

वडा ६ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

वडा ७ बाट प्राप्त सिफारिस पत्र

सुनकोशी गाउँपालिका
७ नं. वडा कार्यालय
पाण्डेद्वार, सिन्धुपाल्चोक
सिन्धुपाल्चोक जिल्ला, २०७३

बागमती प्रदेश

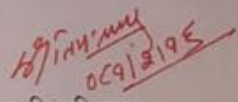
पत्र संख्या : २०८०/०८१
चलानी नं. : १२३३

मिति २०८१/२/१६

श्री जो जस सँग सम्बन्धित छ ।

विषय : सिफारिस सम्बन्धमा ।

उपर्युक्त सम्बन्धमा सुनकोशी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा डिजिटल प्रोफाइल बनाउनको लागि यस वडा बाट सिफारिस भएको श्री बिदुर कार्कीले यस वडा नं. ७ को प्रत्येक घर घर मा गई पारिवारिक लागत एपस बाट सम्पूर्ण घरधुरी सर्वेक्षण विवरण भर्ने कार्य सम्पन्न भएको व्यहोरा सिफारिस साथ अनुरोध गरिन्छ ।

ईश्वर तिमल्सिना
वडा अध्यक्ष

ईश्वर तिमल्सिना
वडा अध्यक्ष

इमेल: sunkoshiward7@gmail.com वेबसाईट: <https://www.sunkoshimunsindhupalchowk.gov.np>
" सुन्दर सुनकोशी, समृद्ध सुनकोशी र सुखी सुनकोशी "